

Les actituds lingüístiques dels joves
universitaris de Barcelona i Palma

Anna Tudela Isanta

TESI DOCTORAL UPF / 2015

DIRECTOR DE LA TESI

Dra. Raquel Casesnoves Ferrer

INSTITUT UNIVERSITARI DE LINGÜÍSTICA APLICADA

A la padrina

Agraïments

En anglès diuen que “it takes a village to raise a child”. La veritat és que això no us ho puc confirmar, però sí que us puc assegurar que “it does take a village to write a thesis”. Sou molts els que m’heu ajudat al llarg d’aquest projecte i no hauria pogut arribar fins aquí sense vosaltres. Per això, abans de res, us vull donar les gràcies. La llista de persones a qui vull donar les gràcies és llarga.

En primer lloc, moltes gràcies a la Raquel Casesnoves Ferrer, la meva directora de tesi, que m’ha aconsellat i guiat al durant tot el procés. La seva dedicació ha estat essencial per arribar fins aquí. A més, la seva professionalitat i esforç han estat un molt bon exemple que m’han permès aprendre molt i molt.

Gràcies, d’una banda, al Joan Melià, els membres del GRESIB i als membres del Departament de Filologia Catalana de la UIB, que em van rebre, ajudar i animar al principi de tot. Gràcies per haver-me fet les coses tan fàcils. De l’altra banda, estic molt agraïda a la Mairead Moriarty i a la resta d’integrants del CALS, de la University of Limerick. Un cop més, em van acollir molt amablement i em van oferir un espai i tot el suport que vaig necessitar.

No em puc oblidar dels participants al meu estudi: dels que van contestar l’enquesta, van fer de locutors, van formar part dels grups de discussió, van ajudar-me a trobar informants, etc. Sense la vostra col·laboració,

A l’IULA, per haver-me, també, acollit durant aquests cinc anys i pel finançament (en forma de beca i de contractes). Més

concretament, mil gràcies al Jesús, la Gemma, la Sylvie i la Vanessa, per la seva ajuda incalculable i per facilitar-me les coses sempre. A l'Esteve Clua, els membres d'UVAL i del ForensicLab, pel seu suport en tot moment.

A tots els companys i companyes de la Pompeu, que són els que més han patit els meus dubtes, moments d'eufòria i de desànim: a l'Aina, la Paola, la Sílvia N., la Sheila, la Montse, el Geraint i l'Imanol (per tots els consells actitudinals), entre molts d'altres. Sobretot, però, vull donar les gràcies a l'Alba, la Blanca i l'Elisabet, que han estat les encarregades principals de patir-me i animar-me.

També, a la resta d'amics que s'han carregat de paciència aquests últims mesos i que han estat amb mi durant tot aquest procés: a la Xisca, la Frans, l'Aina, la Isaura, la Marta, l'Anna i la Núria (que pot seguir sent amiga meva ara que he acabat la tesi).

Gràcies a tota la meva família. Pel suport, la paciència, les classes d'estadística als tovallons del sopar de Nadal i, sobretot, per ser-hi sempre.

Em deixo gent, n'estic segura. Cada cop que em remiro els agraïments, hi vull afegir més persones. Estic convençuda que podria dedicar pàgines i pàgines a donar les gràcies a tothom que ha format part d'aquest procés i em semblarà que em deixo algú. O sigui que prefereixo donar les gràcies a tothom que m'ha ajudat, s'ha preocupat per mi o l'estat de la meva tesi, i m'ha donat consells.

Resum

En aquesta tesi ens centrarem en les actituds i les ideologies lingüístiques, dos dels factors que influeixen en la tria lingüística. La disciplina que s'ha encarregat d'estudiar quins motius fan que un parlant esculli una varietat lingüística en situacions de contacte lingüístic és la sociologia de la llengua, àmbit en què s'emmarca aquesta tesi. L'objectiu principal d'aquesta tesi és analitzar les actituds i les ideologies lingüístiques dels joves estudiants universitaris de Barcelona i Palma, les capitals de dues comunitats autònomes on el català i el castellà conviuen diàriament, però on el coneixement i l'ús de la llengua catalana difereixen considerablement. Ens servirem d'una metodologia de treball que ens permetrà obtenir dades quantitatives i qualitatives totalment comparables. D'una banda, la tècnica d'aparellament de veus disfressades i el qüestionari sociolingüístic ens aportaran informació sobre les actituds lingüístiques i les característiques sociodemogràfiques, lingüístiques i ideològiques dels informants. De l'altra, amb els grups de discussió podrem analitzar els discursos dels estudiants i indagar en les seves ideologies lingüístiques.

Els resultats subratllen la diferència entre les actituds i ideologies lingüístiques associades al català a Barcelona i a Palma. Mentre que a la capital de Catalunya existeix un acord general a considerar el català com a llengua de prestigi, a Palma no existeix aquest consens i les característiques dels informants incideixen de forma molt rellevant en la variació dels valors associats al català. També les ideologies lingüístiques dels joves són radicalment diferents: per als estudiants de Barcelona el català està a mig camí

de l'anonimitat i l'autenticitat; per als de Palma, per contra, el català està molt lluny de ser una llengua anònima i es considera clarament autèntica.

Abstract

This thesis focuses on language attitudes and ideologies, two factors that influence language choice. The discipline that has studied the reasons that make a speaker choose one language variety in situations of language contact is sociology of language, and this is the frame of the present PhD dissertation. The main objective of this thesis is to analyse university students' language attitudes and ideologies in Barcelona and Palma, the capitals of two autonomous communities where Catalan and Spanish coexist daily, but where the knowledge and use of the Catalan language differ considerably. The methodology will allow obtaining fully comparable quantitative and qualitative data. On the one hand, the matched guise technique and the sociolinguistic survey will provide information about language attitudes and the informants' demographic, linguistic and ideological characteristics. On the other hand, the analysis of students' speeches in the discussion groups will allow investigating their language ideologies.

The results underline the difference between attitudes and ideologies associated with Catalan in Barcelona and Palma. While in the capital of Catalonia there is a general agreement to consider Catalan the language of prestige, there is no consensus in Palma and the informants' characteristics impact significantly on the variation of the values related to the Catalan language. Moreover,

youngsters' language ideologies are radically different: according to students in Barcelona, Catalan is halfway between anonymity and authenticity; in Palma, however, Catalan is far from being an anonymous language and is clearly considered authentic.

Índex

Agraïments	iv
Resum	vi
Abstract	vii
Índex	xi
Llista de figures.....	xvi
Llista de gràfics.....	xvii
Llista de taules.....	xx
1. INTRODUCCIÓ.....	1
2. MARC TEÒRIC.....	7
2.1. La tria lingüística: aportacions des de diferents disciplines	8
2.1.1. Aportacions des de la sociologia.....	10
2.1.1.1. Les xarxes socials	10
2.1.1.2. L'economia dels intercanvis lingüístics	18
2.1.2 Aportacions des de la demografia.....	21
2.1.2.1. La demolingüística.....	22
2.1.3. Aportacions des de l'antropologia	26
2.1.3.1. Les ideologies lingüístiques	26
2.1.4. Aportacions des de la psicologia.....	32
2.1.4.1. Les actituds	32
2.2. Les actituds lingüístiques	39
2.3. Síntesi.....	46
3. DESCRIPCIÓ DE LES COMUNITATS.....	49
3.1. Història de la llengua.....	49
3.2. Catalunya.....	52
3.2.1. Aspectes demogràfics	52
3.2.2. Aspectes sociolingüístics	58
3.3. Illes Balears	69
3.3.1. Aspectes demogràfics	69
3.3.2. Aspectes sociolingüístics	75
3.3. Comparació i síntesi.....	83
4. OBJECTIUS I PREGUNTES DE RECERCA.....	85
4.1. Objectius generals	85
4.2. Preguntes de recerca	86
5. METODOLOGIA	91
5.1. Les tècniques utilitzades per estudiar les actituds lingüístiques.....	91
5.2. La selecció de la mostra.....	96
5.3. La tècnica d'aparellament de veus disfressades	100
5.3.1. El text	105

5.3.2. Els locutors.....	106
5.3.3. El test de reaccions	109
5.4. El qüestionari sociolingüístic i les variables independents.....	112
5.4.1. Les variables sociodemogràfiques	117
5.4.1.1. El gènere.....	117
5.4.1.2. L'origen geolingüístic	118
5.4.1.3. Les variables relacionades amb el nivell sociocultural i socioprofessional dels progenitors dels informants.....	120
5.4.2. Les variables lingüístiques	122
5.4.2.1. L'escolarització en català.....	123
5.4.2.2. La llengua inicial	124
5.4.2.3. La llengua predominant als usos interpersonals.....	125
5.4.2.4. La llengua predominant a les xarxes socials.....	126
5.4.2.5. Les variables relacionades amb el coneixement autodeclarat de català, castellà i altres idiomes.....	127
5.4.3. Les variables relacionades amb el consum de cultura, les TIC i els mitjans.....	128
5.4.3.1. L'índex cultural	128
5.4.3.2. La llengua a les TIC.....	129
5.4.3.3. La llengua de consum dels mitjans.....	130
5.4.4. Les variables ideològiques i identitàries.....	131
5.4.4.1. L'autoposicionament polític.....	131
6.1.4.2. El grup d'identificació.....	132
5.5. Els grups de discussió	133
5.6. La recollida de dades	138
5.7. Les tècniques d'anàlisi estadística	140
5.7.1. L'anàlisi de components principals	140
5.7.2. El test T-Student.....	142
5.7.3. La correlació.....	142
5.8. Síntesi.....	143
6. DESCRIPCIÓ DE LA MOSTRA	145
6.1. La mostra de Barcelona	145
6.1.1. Característiques sociodemogràfiques.....	147
6.1.1.1 Gènere	147
6.1.1.2. Origen geolingüístic.....	148
6.1.1.3. Nivell sociocultural.....	150
6.1.1.4. Nivell socioprofessional	151
6.1.2. Característiques lingüístiques.....	152
6.1.2.1. Llengua inicial.....	152
6.1.2.2. Llengua d'escolarització	153
6.1.2.3. Llengua predominant als usos interpersonals... ..	154
6.1.2.4. Llengua predominant a les xarxes socials	156
6.1.2.5. Coneixements lingüístics autodeclarats.....	157

6.1.3. Consum de TIC, mitjans i cultura	159
6.1.3.1. Llengua de les TIC	159
6.1.3.2. Índex cultural	161
6.1.3.3. Llengua dels mitjans	161
6.1.4. Característiques ideològiques i identitàries	161
6.1.4.1. Autoposicionament polític	162
6.1.4.2. Grup d'identificació	163
6.1.5. Correlacions de les variables de Barcelona	165
6.2. La mostra de Palma	169
6.2.1. Característiques sociodemogràfiques	170
6.2.1.1. Gènere	171
6.2.1.2. Origen geolingüístic	172
6.2.1.3. Estatus sociocultural	173
6.2.1.4. Estatus socioprofessional	174
6.2.2. Característiques lingüístiques	175
6.2.2.1. Llengua inicial	175
6.2.2.2. Llengua d'escolarització	176
6.2.2.3. Llengua predominant als usos interpersonals ...	176
6.2.2.4. Llengua predominant a les xarxes socials	178
6.2.2.5. Coneixements lingüístics autodeclarats	179
6.2.3. Consum de TIC, mitjans i cultura	182
6.2.3.1. Llengua de les TIC	182
6.2.3.2. Índex cultural	183
6.2.3.3. Llengua dels mitjans	183
6.2.4. Característiques ideològiques i identitàries	184
6.2.4.1. Autoposicionament polític	184
6.2.4.2. Grup d'identificació	185
6.2.5. Correlacions entre les variables de Palma	186
6.3. Comparació de les mostres i síntesi	191
7. ANÀLISIS DE LES ACTITUDS I LES IDEOLOGIES	
LINGÜÍSTIQUES	195
7.1. Anàlisi de les actituds lingüístiques	195
7.1.1. Origen dels locutors	196
7.1.1.1. Origen dels locutors de Barcelona	197
7.1.1.2. Origen dels locutors de Palma	201
7.1.1.3. Síntesi	204
7.1.2. Anàlisi de components principals	205
7.1.3. Resultats generals	212
7.1.3.1. Resultats generals a Barcelona	213
7.1.3.1.1. Estatus a Barcelona	213
7.1.3.1.2. Solidaritat a Barcelona	216
7.1.3.1.3. Proximitat a Barcelona	218
7.1.3.2. Resultats generals a Palma	219

7.1.3.2.1. Estatus a Palma	219
7.1.3.2.2. Solidaritat a Palma	221
7.1.3.2.3. Proximitat a Palma	222
7.1.3.3. Comparació i síntesi	224
7.1.4. Valoracions d'estatus, solidaritat i proximitat del català i el castellà segons les característiques dels estudiants.....	226
7.1.4.1. Les valoracions d'estatus, solidaritat i proximitat segons les característiques dels estudiants de Barcelona	227
7.1.4.1.1. Segons variables sociodemogràfiques	227
7.1.4.1.2. Segons variables lingüístiques	234
7.1.4.1.3. Segons variables de consum de cultura, TIC i mitjans.....	244
7.1.4.1.4. Segons variables ideològiques i identitàries ..	248
7.1.4.1.5. Síntesi	252
7.1.4.2. Les dimensions d'estatus, solidaritat i proximitat a Palma.....	254
7.1.4.2.1. Segons variables sociodemogràfiques	255
7.1.4.2.2. Segons variables lingüístiques	262
7.1.4.2.3. Segons variables de consum de cultura, TIC i mitjans.....	273
7.1.4.2.4. Segons variables ideològiques i identitàries ..	277
7.1.4.2.5. Síntesi	281
7.1.4.3. Comparació i síntesi	284
7.2. Anàlisi qualitativa: les ideologies lingüístiques i els valors associats a les llengües	285
7.2.1. Anàlisi dels grups de discussió de Barcelona	286
7.2.1.1. El valor instrumental de les llengües a Barcelona ...	287
7.2.1.2. El valor integratiu del català a Barcelona	296
7.2.1.3. Els prejudicis associats a diferents varietats del català i el castellà a Barcelona	300
7.2.1.4. L'anonimitat i l'autenticitat a Barcelona	302
7.2.2. Anàlisi dels grups de discussió de Palma	304
7.2.2.1. El valor instrumental de les llengües a Palma...	306
7.2.2.2. El valor integratiu del català a Palma.....	317
7.2.2.3. Els prejudicis associats a diferents varietats del català i el castellà a Palma	321
7.2.2.4. Anonimat i autoritat en el cas de Palma.....	323
7.2.3. Comparació i síntesi	327
8. CONCLUSIONS.....	329
8.1. El català i el castellà es perceben segons diferents factors?.....	330
8.2. En quin sentit difereixen les valoracions de les varietats marcades i no marcades i quins factors hi influeixen?	331
8.3. Es valora de la mateixa manera la veu d'una dona que la	

d'un home?	334
8.4. Les característiques dels informants incideixen en les valoracions envers el català i el castellà?.....	334
8.5. Com justifiquen els informants les seves percepcions del català?	337
8.6. Línies de futur	338
9. CONCLUSIONS (ENGLISH VERSION)	341
9.1. Are Catalan and Spanish perceived according to different factors?.....	342
9.2. In what sense do ratings towards marked and unmarked varieties differ and what factors influence them?.....	343
9.3. Is the voice of a woman valued in the same way as the voice of a man?.....	346
9.4. Do the informants' characteristics affect evaluations towards Catalan and Spanish?	346
9.5. How do informants justify their perceptions of Catalan? .	349
9.6. Future studies	349
10. BIBLIOGRAFIA	351
11. ANNEXOS	377
11.1. Annex I. Textos llegits pels locutors	377
11.2. Annex II. Test de reaccions i qüestionari sociolingüístic de Barcelona.....	379
11.3. Annex III. Test de reaccions i qüestionari sociolingüístic de Palma.....	399
11. 4. Annex IV. Mostres de parla dels locutors	al CD

Llista de figures

Figura 1. Xarxes socials densa (dreta) i esparsa (esquerra)	13
Figura 2. Xarxa social amb multiplexitat i uniplexitat	14
Figura 3. Piràmide de la població de Catalunya el 2015. Dades en milers d'habitants. Font: Idescat	54
Figura 4. Piràmide de la població de les Illes Balears el 2015. Dades en milers d'habitants. Font: Ibestat	71
Figura 5. Exemple de la primera pregunta del test de reaccions de Barcelona	110
Figura 6. Adjectius psicosocials del test de reaccions.....	111
Figura 7. Preguntes relacionades amb el valor instrumental i integratiu del test de reaccions	112
Figura 8. Pàgina web utilitzada a Palma per a la recollida de dades	139

Llista de gràfics

- Gràfic 1. Evolució de la població de Catalunya durant els segles xx i xxi. Dades en milers d'habitants. Font: Idescat 53
- Gràfic 2. Evolució del percentatge d'estrangers respecte la població general a Catalunya. 2001-2013. Font: Idescat..... 57
- Gràfic 3. Població estrangera segons el seu continent d'origen. Catalunya, 2000-2014. Dades en milers d'habitants. Font: Idescat 58
- Gràfic 4. Coneixement del català a Catalunya. 1986-2013. Percentatges. Font: Idescat 62
- Gràfic 5. Evolució de les habilitats de parlar i escriure dels joves i la població general a Catalunya. 1986 al 2013. Percentatges. Font: Idescat 65
- Gràfic 6. Percentatge d'ús exclusiu o majoritari del català a Catalunya els anys 2003, 2008 i 2013. Percentatges Font: Idescat 66
- Gràfic 7. Evolució de les habilitats de l'ús exclusiu o majoritari del català a Catalunya els anys 2003-2013. Percentatges. Font: Idescat 68
- Gràfic 8. Evolució de la població de les Illes Balears durant els segles xx i xxi. Dades en milers d'habitants. Font: Ibestat i INE 70
- Gràfic 9. Població nouvinguda a les Illes Balears segons el lloc de naixement (estat espanyol o estranger) entre el 1999 i el 2013. Dades en milers d'habitants. Font: Ibestat 73
- Gràfic 10. Població estrangera segons el seu origen. Illes Balears 1999-2013. Dades en milers de persones. Font: Ibestat 74
- Gràfic 11. Coneixements de català a les Illes Balears. 1986-2010. Percentatges. Dades: Ibestat 78
- Gràfic 12 Evolució de les habilitats de parlar i escriure dels joves i la població general. 1991-2010. Dades: Ibestat 80
- Gràfic 13. Usos lingüístics de la població balear. Dades del 2003. Percentatges. Font: Ibestat 82
- Gràfic 14. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el gènere 148

Gràfic 15. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons l'origen geolingüístic dels seus progenitors.....	149
Gràfic 16. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el nivell sociocultural dels seus progenitors	150
Gràfic 17. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el nivell socioprofessional dels seus progenitors.....	151
Gràfic 18. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la seva llengua inicial.....	152
Gràfic 19. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la llengua predominant als usos interpersonals	154
Gràfic 20. Percentatges dels estudiants de la mostra de Barcelona segons l'ús preferent del català en diferents contextos	155
Gràfic 21. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la llengua predominant en les xarxes socials.....	156
Gràfic 22. Distribució dels coneixements autodeclarats de català i castellà dels estudiants de la mostra de Barcelona (opció <i>molt bé</i>)	157
Gràfic 23. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el coneixement autodeclarat de català, castellà i idiomes estrangers.....	159
Gràfic 24. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el nombre de TIC que tenen en català i en castellà	160
Gràfic 25. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la ideologia política	162
Gràfic 26. Distribució dels informants de la mostra de Barcelona segons el grup d'identificació català i espanyol.....	164
Gràfic 27. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons les branques d'estudi.....	169
Gràfic 28. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el gènere	171
Gràfic 29. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons l'origen geolingüístic dels progenitors	172
Gràfic 30. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el nivell sociocultural dels progenitors.....	174
Gràfic 31. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el nivell socioprofessional dels seus progenitors.....	175

Gràfic 32. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segona la llengua inicial dels informants	176
Gràfic 33. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons la llengua predominant als usos interpersonals	177
Gràfic 34. Mostra de Palma segons l'ús del català en diferents contextos	178
Gràfic 35. Distribució de la mostra de Palma segons la llengua de les xarxes socials.....	179
Gràfic 36. Distribució dels coneixements autodeclarats de català i castellà dels estudiants de la mostra de Palma (opció "Molt bé")	180
Gràfic 37. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el coneixement autodeclarat de català, castellà i idiomes estrangers.....	182
Gràfic 38. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons la llengua de les TIC.....	183
Gràfic 39. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma (esquerra) i els joves de les Illes Balears (dreta) segons la l'autoposicionament polític	185
Gràfic 40. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el grup d'identificació	186
Gràfic 41. Comparació del coneixement autodeclarat de català a Palma i Barcelona.....	193
Gràfic 42. Origen dels locutors catalanoparlants segons els estudiants de Barcelona.....	198
Gràfic 43. Origen dels locutors bilingües segons els estudiants de Barcelona.....	199
Gràfic 44. Origen dels locutors castellanoparlants segons els estudiants de Barcelona Barcelona.....	200
Gràfic 45. Origen dels locutors catalanoparlants segons els estudiants de Palma	202
Gràfic 46. Origen dels locutors bilingües segons els estudiants de Palma	203
Gràfic 47. Origen dels locutors castellanoparlants segons els estudiants de Palma	204

Llista de taules

Taula 1. Taxes de creixement de la població de Catalunya. 1993-2013. Font: Idescat	55
Taula 2. Coneixement del català a Catalunya segons el lloc de naixement. 2003-2008. Percentatges. Font: Idescat	63
Taula 3. Taxes de creixement de la població de les Illes Balears. 1995-2013. Font: creació pròpia a partir de les dades de l'Ibstat i l'INE	72
Taula 4. Departaments contactats per aconseguir informants.....	98
Taula 5. Nombre d'enquestes necessàries a Barcelona i Palma amb un error mostral d'entre el 5 i el 10 %.....	100
Taula 6. Ordre dels locutors.....	108
Taula 7. Informació sobre les variables considerades independents	116
Taula 8. Noves categories a partir de les preguntes sobre la feina dels pares	122
Taula 9. Mitjanes dels índexs relacionats amb els coneixements lingüístics.....	128
Taula 10. Mitjanes dels índexs relacionats amb la variable IC ...	129
Taula 11. Mitjanes dels índexs de les variables relacionades amb els mitjans de comunicació	131
Taula 12. Mitjanes de les variables relacionades amb els grups d'identificació	133
Taula 13. Informants dels grups de discussió realitzats a Barcelona	137
Taula 14. Informants dels grups de discussió realitzats a Palma	138
Taula 15. Comparació de la distribució segons branca d'estudis a la nostra mostra i al sistema universitari públic català. Dades de matriculació del 2010/11, segons l'Idescat.....	147
Taula 16. Comparació de les opcions de resposta i dels resultats entre l'enquesta de l'OCJ i la nostra mostra de Barcelona	164
Taula 17. Correlacions de les variables considerades independents a Barcelona	168
Taula 18. Comparació de la distribució segons branca d'estudis a la nostra mostra i a la UIB. Dades en percentatges	170

Taula 19. Correlacions de les variables considerades independents a Palma	190
Taula 20. Semblances i diferències entre les mostres de Barcelona i Palma	191
Taula 21. Variància total explicada	208
Taula 22. Resultats ACP a Barcelona.....	209
Taula 23. Resultats ACP a Palma.....	211
Taula 24. Estatus dels locutors de Barcelona	214
Taula 25. Solidaritat dels locutors de Barcelona	216
Taula 26. Proximitat dels locutors de Barcelona	219
Taula 27. Estatus dels locutors de Palma	220
Taula 28. Puntuacions de solidaritat dels locutors de Palma.....	221
Taula 29. Puntuacions de proximitat dels locutors de Palma	223
Taula 30. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'origen geolingüístic dels informants.....	229
Taula 31. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el gènere dels informants	230
Taula 32. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el nivell sociocultural dels pares dels informants.....	231
Taula 33. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el nivell socioprofessional dels progenitors dels informants	232
Taula 34. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua inicial dels informants	236
Taula 35. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua predominant en els usos interpersonals dels informants	237
Taula 36. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua vehicular dels informants	239
Taula 37. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua a les xarxes socials dels informants	240
Taula 38. Estatus, solidaritat i proximitat segons els coneixements autodeclarats de català dels informants.....	241
Taula 39. Estatus, solidaritat i proximitat segons els coneixements autodeclarats de castellà dels informants	242

Taula 40. Estatus, solidaritat i proximitat segons els coneixements autodeclarats d'idiomes estrangers dels informants.....	242
Taula 41. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'índex cultural dels informants.....	245
Taula 42. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'ús del català a les TIC	246
Taula 43. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'ús del castellà a les TIC.....	247
Taula 44. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua dels mitjans	248
Taula 45. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la ideologia política dels informants	250
Taula 46. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el grup d'identificació dels informants	251
Taula 47. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons l'origen geolingüístic dels informants.....	256
Taula 48. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el gènere	257
Taula 49. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la zona de naixement	258
Taula 50. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el nivell sociocultural.....	259
Taula 51. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el nivell socioprofessional	261
Taula 52. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua inicial	264
Taula 53. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons els usos lingüístics interpersonals.....	265
Taula 54. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua d'escolarització	266
Taula 55. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua de les xarxes socials.....	268
Taula 56. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el coneixement autodeclarat de català.....	269
Taula 57. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el coneixement autodeclarat de castellà	270

Taula 58. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el coneixement autodeclarat d'idiomes estrangers	271
Taula 59. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons l'índex cultural.....	273
Taula 60. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segon el nombre de TIC en català	274
Taula 61, Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la presència de castellà a les TIC	275
Taula 62. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua predominant als mitjans	276
Taula 63. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la ideologia política	279
Taula 64. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons l'IBE .	280
Taula 65. Participants als grups de discussió de Barcelona.....	287
Taula 66. Participants als grups de discussió de Palma.....	306

1. INTRODUCCIÓ

Les dades de les enquestes de les darreres dècades mostren que els coneixements de català han augmentat tant a Catalunya com a les Illes Balears. Aquest increment, però, no s'ha vist reflectit en l'ús d'aquesta llengua, que s'ha mantingut a nivells similars. Sembla, doncs, que l'estancament a l'hora de fer servir el català no és una conseqüència del desconeixement, sinó que la causa d'aquest fet serien raons ideològiques, representacionals o actitudinals (Vila i Moreno, 2006). Nosaltres ens centrarem, precisament, en aquests últims factors, els actitudinals i ideològics, que són decisius en la tria lingüística, perquè a part de ser interessants per ells mateixos tenen un rol important en diferents fenòmens sociolingüístics, com utilitzar una llengua o una altra.

Tot i que no s'ha demostrat que existeixi una relació directa i causal entre les actituds i els usos lingüístics, en el sentit que unes actituds lingüístiques positives provoquin un major ús de la llengua, se sap que les actituds lingüístiques influeixen en el comportament lingüístic dels parlants. Així, doncs, en aquesta tesi no ens centrarem en els usos lingüístics, sinó en les actituds lingüístiques, que podríem definir com una predisposició favorable, neutra o desfavorable envers una varietat lingüística o els seus parlants. Estudiar aquest concepte no només ens serveix per explicar el comportament lingüístic d'un grup, sinó que també ens pot ajudar a predir-lo (Baker, 1992; Bierbach, 1988; Solís Obiols, 2002).

Més concretament, el nostre estudi es du a terme a Barcelona i Palma, que són les capitals de dues comunitats autònomes de l'estat espanyol on el català i el castellà són cooficials. Totes dues ciutats han crescut molt en les darreres dècades perquè han rebut dues

fortes onades d'immigració; la primera amb nouvinguts procedents de l'estat espanyol i la segona amb persones d'origen estranger. Les diferències entre totes dues poblacions, però, són considerables. D'una banda, a Barcelona i al Principat en general, podem dir que la llengua catalana viu en una situació de normalització lingüística estable. A partir de la reinstauració de la democràcia, des del govern autonòmic, s'han defensat polítiques lingüístiques que han promociat l'ús i el coneixement del català, cosa que s'ha reflectit en un augment més o menys constant dels coneixements lingüístics de la població i una estabilització dels usos lingüístics. D'altra banda, a les Illes Balears el procés de normalització ha estat més variable i lligat als canvis de govern de la comunitat; en general hi ha hagut poc interès per revifar els usos i coneixement de la llengua pròpia, i no va ser fins que la coalició progressista va assumir el poder (1999-2003) que es van impulsar mesures de normalització lingüística amb interès, com la creació de Som Ràdio i la integració a l'Institut Ramon Llull, que té l'objectiu d'impulsar la cultura i la llengua dels territoris de parla catalana. Aquesta situació, però, va durar poc i amb el nou canvi de govern es va tornar a una situació política de força indiferència envers el català, amb un discurs a favor del bilingüisme que anava en detriment de la llengua catalana i beneficiava el castellà. Això va canviar a partir del 2011, des de llavors, les polítiques que s'han impulsat des del govern han anat directament en contra la llengua pròpia, com la supressió de la Direcció General de Política Lingüística o la reducció del català als mitjans de comunicació en català, entre d'altres. Tots aquestes canvis s'han traduït en una evolució irregular dels coneixements de la llengua pròpia, que en general van augmentar fins el 2003, però que des de llavors han disminuït, i en uns usos baixos del català entre els grups de població més jove.

És que en un context on es parlen dues llengües o més, és difícil que les diferents varietats lingüístiques convisin en equilibri. Que els parlants en triïn una o una altra per comunicar-se no és una decisió arbitrària, sinó que hi ha una sèrie de factors socials i individuals que hi influeixen, com l'estatus de la llengua, el nivell de coneixement, les actituds i les ideologies lingüístiques, entre d'altres. Nosaltres ens centrarem en dos dels factors que incideixen en la tria lingüística: les actituds i les ideologies lingüístiques. La disciplina que estudia la relació entre la llengua i la societat, així com la tria lingüística des d'un punt de vista macro és la sociologia de la llengua, que és el marc teòric en què s'emmarca aquesta tesi.

En aquesta tesi estudiem molts aspectes que relacionen la llengua i la societat i hem incorporat, a més, aportacions de diferents àrees del coneixement, que s'han utilitzat per analitzar la tria lingüística. En primer lloc, de la sociologia, ens servim del concepte de les xarxes socials per explicar la influència dels individus amb qui estem en contacte en el nostre comportament lingüístic, i de l'economia dels intercanvis lingüístics, que és una teoria que relaciona l'estructura social i la tria lingüística. En segon lloc, la demolingüística, una branca de la demografia, relaciona els factors demogràfics de la població amb el coneixement i ús de les llengües que parla. Encara que en aquest cas no prenguem cap constructe teòric, la informació demolingüística ens permet comparar Catalunya i les Illes Balears, observar com han evolucionat els coneixements i usos del català i ens dona informació sobre quins factors sociodemogràfics hi influeixen. En tercer lloc, l'antropologia proposa les ideologies lingüístiques, que ens aporten informació sobre les idees que tenen els parlants de les llengües. Finalment, de la psicologia social, prenem el concepte d'actituds lingüístiques, que juntament amb les ideologies lingüístiques són

l'objecte d'estudi principal d'aquesta tesi per la influència que tenen en el comportament lingüístic.

Un dels avantatges d'estudiar les actituds lingüístiques és que, com que són un concepte que gaudeix d'una gran tradició als territoris de llengua catalana, podrem comparar els nostres resultats amb els d'estudis previs i, així, observar com han evolucionat des de l'inici de la normalització lingüística. Cal dir, però, que la comparació s'ha de fer de forma curiosa perquè malgrat els nombrosos estudis sobre actituds lingüístiques envers el català, els resultats no són fàcilment comparables perquè els han fet diferents autors, amb diversos objectius, metodologies i perfils d'informants. Per tant, no podem saber de forma rigorosa quina ha estat l'evolució de les actituds lingüístiques al llarg dels anys o quines són les diferències entre els diferents territoris. Nosaltres, però, ens proposem recollir dades sobre actituds lingüístiques provinents de dues ciutats diferents que sí que es podran comparar, ja que farem servir una metodologia similar a Palma i Barcelona.

En aquesta tesi ens centrarem en l'estudi de les actituds i les ideologies lingüístiques envers el català i el castellà dels joves universitaris de Barcelona i Palma: ens proposem descobrir quines són les seves actituds i ideologies lingüístiques, comparar els resultats a les dues ciutats i analitzar quins factors lingüístics i no lingüístics influeixen en les actituds lingüístiques envers el català i el castellà. Hem seleccionat els joves universitaris perquè són el grup poblacional amb coneixements més alts de català; s'han escolaritzat en la llengua pròpia (de forma parcial o completa) i tenen accés a mitjans de comunicació i altres recursos en llengua catalana. A més, l'accés a la universitat és un moment de possible muda lingüística, o sigui de modificació o incorporació d'una llengua en el repertori lingüístic dels

individus (Pujolar, González, i Martínez, 2010). Malgrat això, la majoria d'estudis sobre actituds lingüístiques s'han fet amb estudiants de secundària o adults, i es té poca informació sobre les actituds lingüístiques dels universitaris. Els joves són els futurs parlants adults del català i, en principi, els universitaris seran els líders de la societat més endavant i, per totes aquestes raons, són una part de la població que juguen un paper clau en el futur del català.

La nostra metodologia combina tècniques quantitatives (el qüestionari sociolingüístic i la tècnica d'aparellament de veus disfressades) i qualitatives (els grups de discussió). En primer lloc, la tècnica d'aparellament de veus disfressades és una tècnica àmpliament utilitzada en els estudis d'actituds lingüístiques, que, consisteix a demanar als informants que avaluïn uns quants locutors segons unes determinades característiques psicosocials. Aquesta tècnica s'ha utilitzat força als territoris de parla catalana, especialment a Catalunya i al País Valencià. En segon lloc, el qüestionari sociolingüístic ens servirà per recollir informació sobre diferents característiques dels informants: dades sociodemogràfiques (edat, procedència, nivell socioeconòmic i cultural dels pares), de nacionalitat i ideologia política; lingüístiques (llengua habitual i inicial, coneixements i usos lingüístics) i de xarxes socials. Finalment, s'organitzaran grups de discussió a Palma i Barcelona amb estudiants universitaris, on es plantejaran qüestions relacionades amb el català i el castellà per, així, poder indagar en les seves ideologies lingüístiques dels joves i, a més, quin valor instrumental i integratiu atorguen a les llengües.

Aquesta tesi està estructurada en set grans parts. La primera part (capítol 2), estableix els fonaments de la investigació i presenta el marc teòric en què s'inclou aquesta tesi. Tot seguit, al capítol 3, es descriu Catalunya i les Illes Balears segons dades demogràfiques i

lingüístiques. A continuació, al capítol 4, es defineixen els objectius i les hipòtesis del treball. Al cinquè capítol es presenta la proposta metodològica i, tot seguit, s'ofereix una descripció de la nostra mostra. Al capítol 7, es recullen les anàlisis que hem dut a terme. D'una banda, analitzarem les actituds lingüístiques envers locutors que tenen el català o el castellà com a L1 o L2 i els locutors bilingües. De l'altra, estudiarem com influeixen algunes variables dels informants en les seves actituds lingüístiques. Per acabar, explicarem els resultats obtinguts a partir dels grups de discussió. A l'últim capítol, farem una síntesi de les principals conclusions.

2. MARC TEÒRIC

En un context on es parlen dues llengües o més, els parlants escullen quina utilitzar segons factors individuals i socials. Aquesta tesi se centra en dos d'aquests factors que relacionen la llengua i la societat en què vivim, com són les actituds i les ideologies lingüístiques. La disciplina que s'encarrega d'estudiar aquest lligam és la sociolingüística, que va sorgir als anys 60 als Estats Units, com un camp interdisciplinari en què es trobaven la lingüística, la sociologia i l'antropologia (Mallinson, 2009). Malgrat els inicis conjunts, amb el temps es van distingir dues perspectives, la macro i la microsociolingüística. Principalment, el que les diferencia és la perspectiva que adopta l'investigador.

D'una banda, la macrosociolingüística o la sociologia de la llengua es dedica a estudiar la societat incorporant-hi aspectes lingüístics; això vol dir que té la societat com a objecte d'estudi. Fishman, que és el pare de la sociologia del llenguatge es va plantejar estudiar les 5 W: qui parla, quina llengua, amb qui, on i per què (*who speaks which language, with whom, where and why*). S'inclouria dins de la sociologia de la llengua una investigació que se centri en els factors socials relacionats amb el manteniment i l'ús d'una varietat lingüística, per exemple. De l'altra banda, Labov, considerat el fundador de la microlingüística o la sociolingüística, es proposava l'estudi de l'estructura i l'ús de la llengua en relació amb la societat; és a dir, que té com a objecte d'estudi la llengua. La sociolingüística analitza qüestions fonètiques, morfològiques, sintàctiques o semàntiques en relació amb factors lingüístics i no lingüístics.

Podríem dir que mentre que la sociolingüística se centra en l'efecte de la societat en la llengua, la sociologia de la llengua es dedica a l'efecte de la llengua sobre la societat. En el nostre cas, estudiarem les actituds i les ideologies lingüístiques, que formarien part de la sociologia de la llengua, ja que no analitzarem cap qüestió lingüística pròpiament dita, sinó la percepció que tenen els parlants unes varietats lingüístiques determinades; o sigui una dels aspectes relacionats amb per què els parlants utilitzen una llengua i no una altra. Tanmateix, cal destacar que en l'estudi de la llengua i la societat, les fronteres no són ni estàtiques ni tan clares i que existeix una interconnexió entre la sociolingüística i la sociologia del llenguatge.

2.1. La tria lingüística: aportacions des de diferents disciplines

Un dels temes centrals que ha estudiat la sociologia del llenguatge és la tria lingüística sempre en situacions en què hi ha dues llengües o més en contacte. Com bé assenyalen López Morales (1994, p. 143) i Laur (2008, p. 15), la convivència de dues o més llengües és complicada i delicada, i les varietats lingüístiques difícilment viuen en igualtat de condicions. En aquestes situacions, els parlants decideixen fer servir una llengua o una altra segons diversos factors, alguns depenen del parlant i d'altres vénen imposats socialment. Això és el que anomenem *tria lingüística*, el procés mitjançant el qual els parlants optem per utilitzar una llengua o varietat lingüística en una situació comunicativa específica (Blas-Arroyo, 2005, p. 422; Pujolar, 1997, p. 225).

Hem vist abans que Fishman es plantejava les 5 W per explicar la tria lingüística en contextos multilingües. Aquest autor (Fishman, 1965) va proposar el concepte d'*àmbits d'ús*, un constructe social que engloba les funcions socials d'una varietat lingüística. Explica que a les

societats multilingües estables, cada varietat lingüística té unes funcions socials específiques, que serien els *àmbits d'ús*, segons els temes de comunicació, les relacions entre els participants i els escenaris de les comunicacions. Fishman (1972, pp. 37–40) ho exemplificava amb un diàleg entre un cap i un secretària, en què els interlocutors utilitzaven l'anglès per als temes de feina però canviaven al castellà per parlar de la família. En aquest cas, els parlants parlaven en una llengua o en una altra segons l'àmbit d'ús, que aquí estava estretament relacionat amb el tema de comunicació. Entre els membres d'una comunitat, hi ha un acord en què reserven cada una de les llengües per a uns usos específics o unes *normes d'ús*. Aquestes normes d'ús estan lligades a cada societat i, per tant, no es poden transposar d'una a l'altra.

La tria lingüística depèn de factors socials, com acabem de veure, però és evident que també depèn de factors individuals i psicològics. La quantitat de factors que intervenen en el fet de parlar una llengua comporta que estudiar-ho sigui inevitablement multidisciplinari. Per això aquesta tesi es basa en aportacions teòriques de diferents disciplines. De la sociologia prendrem el concepte de xarxes socials, que permet analitzar l'impacte de les relacions personals que envolten un parlant en el seu comportament lingüístic, i la teoria de l'economia dels intercanvis lingüístics, que té en compte l'estructura social a l'hora d'explicar el comportament lingüístic. De la demografia, la demolingüística no ens proporciona cap concepte teòric però ens serveix per observar la relació entre el coneixement i ús de la llengua i els factors demogràfics (lloc de naixement, gènere, etc.). Des de l'antropologia, s'han suggerit les ideologies lingüístiques, que també posen en relació l'estructura social i el comportament lingüístic i ens permeten estudiar què pensen els parlants de temes relacionats amb

la llengua. Finalment, la psicologia social ha proposat les actituds lingüístiques, que serà l'objecte d'estudi principal d'aquesta tesi.

2.1.1. Aportacions des de la sociologia

Malgrat la importància de la llengua en la construcció de la societat, han estat pocs els sociòlegs que s'han centrat en els aspectes relacionats en la llengua, ja que consideraven que eren un tema per als lingüistes (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 16). Per això, han estat sobretot els lingüistes els que s'han encarregat dels estudis sobre sociologia de la llengua, prenent conceptes de la sociologia. En aquesta tesi, hem adoptat dos conceptes que han sorgit d'aquesta disciplina i que ens serveixen per explicar la tria lingüística. D'una banda, les xarxes socials, que intenten explicar el comportament lingüístic a partir de les relacions dels parlants amb els individus del seu voltant. De l'altra, la teoria de l'economia dels intercanvis lingüístics, proposada per Bourdieu.

2.1.1.1. Les xarxes socials

La sociologia tradicional se servia de les característiques dels informants (el gènere, l'edat, la classe social, etc.) per donar compte dels processos socials. Aquestes macrovariables, però, no sempre tenien prou poder explicatiu, i és per això que es va introduir el concepte de les xarxes socials, que constitueixen un punt intermedi entre l'individu i aquestes macrovariables. A continuació explicarem les diferents definicions proposades de les xarxes socials i presentarem quines en són les característiques principals. Tot seguit, ens centrarem en per què s'ha incorporat aquest concepte en investigacions sociolingüístiques i repassarem alguns dels estudis que han tingut en compte les xarxes socials en relació amb el canvi i el manteniment lingüístic. Finalment, farem èmfasi en les investigacions

que s'han fet als territoris de parla catalana tenint en compte les xarxes socials dels informants.

Com ja hem dit, tradicionalment la sociologia estudiava els fenòmens socials a partir de macrovariables, com el gènere o la classe social. Els individus, però, no ens inserim en aquestes macrovariables de forma aïllada, sinó que ho fem a partir d'unitats socials de les quals coneixen els membres (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998) i a les quals hi ha més sentit de pertinença (Wei, 1994). Aquests grups són les xarxes socials; és a dir, el conjunt d'actors (anomenats *nodes*) units per vincles (Paniagua López, 2012, p. 15; Wasserman i Faust, 1994, p. 9). Això no significa que l'anàlisi de les xarxes socials sigui incompatible amb l'anàlisi de les altres variables, sinó que es poden combinar (Bot i Stoessel, 2002; Graham, 2000; Milroy i Gordon, 2003; Milroy, 1987; Requena Santos i Ávila Muñoz, 2002).

Els individus participem en un sistema social que està compost per molts altres individus que acaben convertint-se en el nostre punt de referència i, per tant, les relacions que tenim amb altres membres poden afectar les nostres percepcions, creences i accions (Rodríguez, 1995, p. 10). L'estudi de les xarxes socials s'interessa, precisament, per aquestes relacions entre els individus (o els grups, les organitzacions, països o, inclús, esdeveniments), la forma en què interactuen i reaccionen, i com s'integra l'individu en una xarxa social. De fet, una de les bases de l'anàlisi de xarxes socials és que aquestes relacions tenen més poder explicatiu que les característiques sociodemogràfiques dels membres que formen part del sistema (Molina, 2001, p. 18). Alguns altres aspectes rellevants de les xarxes socials són els següents (Wasserman i Faust, 1994, p. 4): a) els actors i les accions es perceben com a unitats interdependents en comptes de com a unitats independents i autònomes, b) els enllaços entre

actors són un canal per transmetre recursos (materials o no materials) i c) els models de xarxes conceptualitzen l'estructura (social, econòmica, política, etc.) com a patrons de relacions entre els actors.

Quan estudiem les xarxes socials, en general, ens centrem en les xarxes de primer ordre¹ (Milroy i Gordon, 2003, p. 117); o sigui, les persones amb qui l'individu està en contacte de forma més directa i regular, ja que són les que afecten més el comportament individual. Per tal d'estudiar-les, podem adoptar una perspectiva sociocèntrica o egocèntrica (Molina González, 2005). Normalment, en l'estudi sociocèntric de les xarxes socials s'estudia un grup concret (un grup classe, l'arxiu del correu electrònic d'una empresa), mentre que en l'estudi egocèntric, la xarxa es defineix al voltant d'un ego o d'un individu central. Tots dos punts de vista tenen en comú que se centren en la mesura quantitativa de les relacions de les persones (Wei i Moyer, 2008, p. 263), però mentre que la perspectiva sociocèntrica explica les propietats de les connexions existents entre un grup definit prèviament, l'egocèntrica estudia les connexions a partir d'un individu.

Malgrat aquesta diferència pel que fa al punt de partida, en general hi ha dos aspectes importants de les xarxes socials que es tenen en compte: la densitat i la multiplicitat. D'una banda, les xarxes poden ser més o menys denses segons el grau de contacte o la interconnexió entre els membres d'una xarxa (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 81; Requena Santos, 2003, p. 77). Una xarxa social densa² és aquella en què tothom es coneix, en què tots els punts estan connectats entre ells de forma directa. La xarxa social de la

¹ Les xarxes socials de segon ordre són aquelles persones amb qui l'individu no es relaciona directament, sinó que hi pot accedir a partir de les seves connexions de primer ordre, com l'amiga d'una amiga que és d'Anglaterra i et pot revisar el text que has escrit en anglès.

² Boix & Vila i Moreno (1998) també utilitzen la denominació *xarxes atapeïdes*.

dreta de la Figura 1 il·lustra aquest tipus de xarxa; seria el cas d'un barri obrer o d'una oficina petita on tothom coneix tothom. En canvi, una xarxa social esparsa³ és aquella en què els individus coneixen l'element central però no estan relacionats entre ells, com apareix a la figura de l'esquerra de la Figura 1.

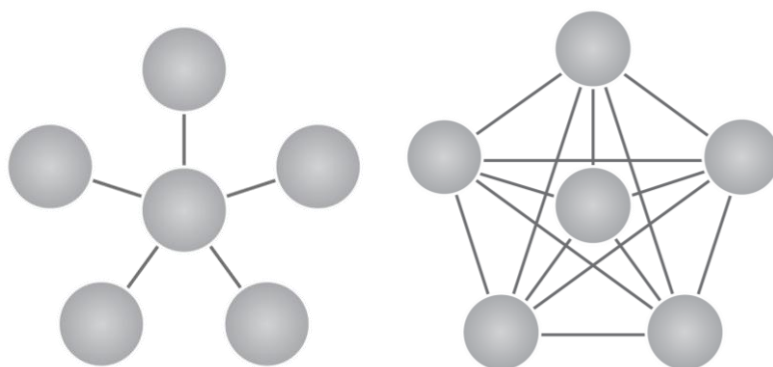

Figura 1. Xarxes socials densa (dreta) i esparsa (esquerra)

De l'altra banda, la multiplicitat fa referència a la quantitat d'enllaços que relacionen dos individus (Chambers, 1995; Galindo Solé, 2006; Milroy i Gordon, 2003; Milroy, 1987). A la Figura 2, l'element central de la xarxa social té quatre enllaços uniplex; o sigui enllaços en què només hi ha una connexió entre els membres de la xarxa social, que podrien ser companys de classe, posem per cas. Hi ha dos actors que estan connectats per tres vincles, o sigui que tenen una relació amb multiplicitat. Aquests podrien ser, a part de companys de classe, veïns i amics.

³ Boix Fuster, i Vila i Moreno (1998) també les anomenen *xarxes clares* o *no denses*.

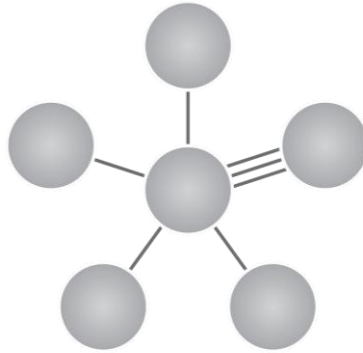

Figura 2. Xarxa social amb multiplexitat i uniplexitat

Les xarxes socials influeixen el comportament dels seus membres, poden reforçar els valors acceptats per la comunitat i imposar normes de comportament de forma més directa (Blanco Canales, 2000; Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 81; Chambers, 1995, p. 75; Milroy i Milroy, 1992, p. 5). Així, les xarxes multiplex i denses, com podria ser una colla juvenil o un grup d'immigrants que es relacionen principalment entre ells, acostumen a mantenir normes de comportament pròpies i diferents de la resta de la societat. Els individus amb xarxes esparses i uniplex, en canvi, estan més influïts per les normes del conjunt de la societat.

Precisament, per la influència de les xarxes socials en el comportament, els lingüistes van incorporar aquest concepte als seus estudis a finals del segle xx. Lesley Milroy (1987, p. 135) va ser la primera autora a analitzar les xarxes socials "to explain individual behaviour of various kinds which cannot be accounted for in terms of corporate group membership". Des de llavors, les xarxes socials s'han considerat útils en investigacions sobre variació lingüística (Lippi-Green, 1989; Marshall, 2004; Milroy, 1987) i en estudis sobre el manteniment lingüístic entre immigrants (Edwards, 1992; Gal, 1979; Raschka, Wei i Lee, 2002; Stoessel, 2002; Wei i Milroy, 1995; Wei,

1994; Zentella, 1997), així com en situacions de contacte de llengües (Bartoo, 2009; Gallagher, 2012).

D'entre les investigacions que acabem de citar, destaquem l'estudi de Lesley Milroy (1987), que analitzava la variació lingüística en 46 parlants de classe treballadora de Belfast. La investigadora va arribar a la conclusió que els parlants amb xarxes socials més lligades a la comunitat local —més denses i amb més multiplexitat— eren els que feien servir una varietat lingüística més propera a les normes d'ús local. D'aquesta manera, l'autora corroborava que les xarxes socials dels parlants n'afecten el comportament lingüístic i que, com més densa i multiplex és la seva xarxa social, més homogenis són els usos lingüístics dels parlants.

També s'han detectat patrons similars al detectat per Milroy (1987) en comunitats on conviuen més d'una llengua. Això voldria dir que els parlants amb xarxes socials amb enllaços forts tendeixen a mantenir més la llengua minoritzada. Com assenyalen Milroy i Gordon (2003, p. 124):

networks constituted chiefly of strong ties function as a mechanism to support minority languages, resisting institutional pressures to language shift, but when these networks weaken, language shift is likely to take place.

Un exemple que confirmaria això és el treball de Gal (1979), en què la investigadora va estudiar el manteniment de l'hongarès al sud-est d'Àustria, on convivia amb l'alemany. L'autora va observar que, mentre que els parlants amb lligams socials rurals mantenien l'hongarès —la llengua associada amb els valors més tradicionals—, els que s'incorporaven a la vida urbana acabaven parlant l'alemany. Li Wei (1994) també va estudiar la relació entre el manteniment lingüístic

i les xarxes socials, però es va centrar en una comunitat immigrant, els xinesos al nord-est d'Anglaterra. Aquesta investigació relacionava la substitució lingüística del cantonès a Anglaterra amb els canvis que experimentaven les xarxes socials dels individus al llarg de les diferents generacions. D'una banda, la generació dels avis i àvies tenia xarxes socials compostes, principalment, per familiars i individus d'origen xinès, i es caracteritzava per un coneixement baix de l'anglès i un ús majoritari del cantonès. De l'altra, les generacions més joves incorporaven a les xarxes socials individus de fora de la família nascuts a la Gran Bretanya, dominaven més l'anglès i l'utilitzaven més sovint.

Encara que el concepte de les xarxes socials s'ha aplicat àmpliament en estudis sociolingüístics, no hi ha cap manera estàndard per mesurar-ne l'estructura. Això es deu al fet que els criteris que indiquen el grau d'integració a una xarxa social estan determinats culturalment i varien entre comunitats. Per tant, els investigadors que l'han aplicat ho han fet de maneres diferents. Per exemple, si ens centrem en els estudis a què hem fet referència fa un moment, d'una banda, Milroy (1987) es va basar en cinc indicadors per construir la *network strength scale*: si els parlants formaven part d'algun grup d'alta densitat del barri (com un equip de futbol); si estaven relacionats amb més de dues famílies del barri; si treballaven amb dues persones del barri, com a mínim; si treballaven amb dues persones del mateix sexe del barri, com a mínim, i si es relacionaven amb companys de fora de la feina. De l'altra banda, Li Wei (1994) va demanar als seus informants que indiquessin el nom de les 20 persones amb qui més es relacionaven.

També a l'àmbit de la llengua catalana s'ha subratllat la importància de les xarxes socials en estudis sobre el comportament lingüístic. En

primer lloc, Querol Puig (Querol Puig, 1997, 2000, 2002a, 2002b) va estudiar el paper de les xarxes socials, juntament amb altres variables, per explicar els usos lingüístics dels joves al País Valencià, Catalunya i les Illes Balears. L'autor va proposar un model per explicar els usos lingüístics, que combinava les representacions socials de la llengua,⁴ dels grups de referència⁵ i de les xarxes socials, i el va aplicar a Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears per tal de determinar les variables que prediuen l'ús del català. A totes tres comunitats, que els enquestats tinguessin xarxes socials en català era un dels factors explicatius de l'ús del català, en combinació amb les altres variables.

En segon lloc, Galindo Solé (2006), així com Galindo Solé, i Vila i Moreno (2009) han analitzat els usos lingüístics informals dels alumnes de sisè de primària; o sigui, que han estudiat quina llengua fan servir a l'hora del pati i quins factors hi influeixen. Conclouen que la composició lingüística de les xarxes socials, junt amb altres variables, incideix en les pràctiques lingüístiques dels informants i que els informants amb xarxes socials amb més presència del català són els que fan més ús d'aquesta llengua.

Finalment, Bretxa i Riera, Comajoan Colomé, i Sorolla Vidal (2009) van comparar dos grups d'alumnes de sisè de primària, d'escoles de Mataró i de la Franja. Tots els informants utilitzaven el castellà amb els seus progenitors, però mentre que un dels grups considerava la llengua catalana com la llengua pròpia, l'altre s'identificava amb el

⁴ Les representacions socials de la llengua serien la imatge mental que ens en fem, o segons Jodelet (1989: 36, citat a Querol Puig, 2004) són "una forma de coneixement socialment elaborat i compartit que té una visió pràctica i que concorre en la construcció d'una realitat comuna a un conjunt social".

⁵ Merton i Kitt (1950, citat a Querol Puig, 2004) assenyalen que el grup de referència: "Apunta a sistematitzar els determinants i les conseqüències dels processos d'avaluació i d'autoavaluació en els quals l'individu assumeix els valors o les normes d'altres individus i grups com un marc de referència".

castellà. Els investigadors van assenyalar que la presència del català a les xarxes socials amb els amics era la variable que explicava la llengua d'identificació d'aquests estudiants, tant a Mataró com a la Franja.

Les xarxes socials, així, doncs, tenen un paper rellevant en el comportament lingüístic; com més estrets són els lligams dels membres de les xarxes socials, més homogeni és el seu comportament lingüístic. A més, cal tenir en compte que les xarxes socials incideixen en les pràctiques socials en general, que inclouen no només els usos lingüístics, sinó també les actituds d'un parlant. Per aquest motiu creiem que la composició de les xarxes socials dels informants serà una variable que pot incidir en les actituds lingüístiques envers el català i el castellà dels nostres informants.

2.1.1.2. L'economia dels intercanvis lingüístics

En aquest apartat presentem la teoria de l'economia dels intercanvis i destacarem dos dels conceptes que proposa: el mercat lingüístic i l'*habitus*. Aquestes dues idees ens permeten entendre i explicar les tries lingüístiques dels parlants, tenint en compte l'estructura social i els processos històrics. Començarem explicant què és el mercat lingüístic i, seguidament, ens centrarem en l'*habitus*. Per acabar, destacarem estudis en què s'hagi aplicat aquesta teoria.

El sociòleg francès Pierre Bourdieu és el principal mentor de la teoria de l'economia dels intercanvis lingüístics, que explica l'ús de les llengües en relació amb diferents fenòmens socials. Segons aquest sociòleg, la llengua és un instrument de comunicació i poder, és a dir, un recurs per a la competició social, com explicarem més endavant.

L'autor assenyala que hi ha dos elements que defineixen els usos lingüístics: el mercat lingüístic i l'*habitus* lingüístic (Bourdieu, 1982).

En primer lloc, quant al mercat lingüístic, Bourdieu (1982) considera que la societat està estructurada en camps o mercats: el socioeconòmic, el de la política, etc. Dins d'aquests camps, els individus i els grups socials competeixen amb els seus recursos o capitals. Els individus intenten aconseguir les formes de capital amb més valor. Els diferents tipus de capitals⁶ estan interrelacionats i els individus hi tenen accés desigual. Aquests mercats són, de fet, una representació de les relacions dels grups i els individus a l'espai social.

Entre aquests mercats, també n'hi ha un de lingüístic, ja que en totes les societats hi ha diferents varietats lingüístiques amb més o menys prestigi. Parlar una varietat lingüística o una altra, igual que tenir un bon coneixement d'un idioma estranger són capitals lingüístics, recursos per a la competició social. Avui en dia, saber parlar anglès pot donar accés a un determinat lloc de treball, per exemple. Sovint, els individus de classes socials mitjanes i altes tenen més domini de la norma lingüística que els individus de classes baixes i, per tant, la llengua té una "funció classificadora o distintiva" (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 141).

Com afirma Bourdieu (1982, p. 14), els intercanvis lingüístics són relacions de poder simbòliques en les quals s'actualitzen les relacions de força entre els locutors i els seus grups respectius. Els capitals, però, no tenen un valor absolut, sinó que funcionen en relació amb els camps, que són "el conjunt de microcosmos socials construït per una

⁶ Hi ha quatre tipus de capitals: l'econòmic, el social, el cultural (que inclou el capital lingüístic) i el simbòlic.

xarxa de relacions objectives entre les posicions socials dels grups i els individus” (Boix Fuster, 1993, p. 33). Depenent del camp, els capitals lingüístics tenen uns valors i els usuaris actuaran d’una manera o altra segons els beneficis que vulguem obtenir o les sancions que puguem patir. En resum, els mercats defineixen què es pot dir amb recompenses o sancions.

En segon lloc, *l’habitus* són “conjunts de disposicions estructurades i estructuradores” apreses a la pràctica i amb finalitats pràctiques (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 147) que fa que ens comportem d’una manera o altra en un context social determinat. Així, doncs, *l’habitus* genera pràctiques, percepcions i actituds que són regulars però que no estan controlades de manera conscient per cap regla (Bourdieu i Thompson, 1991, p. 12). A més, és un fenomen social adquirit i, per tant, pot modificar-se, a nivell individual i social.

Podríem dir, doncs, que *l’habitus lingüístic* seria la tendència a dir les coses d’una manera determinada, la competència lingüística (produir enunciats gramaticals) i la capacitat social de fer servir aquesta competència. A més, com assenyala Boix (2009), *l’habitus* lingüístic agrupa tres aspectes que expliquen, de manera complexa, la tria d’una o altra varietat lingüística: la visió de l’agent (la percepció i construcció de la realitat sociolingüística per part dels diferents individus socials), l’estructura social exterior a l’agent (el context sociolingüístic que envolta l’individu i que n’explica la competència, ús i ideologies lingüístiques) i els processos històrics (personals i col·lectius).

La teoria de l’economia dels intercanvis lingüístics té en compte l’estructura social i els usos lingüístics. Com ja hem vist, *l’habitus* genera unes pràctiques i unes actituds. Això és rellevant a l’hora

d'estudiar les percepcions lingüístiques individuals en situacions de contacte lingüístic. Ens pot servir per entendre el sentiment d'autoodi (vegeu l'apartat 2.1.3.1), que pot estar relacionat amb la posició socioeconòmica inferior d'una varietat lingüística, el canvi de codi o les tries lingüístiques. Tal com indica Boix Fuster (1993, 2009), les tries lingüístiques normalment són producte d'un procés històric anterior que ha fet que els parlants interioritzin uns esquemes de percepció, interpretació i actuació.

Un exemple de l'aplicació de la teoria de Bourdieu en sociolingüística seria la recerca de Heller (2006), investigadora canadenca que va estudiar una escola francòfona a Ontàrio, una part del Canadà principalment anglòfona. Heller va analitzar les pràctiques socials, les interaccions i els discursos entre els estudiants, els progenitors, els professors i administradors per establir el valor simbòlic de les llengües. Va arribar a la conclusió que els estudiants de classes mitjanes altes, majoritàriament anglòfons, aconsegueixen que es legitimin l'anglès i el francès estàndards, que són les varietats que utilitzen aquests estudiants, per sobre del francès col·loquial o local dels francòfons.

Per concloure, destaquem que l'economia dels intercanvis lingüístics posa en relació l'estructura social i la tria lingüística. A més, l'*habitus*, com a interiorització de les normes socials, ens permet explicar les pràctiques lingüístiques dels parlants.

2.1.2 Aportacions des de la demografia

La demografia s'encarrega d'estudiar les poblacions. En els estudis de la població dels territoris de llengua catalana, però, la majoria de demògrafs no han fet gaire atenció als aspectes lingüístics, i van ser

els lingüistes els que els van incorporar als estudis demogràfics (Vila i Moreno, 2004a). Aquests estudis s'inclouen en una disciplina que es coneix com a demolingüística.⁷ Les dades demolingüístiques ens aporten informació sobre la situació actual de la llengua catalana als territoris estudiats i, a més, relaciona els usos i el coneixement lingüístics amb alguns factors demogràfics (com el gènere, l'edat, el lloc de naixement, etc.). Aquesta disciplina no aporta cap concepte teòric per al nostre treball d'investigació, però ens proporciona dades sobre el coneixement i l'ús lingüístic que ens permeten subratllar les diferències entre les dues comunitats que estudiarem.

2.1.2.1. La demolingüística

La demolingüística és "l'anàlisi de la dimensió, l'estructura, l'evolució i les característiques generals dels grups lingüístics, considerats des del punt de vista quantitatiu" (Vila i Moreno, 2009, p. 7). A partir de reculls de dades poblacionals amb informació lingüística, com els censos o les enquestes quantitatives, la demolingüística té com a objectiu quantificar quins són els usos i els coneixements lingüístics d'una població i observar com es reparteixen els grups lingüístics, segons els coneixements o els usos lingüístics. Aquesta informació ens és útil per dos motius. D'una banda, ens permet conèixer la situació demolingüística a Catalunya i les Illes Balears, detectar-ne les diferències i similituds. D'altra banda, ens aporta informació sobre alguns dels factors que incideixen en el comportament lingüístic, uns quants dels quals tindrem en compte quan estudiem les variables dels informants que incideixen en les actituds lingüístiques.

⁷ També es pot denominar *demografia lingüística* o *demografia de la llengua*, però aquests termes són menys freqüents (Vila i Moreno, 2009).

Aquesta disciplina va néixer al Canadà, a finals dels anys seixanta, un moment en què els temes lingüístics van guanyar protagonisme al país. Fins llavors, l'anglès havia estat l'única llengua oficial arreu del país, excepte al Quebec, on l'anglès i el francès eren totes dues oficials. El 1969, però, es va establir una oficialitat de l'anglès i el francès de caràcter personal; és a dir, que un ciutadà podia relacionar-se rebre serveis en qualsevol de les dues llengües arreu del Canadà. El 1971, es va incorporar al cens una pregunta sobre la llengua habitual amb els membres a la llar, per saber fins a quin punt es mantenia la llengua inicial a les llars, quina de les llengües oficials es beneficiava d'aquests canvis.

Als territoris de parla catalana de l'estat espanyol, els estudis demolingüístics no es van començar a dur a terme fins força més tard. Una de les causes d'aquest inici tardà va ser que durant la dictadura no es respectaven els drets de les minories lingüístiques i, per tant, no hi havia interès a fer-ne recomptes. No va ser, doncs, fins després de la caiguda del règim franquista que aquí es va començar a desenvolupar la demolingüística. Trobem, però, alguns estudis predecessors, els que es van fer abans que la demolingüística com a disciplina "eclosionés" (Torres i Pla, 2011). Eren investigacions que es van dur a terme al final de la dictadura i pretenien conèixer el grau d'ús del català, com s'havia vist afectat per la repressió lingüística i la forta immigració. Destaquem l'enquesta de Badia i Margarit (1969) per conèixer els usos i coneixements lingüístics a la ciutat de Barcelona,⁸ per exemple.

Als anys vuitanta, amb la reinstauració de la democràcia i la creació de les autonomies, va augmentar l'interès per la recerca empírica

⁸ Per a més informació sobre estudis demolingüístics anteriors als anys 90, podeu consultar Torres i Pla (1977, 1988).

sobre la situació de la llengua catalana (Torres i Pla, 2011; Vila i Moreno, 2009). Es van incorporar preguntes lingüístiques als censos i als padrons a Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià, i se'n van analitzar els resultats amb profunditat (Boix Fuster, i Reixach i Pla, 1997; Reixach i Pla, i Capellades, 1990; Reixach i Pla, 1985). Fins i tot diferents administracions van encarregar recerques demolingüístiques a entitats públiques i privades (Rambla, 1993; Siguán, 1994; Subirats, 1991). Per exemple, al País Valencià, es va crear el Servei d'Investigacions i Estudis Sociolingüístics de la Generalitat Valenciana va impulsar enquestes sobre el coneixement i usos del valencià arreu del territori (Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics, 1989, 1992, 1995). A més, altres enquestes sobre temes diversos que van incorporar preguntes lingüístiques, com les enquestes de joventut impulsades per la Generalitat de Catalunya o els estudis de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (Nel·lo, 1998; Subirats, 1991).

Com a conseqüència, entre el 1990 i el 2000, es van recollir dades de manera desigual als diferents territoris de parla catalana. Al País Valencià van deixar-se de fer estudis demolingüístics, coincidint amb l'entrada del Partit Popular a la Generalitat Valenciana. A la resta del territori, en canvi, va sorgir interès per conèixer la realitat demolingüística (Vila i Moreno, 2009). Així, durant aquesta dècada, a la Franja, el Govern d'Aragó va dur a terme una enquesta del català, mentre que el d'Andorra va començar a recollir dades demolingüístiques de forma sistemàtica. A finals dels noranta, la Generalitat de Catalunya va encarregar una enquesta inèdita dels usos lingüístics de la població i, a les Illes, el Pacte de Progrés va impulsar la recerca sociolingüística (Melià i Garí, 2002). Durant aquest període, un dels problemes era que la majoria de treballs es concebien de manera independent, poques vegades compartien la

mateixa metodologia ni coincidien en la definició de les nocions bàsiques. Tot i això, durant aquests anys, van augmentar tant la quantitat com la qualitat de les dades i de les explotacions.

Precisament per la impossibilitat de comparar les dades, es va plantejar fer enquestes semblants a tot el domini català. Aquest projecte va sorgir arran d'unes Jornades sobre l'ús interpersonal del català, l'any 2001, per poder obtenir una visió global de la situació de la llengua catalana. Va ser una proposta que va sorgir de diferents àmbits, com la Comissió de Demolingüística del Grup Català de Sociolingüística i la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya (Vila i Moreno, 2009) i va comptar amb la participació dels governs d'Andorra, les Balears i l'Aragó, i l'Idescat (Querol Puig, 2009). Gràcies a aquesta iniciativa, durant els anys 2003 i 2004, es va dur a terme el treball de camp sobre els usos lingüístics interpersonals, que ens ha proporcionat dades comparables i analitzables conjuntament arreu dels territoris de parla catalana. Durant el 2003 es van recollir dades a sis territoris (Catalunya, les Illes, la Franja, Andorra, l'Alguer i Catalunya Nord) amb enquestes molt similars, les enquestes d'usos lingüístics (EUL03). El 2004, Al País Valencià, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua va realitzar una enquesta comparable amb les de la resta del territori. L'explotació d'aquestes dades va donar, per primer cop, "informació demolingüística fonamentada sobre el conjunt del domini" (Torres i Pla, 2011). Després d'això, al Principat, l'Idescat ha dut a terme les enquestes d'usos lingüístics de la població dels anys 2008 i 2013 (d'ara en endavant, EULP08 i l'EULP13), que són la continuació de l'EUL03. A les Illes, l'any 2010, l'Ibestat va dur a terme una enquesta sobre els hàbits socials de les Illes Balears, que incloïa un mòdul amb informació demolingüística. El tipus de preguntes i de respostes plantejades, però, varia respecte les anteriors.

Les anàlisis demolingüístiques ens aporten una avaluació de la complexitat de la realitat lingüística. Per al nostre estudi, ens proporcionen dades empíriques sobre els usos, els comportaments i els coneixements del català, ens permeten veure quina ha estat l'evolució de la llengua catalana, i ens posa a l'abast dades més o menys comparables sobre l'estat actual de la llengua a les dues comunitats estudiades. Volem destacar, també la importància de la demolingüística a l'hora de destriar els factors demogràfics i socials que influeixen en els coneixements, usos i percepcions lingüístiques.

2.1.3. Aportacions des de l'antropologia

D'entre les moltes aportacions que han sorgit de la relació entre l'antropologia i la lingüística, aquí destaquem l'estudi de les ideologies lingüístiques. Aquest concepte ens interessa perquè posa de relleu la relació entre llengua i societat, i ens permet analitzar com justifiquen els parlants alguns fets lingüístics. Les dades sobre les ideologies lingüístiques ens ajudaran a interpretar la informació recollida sobre les actituds lingüístiques dels informants. A continuació, explicarem el concepte d'*ideologies lingüístiques*, en destacarem les característiques principals i presentarem estudis sobre ideologies lingüístiques duts a terme a les Illes Balears i el Principat.

2.1.3.1. Les ideologies lingüístiques

L'any 1991 l'American Anthropology Association va organitzar una simposi anomenat "Language Ideology: Practice and Theory", que girava entorn de la premissa que les ideologies lingüístiques són un enllaç entre les estructures socials i la manera de parlar. Més concretament, quan analitzem les ideologies lingüístiques, les podem explicar en relació amb l'estructura de la societat, els capitals i *habitus*

de cada individu o grup. Des de llavors, han estat un concepte molt estudiat, ja que engloben el que Boyer (1996, citat a Boix Fuster, i Vila i Moreno 1998: p. 157) denomina “imaginari sociolingüístic”: valors, mites, estereotips, actituds i sentiments, i avaluacions i opinions relacionats amb les llengües. Si entenem les ideologies lingüístiques en un sentit ampli, inclouen les concepcions que tenen els parlants de qualsevol varietat o de la relació entre llengua i societat (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998).

De forma general, les ideologies ens ajuden a estructurar el món en què vivim, tal com indica Freedon (2003, pp. 2–3):

Ideologies, as we shall see, map the political and social worlds for us. We simply cannot do without them because we cannot act without making sense of the worlds we inhabit. [...] Through our diverse ideologies, we provide competing interpretations of what the facts might mean.

Tenint en compte el paper que juguen les ideologies a l'hora d'estructurar el món dels individus, sembla clar que les ideologies lingüístiques, per tant, també incideixen en la percepció i els comportaments relacionats amb els aspectes lingüístics. La primera definició del concepte d'*ideologies lingüístiques*, que és també una de les més citades, estableix que són “sets of beliefs about language articulated by users as a rationalization or justification of perceived language structure and use” (Silverstein, 1979, p. 193). Aquestes ideologies lingüístiques són els resultats dels interessos, les desigualtats i les pràctiques socials dels grups socials i dels individus (Woolard i Schieffelin, 1994).

Precisament, aquesta relació entre les estructures socials i les pràctiques lingüístiques és un dels aspectes més destacats entre els

autors que estudien les ideologies lingüístiques (Baker, 1992; van Dijk, 2003; Gal i Woolard, 2001; Woolard i Schieffelin, 1994; Woolard, 1992, 1998, 2008). A més, el fet de relacionar el comportament lingüístic i l'estructura social és una de les similituds entre les ideologies i les actituds lingüístiques. D'altra banda, les diferències entre els dos conceptes es deuen, en part, a les tradicions de recerca en què s'estudien; mentre que les ideologies lingüístiques provenen de l'antropologia, les actituds s'han estudiat tradicionalment dins de la psicologia (vegeu apartats 2.1.4. i 2.2.).

Com hem anat veient, les ideologies lingüístiques “are not only about language” (Kroskrity, 2000, p. 7; Woolard i Schieffelin, 1994, p. 55), sinó que estan lligades a l'experiència sociocultural del parlants; amb la seva identitat, moralitat i estètica. Les ideologies lingüístiques d'un parlant ens ofereixen informació sobre la persona i el grup social al qual pertany (Schieffelin, Woolard i Kroskrity, 1998). Seria el cas d'una ideologia dominant de monolingüisme, que planteja qüestions socials, ja que discrimina tots aquells que no dominen la llengua dominant.

Els membres d'una societat poden ser més o menys conscients de les ideologies de la comunitat (Freeden, 2003; Kroskrity, 2000, 2010). Per exemple, una persona que és militant d'un grup pels drets lingüístics del català serà més conscient de les seves ideologies lingüístiques, del que pensa en relació amb qüestions lingüístiques que algú que no ho sigui. Tanmateix, sigui de manera conscient o no, tots tenim ideologies, tots els grups i les societats (Irvine i Gal, 2000, p. 36), ja que no hi ha cap punt de vista que no estigui posicionat.

Un dels punts interessants de les ideologies lingüístiques és que ens permeten entendre la manera en què els parlants fan servir la llengua, què en pensen i com ho justifiquen; quines idees tenen sobre la

llengua (Baker, 1992; Kroskrity, 2004). Afecten, doncs, l'estructura i l'ús lingüístic (Schiffman, 2006). Un cas de com les ideologies lingüístiques afecten l'ús lingüístic el trobem en l'ús de les paraules *mama* o *mamá*. Mentre que la primera opció es considera més genuïna, la segona s'ha estigmatitzat com a castellana i ha retrocedit notablement (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998).

En situacions de conflicte lingüístic, es considera que les ideologies lingüístiques són significatives socialment i política (Woolard, 2008, p. 16). Per tant, podem considerar que, en una situació com l'actual a Catalunya i les Illes Balears, la tria lingüística estarà determinada per les ideologies lingüístiques del parlant (Trenchs-Parera, Larrea Mendizabal i Newman, 2014). En paraules de Gal (1998, p. 317):

Scholars of multilingualism and language contact (...) have understood that choice of language has political implications exactly because of speakers' common sense convictions about what language is and what the use of a language is assumed to imply about political loyalty and identity.

Woolard i Gal (2001) distingeixen dues ideologies que sostenen l'autoritat lingüística al món modern occidental: l'anonimitat i l'autenticitat. D'una banda, l'autenticitat fa referència a "l'expressió genuïna i essencial d'una entitat o d'un "jo" (*self*)"; és una forma d'autoritat basada en comunitats particulars. La ideologia de l'autenticitat atribueix l'autoritat a la varietat lingüística considerada l'autèntica d'una comunitat i, per tant, dóna valor a les veus marcades, que es conceben com la projecció de la persona mateixa. De l'altra banda, l'anonimat es concep com una veu comuna, "que deixa a part les característiques interessades i privades de cada persona" (Woolard, 2008, p. 180). Per tant, una llengua anònima és neutra i objectiva, i pot representar tothom i tothom la pot fer servir. Aquesta

autora, per la seva part, considera que el català a Catalunya “està atrapat entre el pols de l'autenticitat i l'anonimat” (Woolard, 2008, p. 192).

A part d'aquestes dues ideologies lingüístiques que Woolard ha utilitzat per explicar la situació lingüística a Catalunya, en volem destacar tres més que s'han aplicat als territoris de llengua catalana: la lleialtat lingüística, l'autoodi i el cosmopolitisme lingüístic. En primer lloc, la lleialtat lingüística va ser un concepte utilitzat per primera vegada per Weinreich (1996, p. 221), que va descriure una realitat lingüística equiparable a la del nacionalisme. L'investigador destaca que això no implica que aquests dos conceptes hagin d'anar sempre junts; hi pot haver lleialtat lingüística, defensa de les estructures i usos d'una llengua sense que hi hagi cap relació amb el nacionalisme:

la lleialtat lingüística, com el nacionalisme, designaria l'estat mental en què una llengua (com la nacionalitat), en tant que ens intangible, i en contrast amb altres llengües assumeix una posició elevada en una escala de valors, posició que necessita ser defensada.

La lleialtat lingüística és “una actitud conscient i elaborada per al manteniment lingüístic” (Mollà, i Viana i San Andrés, 1989, p. 28). Suposa, doncs, prendre consciència, i defensar l'estructura i l'ús lingüístics per evitar la hibridació lingüística i la substitució lingüística. Normalment, la lleialtat lingüística es produeix en grups socials en competició amb altres, quan un grup percep una amenaça. Aquesta competició no ha de ser per raons lingüístiques exclusivament, però la llengua es converteix en una raó de competició quan les diferències lingüístiques estan relacionades amb desigualtats socials o amb l'accés al mercat lingüístic (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 162).

En segon lloc, ens centrem en l'autoodi, que són ideologies lingüístiques que subratlla els conflictes culturals dins les minories és l'autoodi o el fenomen d'identificació amb el grup dominant. En aquest cas, els individus s'identifiquen amb els interessos dels grups dirigents i contempen el seu propi grup a través del seu punt de vista (Ninyoles, 1989, pp. 76–77). Això provoca que els individus siguin més sensibles a la seva inferioritat i a rebutjar les característiques socials i culturals pròpies del propi grup. Un exemple d'autoodi lingüístic seria considerar que la llengua pròpia no es pot utilitzar per a la producció científica o considerar-la com una parla secundària o un dialecte (Joan i Marí, 2008a).

En tercer lloc, els estudis de Trenchs, Newman i col·laboradors (Newman, Trenchs-Parera i Ng, 2008; Trenchs-Parera *et al.*, 2014; Trenchs-Parera i Newman, 2009) proposen les ideologies del cosmopolitisme lingüístic, entès com el rebuig a una lleialtat envers una llengua o grup determinat, i una preferència pel multilingüisme (Trenchs-Parera *et al.*, 2014). Els investigadors destaquen que, actualment, aquestes ideologies són les que predominen entre els joves autòctons de Catalunya, perquè estan orientats cap a una comunitat plurilingüística. Diuen que encara hi ha joves autòctons amb posicions més extremes (més catalanistes o més espanyolistes), que poden, fins i tot, rebutjar la llengua de l'altre grup, però la majoria de joves accepten el bilingüisme. Aquests resultats coincideixen amb els de Flors Mas i Vila i Moreno (2014), que assenyalen que, en general, els joves presenten ideologies lingüístiques molt similars entre elles i que els parlants que defensen la lleialtat lingüística són la minoria.

En conclusió, les ideologies lingüístiques constitueixen un nexa entre la societat i la llengua que ens mostren, de forma explícita o implícita,

què pensen els parlants de la llengua i com justifiquen el seu comportament lingüístic.

2.1.4. Aportacions des de la psicologia

Des de la psicologia social, s'han proposat les actituds, un concepte que ha estat central en aquesta disciplina i que la sociologia de la llengua també ha tingut en compte. A continuació, presentarem les principals qüestions relacionades amb les actituds: per què ens interessin, què són, des de quins punts de vista s'estudien, quins components les formen i com es relacionen amb el comportament. Totes aquestes qüestions són clau per a aquesta tesi ja que les actituds lingüístiques són el nostre principal objecte d'estudi i, per això, dedicarem una secció a les actituds lingüístiques (vegeu 2.2.).

2.1.4.1. Les actituds

Abans de centrar-nos en les actituds lingüístiques, farem referència a les actituds, un concepte que prové de la psicologia social i que ha estat un dels punts més “distinctive and indispensable” (Allport, 1935, p. 798) d'aquesta disciplina. A més, les actituds han estat reconegudes en àmbits de recerca molt diversos durant força anys i encara avui en dia continuen sent un concepte rellevant, ja que només entre el 1995 i el 2010 es van publicar més de 13.000 articles que tractaven les actituds (Banaji i Heiphetz, 2010, p. 354).

Oskamp (2005, pp. 4–5) i Baker (1992, p. 10) exposen que l'estudi de les actituds és útil per diversos motius, que hem resumit en els punts següents:

1. Una actitud es pot considerar la causa del comportament d'una persona envers una altra persona o objecte. I no només això, sinó que una mateixa actitud pot resumir

diferents comportaments i explicar-ne la consistència. Quan estimem una persona, posem per cas, volem passar-hi temps i ajudar-la.

2. Poden ser un indicador de les creences i opinions d'una persona o d'una comunitat.
3. Les actituds són importants per elles mateixes, ja que representen la manera en què percebem el món.
4. El concepte d'actitud està acceptat per la comunitat científica i no només té tradició en la psicologia social, com ho demostren els nombrosos estudis que es fan sobre el tema, sinó que també s'utilitza en les diferents ciències humanes i socials en general, com la sociologia de la llengua.

Tot i el consens sobre la rellevància de les actituds, els experts encara debaten alguns aspectes fonamentals que hi estan relacionats. Així, no hi ha una definició acceptada universalment, ni hi ha un acord sobre els components de les actituds, ni tampoc sobre la seva estabilitat. En relació amb la definició d'*actitud*, des de la psicologia social se n'han proposat moltes. Allport (1935, p. 810) va fer una revisió de totes les definicions que hi havia hagut fins aquell moment i en va proposar una de nova: "a mental and neural state of readiness, organized through experience, exerting a directive dynamic influence upon the individual's response to all objects and situations with which it is related". També Oskamp i Schultz (2005, pp. 8–9) van fer una revisió de diverses definicions d'actituds i van destacar-ne els elements comuns: les actituds tenen una naturalesa avaluativa, són una predisposició a la resposta, tenen una base fisiològica, són permanents i s'adquireixen. D'altres autors (Petty, Wegener i Fabrigar, 1997, p. 611) també han subratllat que, tot i les múltiples definicions i

els canvis que han patit al llarg del temps, el punt central de totes és la idea d'avaluació.

Aquí, ens basem en una de les definicions més generals, però també una de les que gaudeix de més consens, la de Sarnoff (1970, p. 279), que estableix que l'*actitud* és "a disposition to react favourably or unfavourably to a class of objects". És a dir que l'actitud és un constructe hipotètic, que no es pot observar directament però que es pot inferir a partir de respostes observables. A més, les actituds són prou estables per poder ser mesurades, tal com apuntaven Oskamp i Schultz (2005), entre d'altres.

Tradicionalment, s'han distingit diferents aproximacions entre els teòrics d'aquest camp. D'una banda, trobem els autors conductistes que consideren que les actituds són conductes o respostes observables de manera objectiva i que es poden mesurar directament (Ajzen i Fishbein, 1975; Bierbach, 1988; Fasold, 1996; Moreno Fernández, 1998). Aquesta aproximació té l'avantatge que permet l'observació directa, ja que l'anàlisi de les actituds es fa a partir de l'opinió dels individus.

De l'altra banda, destaquem l'aproximació mentalista (Ajzen i Fishbein, 1975; Fasold, 1996; Moreno Fernández, 1998), que defensa que les actituds són un estat intern de l'individu, una disposició mental envers unes condicions o uns fets, que són un punt intermedi entre un estímul i el comportament individual. Això implica que les actituds no es poden observar directament, sinó que s'han d'inferir a partir del comportament i les confessions dels parlants. Malgrat els problemes metodològics que planteja, aquesta és l'aproximació més acceptada i la que adoptem en aquest treball. A part, un altre dels avantatges que

presenta és que permet una certa predictibilitat (González Martínez, 2009, p. 54)

Finalment, en els últims anys ha sorgit una nova aproximació, la dels contextualistes. Aquests autors consideren que les actituds no són estables, sinó que es formen quan es necessiten; que es creen i generen al moment, segons el context, i que es poden adaptar a la situació (Banaji i Heiphetz, 2010). Aquesta aproximació presenta, també, dificultats metodològiques i, a més, rebutja el poder predictiu de les actituds.

Un altre dels aspectes en què hi ha divergències entre especialistes és en l'estructura de les actituds. La majoria d'autors són partidaris d'interpretar l'actitud com una entitat complexa i, en general, es considera que té una estructura tripartida, tal com van proposar Rosenberg i Hoyland (1960). Tal com assenyalen Zanna i Rempel (2007, p. 7) "an attitude consists of how we feel, what we think, and what we are inclined to do about an attitude object". Des de llavors, moltes investigacions s'han basat en aquesta estructura (Albarracín, Johnson i Zanna, 2005; Eiser, 1994; Hewstone, Manstead i Stroebe, 1997; Oskamp i Schultz, 2005; Zanna i Rempel, 2007), igual que han fet també la majoria d'autors que han estudiat les actituds lingüístiques (Baker, 1992; Bierbach, 1988; Garrett, Coupland i Williams, 2003; Garrett, 2010; Lasagabaster, 2003; Liebscher i Dailey-O'Cain, 2009; Querol Coronado, 2011; Ryan i Giles, 1982; Stoessel, 2002). Així, doncs, podem dir que les actituds estan formades pels components següents:

- *Cognitiu*, relacionat amb les idees, percepcions i creences.
- *Afectiu*, relacionat amb els sentiments que produeix l'objecte envers el qual es mostra una actitud; podem aprovar més o menys l'objecte de les actituds.

- *Conatiu* i de disposició per a l'acció, que es podria definir com la intenció o el pla d'acció en un context determinat i en unes circumstàncies específiques.

Dit d'una altra manera, considerem que les actituds són cognitives perquè incorporen creences del món com, per exemple, que saber català ens pot ajudar a trobar feina a Barcelona. Les actituds són afectives perquè inclouen sentiments sobre un objecte, com l'entusiasme per la literatura en llengua catalana. I, finalment, diem que estan relacionades amb el comportament perquè ens predisposen a actuar d'una manera determinada, a fer servir el català, si seguim amb el mateix exemple.

Recentment, però, s'ha preferit una conceptualització que dona més importància al component afectiu (Banaji i Heiphetz, 2010, p. 353), ja que diferents estudis han demostrat que és el més accessible (Banaji i Heiphetz, 2010; Lavine, Thomsen, Zanna i Borgida, 1998). Alhora, existeixen d'altres treballs que han confirmat la possibilitat de distingir entre els tres components, des del punt de vista empíric i conceptual (Hewstone *et al.*, 1997). Aquesta qüestió però, continua generant controvèrsia. D'una banda, hi ha autors com Fishbein i Ajzen (1975) o Oskamp (2005) que afirmen que aquests components són entitats independents i, de l'altra, d'altres han provat que hi ha una interrelació molt alta entre els components (Hewstone *et al.*, 1997).

Una altra de les qüestions clau relacionada amb les actituds és com es relacionen amb el comportament. Els primers estudis sobre actituds partien de la hipòtesi que la correlació entre el comportament i les actituds era forta, però quan es van fer estudis per corroborar-ho, com el de LaPiere (1934), els resultats indicaven que en molts de casos les correlacions no eren significatives o eren baixes (Ajzen i Fishbein,

1975; Albarracin *et al.*, 2005, p. 174-175). El que la gent diu (expressió de les actituds) i el que fa (comportament), de vegades, no coincideixen; pot ser que dues persones tinguin actituds idèntiques envers alguna cosa però que les seves accions siguin diferents. L'estudi que va fer LaPiere (1934) il·lustra aquest desajustament entre actituds i comportament, en un moment en què el comportament social només s'estudiava amb enquestes. Durant una època amb molts prejudicis envers els estrangers en general, l'investigador va viatjar pels Estats Units amb una parella xinesa i van allotjar-se i anar a diferents hotels i restaurants. En la majoria, van ser acollits sense problemes. Al cap de sis mesos, l'investigador va trucar als diferents allotjaments i restaurants que havia visitat amb la parella per demanar-los si acceptarien una parella de xinesos com a clients i la majoria d'establiments van dir que no. D'aquí, que conclogués que no existia una relació directa entre el comportament social i les actituds, que era una de les premisses dels estudis d'actituds fins llavors.

En aquest sentit Baker (1992, p. 16) recalca que “[the] ability to predict action from attitude, or attitude from action, is somewhat imperfect”. Cal dir que, des de llavors, la relació actituds-comportament ha millorat, tenint en compte l'especificitat o generalitat de les actituds que avaluem i si les mesurem actituds amb un conjunt d'ítems correlacionats.

Un dels problemes dels primers estudis d'actituds era que es correlacionaven actituds generals i comportaments específics; per exemple, les actituds envers les persones de color amb un comportament de discriminació específic, o les actituds generals sobre els problemes mediambientals amb el reciclatge del diaris. Aquest és, precisament, el cas de l'estudi de LaPiere (1934): al qüestionari es preguntava sobre els hostes xinesos en general, mentre que el

personal dels allotjaments prenia la decisió d'acceptar-los o no segons una parella específica de xinesos, que anaven ben vestits, somreien i els acompanyava un home blanc de classe mitjana (Fazio i Petty, 2007; Oskamp i Schultz, 2005, p. 269). Les actituds globals ens poden ajudar a entendre patrons de comportament (Ajzen i Gilbert Cote, 2008), però la correlació entre una actitud global i un comportament específic serà baixa. Una altra de les consideracions metodològiques que ha millorat la relació actitud-comportament ha estat el fet de mesurar diversos ítems correlacionats, fent servir escales de Likert. Amb això es millora la fiabilitat de l'experiment (Ajzen i Fishbein, 1975; Baker, 1992; Oskamp i Schultz, 2005).

Tot i les controvèrsies que encara existeixen al voltant del concepte d'actitud, no es pot negar que és un element central de la psicologia social, àmpliament reconegut. Encara que aquesta tesi no formi part de la psicologia social, com hem vist, el concepte d'*actitud* ha estat útil per a altres disciplines, com la sociologia de la llengua, disciplina en què s'inclou aquesta tesi. Aquí, optem per estudiar les actituds des d'una perspectiva mentalista, ja que entenem les actituds com un estat mental que influeix en el comportament. Tal com assenyala Allport (1935, p. 805), considerem que les actituds són "the precondition of behavior"; altrament dit, que són una predisposició a respondre d'una manera específica, però que no són comportament per elles mateixes. Això planteja dificultats metodològiques, ja que les actituds no es poden observar directament. A més, com ja hem vist, la relació entre actituds i comportament no és directa; si ho fos, s'esperaria que unes actituds positives envers el català resultessin, directament, en un ús habitual d'aquesta llengua i aquest no sempre és el cas.

2.2. Les actituds lingüístiques

Les actituds lingüístiques són la predisposició favorable, desfavorable o neutra envers l'ús d'una varietat lingüística determinada (Blas-Arroyo, 2005; Boix Fuster, 1993; Joan i Marí, 2008b; Moreno Fernández, 1998); la resposta que tenim davant la manera de parlar, la varietat, el dialecte, la llengua de l'altre (Álvarez, Martínez i Urdaneta, 2001; Huguet i González Riaño, 2004). Les varietats lingüístiques no són socialment equivalents (Coupland i Jaworski, 2009, p. 341-342), pot haver-hi diferències de poder entre grups de parlants o poden tenir estatus legals diferents.

Labov (1964) va incorporar el concepte d'actitud lingüística al seu treball sobre la variació lingüística a Martha's Vineyard i des de llavors s'ha tingut en compte en moltes investigacions diferents. En general, les reaccions de les persones envers diferents llengües (per exemple, en un context on conviuen una llengua minoritzada i una llengua majoritària) o varietats lingüístiques (segons la classe social del parlant o el seu lloc d'origen, per exemple) donen molta informació sobre com els parlants perceben les varietats (Agheyisi i Fishman, 1970; Edwards, 1995, p. 20; Lasagabaster Herrate, 2003, p. 35) o, en el cas de les llengües minoritzades, "attitudes provide an imperfect barometer of the health of the language" (Baker, 2006, pp. 210–211). En aquest sentit, destaquem un estudi de Giles i els seus col·laboradors (Giles, Bourhis, Trudgill i Lewis, 1974) en què van comprovar si, objectivament, una varietat lingüística era més atractiva per als parlants. Per analitzar-ho, van demanar a parlants canadencs i gal·lesos que jutgessin la varietat francesa del Canadà, i van trobar que només els canadencs francòfons la van avaluar negativament. A partir d'això, van concloure, doncs, que les connotacions negatives estaven relacionades amb la situació social i lingüística. Això es

relaciona amb el fet que les llengües tenen una dimensió social que és la que permet als parlants tenir opinions, prendre decisions i adoptar comportaments en relació amb la llengua (Laur, 2008, p. 14). Precisament, les actituds lingüístiques són un reflex de les actituds socials i influeixen en l'ús i l'elecció d'una llengua (Boix Fuster, 1993; Coupland i Jaworski, 2009), i es relacionen amb l'estatus i les característiques socials dels usuaris de cada varietat lingüística. La manera com algú parla influeix en com percebem aquesta persona (Meyerhoff, 2006, p. 54).

We draw powerful inferences about people from the way they talk. Our attitudes to different varieties of language colour the way we perceive the individuals that use those varieties.

Igual que les actituds en general, s'aprenen d'experiències anteriors i són més o menys estables (Agheyisi i Fishman, 1970). Tanmateix, no és fàcil delimitar on comença una actitud envers una varietat lingüística o un grup social (Moreno Fernández, 1998), de manera que és difícil saber quan jutgem les varietats lingüístiques i quan els parlants (Laur, 2008).

La majoria d'estudis sobre actituds lingüístiques han sortit d'interessos pràctics: lluitar contra la discriminació envers varietats estigmatitzades socialment, especialment en contextos escolars o laborals (Coupland i Jaworski, 2009). Conseqüentment, no s'han centrat en aspectes teòrics i de vegades no s'han tingut prou en compte els avenços de la psicologia social. De totes maneres, com ja hem apuntat anteriorment, les actituds lingüístiques juguen un paper important en processos tan diversos com l'aprenentatge d'una llengua, la tria lingüística o la variació i el canvi lingüístic (Blas-Arroyo, 2005; López Morales, 1988; Moreno Fernández, 1998). En paraules de Moreno Fernández (1998, p. 177):

una actitud favorable o positiva puede hacer [...] que en ciertos contextos predomine el uso de una lengua en detrimento de otra, que la enseñanza-aprendizaje de una lengua extranjera sea más eficaz, que ciertas variantes lingüísticas se confinen a los contextos menos formales y otras predominen en los estilos cuidados. Una actitud desfavorable o negativa puede llevar al abandono y al olvido de una lengua o impedir la difusión de una variante o de un cambio lingüístico.

Com hem comentat, la relació entre les actituds i el comportament no és directa. Per tant, la relació entre les actituds lingüístiques i el comportament lingüístic tampoc no ho és. Un estudi que demostra aquest desajustament entre les actituds lingüístiques i el comportament lingüístic és el de Villaverde i Vidal (1998), en què l'autor destaca que a Mallorca els parlants mostraven actituds positives envers el català, però que això no es traduïa als usos lingüístics, ja que aquesta llengua continuava perdent parlants. Malgrat la inexactitud d'aquesta relació, molts dels estudis d'actituds lingüístiques parteixen de la premissa que les actituds lingüístiques incideixen el comportament lingüístic, igual que hem vist que les actituds i el comportament estan interrelacionats.

Es considera que els parlants avaluen les actituds en dues dimensions, l'estatus i la solidaritat,⁹ que organitzen els usos socials de la llengua (Villaverde i Vidal, 1998; Woolard, 1989). D'una banda, la dimensió de l'estatus reflecteix l'estatus social relatiu o el poder d'un grup de locutors. De l'altra, la dimensió de solidaritat fa referència a la solidaritat intragrupal i a la lleialtat lingüística, és a dir és "un attrait social intracommunautaire" (Laur, 2008, p. 27). L'estatus i la solidaritat

⁹ La terminologia ha fluctuat, però la noció de dues dimensions socials d'ús lingüístic ha guanyat acceptació en les discussions del fenomen sociolingüístic. Nosaltres anomenarem aquestes dues dimensions *solidaritat* i *estatus*.

es poden relacionar amb el valor instrumental i integratiu de les llengües (Woolard, 1989). Gardner i Lambert (1972) van fer aquesta distinció quan estudiaven les actituds lingüístiques dels aprenents d'una segona llengua i van postular que l'actitud dels aprenents envers la comunitat de la L2 influeix en l'aprenentatge. Això vol dir que l'actitud d'un anglòfon que aprèn francès envers la comunitat de parla francesa incideix en l'aprenentatge. Tenint en compte això, s'ha distingit entre el valor instrumental i l'integratiu. El primer s'explica en relació amb el desig de guanyar reconeixement social o avantatges econòmiques gràcies a una llengua; és a dir, per raons utilitàries. Seria el cas, doncs, d'una persona que aprèn català perquè li permetrà accedir a un lloc de feina. Quant al valor integratiu, fa referència al desig de ser com els membres representatius d'una comunitat lingüística (Gardner i Lambert, 1972, p. 14). Un exemple d'això seria algú que parla el català per poder-se integrar amb els veïns. Villaverde (1998) destaca que aquesta distinció entre l'estatus (o el prestigi) i la solidaritat va sorgir com un intent d'explicar el manteniment de varietats lingüístiques amb poc prestigi. Així, doncs, mentre que les varietats estàndards o no marcades s'associen a les dimensions de poder i d'estatus, les varietats no estàndards o marcades es relacionen amb les dimensions de solidaritat (Bierbach, 1988). Un altre punt que cal tenir en compte sobre la solidaritat és que com més contacte intergrup al hi ha, més positives són les avaluacions envers l'altre grup i, a l'inrevés, com més cohesió interna o més contacte intragrupal té el grup de subjectes, més negatives són les avaluacions envers el grup extern. Per tant, les varietats lingüístiques es poden valorar positivament per raons diferents d'acord amb aquestes dimensions.

Tant a Catalunya com a les Illes s'han fet força estudis sobre les actituds lingüístiques durant les últimes dècades, especialment al

Principat. A continuació fem un repàs dels resultats de les investigacions que han abordat les actituds lingüístiques des d'una perspectiva mentalista.

Al Principat s'han dut a terme estudis sobre les actituds lingüístiques des de l'inici del procés de normalització.¹⁰ L'antropòloga K. Woolard va ser la pionera en l'estudi de les actituds i ha dut a terme diversos estudis al Principat. El primer va ser a principis dels anys 80, amb l'inici del procés de normalització, Woolard (1984) va estudiar les actituds lingüístiques de 240 alumnes de cinc instituts diferents de Barcelona que representaven situacions socials diverses de la ciutat els anys 1979-80. Per fer-ho, va utilitzar la tècnica de l'aparellament de veus disfressades (vegeu apartat 5.3.), amb cinc locutores¹¹ que reflectien les varietats reals de Barcelona: una andalusa (que havia viscut a Barcelona durant dos anys i amb un accent castellà andalús i un castellà marcat com a no nativa), la Dolores (nascuda a Barcelona i parlant de català des dels 13 anys, parlava un castellà no marcat i a la mostra de veu catalana es podien detectar algunes interferències del castellà), la Montse (bilingüe nativa que parla el català de forma habitual i quan utilitza un castellà amb interferències pròpies dels catalanoparlants) i la Núria (parlant d'un català "de la ceba", de província i que utilitza un castellà molt catalanitzat).

Els resultats obtinguts en aquest estudi revelaven que el català gaudia de més prestigi que el castellà. Això es va relacionar amb el fet que el català era la llengua de les classes socials mitjanes-altes i de les classes polítiques mentre que el castellà s'associava amb la llengua

¹⁰ Trobem un precedent, la investigació de Pueyo (1980). Aquest treball, però, se centra en les actituds lingüístiques envers diverses varietats del català i no envers el català i el castellà, com la majoria dels treballs posteriors i aquesta tesi.

¹¹ Només va analitzar quatre veus a l'estudi, l'altra es va fer servir de prova.

dels immigrants vinguts del sud de l'estat espanyol. Anys més tard, Woolard (1989, 1992a) va repetir l'experiment, per comprovar com l'Estatut d'Autonomia i la nova política lingüística havien afectat els models sociolingüístics i els valors lingüístics. L'autora va concloure que el català continuava tenint més estatus que el castellà. De nou, Woolard (2009) va reproduir la investigació a principis del segle XXI. Aquesta vegada, va veure que les diferències d'estatus entre el català i el castellà s'haurien anivellat i que totes dues llengües obtindrien resultats similars.

Precisament, aquests resultats es confirmen en un altre estudi de principis de segle (Newman *et al.*, 2008). En aquest cas, els investigadors van dur a terme una investigació sobre les actituds lingüístiques a escoles de secundària de Catalunya (Barcelona i Salt). També van utilitzar la tècnica d'aparellament de veus disfressades, però amb algunes diferències respecte a la de Woolard: van utilitzar cinc locutors masculins i cinc locutores femenines.¹²

Quant a la solidaritat, el primer estudi de Woolard (1984) indica que cada grup lingüístic valorava més bé la seva L1 i que, fins i tot, es penalitzaven els membres del mateix grup lingüístic quan feien servir la seva L2. A l'estudi dels anys 90, cada grup lingüístic continuava mostrant preferències envers la seva L1, però ja no es penalitzaven els parlants quan feien servir la seva L2. Això coincideix amb els resultats del treball de Boix Fuster (1993), en què s'analitzaven les actituds dels joves de Barcelona envers les tries lingüístiques dels joves. L'autor va detectar que "La majoria d'aquests joves no rebutgen que un membre del seu mateix grup etnolingüístic convergeixi amb

¹² Una part dels informants van valorar els locutors masculins i, l'altra, les locutores femenines. Per això cal ser curós a l'hora de comparar els resultats segons el gènere dels locutors.

l'altra llengua..." (Boix Fuster: 1993: p. 203). Els darrers estudis sobre actituds lingüístiques (Newman *et al.* 2008 i Woolard, 2009) indicaven que els informants ja no preferirien els locutors del mateix grup lingüístic.

A les Illes Balears, a finals de la dècada dels 90, Villaverde i Vidal (1998) va concloure que el català era la llengua que rebia puntuacions més altes, tant en solidaritat com en estatus. Va obtenir aquests resultats en una recerca sobre les actituds lingüístiques entre adults, alumnes de cursos de català. Per a la seva tècnica d'aparellament de veus disfressades, va enregistrar dues locutores femenines i un locutor masculí en varietat central estàndard, mallorquí estàndard i castellà estàndard.

Una dècada més tard, Pieras-Guasp (2002) va estudiar les actituds lingüístiques de 54 adolescents de Mallorca i, contràriament a l'estudi anterior, destacava que els locutors castellanoparlants eren els que obtenien les puntuacions d'estatus més altes. En solidaritat, només els estudiants catalanoparlants mostraven una preferència envers els locutors amb la seva L1, però els castellanoparlants no puntuaven millor cap de les dues llengües. Finalment, Waas (2008) va arribar a la conclusió que el català tenia un estatus força alt, tot i que els informants creien que tenir coneixements de la llengua pròpia no era necessari a l'hora de trobar feina. També era alta la dimensió de solidaritat envers el català.

Hem de concloure, doncs, que l'aproximació mentalista en relació amb l'estudi de les actituds lingüístiques ha estat àmpliament aplicada i que gaudeix d'un merescut reconeixement.

2.3. Síntesi

En aquest capítol hem agafat conceptes teòrics de diferents disciplines que ens serveixen per respondre les nostres preguntes de recerca, ja que el comportament lingüístic s'ha d'estudiar des d'una perspectiva multidisciplinària. De la demolingüística no hem pres cap concepte teòric, però ens proporciona una radiografia de la situació de la llengua catalana de les últimes dècades. I, a més, aporta informació sobre algunes de les característiques socials que afecten els usos i el coneixement lingüístic. Les dades demolingüístiques, fonamentalment quantitatives, associen determinats usos amb alguns factors socials (el nivell d'estudis o l'ocupació) i demogràfics (el lloc de naixement o el gènere), però no acaben d'explicar el comportament lingüístic.

De la sociologia ens interessa, d'una banda, l'anàlisi de les xarxes socials, que permeten estudiar la influència de l'entorn directe de l'individu i incideixen en les seves pràctiques socials. Per tant, la composició de les xarxes socials dels informants incideix en la seva tria lingüística i les seves actituds. De l'altra banda, l'economia dels intercanvis lingüístics posa en relació l'estructura social i la tria lingüística, i ens permet interpretar i explicar els resultats.

De l'antropologia hem pres les ideologies lingüístiques; és a dir, el conjunt de creences sobre la llengua, que ens permeten entendre com els parlants utilitzen la llengua i què en pensen. També posen en relació l'estructura social i el comportament lingüístic dels informants i es poden entendre com la justificació de les actituds lingüístiques, ja que representen les creences generals sobre la llengua.

Finalment, de la psicologia social ens interessa el concepte d'actitud lingüística. Hem de tenir en compte que les actituds, però, no són

observables de forma directa, cosa que incideix en la metodologia necessària per a l'estudi (vegeu Capítol 5). A més, la relació entre les actituds i el comportament no és directa ni estable, són un factor important que incideix en l'ús lingüístic. A més, ens permetrà observar l'evolució de les actituds lingüístiques amb estudis que s'han fet de maneres molt diferents des de l'inici del procés de normalització.

3. DESCRIPCIÓ DE LES COMUNITATS

En les últimes dècades, Barcelona i Palma, i les comunitats autònomes de què formen part, han patit canvis socials, polítics, lingüístics i demogràfics que expliquen la situació actual. A continuació descriurem els aspectes demogràfics, històrics i de caire sociolingüístic més importants de cada una de les comunitats autònomes, cosa que ens permetrà destacar les principals diferències i similituds entre elles. En primer lloc, farem un repàs de la història de la llengua catalana, fent èmfasi especial en els períodes més recents, a partir de mitjans del segle XX. Tot seguit, ens destacarem els principals aspectes demogràfics i sociolingüístics de Catalunya i les Illes Balears.

3.1. Història de la llengua

En aquesta secció farem un breu resum de la situació històrica de la llengua catalana, posant èmfasi en els esdeveniments a partir del Franquisme (des del 1936 fins avui). Abans, però, volem fer un breu resum de la situació de la llengua catalana al llarg de la història. Els primers escrits documentats en català són del segle IX dC, que constaten que en aquell moment la població no entenia el llatí culte; és a dir, que eren conscients que la varietat lingüística en què es comunicaven oralment i en què escrivien eren diferents (Ferrando Francés i Nicolás Amorós, 2005; Ruiz, Sanz, i Solé i Camardons, 1996). A partir d'aquell moment i fins al segle XIX, la llengua catalana ha passat per períodes de plenitud (durant els segles XII i XV) i de prohibicions (amb els decrets de Nova Planta, 1707-1716). Malgrat això, la gran majoria del poble ha utilitzat el català al llarg dels segles, que era l'única llengua que coneixia, i els processos de castellanització van afectar les classes dirigents i l'aristocràcia, que

preferien fer servir aquesta llengua. Com a conseqüència d'això, al segle XVIII, el català el català es trobava en una situació diglòssica entre les elits; el castellà s'identificava cada cop més amb el poder i la cultura, mentre que el català es relacionava amb la incultura i la pobresa (Melià i Garí, 1997).

Durant el segle XIX, va sorgir un sentiment d'adhesió a la cultura i la llengua pròpia, que més endavant es va acabar convertint en el nacionalisme polític (Ferrando Francés i Nicolás Amorós, 2005). Precisament, durant aquest període va sorgir la Renaixença, un moviment cultural que volia recuperar la llengua i la consciència col·lectiva catalanes. Les actituds diglòssiques encara predominaven a la societat, però la Lliga es va proposar recuperar el reconeixement públic del català. El 1923, amb la dictadura de Primo de Rivera, es va abolir el català de l'esfera pública, que es va tornar a reconèixer amb la Segona República (1931-1939).

Amb el règim franquista, va començar una nova etapa amb accions contra la llengua catalana. Durant la primera etapa de la dictadura, la repressió va ser molt dura i el català va desaparèixer de la vida quotidiana. Es van deixar d'imprimir publicacions en català, el català va desaparèixer de l'àmbit escolar; es van destinar els professors catalans a fora del territori de parla catalana i es van enviar els professors castellanoparlants a Catalunya i les Illes Balears, i una part de la burgesia es va castellanitzar. A partir dels anys seixanta, el règim es va liberalitzar una mica i van sorgir alguns moviments de reivindicació cultural i lingüística. Així, doncs, es va reconèixer la possibilitat d'inscriure noms d'empreses en català; es van tornar a editar llibres en llengua pròpia; van aparèixer les primeres escoles catalanes, tot i que no actuaven obertament; van sorgir els primers cantants de la Nova Cançó; es va fundar l'Obra Cultural Balear; etc. A

diferència del que havia passat a la primera etapa, no hi havia una persecució directa del català.

Durant aquesta època, a més, tant Catalunya com les Illes Balears van rebre una allau immigratòria que va provocar l'aparició de suburbis castellanoparlants a les grans ciutats, una qüestió que abordarem amb més detall més endavant (vegeu apartats 3.2.1. i 3.3.1.). Les classes populars, que fins llavors havien estat catalanoparlants, van passar a ser d'altres procedències peninsulars i, per tant, estaven formades per persones que tenien el castellà com a llengua habitual. Aquests nousvinguts van tenir dificultats per integrar-se lingüísticament perquè no existien ni ensenyament ni mitjans de comunicació en llengua pròpia i els immigrants tenien poc contacte amb els autòctons (Lleal, 1992: p. 145).

A partir de la reinstauració de la democràcia, s'ha instaurat un nou marc legal per a la llengua catalana i, avui dia, el català és una de les llengües cooficials a Catalunya i les Illes Balears, junt amb el castellà. De totes maneres, la normalització lingüística de la llengua catalana s'ha afrontat de maneres diferents a causa de les característiques socials, demogràfiques i polítiques de cada una de les comunitats. Així, a reivindicació lingüística que es va produir a Catalunya, a les Illes va ser més tardana i va tenir més insuficiències (Ferrando Francés i Nicolás Amorós, 2005: p. 402).

Malgrat les diferències, no hem d'oblidar que la Constitució espanyola estableix un marc comú, que afecta les polítiques de totes dues comunitats. Segons l'article 3:

1. El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la.

2. Les altres llengües espanyoles seran també oficials en les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts.
3. La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.

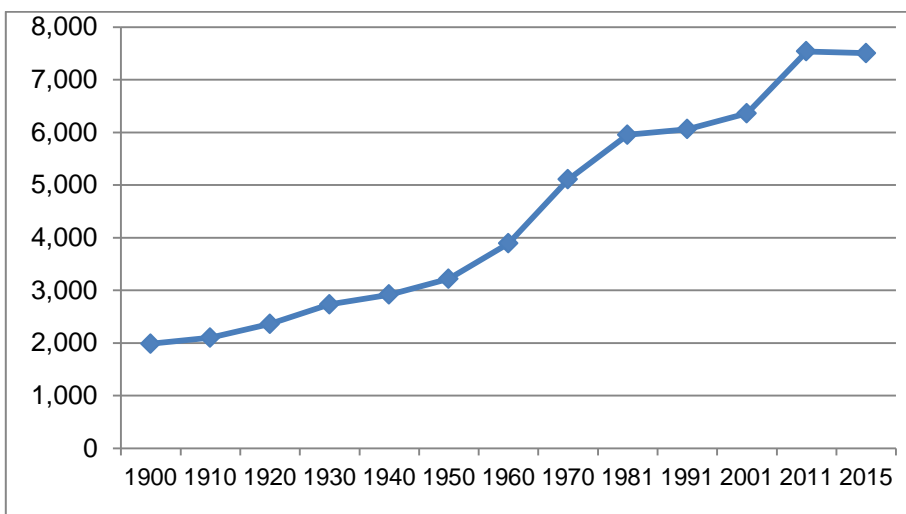
Així, doncs, a partir d'aquest article s'introdueixen una ambigüitat i desigualtat (Boix Fuster, 2006; Pons Parera, 2013; Reixach i Pla, 1988). D'una banda, s'especifica l'obligació de conèixer només el castellà. Això genera una discriminació a favor dels monolingües castellanoparlants i es crea una jerarquia, en què el castellà és l'única llengua d'estat. De l'altra banda, al punt 2 no s'especifica ni quantes ni quines són les "altres llengües espanyoles" i, per tant, el català està en inferioritat des del punt de vista legal (Reixach i Pla, 1988). A nivell autonòmic, les polítiques lingüístiques estan regulades d'acord amb l'Estatut d'Autonomia, que tractarem més endavant (vegeu apartats 3.2.2. i 3.3.2.).

3.2. Catalunya

A partir d'aquí ens centrarem en la descripció de Catalunya. Ens fixarem en els principals aspectes demogràfics i, tot seguit, i subratllarem els aspectes sociolingüístics més destacats en els darrers anys.

3.2.1. Aspectes demogràfics

La població de Catalunya, en l'últim segle, ha experimentat un creixement demogràfic important, causat, sobretot, per dos processos migratoris, que han tingut conseqüències a tots els nivells de la societat. Com es pot veure al Gràfic 1, des del 1900, la població catalana no ha parat de créixer i s'ha triplicat en només cent anys, ha passat de menys de dos milions a set milions i mig.

Gràfic 1. Evolució de la població de Catalunya durant els segles xx i xxi. Dades en milers d'habitants. Font: Idescat

Si ens fixem ara en l'estructura de la població catalana actual, veiem que la piràmide de població de Catalunya presenta una estructura típica dels països desenvolupats, amb una població envellida. Com podem observar (Figura 3), la base de la piràmide és més estreta que la part central i el percentatge de majors de 65 anys és relativament gran (el 2013 representava quasi un 18 % de la població). Aquesta estructura de la piràmide es deu a les baixes taxes de natalitat¹³ (al voltant del 10) i mortalitat¹⁴ (al voltant del 8).

¹³ La taxa de natalitat s'utilitza per indicar el nombre de nascuts vius durant un any per cada mil habitants d'una població concreta. Per calcular-la, s'utilitza la fórmula següent: Taxa de natalitat = (nascuts vius / població total) * 1000.

¹⁴ La taxa de mortalitat indica el nombre de defuncions d'una població concreta per cada mil habitants durant un any. La fórmula que es fa servir per calcular-la és: Taxa de mortalitat = (defuncions / població total) * 1000.

Figura 3. Piràmide de la població de Catalunya el 2015. Dades en milers d'habitants. Font: Idescat

La taxa bruta de creixement total de la població durant aquestes últimes dècades és conseqüència, principalment, de l'arribada de nouvinguts i no del creixement natural de la població catalana. Com s'observa a la Taula 1, a la columna del mig, la taxa bruta de creixement natural¹⁵ va ser força baixa (entre el 0,18 i el 2) entre el 1993 i el 2013, a causa de la baixa natalitat durant aquests anys, excepte el 2008, que té una taxa bruta de creixement natural una mica més alta (del 4,01). Això es deu a un augment en els naixements i la fecunditat, que l'any 2008 era d'1,53 fills per dona, envers l'1,33 del 2013. Aquest augment es pot relacionar amb la immigració, ja que les dones estrangeres tenen més fills que la mitjana (el 2008 les dones estrangeres tenien 2 fills de mitjana).

¹⁵ Per calcular la taxa bruta de creixement natural s'utilitza la fórmula següent: Taxa bruta de creixement natural = ((naixements – defuncions) / població total) * 1000.

D'altra banda, la Taula 1 també ens mostra que la taxa bruta de creixement migratori¹⁶ (a l'última columna). Veiem que va ser positiva entre el 1993 i el 2008, i especialment destacable a la dècada del 2000, ja que supera el 10, pel gran nombre d'immigrants procedents de l'estranger que van venir a Catalunya per raons laborals. Finalment, el 2013 aquesta taxa passa a ser negativa, a causa de la crisi econòmica, que ha obligat molta gent a marxar per la falta de feina.

	Taxa bruta de creixement total	Taxa bruta de creixement natural	Taxa bruta de creixement migratori
2013	-6,05	1,45	-7,49
2008	16,08	4,01	12,06
2003	20,31	1,95	18,36
1998	3,65	0,18	3,47
1993	0,58	0,52	0,06

Taula 1. Taxes de creixement de la població de Catalunya. 1993-2013. Font: Idescat

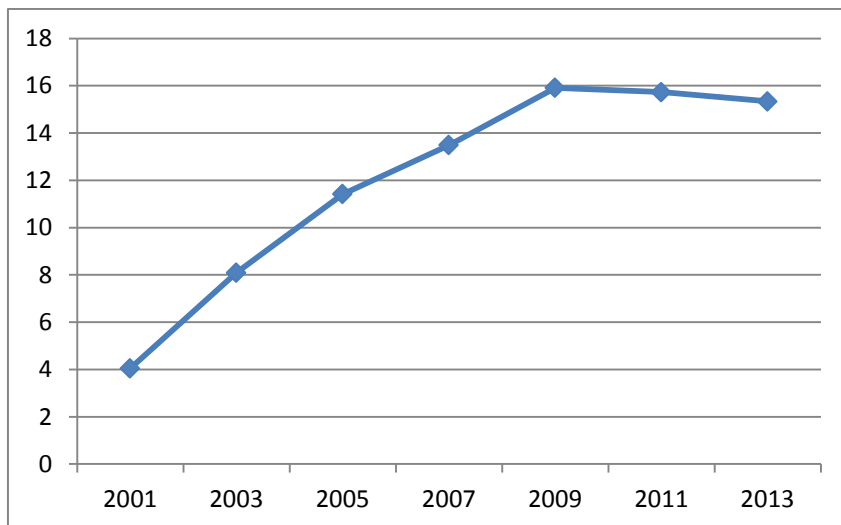
Hem pogut destacar la importància de la darrera onada migratòria en el creixement actual de la població, però abans d'aquest procés migratori, en va tenir lloc un altre, que no es reflecteix a la taula. Entre els anys cinquanta i fins al 1975, moment en què es va accentuar la crisi econòmica i molts dels nousvinguts van tornar als seus llocs d'origen (Cabrè, 1984), van arribar una gran quantitat de nousvinguts procedents, en gran part, d'Andalusia i, en menys proporció, d'Extremadura i Castella. Durant aquests 25 anys, van arribar a Catalunya més d'un milió i mig de persones i, com a conseqüència, la

¹⁶ La taxa bruta de creixement migratori es calcula amb el quocient entre el saldo migratori en un any determinat i la població a meitat del període. Per al període 1986–2001 el saldo migratori s'estima a partir de l'equació compensadora (creixement total = creixement natural + creixement migratori). Per a l'any 2002 i posteriors el saldo migratori es calcula sumant els saldos migratoris intern i extern. S'expressa en tant per mil.

població catalana va augmentar en un 75 % (Cabré, 1984). Aquests nousvinguts es van instal·lar principalment a l'àrea metropolitana i es dedicaven a treballs manuals, propis de les classes obreres. A més, van arribar durant el Franquisme, moment en què el català, prohibit i perseguit, no es feia servir als àmbits públics. Per això, la majoria dels nousvinguts no van aprendre la llengua pròpia, ja que segons dades del 1975, només un 18,6 % dels immigrants nascuts a l'estat espanyol declaraven saber parlar el català (Reixach i Pla, 1985).¹⁷

A partir del 2001, va començar la segona onada migratòria (reflectida a la Taula 1), que es va allargar fins l'esclat de la crisi econòmica i financera el 2008. Havíem vist al Gràfic 1 com, abans del 2011, s'atura el creixement de la població i, entre el 2011 i el 2015 el nombre d'habitants de Catalunya disminueix. Això coincideix amb el moment en què comença a disminuir el percentatge d'estrangers a Catalunya (Gràfic 2). Segons l'Idescat, mentre que al 2001 només un 4 % dels habitants de Catalunya eren estrangers, el 2009 representaven quasi un 16 % de la població. Des de llavors, hi ha hagut una tendència a la baixa, de forma lenta però progressiva, ja que alguns dels immigrants que havien vingut per treballar han tornat als seus països d'origen. A això cal sumar-hi els joves del país ben formats que també s'han vist obligats a marxar per trobar oportunitats laborals, ja que des que va esclatar la crisi econòmica el 2008 les taxes d'atur a Catalunya han estat molt altes. Per exemple, el 2013, a Catalunya la taxa d'atur era del 21,9 %, un percentatge que era encara més alt entre les persones amb nacionalitat estrangera (36,1 %) i especialment entre els joves (48,9 %).

¹⁷ Dades de la província de Barcelona sense incloure la capital.

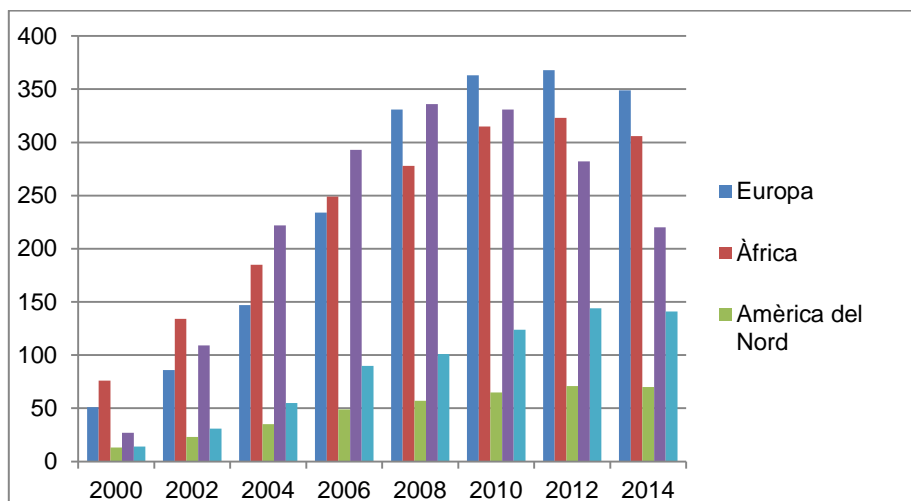

Gràfic 2. Evolució del percentatge d'estrangers respecte la població general a Catalunya. 2001-2013. Font: Idescat

Els nouvinguts d'aquesta última onada són un grup heterogeni, que han anat arribant diferents fluxos migratoris formats per persones d'orígens, edats i sexes molt diversos. Com s'observa al Gràfic 3, els primers nouvinguts a arribar van ser els del continent Africà (sobretot del Marroc) mentre que en els darrers anys, en canvi, el grup més gran d'immigrants eren europeus. Veiem al gràfic que a l'any 2000 els immigrants d'Àfrica eren els més nombrosos i, el 2014, continuaven tenint una gran presència a la comunitat. Avui dia encara són el grup més gran amb diferència i representen quasi el 20 % de la població estrangera a Catalunya.¹⁸ Un altre grup força nombrós és el que engloba les diferents nacionalitats sud-americanes, encara que ha disminuït considerablement en els darrers anys. Els immigrants tenen perfils diferents segons l'origen; els africans són sobretot homes joves, potser perquè tenien oportunitats laborals relacionats amb l'agricultura

¹⁸ Segons l'Idescat, el 2014, a Catalunya hi havia 226.818 persones nascudes al Marroc (20,8 % de la població estrangera); 98.239, a Romania (9,02 % de la població estrangera); 49.773 a la Xina (4,6 % de la població estrangera).

i la construcció, i entre els sud-americans predominen les dones, que es dediquen al sector servei i a les feines domèstiques (Allende, 2010, p. 60).

Gràfic 3. Població estrangera segons el seu continent d'origen. Catalunya, 2000-2014. Dades en milers d'habitants. Font: Idescat

Evidentment, aquesta arribada d'immigrants ha tingut conseqüències a nivell social i demogràfic, com també a nivell lingüístic. Segons el Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA), a Catalunya es parlen més de 300 llengües, dada que ens demostra, un cop més, aquesta heterogeneïtat que comentàvem. Tot i aquesta gran varietat lingüística entre els nouvinguts, el grup castellanoparlant és el grup lingüístic més nombrós, seguit dels parlants d'àrab/amazic. El grup castellanoparlant té l'avantatge que ja domina una de les llengües cooficials de Catalunya i, per tant, no tenen tanta necessitat d'aprendre el català.

3.2.2. Aspectes sociolingüístics

L'article 6 de l'Estatut d'autonomia del 1979, i revisat el 2006, que reproduïm més avall, estableix que el català és la llengua cooficial i pròpia de Catalunya. A més, és la llengua preferent en l'Administració i

els mitjans. L'article 6.2 garanteix el dret i el deure de saber el català i el castellà i, així, equipara l'estatus jurídic de totes dues llengües. El tercer punt, no només garanteix que la Generalitat emprengui accions per aconseguir que el català es reconegui com a llengua oficial a la Unió Europea, sinó que també busca fer partícip l'estat en el procés de difusió i protecció de la llengua pròpia més enllà de les fronteres estatals. Finalment, l'article diu que la Generalitat haurà d'establir vincles amb les comunitats autònomes valenciana i balear, i amb els governs andorrà, francès i italià per cooperar en matèria de política lingüística.

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català. Com a tal, el català és la llengua d'ús normal i preferent de les administracions públiques i dels mitjans de comunicació públics de Catalunya, i és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament.

2. El català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol. Totes les persones tenen el dret d'utilitzar les dues llengües oficials i els ciutadans de Catalunya tenen el dret i el deure de conèixer-les. Els poders públics de Catalunya han d'establir les mesures necessàries per a facilitar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure. D'acord amb el que disposa l'article 32, no hi pot haver discriminació per l'ús de qualsevol de les dues llengües.

3. La Generalitat i l'Estat han d'emprendre les accions necessàries per al reconeixement de l'oficialitat del català a la Unió Europea i la presència i la utilització del català en els organismes internacionals i en els tractats internacionals de contingut cultural o lingüístic.

4. La Generalitat ha de promoure la comunicació i la cooperació amb les altres comunitats i els altres territoris que comparteixen patrimoni lingüístic amb Catalunya. A aquests efectes, la Generalitat i l'Estat, segons que correspongui, poden subscriure convenis, tractats i altres

mecanismes de col·laboració per a la promoció i la difusió exterior del català.

Des de la instauració de la democràcia, s'han emprès propostes i mesures a favor del català i s'ha aconseguit que el català s'utilitzi de en la major part dels àmbits de la societat. El 1980, amb el consens de tots els partits polítics, es va crear la Direcció General de Política Lingüística, un òrgan encarregat de dirigir, planificar, coordinar i executar la política lingüística de la Generalitat. Precisament la Direcció General va ser l'encarregada de crear la Llei de Normalització Lingüística (1983), amb els objectius de promoure campanyes de sensibilització (relacionades amb l'ús del català estàndard als ajuntaments i el foment del bilingüisme passiu), difondre el coneixement del català entre la població i augmentar la presència del català, per exemple, als mitjans de comunicació i en usos públics oficials i no oficials. A partir del 1998, es va aplicar la Llei de Política Lingüística, que va ser una actualització de la que acabem de comentar, centrant-se a consolidar els objectius que promovia la llei anterior i a vetllar per l'ús del català en les relacions quotidianes i interpersonals. Algunes d'aquestes campanyes a favor de l'ús social del català han estat, per exemple, "El català, cosa de tots" (1981-82), "Tu ets mestre" (2003) o "Dóna corda al català" (2005).

A més, des de 1993, la Generalitat ha apostat per un model lingüístic escolar únic, amb el català com a llengua vehicular. Aquest model, molt qüestionat i polititzat recentment, ha tingut un gran impacte en el nivell de coneixement del català de la població en edat escolar, que és més alt que el de la resta de la població. Al Gràfic 4, observem quina ha estat l'evolució del coneixement del català en els darrers 27 anys

en les quatre competències (entendre, parlar, llegir i escriure).¹⁹ Abans de tot, cal destacar que les dades del cens²⁰ del 2001, “mostren notables incoherències amb les tendències sociolingüístiques” (Vila i Moreno, *et al.*, 2005: p. 7), tant a Catalunya com a les Illes, i per tant cal ser prudent a l'hora de considerar aquestes dades.²¹

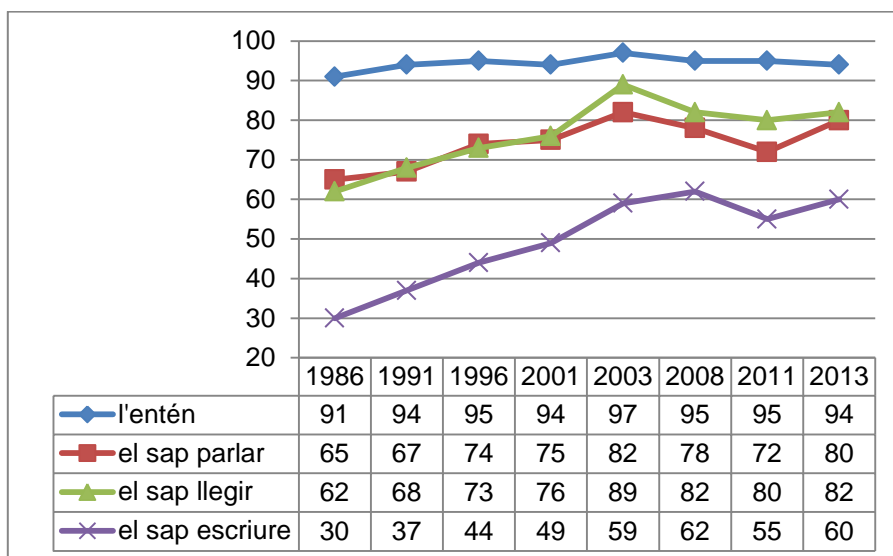
Com era d'esperar, en general, hi ha un augment en totes les capacitats lingüístiques durant tot el període (entendre, parlar, llegir i escriure el català). Entre el 2003 i el 2008 el coneixement de català retrocedeix, segurament en relació amb la gran arribada de persones immigrants, un aspecte que tractarem més endavant. En primer lloc, observem al Gràfic 4 que la comprensió del català ha estat sempre

¹⁹ Des de 1981, s'incorporen preguntes sobre els coneixements del català al cens. L'any 1981 només es preguntava per la capacitat d'entendre, però a partir del 1991, ja apareixen dades de les quatre habilitats. Per tant, tenim dades del 1981, 1991, 2001, 2011 sobre la població a partir de 2 anys. A més, els padrons del 1986 i 1996 també ens proporcionen aquestes dades, també sobre la població de 2 anys i més. A part, disposem de les enquestes d'usos lingüístics de la població del 2003, del 2008 i del 2013 (recullen dades de la població major de 15 anys). Hem calculat les dades dels censos i els padrons perquè fossin comparables amb la resta de dades; és a dir, hem eliminat la població d'entre 2 i 14 anys de les dades.

²⁰ Al censos, les respostes de la pregunta sobre els coneixements de català són: 1) No l'entén, 2) L'entén però no el parla, 3) El sap parlar però no el sap llegir, 4) El sap llegir i parlar, 5) El sap llegir, parlar i escriure. A partir de les respostes, s'han creat categories que combinen les respostes per simplificar les dades. Presentem ara les competències i indiquem, entre parèntesis, quines opcions de resposta inclouen: no l'entén (1), l'entén (2+3+4+5+6), el sap parlar (4+5+6), el sap llegir (3+5+6) i el sap escriure (6).

²¹ Si comparem les dades del cens del 2001 amb fonts anteriors, detectem incongruències en l'evolució del coneixement de català. A Catalunya, el coneixement de català creix en nombre absolut en les quatre habilitats. Si s'analitzen les dades per franges d'edat, s'observa que entre els adolescents i els joves (una població que viu en un ambient favorable a la llengua catalana), es produeix una pèrdua de parlants en termes absoluts. Uns resultats difícils d'explicar. Entre la població de 30-49 anys, s'incorporarien nous parlants i en el grup de majors de 60 anys, un altre cop, es perdrien parlants també en nombres absoluts. A les Illes Balears augmenta la població que declara saber llegir i escriure el català, i la comprensió es manté estable. Hi ha, però, una reducció de la població capaç de parlar català. Aquesta disminució no estaria relacionada amb l'arribada de nous immigrants ja que la població immigrant que declara saber parlar el català augmenta, mentre que l'autòctona disminueix. Aquestes dades tampoc s'expliquen amb la variable edat, perquè els joves diuen tenir més capacitat de parlar català. Segons les dades del 2001, els majors de trenta anys haurien perdut l'habilitat de parlar la llengua pròpia, en comparació amb enquestes anteriors.

molt alta. Ja el 1986 era del 90 % i, avui dia, hi ha un 94 % de la població catalana que declara entendre la llengua pròpia. En segon lloc, les capacitats de parlar i llegir han tingut una evolució força similar des del 1986 i han augmentat del 64 % i el 61%, respectivament, a nivells propers al 80 % l'any 2013. Finalment, el percentatge de persones que consideren que saben escriure en català és força més baix que la resta de competències. De totes maneres, cal destacar que és la capacitat que ha augmentat més i s'ha duplicat en 25 anys; s'ha passat del 32 % de la població que declarava saber escriure en català el 1986 a un 60 % el 2013.

Gràfic 4. Coneixement del català a Catalunya. 1986-2013. Percentatges. Font: Idescat

Com hem mencionat, entre el 2003 i el 2008 es produeix una davallada en els percentatges de la població que declara entendre, saber parlar, llegir i escriure el català. També hem comentat que la causa d'això podria ser l'arribada de nous nadius, ja que entre aquesta població el desconeixement del català és més alt. Per exemple, segons indiquen les dades del 2008, quasi un 20 % dels nascuts a

l'estranger declaren que declaren no entendre el català. La Taula 2 mostra que els percentatges de coneixement de català la població nascuda a Catalunya es mantenen més o menys estables entre el 2003 i el 2008. Els percentatges de coneixement de les persones nascudes a la resta de l'estat espanyol tampoc canvien gaire i, fins i tot, en algun cas augmenten durant aquests 5 anys; la capacitat de llegir el català puja quasi un 5 % i la d'escriure'l augmenta quasi 10 punts. Per contra, els coneixements declarats de català entre la població nascuda a baixen en les quatre capacitats de forma desigual, es produeix una disminució d'entre un 4 %, a la capacitat d'entendre el català, a un 25 % d'entre els nascuts a l'estranger que declaren saber llegir el català. Cal tenir en compte, a més, que com ja hem comentat, la població estrangera va créixer de manera exponencial entre aquests anys, va passar de representar el 4 % de la respecte la població total el 2003 al 15 % el 2008.

	Entendre'l		Parlar-lo		Llegir-lo		Escriure'l	
	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008
Catalunya	99,9	99,5	97,3	96,4	98,0	96,6	79,0	85,0
Resta d'Espanya	92,4	92,5	55,4	60,0	72,8	67,2	22,2	31,4
Estranger	84,8	80,9	52,3	42,0	76,6	51,0	31,7	25,2
Total	96,5	94,6	81,6	78,3	89,0	81,7	58,8	61,8

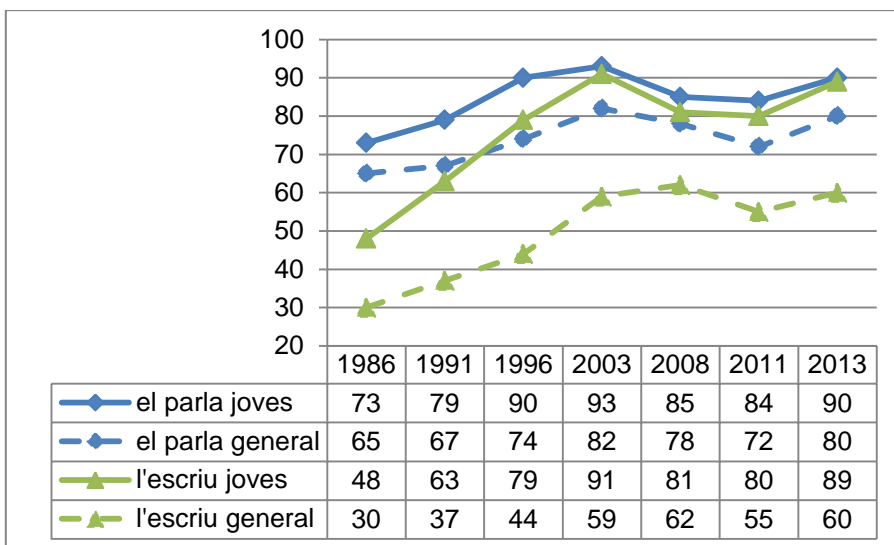
Taula 2. Coneixement del català a Catalunya segons el lloc de naixement. 2003-2008. Percentatges. Font: Idescat

Si, d'una banda, l'arribada de nous nous ha contribuït a una davallada dels coneixements de la llengua pròpia entre el 2003 i el 2008, el fet que el català sigui la llengua vehicular de l'ensenyament ha estat decisiu per l'augment dels coneixements de català entre la població jove, que són els que s'han escolaritzat en català. El Gràfic 5 recull

l'evolució de les habilitats de parlar i escriure en català;²² les línies contínues representen els coneixements dels joves i les discontinües, les de la població general. A partir del 1996, els coneixements de català entre els joves tenen percentatges superiors al 75 % i l'any 2013 ja superen el 85 %. En general, les evolucions dels coneixements són similars entre els joves i la població general. En tots dos casos, el coneixement de català té un creixement constant fins el 2003, quan els coneixements declarats de llengua pròpia arriben als percentatges més alts. A partir d'aquest punt, en les dades del 2008 i el 2011, es detecta una disminució en les capacitats de parlar i escriure dels joves i de la població general. El 2013, els percentatges tornen a augmentar lleugerament i s'acosten als nivells del 2003. Val la pena destacar, però, que mentre que la capacitat d'escriure el català disminueix entre la població general entre el 2008 i el 2013, entre els joves els percentatges es mantenen.

La capacitat d'escriure el català és la diferència més notable entre els joves i la població general. El 1986 ja hi havia un 16 % més de joves amb competència per escriure en català, un percentatge que el 2013 era del 29 %. En canvi, les diferències entre la població general i els joves que declaren saber parlar català són força més baixes que les que acabem de veure i se situen al voltant del 10 %. En síntesi, tot el que hem vist fins ara subratlla la importància que té la llengua vehicular de l'ensenyament en els nivells de coneixement de català.

²² No hem inclòs la capacitat d'entendre el català perquè els coneixements de la població general i els joves són molt similars. Com que els percentatges de la població general i els joves que saben parlar i llegir el català s'assemblen molt i, per facilitar la lectura del gràfic, hem optat per presentar només les dades sobre l'habilitat de parlar-lo.

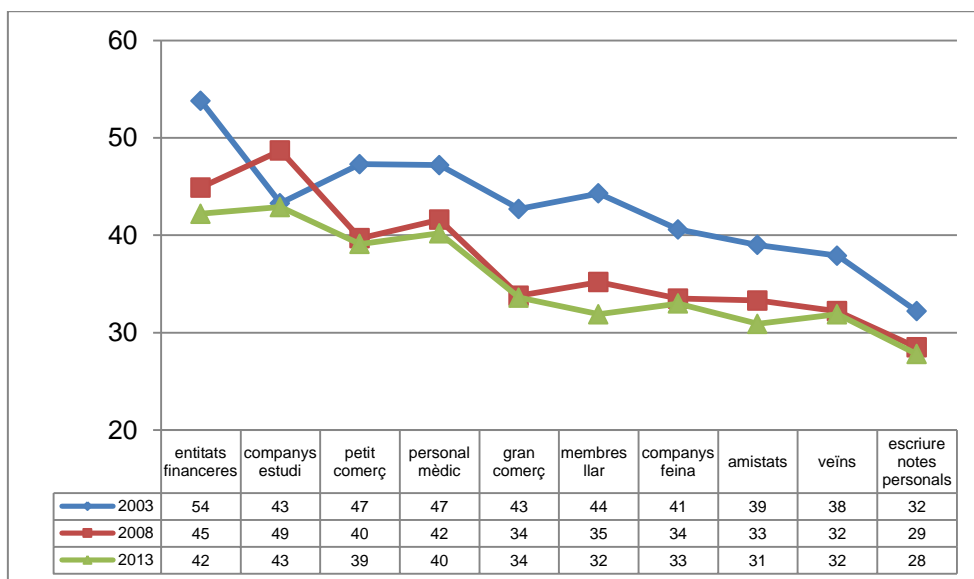
Gràfic 5. Evolució de les habilitats de parlar i escriure dels joves i la població general a Catalunya. 1986 al 2013. Percentatges. Font: Idescat

Si fins ara ens havíem centrat en el coneixement de la llengua pròpia, ara passarem a analitzar quin és l'ús que en fa la població, segons les enquestes d'usos del 2003, 2008 i 2013. Compararem aquestes tres enquestes per dos motius principals. D'una banda, com ja hem comentat (vegeu apartat 2.1.2.1.), aquestes tres enquestes presenten preguntes i opcions de resposta similars i, de l'altra, aquesta dècada és crucial per a la llengua a causa de la gran arribada de nouvinguts que, com hem vist, té una gran incidència en el coneixement del català. El Gràfic 6 recull els percentatges de persones que declaren fer servir majoritàriament el català; o sigui que en els contextos demanats parlen només el català o més el català que el castellà.²³ En general, de tota la dècada compresa entre el 2003 i el 2013, l'ús del català era més alt el 2003 en quasi tots els contextos, excepte entre

²³ Les opcions de resposta de les enquestes eren les següents: només català, més català que castellà, ambdues, més castellà que català, només castellà, només en altres llengües, català i altres llengües, castellà i altres llengües, altres combinacions de llengües.

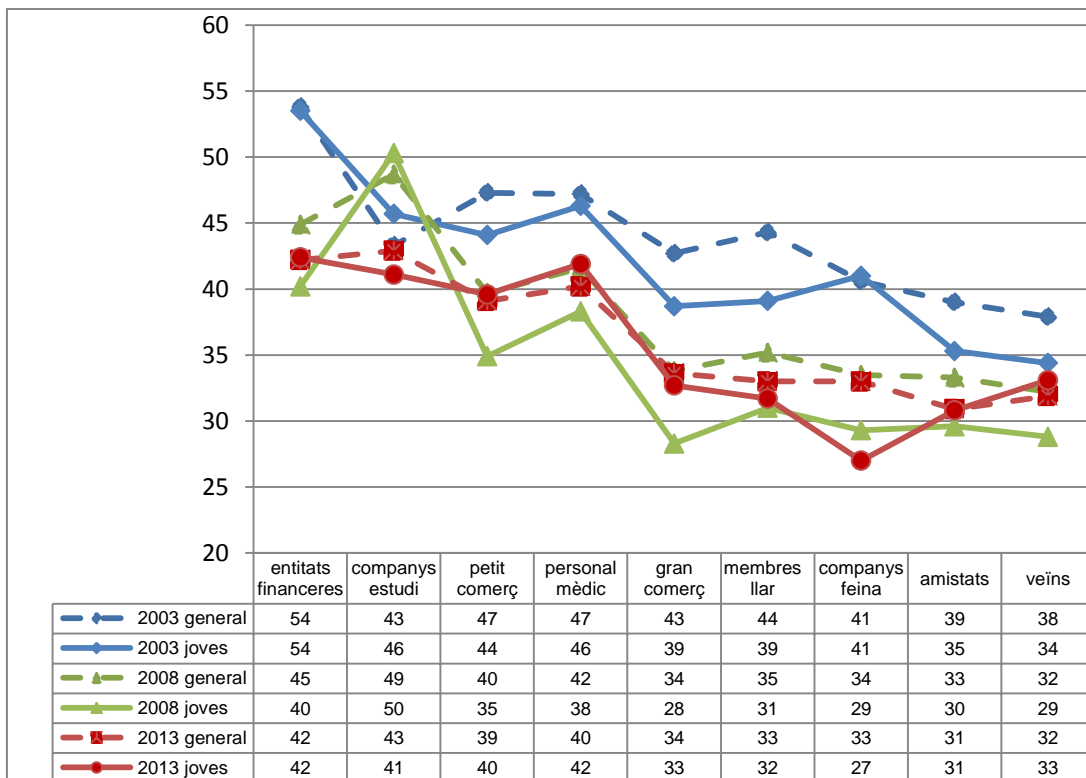
els companys d'estudi. La gran onada d'immigració va fer baixar la presència del català en moltes situacions i, en general, entre el 2003 i el 2008 l'ús del català ha disminuït en percentatges similars, al voltant d'un 10%. Durant el quinquenni 2008-2013, els usos del català s'han mantingut estables i la presència del català l'any 2013 és similar a la de cinc anys abans.

El 2003, les entitats financeres eren el context on més gent parlava català (amb un 53,8 %), seguides pels companys d'estudis. A les dues últimes enquestes, el context on més s'utilitza la llengua catalana és a l'hora de parlar amb els companys d'estudi, segurament perquè l'ensenyament públic afavoreix la presència del català, com a mínim a les aules. La població utilitza poc el català per escriure notes personals, cosa que està relacionada amb el percentatge més baix de gent que sap escriure en català (60 % el 2013). Entre els veïns i les amistats el nivell d'ús de la llengua catalana també és molt baixa, al voltant del 30 % el 2008 i el 2013, i del 35 % el 2003.

Gràfic 6. Percentatge d'ús exclusiu o majoritari del català a Catalunya els anys 2003, 2008 i 2013. Percentatges Font: Idescat

Al Gràfic 7, il·lustrem els usos de la població jove en comparació als de la població general. Tal com hem fet abans amb els nivells de coneixement de català (Gràfic 5), les ratlles contínues indiquen els usos dels joves i les discontinües, les de la població general, per destacar-ne així les diferències. Subratllem, en primer lloc, que en la majoria dels contextos, els joves fan servir el català menys que la població general. En segon lloc, observem que els usos del català entre els joves ha disminuït força al llarg del període. De fet, el 2003, l'ús que feien els joves del català a les entitats financeres, amb els companys d'estudi i els de feina presenta uns percentatges molt similars als de la població general. Entre el 2003 i el 2013, els percentatges d'ús del català dels joves són al voltant d'un 4 % més baixos, excepte amb els companys d'estudis (43 %), que és on els joves fan servir més el català, lleugerament més que la població general (41 %). Els percentatges dels usos del català dels joves i de la població general 2013 són molt semblants als del 2008, lleugerament més alts a tots els contextos, excepte entre els companys de feina i d'estudi. De fet, la diferència més destacada la trobem entre els companys d'estudis, on l'ús del català baixa quasi 10 punts i se situa als valors del 2003.

Gràfic 7. Evolució de les habilitats de l'ús exclusiu o majoritari del català a Catalunya els anys 2003-2013. Percentatges. Font: Idescat

En resum, les dades longitudinals sobre coneixement i ús, a Catalunya, semblen indicar que les polítiques a favor de la llengua pròpia que s'han aplicat per part del govern han afavorit l'augment del coneixement de català. Aquest creixement continu de la població que entén, sap parlar, llegir i escriure en català es va veure interromput després del 2003 per la gran arribada d'immigrants estrangers, però les últimes dades indiquen que el coneixement de la llengua pròpia torna a augmentar. A més, aquesta onada migratòria també ha contribuït al descens de la presència del català en els usos interpersonals, que en general han patit una davallada entre el 2003 i el 2013. Així mateix, destaquem que tot i l'alt coneixement de català entre la població jove, els usos de la llengua pròpia són més baixos

entre els joves que entre la població general. Això ens indica, doncs, que saber català no n'assegura l'ús, sinó que hi ha molts més factors que intervenen en la tria lingüística, com les actituds lingüístiques que analitzarem en aquesta tesi. Finalment, hem comprovat la incidència d'alguns factors socials, com l'edat i el lloc de naixement, en el coneixement i usos del català.

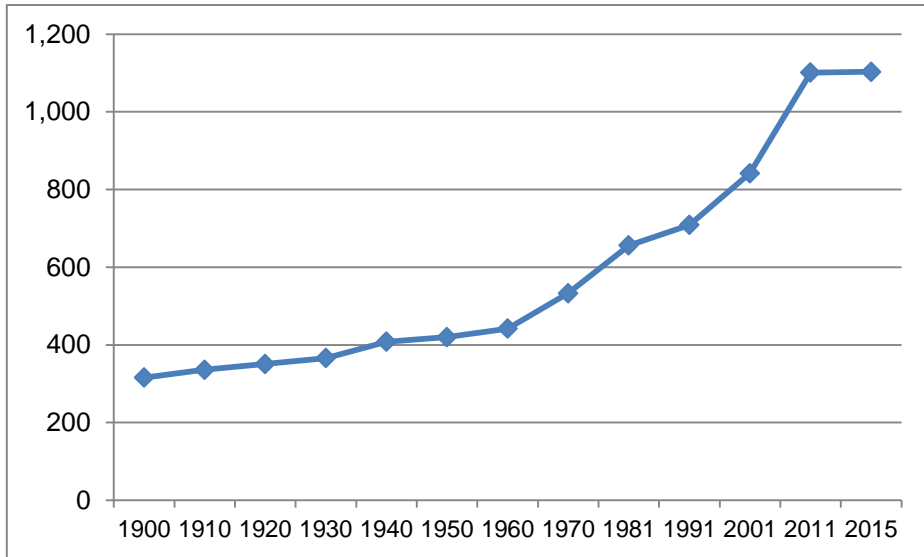
3.3. Illes Balears

A continuació presentarem una descripció demogràfica de les Illes Balears i farem atenció als aspectes sociolingüístics més rellevants durant les darreres dècades, de la mateixa manera com ho acabem de fer amb Catalunya.

3.3.1. Aspectes demogràfics

Igual que a Catalunya, a les Illes Balears hi ha hagut un creixement important de la població, que es deu a la immigració que ha tingut lloc durant els segles XX i XXI. Com podem veure al Gràfic 8, a partir dels anys seixanta el nombre d'habitants de les Illes Balears es va disparar, i des de llavors no ha parat d'augmentar fins el 2011, quan es va estancar. En 50 anys, de fet, la població s'ha doblat; ha passat de 422.089 habitants l'any 1960 a 1.103.959 el 2015.²⁴ Aquest fet ha tingut conseqüències socials, lingüístiques i demogràfiques.

²⁴ Les dades del 2015 corresponen al padró provisional de l'IBestats.

Gràfic 8. Evolució de la població de les Illes Balears durant els segles xx i xxi. Dades en milers d'habitants. Font: Ibestat i INE

Actualment, la població de les Balears, igual que la de Catalunya, presenta una estructura típica de les societats desenvolupades. La base de la piràmide d'edat (Figura 4) és més estreta que la part central i la població de més de 64 anys representa quasi el 15 % de la població total. Entre la població adulta, predominen els homes, com a conseqüència de la immigració i, en canvi, entre la població més gran, hi ha més dones, ja que l'esperança de vida és més alta entre la població femenina (Fundación BBVA, 2009). El creixement natural de les Illes Balears, igual que el de les societats desenvolupades, és baix, ja que la taxa de natalitat i mortalitat són, també, baixes. Així, doncs, la immigració ha jugat un paper clau en el creixement de la població balear.

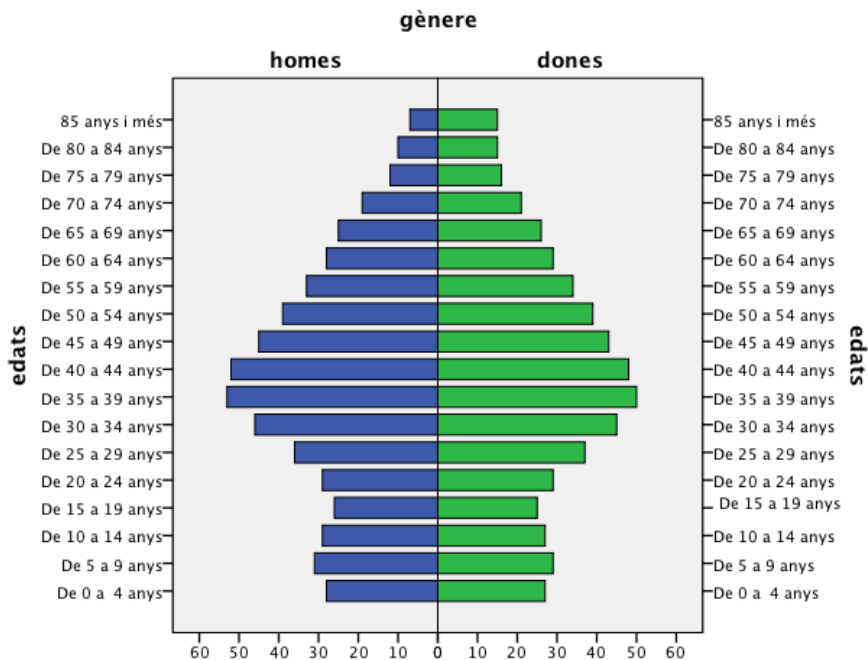

Figura 4. Piràmide de la població de les Illes Balears el 2015.²⁵ Dades en milers d'habitants. Font: lbestat

Ja hem assenyalat ja que el gran creixement de la població dels últims anys ha estat relacionat amb la immigració i a la Taula 3 ho il·lustrem amb més detall. Mentre que les taxes brutes de creixement natural s'han mantingut estables i han estat baixes entre el 1995 i el 2013 (entre el 0,9 i el 3,6), les taxes brutes de creixement migratori han variat al llarg del període. Les taxes brutes de creixement migratori van ser especialment altes el 2000 i el 2005, però el 2013 tornaven a representar valors similars als del 1995.

²⁵ Les dades del 2015 corresponen al padró provisional de l'bestat.

	Taxa bruta de creixement total	Taxa bruta de creixement natural	Taxa bruta de creixement migratori
2013	7,0	2,5	4,5
2005	27,6	3,6	24,0
2000	22,4	2,2	20,2
1995	7,8	0,9	6,9

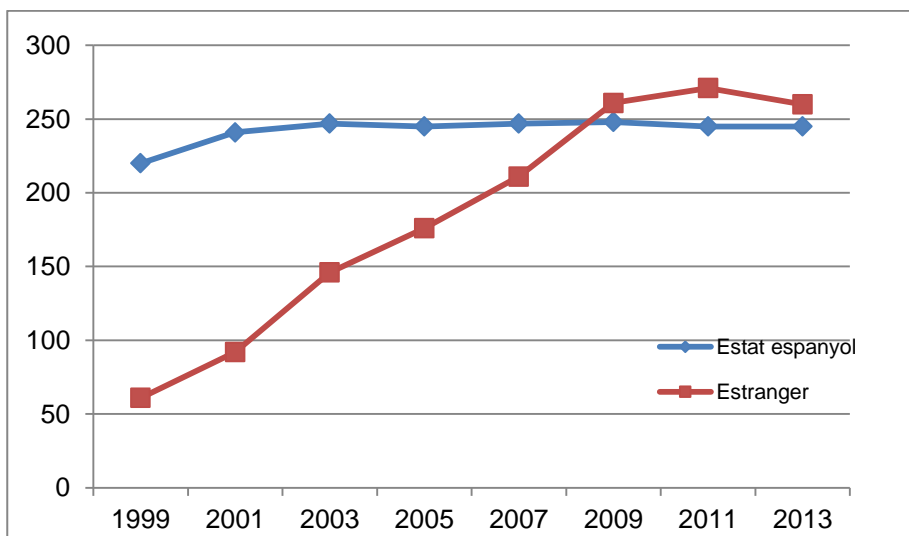
Taula 3. Taxes de creixement de la població de les Illes Balears. 1995-2013. Font: creació pròpia a partir de les dades de l'Ibstat i l'INE

Igual que a Catalunya, es va produir una onada migratòria anterior a la que acabem de mencionar. A partir dels anys seixanta, la població immigrada que es va establir a les Illes Balears era procedent del sud de l'estat espanyol. També aquí, aquests nousvinguts van arribar en plena dictadura, quan aprendre el català no era fàcil ni necessari. Aquesta immigració es concentrava, sobretot, a Palma, a Eivissa i a les poblacions més turístiques. Ocupaven, en general, llocs de feina poc qualificats i l'índex d'atur era més alt entre els nousvinguts que entre els autòctons. Encara que menors en número, també hi havia immigrants de l'estat espanyol que van arribar a les Balears per ocupar càrrecs directius, ja fos en l'administració estatal o en empreses privades (Melià i Garí, 1996, p. 51). A més, també a la dècada dels seixanta, i com a conseqüència del *boom* del turisme, van començar a arribar a les Illes nousvinguts d'origen estranger. En un principi, eren majoritàriament europeus i de caràcter residencial; és a dir, eren sobretot anglesos i alemanys, que moltes vegades estaven jubilats, que acabaven vivint a les Balears perquè buscaven millors condicions climàtiques i un cost de vida més baix.

Amb l'arribada del nou mil·lenni, es va començar a incrementar la població marroquina i els nousvinguts d'altres orígens, sobretot

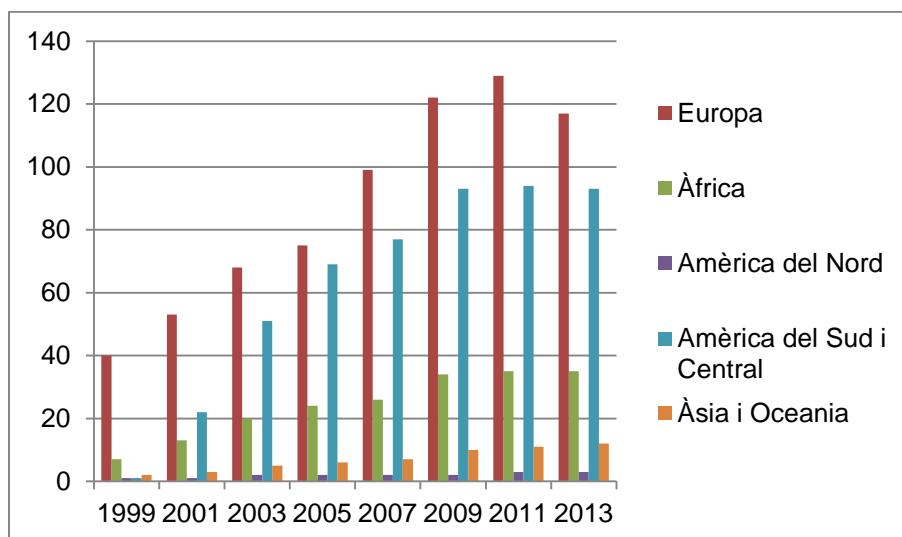
romanesos i sud-americans, que emigraven a les Illes per raons laborals. Així, doncs, avui dia distingim dos perfils d'immigrants diferents: els residencials, que són europeus, i els laborals, que principalment provenen del Marroc, l'Europa de l'est o l'Amèrica Llatina.

El Gràfic 9 ens mostra quina ha estat l'evolució, durant els últims 14 anys, de la immigració externa a les Illes Balears segons el seu lloc de naixement (altres comunitats de l'estat espanyol o l'estranger). El nombre d'immigrants d'altres comunitats de l'estat s'ha mantingut més o menys estable en l'última dècada (al voltant dels 250.000). En canvi, el creixement dels nous immigrants estrangers ha crescut de manera constant i molt ràpida des del 1999 fins el 2009. En només 10 anys, les xifres de nous immigrants estrangers es van quadruplicar, es va passar dels 60.570 als 261.217. Observem que els immigrants procedents de l'estat espanyol van ser el grup més nombrós fins el 2007, quan els nascuts a l'estranger van superar-los.

Gràfic 9. Població nouvinguda a les Illes Balears segons el lloc de naixement (estat espanyol o estranger) entre el 1999 i el 2013. Dades en milers d'habitants. Font: lbestat

Igual que a Catalunya, la població estrangera té orígens molt diversos, com veiem al Gràfic 10. Els europeus, majoritàriament de la Gran Bretanya i Alemanya, sempre han estat els nousvinguts més majoritaris i tenien presència a les Illes ja des d'abans del 1999. Veiem, però, que actualment també hi ha una gran quantitat de persones nascudes a l'Amèrica Central i del Sud, que van arribar entre el 1999 i el 2009. Més concretament, l'any 2009 els alemanys eren els nousvinguts amb més presència a les Illes, seguits pels argentins, els britànics, els marroquins, els equatorians, els colombians i els romanesos. En resum, actualment a les Illes trobem persones amb procedències molt diverses, igual que a Catalunya, i a més els nousvinguts residencials.

Gràfic 10. Població estrangera segons el seu origen. Illes Balears 1999-2013. Dades en milers de persones. Font: Ibestat

Actualment, a les Illes Balears es parlen més de 160 llengües. A part del català i el castellà, les llengües més parlades són l'alemany, l'anglès i l'àrab, amb més de 20.000 parlants (Canyelles, 2012;

Linguamón - Casa de les Llengües i Universitat de les Illes Balears, 2011).

3.3.2. Aspectes sociolingüístics

L'Estatut d'autonomia del 2007 reconeix, a l'article 4, el català com a llengua pròpia de les Illes i estableix que el català i el castellà hi són oficials. A més, atorga a tothom el dret de conèixer i fer servir el català. Tanmateix, a diferència de l'Estatut de Catalunya, no hi ha cap referència a la promoció de la llengua catalana, ni es prioritza l'ús d'aquesta llengua a l'Administració.

1. La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tindrà, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial.
2. Tots tenen el dret de conèixer-la i d'usar-la, i ningú no podrà ser discriminat per causa de l'idioma.
3. Les institucions de les Illes Balears garantiran l'ús normal i oficial dels dos idiomes, prendran les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i crearan les condicions que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües quant als drets dels ciutadans de les Illes Balears.

Malgrat el que s'articula a l'estatut, la majoria d'autors, igual que Melià (2008, p. 86), coincideixen a assenyalar que una de les característiques de les normes de regulació lingüística de les Illes Balears "és el reduït grau de compliment i, en alguns casos, una evident obsolescència". Els canvis dels partits de govern han afectat el procés de normalització lingüística i els avenços s'han produït només en mans de governs progressistes. Del 1983 al 1999, el partit al govern va ser el Partit Popular (anteriorment Coalició Popular). Durant aquest període, es va aprovar l'estatut d'autonomia i la llei de normalització lingüística (1986), que tenia com a objectius promoure l'ús del català en els àmbits oficials, l'ensenyament i els mitjans de

comunicació. També al llarg d'aquests anys va augmentar la presència del català a l'educació formal, ja que, a partir del 1993, com a mínim la meitat de les classes a l'educació obligatòria s'han de fer en català (les àrees de ciències socials, geografia i història, i ciències de la natura), el que es coneix com a "decret de mínims" (Alomar i Marí, 2005; Vila i Moreno, i Pons Parera, 2005). Segons les dades del curs escolar 2003-04, a la meitat dels centres educatius el català era la llengua vehicular i l'altra meitat eren bilingües.

Entre el 1999 i el 2003 una coalició progressista, formada pel Partit Socialista Obrer Espanyol, el Partit Socialista de Mallorca, Esquerra Unida i Unió Mallorquina, va impulsar polítiques lingüístiques per promoure la normalització lingüística i facilitar la integració lingüística dels nous nadius. El 2003, el Partit Popular va recuperar el poder i es va produir un nou canvi en la direcció de les polítiques lingüístiques, amb mesures regressives, com ara la bilingüització dels premis literaris Ciutat de Palma; el tancament de Somràdio, l'única emissora de ràdio catalana; l'eliminació que el coneixement de català fos un requisit per als funcionaris, i la proposta d'aplicar el Tractament Integrat de Llengües (TIL), que redueix la presència del català a l'educació. El TIL proposa que, als centres d'ensenyament no universitaris, s'utilitzin el català, el castellà i l'anglès en parts similars. Això implica que el català passaria de ser la llengua vehicular en la meitat de les assignatures, com a mínim, a ser-ho d'un terç, aproximadament.

Fixem-nos a continuació quins són els coneixements de català de la població de les Illes Balears des del 1986.²⁶ Abans de centrar-nos en

²⁶ Les dades del 1986 són del padró, les dades del 1991, del 2001 i del 2011 són del cens de la població. Encara que el cens de la població es fa amb tota la població major de 2 anys, aquí només hem tingut en compte els majors de 15. Les dades del

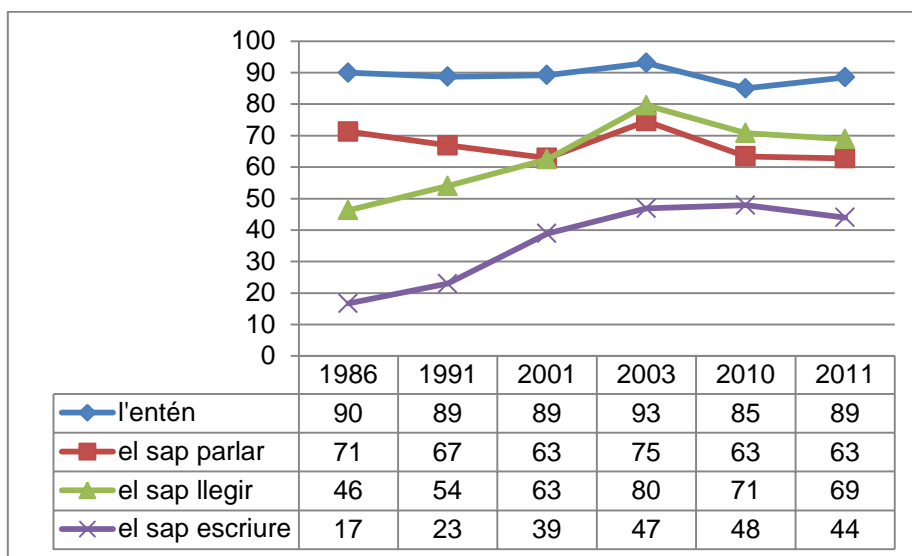
les dades, cal recordar que al cens del 1991 també es va preguntar a la població quins eren els seus coneixements de català, però, va haver-hi problemes terminològics,²⁷ que fan que les dades no siguin del tot fiables (Ginard, 1995; Melià i Garí, 1993). L'any 1996 es va eliminar la pregunta del padró i, per tant, no disposem de dades sobre el coneixement lingüístic durant un llarg període de temps, fins el 2001, però com ja hem comentat, problemes metodològics fan que les dades no siguin del tot fiables. Malgrat tot, hem volgut il·lustrar els resultats generals procedents de les diferents enquestes, censos i padrons per fer-nos una idea aproximada de l'evolució del coneixement del català en els últims 24 anys. Al Gràfic 11 recollim els percentatges de població que declara entendre, saber parlar, llegir i escriure el català.

En general, observem que fins al 2003 va haver-hi un augment en totes les competències (entendre'l, parlar-lo, llegir-lo i escriure'l), però que del 2003 al 2010 hi ha hagut una disminució de totes les habilitats lingüístiques, excepte en l'escriptura. De fet, el percentatge de persones que entenen i saben parlar el català a les Illes Balears el 2010 és inferior al del 1986. Melià (2004) apunta que aquesta disminució podria ser una conseqüència de la immigració, ja que el coneixement de la llengua pròpia entre els habitants no nascuts a les Illes Balears és força baix. Segons les dades del 2010, un 94 % dels nascuts a les Illes (o algun altre territori de parla catalana) declaren saber parlar el català, mentre que només hi ha un 38 % dels

2003 són d'enquestes sobre el coneixement i els usos del català i les del 2010 s'han extret de l'Enquesta modular d'hàbits socials, que ofereixen dades de la població de 15 anys i més. Com hem comentat anteriorment, els resultats de les dades sobre el coneixement de català del 2001 van presentar problemes i, per tant, podrien ser inexactes.

²⁷ Es va fer servir el terme *català* i moltes persones no van identificar la llengua pròpia de les Illes Balears amb aquest nom.

procedents d'altres comunitats autònomes i únicament el 23 % dels estrangers que diuen que saben parlar la llengua pròpia.

Gràfic 11. Coneixements de català a les Illes Balears. 1986-2010. Percentatges.
Dades: lbestat

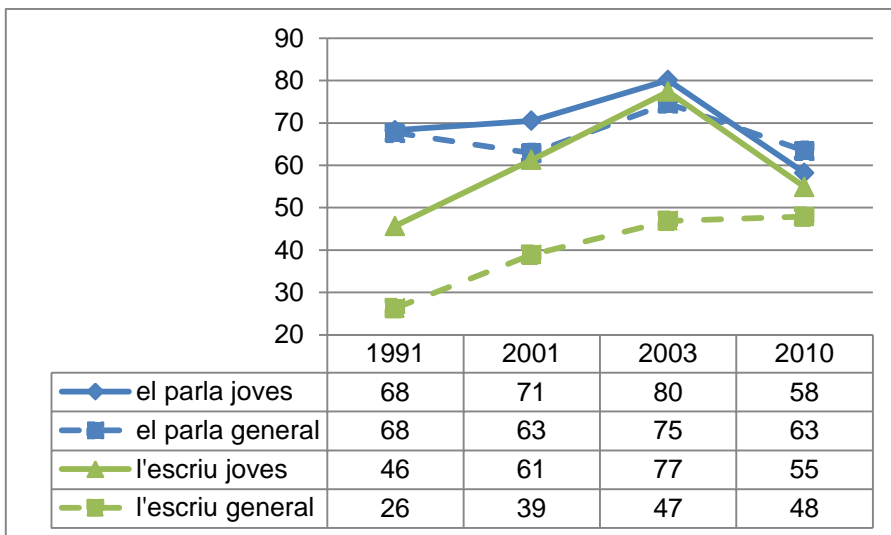
El Gràfic 11 ens mostra que hi ha un alt percentatge de persones que entenen el català, amb resultats superiors al 85 %, que es manté estable al llarg dels anys. En canvi, l'habilitat de parlar el català presenta una evolució desigual al llarg dels anys: el 1986 un 71 % de la població sabia parlar-lo, el 2001 aquesta xifra havia caigut fins a un 63 %, i encara que el 2003 va haver-hi una lleugera millora, el 2010 el percentatge coincideix amb el del 2001. Cal destacar que la capacitat d'escriure, tot i ser l'habilitat lingüística que presenta els percentatges més baixos, resulta ser, també, la que més ha augmentat en aquest període de temps, també com passava a Catalunya. En menys de 25 aquesta xifra gairebé s'ha triplicat i s'ha passat d'un 17 % a un 48 % de població que declara saber escriure el català. A més, és l'única capacitat que no ha patit un retrocés en les dades del 2010. Malgrat

aquesta millora, però, la meitat de la població de les Illes Balears considera encara que no sap escriure en català.

Passem ara a comparar els coneixements de català de la població general i els joves. Recollim al Gràfic 12 quina ha estat l'evolució de les capacitats de parlar (en blau) i escriure (en verd) dels joves (línia contínua) i la població general (línia discontinua).²⁸ Fins el 2003, totes dues habilitats creixen, però el 2010 disminueixen considerablement, com ja havíem vist al gràfic anterior. Els percentatges de joves i de la població general que declaren saber parlar català són molt similars durant els anys, les diferències no superen mai el 8 %; el 1991 al voltant del 70 % de la població general i dels joves declaren saber parlar en català, percentatges que pugen al voltant de 10 punts percentuals el 2003 i el 2010 baixen fins al 60 %, aproximadament. En canvi, quant a la capacitat d'escriure, les diferències són substancials, especialment el 2003 (30 % de diferència), el 1991 i el 2010 (17 %), percentatges que són sempre superiors entre la població jove.

Ja hem dit abans que com a mínim el 50 % de l'escolarització a les Illes Balears és en català i, en principi, això hauria de garantir un coneixement alt en totes les capacitats lingüístiques, com era el cas a Catalunya. Les dades del 2010, en canvi, assenyalen que el coneixement de català dels joves és més baix que el de la resta de la població en totes les capacitats excepte en l'escriptura.

²⁸ Igual que en el cas del Principat, presentem només dades sobre les habilitats de parlar i escriure la llengua catalana per facilitar la lectura del gràfic. Hem escollit les habilitats actives perquè la capacitat d'entendre el català de la població general i dels joves presenta percentatges molt similars i que no varien gaire en el temps. Les xifres de la població general i jove que declaren saber parlar i llegir el català són molt similars i, per tant, hem seleccionat només una de les dues habilitats.

Gràfic 12 Evolució de les habilitats de parlar i escriure dels joves²⁹ i la població general. 1991-2010. Dades: Ibestat

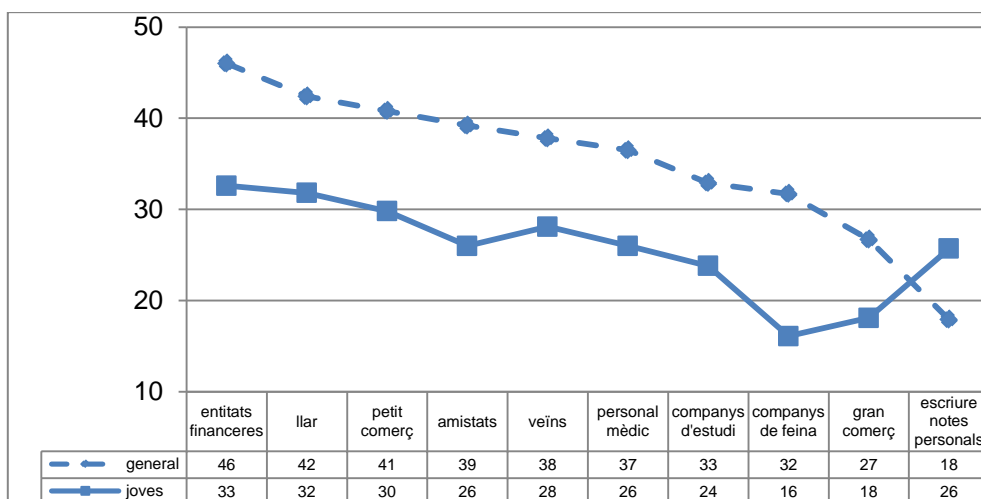
Si fins ara hem fet referència als coneixements lingüístics, ara ens fixarem en l'ús del català entre la població de les Illes Balears. A diferència de Catalunya, a les Illes no disposem de dades longitudinals comparables, ja que les dades sobre l'ús del català del 2010 tenen un format diferent, que no ens permet presentar-les alhora amb les del 2003 ni comparar-les directament. Per tant, aquí les presentarem per separat. En primer lloc, ens centrarem en els usos del català el 2003 en diferents àmbits (Gràfic 13). Al gràfic mostrem només els percentatges de la població que parla el català de forma predominant (la línia discontinuïta es correspon amb les dades de la població general i la contínua, amb la dels joves), és a dir que utilitza només català o més català que castellà en els contextos estudiats.³⁰

²⁹ Els grups d'edat joves no coincideixen. Les dades del 1991, del 2001 i del 2003 inclouen les persones de 15 a 29 anys; les del 2010, els que tenen entre 16 i 35 anys.

³⁰ Igual que a Catalunya, les opcions de resposta de l'enquesta del 2003 eren les següents: només català, més català que castellà, ambdues, més castellà que català, només castellà, només en altres llengües, català i altres llengües, castellà i altres llengües, altres combinacions de llengües.

Observem, en primer lloc, que els usos dels joves són força més baixos que els de la població general en tots els àmbits, excepte a l'hora d'escriure notes personals, que és especialment baix (menys d'un 18 % de la població fa servir el català en aquest cas), però això es pot relacionar amb el fet que l'habilitat d'escriure en català és més alta entre els joves que entre la població en general. Excepte en aquest cas, l'ús del català entre els joves és força baix, ja que oscil·la entre el 33 al 15 %. És a dir que el context en què els joves parlen més català, els bancs, només hi ha un terç dels joves que facin servir la llengua pròpia i, per tant, en la resta de contextos hi ha menys d'un terç dels joves que utilitzen només o majoritàriament el català. En segon lloc, destaquem que el català té poca presència als àmbits públics, sobretot per adreçar-se al personal mèdic, comunicar-se als grans comerços, parlar amb els companys d'estudi i especialment per escriure notes personals. Per contra, destaquem la presència del català als bancs i a la llar, que són els dos contextos on el català presenta els percentatges més alts, amb percentatges superiors al 30 % entre els joves i el 40 % en la població general.

En comparar les dades sobre l'ús del català a les Illes i al Principat, ens adonem que els usos són més baixos a les Balears, en tots els contextos. Alguns dels àmbits amb més presència del català coincideixen, com les entitats financeres o el petit comerç, com també coincideixen alguns dels contextos menys catalanitzats, per exemple amb els companys de feina i per escriure notes personals.

Gràfic 13. Usos lingüístics de la població balear. Dades del 2003. Percentatges. Font: Ibestat

Les dades de l'Enquesta modular d'hàbits del 2010 ens indiquen que la majoria de la població no utilitza el català habitualment en els seus usos interpersonals i que, entre els joves, la presència de la llengua pròpia és encara més baixa. Mentre que entre la població general, hi ha un 47,5 % de persones que declaren que el català és la seva llengua habitual, entre els joves aquesta xifra és 10 punts percentuals més baixa. A més, segons les dades sociolingüístiques del 2010, la majoria d'informants que no utilitzen el català habitualment diuen que és perquè no saben parlar la llengua pròpia un terç de la població general selecciona aquesta resposta i un 40 % en el cas dels joves.

En resum, a les Illes Balears les polítiques lingüístiques a favor de la llengua pròpia s'han aplicat de manera desigual segons el partit de govern. Això incideix en el coneixement de la llengua pròpia, que ha estat irregular durant aquestes dècades: va augmentar fins el 2003, però des de la gran allau migratòria a principis del 2000 segueix una tendència a la baixa. El nivell de desconeixement del català afecta el

percentatge de la població que fa servir el català habitualment o en els diferents contextos, que tampoc és gaire alt. La presència del català en els diferents contextos és encara més baixa entre els joves, que presenten percentatges d'ús preferent del català inferiors al 35 % en tots els contextos.

3.3. Comparació i síntesi

Hem vist que les dues comunitats han patit una evolució demogràfica similar, amb dos fenòmens migratoris importants: una primera als anys cinquanta i seixanta, que estava formada per persones procedents de l'estat espanyol, i una segona que va iniciar-se a mitjans anys noranta i amb la qual van arribar persones estrangeres. La diferència principal és que a les Illes Balears els percentatges de nousvinguts són més alts i, a més, tenen un perfil diferent.

En la descripció dels aspectes sociolingüístics de Catalunya i les Illes Balears hi hem detectat força diferències. Pel que fa als coneixements, al Principat hi ha hagut un augment força continuat de la població que declara saber català (en les quatre habilitats), i malgrat una davallada en les dades del 2003, en els últims anys hi ha hagut un augment en els percentatges. A les Illes, en canvi, l'evolució del coneixement del català ha estat irregular: va créixer fins el 2003, igual que a Catalunya, però després va començar una disminució de la població que declara saber català que s'ha allargat en el temps. Quant als usos lingüístics, hem vist que són força més alts a Catalunya que a les Illes Balears i que, en tots dos casos, disminueixen entre la població jove, especialment a les Illes. En part, podem relacionar aquestes amb les polítiques lingüístiques que s'han impulsat des de totes dues comunitats. Mentre que a Catalunya, des que es va acabar la dictadura, hi ha hagut propostes per promoure l'ús i el coneixement

del català, a les Illes Balears aquests esforços han estat més irregulars i menys constants en el temps.

4. OBJECTIUS I PREGUNTES DE RECERCA

Després d'haver fet la revisió bibliogràfica i d'analitzar quin és l'estat de la qüestió de les actituds lingüístiques en general i, més concretament, als territoris de parla catalana, en aquest capítol plantejarem els objectius i les hipòtesis de la nostra recerca.

4.1. Objectius generals

En aquesta tesi ens proposem l'objectiu general d'estudiar les actituds i les ideologies lingüístiques dels joves universitaris de Barcelona i Palma. Per tal de dur-lo a terme, utilitzarem la mateixa metodologia a per recollir dades quantitatives i qualitatives sobre actituds i ideologies lingüístiques a les ciutats de Barcelona i Palma que permetin fer-ne una comparació fiable.

Tant a Catalunya com a les Illes s'han dut a terme estudis sobre actituds lingüístiques envers el català i el castellà, però s'ha fet amb metodologies, informants i objectius diversos, que en fan impossible la comparació directa. A les Illes, d'una banda, s'han utilitzat enquestes per indagar en les actituds lingüístiques dels estudiants de secundària (Pieras-Guasp, 2002; Vives, 1993) i universitaris (Waas, 2008) i, de l'altra banda, s'hi ha aplicat la tècnica d'aparellament de veus disfressades amb estudiants de secundària (Pieras-Guasp, 2002) i adults (Villaverde i Vidal, 1998). També a Catalunya, s'han estudiat les actituds lingüístiques amb enquestes a estudiants universitaris (Huguet Canalís, 2007) i de secundària (Huguet Canalís i Llurda, 2001; Huguet Canalís i Suïls, 1997; Rojo Robas, Huguet Canalís i Janés Carulla, 2005) i, a més, alguns investigadors han optat per usar entrevistes amb adults (Bierbach, 1983; Joubert, 2010). Finalment, en les investigacions amb la tècnica d'aparellament de veus disfressades

hi ha hagut una voluntat d'obtenir resultats comparables per poder veure l'evolució de les actituds lingüístiques al llarg dels anys (Newman, Trenchs-Parera i Ng, 2008; Woolard, 1984, 1989, 2009). Nosaltres, a més, ens proposem que les dades siguin comparables entre territoris.

A l'hora d'estudiar les ideologies lingüístiques a Barcelona i Palma, no hi ha tanta varietat de metodologies i hi ha nombrosos estudis que se centren en els joves. Tant a Catalunya (Boix Fuster, i de Rosselló i Peralta, 2003; Flors Mas, i Vila i Moreno, 2014; Pujolar, 1997, 2000; Trenchs-Parera *et al.*, 2014) com a les Balears (Ibáñez Ferreté, 2012, 2014) s'han dedicat investigacions a aquest concepte. En la majoria dels casos s'han utilitzat entrevistes o grups de discussió per recollir les dades, però les preguntes i, per tant, els objectius són diferents i la comparació entre estudis i comunitats és complicada.

4.2. *Preguntes de recerca*

En aquesta tesi, hem preferit plantejar-nos preguntes de recerca, més que objectius o hipòtesis, perquè ens permetien exposar de manera més clara les qüestions que van motivar aquesta investigació. Les preguntes que ens proposem respondre són les següents:

1) El català i el castellà es perceben segons diferents factors?

S'ha demostrat que les llengües es valoren entorn de dues dimensions socials diferents, l'estatus i la solidaritat. També als estudis sobre actituds lingüístiques als territoris de llengua catalana, s'ha comprovat que, efectivament, existeix aquesta distinció (Newman *et al.*, 2008; Woolard, 1989) i, per això, creiem que en el nostre estudi també es detectaran aquestes dues dimensions.

Si bé podem distingir entre estatus i solidaritat a Palma i Barcelona, creiem que els elements que es valoren en cada dimensió seran diferents. L'estatus i la solidaritat estan lligades a la societat en què s'inclouen les llengües i, com hem explicat al capítol anterior, la situació del català és diferent als dos territoris. I això es veurà reflectit en la composició de les dues dimensions. D'una altra banda, un altre dels factors que incidirà en com es valoren les llengües serà la llengua que utilitzin els locutors de forma habitual, ja que hi ha estudis que apunten que l'estatus i la solidaritat difereixen, també, segons la llengua que fa servir el locutor (Laur, 2008). En resum, les dues dimensions variaran segons el territori i la llengua a què s'associïn.

2) En quin sentit difereixen les valoracions de les varietats lingüístiques marcades i no marcades, i quins factors hi influeixen?

Els estudis anteriors corroboren que els parlants valoren de forma diferent les varietats marcades i no marcades. Mentre que les varietats no marcades normalment obtenen valors d'estatus més alts, perquè s'associen amb els parlants amb nivell socioeconòmic més alt, les marcades reben puntuacions més altes de solidaritat, ja que els parlants s'hi identifiquen més. A més, les valoracions també depenen del grup lingüístic en què s'inclou el locutor i de la llengua que fa servir principalment. És a dir, creiem que les valoracions dels informants estaran lligades a tres factors: si el locutor fa servir una varietat marcada o no marcada, si parla català o castellà, i si és catalanoparlant o castellanoparlant.

Tenint en compte això considerem que a Catalunya, les varietats no marcades del català i del castellà rebran puntuacions similars en estatus i solidaritat, d'acord amb els resultats més recents (Newman *et al.*, 2008; Woolard, 2009). Per contra, a les Illes Balears, el català no

marcat serà considerat com la llengua de prestigi, tal com indicaven els darrers estudis sobre actituds lingüístiques a les Illes Balears (Pieras-Guasp, 2002; Villaverde i Vidal, 1998; Vives, 1993). En solidaritat, creiem que la varietat no marcada del català obtindrà, també, les puntuacions més altes. Hi incidirà el fet que a la nostra mostra hi predominin els informants que tenen el català com a L1 i que els informants hagin mostrat una preferència envers els locutors del mateix grup lingüístic en estudis anteriors (Villaverde i Vidal, 1998).

Pel que fa a les varietats marcades, preveiem que els locutors estaran més ben valorats quan parlin la seva L1,³¹ en estatus i solidaritat. Considerem, però, que els locutors amb accents més marcadament castellans rebran les puntuacions més baixes, com ja han demostrat altres investigadors al Principat (Newman *et al.*, 2008; Woolard, 1984, 1989). Assenyalen que aquestes varietats estan estigmatitzades perquè s'associen amb l'onada d'immigració de l'estat espanyol que va arribar a partir del 1950, que es va instal·lar a l'àrea metropolitana de Barcelona, i que es dedica, sobretot, a feines manuals. Per les similituds en aquest aspecte entre Barcelona i Palma, considerem que això també passarà a la capital de les Balears.

3) Es valora de la mateixa manera la veu d'una dona que la d'un home?

S'ha demostrat àmpliament que els homes i les dones no utilitzem la llengua de la mateixa manera; en general, les dones tendeixen a utilitzar formes amb més prestigi social (Gumperz, 1982; Horvath, 1985; Labov, 1994; Milroy, 1987; Trudgill, 1975). S'ha parat menys atenció a com es manifesten aquestes diferències en la percepció lingüística i hi ha pocs estudis d'actituds lingüístiques amb la tècnica

³¹ Utilitzarem L1 per fer referència a la llengua inicial, és a dir, la primera llengua apresada durant la infantesa. L2 es farà servir per a la segona llengua apresada.

d'aparellaments disfressades que hagin tingut en compte el gènere dels locutors. Dels pocs estudis que s'han centrat en aquesta qüestió, una part dels resultats assenyalen que es penalitzen les locutores quan no utilitzen la varietat estàndard (Andrews, 2003; Soukup, 2000) i l'altra que reben puntuacions inferiors a les dels homes de forma generalitzada (Andrews, 1995; Loureiro-Rodriguez, Boggess i Goldsmith, 2012). A partir d'aquí, per tant, podem saber que les valoracions variaran segons el gènere del locutor però no podem predir en quina direcció ho faran, ja que els resultats no sempre coincideixen.

4) Les característiques dels informants incideixen en les valoracions envers el català i el castellà?

Nombrosos estudis sobre actituds lingüístiques, tant en territoris de llengua catalana com a fora, han demostrat que hi ha factors socials i lingüístics que juguen un paper important en les actituds lingüístiques. Així, doncs, s'ha vist que els informants poden tenir actituds lingüístiques diferenciades segons una gran varietat de característiques.

En primer lloc, tindrem en compte variables que ja s'ha demostrat que incideixen en les actituds lingüístiques per comprovar si encara tenen el mateix efecte sobre les percepcions. Així, doncs, analitzarem l'origen de l'informant, la llengua inicial i predominant als usos interpersonals, el nivell de coneixement de català, la presència de la llengua pròpia a l'escola, l'autoposicionament polític i la pertinença a un grup nacional (Casesnoves Ferrer i Sankoff, 2003a; Huguet Canalís i Llorca, 2001; Huguet Canalís, 2006, 2007; Melià i Garí, 1997; Newman *et al.*, 2008; Pieras-Guasp, 2002; Rojo Robas *et al.*, 2005; Villaverde i Vidal, 1998; Vives, 1993; Woolard, 1984, 1989). A més, també tindrem en compte algunes variables ja estudiades que no

sempre han demostrat incidir en les actituds lingüístiques, com el gènere, l'estatus social, i els coneixements d'anglès i castellà.

A part d'aquestes variables que ja han estat estudiades, en aquest estudi en tindrem en compte d'altres que creiem que seran rellevants per la seva incidència en la societat de la informació i l'efecte que tenen en el comportament lingüístic. Considerem que la llengua predominant a les xarxes socials dels informants, la llengua en el consum de mitjans de comunicació o la que fan servir en les TIC són susceptibles d'incidir en la percepció del català i el castellà.

5) Com justifiquen els informants les seves percepcions del català?

Per tal d'indagar en el conjunt de les ideologies lingüístiques dels joves, organitzarem grups de discussió, que ens ajudaran a explicar i interpretar les dades quantitatives obtingudes amb la tècnica d'aparellament disfressades. Tenint en compte les diferències en els aspectes sociolingüístics de Catalunya i les Illes Balears (vegeu Capítol 3), esperem que les ideologies lingüístiques dels joves de Palma i de Barcelona diferiran. Mentre que als discursos dels estudiants de Barcelona s'intuirà que el català és una llengua anònima, a Palma predominaran les informacions que associïn aquesta llengua amb ideologies d'autenticitat.

5. METODOLOGIA

Un cop formulats els objectius, ens cal dissenyar una metodologia que ens permeti dur a terme l'estudi i respondre les preguntes de recerca plantejades. Abans d'especificar la metodologia que utilitzarem per a la nostra investigació, creiem que és necessari presentar les tècniques que es fan servir habitualment per estudiar les actituds lingüístiques perquè ens permetrà mostrar de manera més entenedora i clara l'elecció dels instruments adoptats per a aquest treball. Després, ens centrarem en com vam seleccionar la nostra mostra i, finalment, presentarem detalladament la nostra metodologia, en què combinarem la tècnica d'aparellament de veus disfressades i els grups de discussió.

5.1. Les tècniques utilitzades per estudiar les actituds lingüístiques

Com hem vist a l'apartat anterior, per estudiar les actituds lingüístiques, tradicionalment s'han fet servir diferents tipus de mètodes, condicionats per les aproximacions que hem distingit al marc teòric (vegeu apartat 2.1.4.1.). D'una banda, els conductistes han utilitzat tècniques directes (qüestionaris, tests d'acceptabilitat, entrevistes i observació directa) i els mentalistes, indirectes, com l'aparellament de veus disfressades o la tècnica del diàleg segmentat. A continuació presentarem els avantatges i inconvenients de les tècniques directes (el qüestionari, l'entrevista lingüística i l'observació directa) i, després, ens fixarem en les indirectes.

En primer lloc, el *qüestionari* permet recollir una gran quantitat de dades en relativament poc temps i amb pocs recursos materials (Dörnyei, 2007; González Martínez, 2008; López Morales, 1994). A

més, tracta directament el tema que es vol treballar i ofereix dades lingüístiques exactes, sistemàtiques i rigoroses, que es poden comptabilitzar (Dörnyei, 2007; López Morales, 1994). A l'hora d'elaborar qüestionaris, tal com destaquen Solís Obiols (2002) i González Martínez (2008), cal assegurar-se que les preguntes siguin clares i simples, que s'entenguin sense problemes i que no presentin ambigüitats. Aquests dos autors també assenyalen les principals desavantatges amb què ens podem trobar si fem servir qüestionaris: aquests mètodes restringeixen les variables estudiades i són molt metalingüístics. A més, el llenguatge escrit presenta limitacions respecte la fluïdesa i el detallisme de la llengua oral. Alguns altres problemes que poden presentar els qüestionaris és que si són massa fàcils, els informants podrien avorrir-se i respondre automàticament, sense fer atenció a les preguntes. D'altra banda, si el qüestionari és massa complicat pot passar que els informants el considerin massa exigent.

Hi ha qüestionaris de diferents tipus, cosa que ens permet combinar-los i adaptar-los a la nostra recerca. Segons el tipus de resposta, distingim qüestionaris de final tancat o obert. D'una banda, els de final tancat són aquells que limiten la resposta d'alguna manera, ja sigui perquè les respostes són dicotòmiques, d'elecció múltiple o en forma d'escala, mentre que de l'altra banda, els qüestionaris de final obert permeten que l'informant respongui lliurement. El primer tipus de qüestionaris, tot i que facilita la revisió de les respostes i pregunta directament el que volem saber, no dóna llibertat de resposta a l'informant i no ens permet recollir informació d'allò que no preguntem i, per això, cal pensar molt bé les preguntes. Per contra, si optem per un qüestionari de final obert, hem de tenir en compte les possibles desviacions de les respostes i les dificultats per fer el recompte. Una altra possibilitat és combinar els diferents tipus de qüestionaris.

A l'hora d'estudiar les actituds lingüístiques, els desavantatges dels qüestionaris que destaquem són que si preguntem directament les actituds dels informants, pot ser que responguin o bé allò que creuen que els entrevistadors volen saber, o expressin les actituds que creuen que són socialment acceptables (Garrett, 2010).

Una altra possibilitat per analitzar les actituds lingüístiques són els *tests d'acceptabilitat/gramaticalitat*, que consisteixen en “una bateria de preguntes directes que el investigador formula al informante para que este juzgue acerca de la gramaticalidad o aceptabilidad de ciertos rasgos lingüísticos vernáculos o estándares” (Blas-Arroyo, 2005, p. 328). En un principi, aquesta tècnica, es va idear per estudiar la competència lingüística dels parlants nadius, però ha resultat ser més útil per mesurar les actituds subjectives dels informants envers determinats fets lingüístics i la seguretat lingüística dels parlants (Blas-Arroyo, 2005; Silva-Corvalán, 1989).

Una altra tècnica directa per estudiar les actituds lingüístiques són les *entrevistes*, que consisteixen a enregistrar converses entre l'investigador i un o més informants. Turell (1995, p. 32) defineix l'*entrevista lingüística* com “qualsevol primera conversa gravada amb un membre de la comunitat de parla que segueixi una estratègia ben desenvolupada”. Tal com explica Pradilla (2001), trobem diferents tipus d'entrevistes segons la implicació de l'entrevistador; distingim les entrevistes dirigides (prèviament planificades amb rigidesa), semidirigides (presenten una estructura temàtica flexible perquè l'entrevistador pugui conduir la interacció de manera que l'informant se senti més còmode; permeten alteracions en l'ordre d'aparició o adaptacions a les característiques de l'entrevistat) o lliures (amb un control mínim sobre els temes que es tractaran).

Les avantatges de les entrevistes són fonamentalment tres: a) queden enregistrades, cosa que permet fer una anàlisi exhaustiva de les dades; b) no cal que tinguin una estructura rígida perquè l'investigador pot reconduir-les (si és una entrevista semidirigida); c) recullen material vàlid per a molts tipus d'anàlisis diferents (González Martínez, 2008; Solís Obiols, 2002). Per contra, hi ha diversos factors que poden afectar negativament els resultats d'una entrevista, com el temps de durada o el paper que hi juga l'investigador (si hi intervé massa o massa poc). A banda d'això, la quantitat de dades que es pot recollir és limitada i fan falta moltes entrevistes per recollir una mostra de dades representativa.

Finalment, si comparem les entrevistes i els qüestionaris ens trobem, en primer lloc, que les entrevistes no poden ser anònimes i tampoc no permeten preguntes tan directes com els qüestionaris. L'entrevista és menys fiable estadísticament que el qüestionari, però dóna més joc de respostes i permet analitzar les actituds de les persones d'una altra manera, des d'un punt de vista més qualitatiu. També, a les entrevistes podem combinar preguntes obertes i tancades, les primeres permeten llibertat a l'hora de respondre i les últimes faciliten poder comparar les dades obtingudes en el mateix estudi o amb les d'altres investigacions. Hem apuntat que un dels desavantatges de les entrevistes és que és costós entrevistar a un gran nombre d'informants i, per tant, la quantitat de dades que es poden aconseguir una és limitada. Una opció per superar aquesta dificultat és organitzar grups de discussió, tal com explicarem més endavant (vegeu secció 5.5.).

Finalment, tenim l'*observació directa*, que és l'eina preferida de l'antropologia, perquè el comportament en una situació social real és

més complex i variable que en una situació creada especialment segons Agheyisi i Fishman (1970). El problema principal d'aquesta tècnica és que les dades aconseguides són massa subjectives. Aquests autors recomanen combinar l'observació directa amb mètodes directes com les entrevistes i els qüestionaris.

Si fins aquí hem vist un resum de les principals tècniques directes utilitzades per estudiar les actituds lingüístiques, ara presentarem els mètodes indirectes, que permeten “un major grau d'introspecció i de privacitat per a la persona entrevistada, amb la consegüent afloració de respostes més espontànies i sinceres” (Solís Obiols, 2002, p. 2). És a dir que si els estudiants saben que la investigació està relacionada amb temes lingüístics, poden estar condicionats a l'hora de respondre. D'entre aquestes tècniques indirectes destaca, sobretot, la tècnica d'aparellament de veus disfressades, però també n'hi ha d'altres com la tècnica del diàleg segmentat, que, entre d'altres, va fer servir Boix Fuster (1993) per estudiar les normes d'ús lingüístic dels joves de Barcelona. Aquest autor va utilitzar cinc diàlegs estímuls, en els quals dues parlants (una amb el català com a llengua inicial i l'altra amb el castellà) intervenien en dos torns de parla cadascuna. Les parlants i el contingut dels torns de parla eren els mateixos, però canviava la varietat lingüística utilitzada. Els informants escoltaven cada torn dels diàlegs estímuls i l'avaluaven d'acord uns atributs que se'ls havien donat prèviament.

El mètode indirecte més utilitzat per estudiar les actituds lingüístiques és el *matched-guise* o la tècnica d'aparellament de veus disfressades,³² que aquí només expliquem en què consisteix, però que

³² Utilitzarem *tècnica d'aparellament de veus disfressades* al llarg de tota la tesi, perquè és la proposta en català i gaudeix d'acceptació i ús entre la comunitat científica d'aquí.

discutirem més àmpliament més endavant (vegeu secció 5.3.), ja que és un dels instruments que hem utilitzat per al nostre treball. Aquesta tècnica consisteix a enregistrar locutors llegint el mateix text en varietats lingüístiques diferents i a demanar als informants que els valorin segons diferents característiques o trets de la personalitat. Es comunica als informants, però, que la persona que llegeix cada text és diferent i en general no s'adonen de les repeticions. En mantenir el context, el text i el parlant, i variar només la varietat lingüística, aquesta tècnica ens permet estudiar com varien les puntuacions d'un mateix locutor segons la varietat lingüística que fa servir.

Per al nostre treball d'investigació, hem decidit combinar la tècnica d'aparellament de veus disfressades i els grups de discussió. La primera ens permetrà recollir dades quantitatives sobre les actituds lingüístiques dels informants. A més, farem servir un qüestionari sociolingüístic per obtenir informació sobre les característiques socials i lingüístiques dels informants. Els grups de discussió, en canvi, ens oferiran dades qualitatives. Fer servir grups de discussió en la nostra recerca ens permetrà interpretar i explicar els perquès dels resultats de l'aparellament de veus disfressades. Així, la combinació de tècniques quantitatives i qualitatives ens proporcionarà dades per abordar les actituds i ideologies lingüístiques des de diverses perspectives i, d'aquesta manera, obtenir una visió més completa de la qüestió estudiada.

5.2. La selecció de la mostra

Vam decidir dur a terme la investigació amb estudiants universitaris perquè els respondents són ja persones madures, que s'han format una personalitat i unes opinions pròpies. A més, la majoria d'estudis sobre actituds lingüístiques que s'han dut a terme a Catalunya i les

Illes Balears s'han fet amb estudiants preuniversitaris (Newman *et al.*, 2008; Vives, 1993; Woolard, 1984, 1989) i es disposa de menys dades sobre les actituds lingüístiques de la població universitària.

Per seleccionar els informants, vam utilitzar una tècnica de mostreig selectiu accidental, perquè, com expliquen Trudgill i Hernández Campoy (2007, p. 229), els informants no van ser escollits de forma totalment aleatòria. Nosaltres vam delimitar la cerca d'informants a unes facultats concretes. Un cop en aquestes facultats, vam abordar els informants sobre la marxa fins que vam aconseguir-ne una quantitat satisfactòria. En primer lloc, vam enviar un correu electrònic als membres de diferents departaments i facultats que sortien llistats a les pàgines web de les universitats, per preguntar-los si ens deixaven una estona de classe per dur a terme l'enquesta, si ens permetien cinc minuts de classe perquè nosaltres demanéssim als estudiants si volien participar a l'enquesta de forma voluntària o si els professors els podien fer arribar la informació (les instruccions i el web on es podia contestar l'enquesta). Vam escollir els departaments de forma aleatòria, però vam intentar que hi hagués representació de totes les branques d'estudis. La Taula 4 recull totes les facultats i departaments que vam contactar i, en el cas de Barcelona, s'especifica la universitat de la qual formaven part.

Universitats públiques de Barcelona	UIB
Ciències socials	
Ciències de l'Educació (UB)	Economia Aplicada
Dret (UPF)	Economia de l'Empresa
	Dret
	Ciències de l'Educació
Ciències de la salut	
Farmàcia i Tecnologia Farmacèutica (UB)	Biologia Fonamental i Ciències de la Salut
Ciències	
Biologia vegetal (UB)	Física
Química (UAB)	Química
Física (UAB)	
Biologia Animal (UB)	
Enginyeria i arquitectura	
Enginyeria Electrònica (UAB)	Enginyeria de l'Edificació i la Gestió Energètica
Informàtica (UPC)	
Enginyeria Industrial de Barcelona (UPC)	
Humanitats	
Filologia anglesa i alemanya (UB)	Història
Humanitats (UPF)	

Taula 4. Departaments contactats per aconseguir informants

La resposta va ser molt pobre i, per això, vam optar, d'una banda, per parlar directament amb els professors, visitant-los al despatx, i plantejant-los les mateixes possibilitats (si ens podien deixar una estona de classe per fer l'enquesta, si podíem presentar nosaltres l'enquesta als seus alumnes o si podien transmetre ells la informació directament). De l'altra, vam optar per contactar els estudiants, anant a aules d'informàtica o altres sales d'estudiants per preguntar-los si podien contestar la nostra enquesta. Com a incentiu perquè hi participessin, els vam obsequiar amb algun tipus de snack i, a Barcelona, vam organitzar un sorteig d'un xec regal.

En principi, volíem aconseguir una mostra representativa (n) per a Barcelona i Palma amb un error mostral del 5 %.³³ Per calcular quants informants necessitàvem, vam fer servir la fórmula següent:

$$n = \frac{k^2 * p * q * N}{(e^2 + (N-1)) + k^2 * p * q}$$

Aquí, k és el nivell de confiança (en el nostre cas 95 %); és a dir la probabilitat que l'interval de confiança d'una mostra aleatòria contingui el paràmetre poblacional (Herrea Soler, Martínez Arias i Amengual Pizarro, 2011, p. 358). La p és l'interval de confiança, o sigui, el rang de registres entre determinats valors superiors i inferiors que possiblement inclouen la mesura poblacional o el paràmetre que s'estima (Herrea Soler *et al.*, 2011, p. 355). Com que no coneixem l'interval de confiança, per defecte, suposem que és del 0,5 i com que la q és $1-p$ era també del 0,5. La N representa la població total³⁴ i la e equival a l'error mostral desitjat.

Tenint en compte el nombre d'estudiants matriculats a les universitats públiques de Barcelona i a Palma, vam calcular quantes enquestes calien amb un error mostral d'entre el 5 i el 10 % (Taula 5) i ens feien falta gairebé 400 informants a cada una de les ciutats perquè l'error mostral fos del 5 %. Com que aconseguir tantes enquestes en el temps que teníem i amb els recursos de què disposàvem era molt complicat, finalment vam recollir unes 200 enquestes a cada ciutat. Al final, doncs, les nostres mostres tenen un error mostral inferior al 7 %.

³³ En general, s'accepta un error mostral d'entre el 5 i el 10 %, però volíem que fos el mínim possible.

³⁴ Per a Barcelona, la N era de 92.515 i a Palma de 13.134, segons dades de matriculació del curs 2011/12.

Error mostral	Palma (13.134)	Barcelona (92.515)
5 %	373	383
6 %	261	266
7 %	193	196
8 %	148	150
9 %	117	118
10 %	95	96

Taula 5. Nombre d'enquestes necessàries a Barcelona i Palma amb un error mostral d'entre el 5 i el 10 %

Els informants que componen la mostra són estudiants de grau o llicenciatura/diplomatura d'universitats públiques de les capitals de Palma i Barcelona. O sigui que la mostra de Palma està formada per estudiants de la Universitat de les Illes Balears, del campus de Palma, i la de Barcelona, per alumnes de la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Catalunya, la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat Pompeu Fabra. En total, vam recollir 430 enquestes, 230 a Barcelona i 200 a Palma. En vam descartar 13 (9 a Barcelona i 4 a Palma) perquè les havien contestat major de 39 anys o estudiants de postgrau.

A l'hora de definir la mostra vam mirar que la quantitat d'homes i dones de les nostres mostres fos similar a la composició de la població universitària general. A més, volíem que les branques d'estudis estiguessin totes representades i amb percentatges similars als de les dades de matriculació del curs 2010-11 a la UIB i 2009-10 a les universitats catalanes. Les diferències i similituds entre aquests punts, les comentarem amb més detall quan fem la descripció de la mostra (vegeu Capítol 6).

5.3. La tècnica d'aparellament de veus disfressades

Com ja hem apuntat abans, la tècnica d'aparellament de veus disfressades és la tècnica indirecta més utilitzada per analitzar les

actituds lingüístiques. S'utilitza en els estudis que parteixen des d'una perspectiva mentalista i que, per tant, consideren que les actituds no són observables de forma directa, sinó que s'han d'inferir. Tot i que presenta diferents variacions, la idea principal és que un grup d'informants (que actuen com a jutges) escoltin diferents mostres de parla i en valorin els locutors d'acord amb alguns trets socials i de la personalitat en una escala de diferencial semàntic; és a dir que han d'avaluar la mostra de parla segons adjectius oposats (com ric-pobre, urbà-rural, etc.). Els locutors, però, estan repetits i tots llegeixen el mateix text en dues varietats lingüístiques diferents, encara que els informants no ho saben. D'aquesta manera, els jutges escolten les gravacions pensant-se que cada text, el llegeix un locutor diferent. Amb aquesta tècnica, es pretenen controlar tots els estímuls que poden influir en les actituds lingüístiques (el to de veu, la velocitat de parla, el tema del text, etc.). Així, si un locutor no rep les mateixes puntuacions quan parla en llengües diferents, les diferències només es poden associar a la varietat lingüística que fa servir. És a dir, que els informants no avaluen la persona, sinó la llengua (o llengües) que parla.

Lambert (1986) explica que aquest experiment se li va acudir a partir d'anècdotes de la seva vida en què algú jutjava el caràcter d'altres persones a partir de com parlaven. Un dels exemples que explica és que un dia, als anys 50, al Canadà, l'investigador anava en autobús i davant tenia dues persones anglòfones, que conversaven en anglès, i darrere, dues de francòfones, que parlaven francès. Va sentir que les dues persones del davant deien: "Si jo no parlés la llengua del país, parlaria baixet", fent referència a les persones francòfones, que no cridaven, només parlaven en francès. Un altre cas és el de la tieta de l'investigador, que deia que tenia uns veïns molt simpàtics, tot i que no hi havia parlat mai. Ho justificava perquè els sentia parlar entre ells

molt afectuosament en francès, encara que la tieta no parlés aquesta llengua. Amb relació a aquests fets, se li va ocórrer crear la tècnica d'aparellament de veus disfressades, per tal d'estudiar els estereotips lingüístics associats als parlants d'anglès i francès a Montreal, a principis dels anys seixanta.

Així, en una situació en què convivien dues llengües, l'anglès i el francès, Lambert *et al.* (1960) va fer servir quatre locutors bilingües, que van llegir un mateix text una vegada en anglès i una altra en francès, i els jutges havien d'avaluar les veus que havien sentit en una escala de sis punts segons catorze característiques psicosocials.³⁵ Tant els anglòfons com els francòfons van valorar més positivament les mostres de parla angleses que les franceses. És més, els francòfons puntuaven pitjor les mostres de parla en francès. Aquests resultats mostraven el prestigi del qual gaudien els parlants de l'anglès (i la llengua anglesa) al Quebec i que els francòfons haurien adoptat els valors del grup majoritari (Lambert *et al.*, 1960, p. 49). A partir d'aquestes dades, es desprèn que entre els francòfons existia autoodi (vegeu secció 2.1.3.1.); en què els individus se senten sensibles a la seva inferioritat i rebutgen les característiques socials i culturals, com la seva llengua. Des d'aquell moment, la tècnica de l'aparellament de veus disfressades s'ha utilitzat en moltes situacions diferents arreu del món i, com ja hem vist, és un mètode força habitual als territoris de parla catalana.

Com a tècnica de laboratori, la principal avantatge que presenta aquesta tècnica és que “controla las variables lingüísticas y paralingüísticas” (Silva-Corvalán, 1989, p. 42). O sigui que la tècnica

³⁵ Els trets que havien d'avaluar eren si era alt, atractiu, amb capacitat de lideratge, amb sentit de l'humor, intel·ligent, creient, amb confiança en ell mateix, fiable, bona persona, graciós, ambiciós, sociable, amb caràcter, simpàtic.

d'aparellament de veus disfressades es basa en el principi que si es controlen totes les variables de l'experiment (el contingut del text, el to de veu, la velocitat de parla del parlant, etc.), els judicis dels informants seran una conseqüència de la reacció del jutge als parlants d'una llengua específica, no al parlant concret que ha fet les gravacions. D'aquesta manera, si hi ha uniformitat en les percepcions de l'avaluació d'un grup d'informants, considerarem que aquestes reaccions representen les impressions estereotipades d'aquell grup respecte els parlants d'una llengua o varietat lingüística (Agheyisi i Fishman, 1970, p. 146).

Tot i ser una tècnica àmpliament utilitzada per a l'estudi de les actituds arreu del món, la tècnica d'aparellament de veus disfressades ha rebut força crítiques, com recull Garrett *et al.* (2003, pp. 57–61), que poden estar relacionades amb la manera en què es presenten les varietats lingüístiques que s'avaluen i com se n'interpreten les dades:

- 1) Haver d'avaluar locutors a partir d'un contingut que es repeteix moltes vegades pot fer que les diferències lingüístiques siguin més evidents que en una situació no experimental.
- 2) No podem estar segurs de fins a quin punt els informants perceben les variables manipulades o de si els locutors realment representen una varietat concreta.
- 3) Es poden perdre d'altres característiques que normalment van associades amb aquestes varietats (com característiques d'entonació, per exemple) quan es minimitzen algunes de les variacions més idiosincràtiques del discurs (com podrien ser característiques de prosòdia o la qualitat de la veu, entre d'altres).
- 4) Es pot qüestionar l'autenticitat d'algunes varietats lingüístiques utilitzades, sobretot si un sol locutor ha de llegir el text en nombroses varietats diferents. A més, de vegades, les

etiquetes que s'utilitzen per a les varietats lingüístiques són massa vagues i no aporten prou informació.

- 5) Tenint en compte que les mostres de parla estan descontextualitzades per indagar en les actituds lingüístiques dels informants, alguns autors qüestionen si aquests resultats es poden extrapolar a les actituds lingüístiques envers parla real.
- 6) És complicat trobar un text d'una temàtica realment neutra.

En resum, la crítica principal de la tècnica d'aparellament de veus disfressades és que és una tècnica artificial. Com ja hem vist, però, és precisament aquesta artificialitat el que ens permet controlar totes les variables de l'experiment. A més, és una tècnica amb molta tradició per estudiar les actituds lingüístiques, arreu del món i als territoris de parla catalana en concret. Al Principat i al País Valencià hi ha nombroses investigacions que se n'han servit per accedir a les actituds lingüístiques dels informants, des de principis dels anys 80 (Pueyo, 1980; Ros, 1984; Woolard, 1984) fins avui. Un altre dels avantatges d'utilitzar aquesta tècnica és que "is a rigorous and elegant design for investigating people's private attitudes" (Garrett *et al.*, 2003, p. 57). Recordem que, a diferència dels mètodes directes, que "produeixen sovint respostes conscients que l'entrevistat considera socialment acceptables o políticament correctes" (Woolard, 1992a, p. 219), la tècnica d'aparellament de veus disfressades ens permet saber de forma més introspectiva què pensen els enquestats i les respostes políticament correctes es minimitzen. Finalment, en comparació amb els mètodes qualitius, aquesta tècnica permet recollir una quantitat de dades més gran que les entrevistes o l'observació directa.

Per concloure, volem destacar que malgrat els desavantatges que presenta la tècnica d'aparellament de veus disfressades i que acabem

d'exposar, hem decidit fer-la servir perquè, d'una banda, ens permet accedir a les actituds lingüístiques dels parlants de forma indirecta. De l'altra, el fet que aquest mètode s'hagi utilitzat en investigacions anteriors per conèixer les actituds lingüístiques envers el català i el castellà als territoris de parla catalana ens permetrà comparar els resultats i veure com han evolucionat les actituds lingüístiques en les darreres dècades.

Passem ara a explicar quines especificitats tindrà la tècnica d'aparellament de veus disfressades que hem dissenyat per al nostre estudi. En primer lloc, ens centrarem en el text, després en els locutors i, finalment, farem referència al test de reaccions.

5.3.1. El text

En primer lloc vam seleccionar diversos textos d'un diari amb edició bilingüe (català i castellà). D'entre aquests, vam escollir-ne un amb temàtica neutra (que no tractés de religió ni política, per exemple), que no fos excessivament llarg i que fos un tema proper als estudiants (que no fos especialitzat). Finalment, vam triar un text de successos, una notícia sobre com una àvia havia evitat un robatori al Regne Unit.

Vam adaptar la versió catalana lèxica i morfològicament a les varietats estàndards de cada ciutat. El text en castellà era el mateix per a Barcelona i Palma, i hi havia una versió catalana per al Principat i l'altra per a les Illes (vegeu Annex I). Algunes de les diferències lèxiques que destaquem és que per al text de Barcelona vam utilitzar *dona gran* i *cops de pal*, mentre que per al de Palma, *dona major* i *cops de garrot*, respectivament. També els temps verbals divergeixen, i mentre que al text del Principat hem fet servir el passat perifràstic

d'indicatiu (*va detenir*) en el de les Balears hem utilitzat el passat simple (*detingué*).

5.3.2. Els locutors

A cada ciutat, volíem avaluar sis varietats lingüístiques, les més habituals a cada lloc: les varietats no marcades del català i el castellà, i el català i el castellà parlats com a L1 i L2. Teníem dues opcions: podíem buscar parlants reals que fessin servir les varietats que volíem avaluar o podíem enregistrar un mateix locutor que parlés en totes les modalitats. Igual que Woolard (1992: 130), vam optar per fer servir els accents disponibles de parlants reals, ja que és molt complicat trobar una persona que sàpiga parlar amb tants accents diferents. Per això, vam buscar parlants que, en principi, havien d'utilitzar aquestes varietats. Per a les varietats no marcades, vam seleccionar el que nosaltres anomenarem "bilingües equilibrats", persones que parlessin totes dues llengües de forma habitual, fills d'un matrimoni mixt i residents a la capital. Per a les varietats del català com a L1 i el castellà com a L2, vam buscar locutors catalanoparlants, parlants que tinguessin el català com a primera llengua i habitual, i que residissin a un poble.³⁶ Finalment, per a les varietats del castellà com a L1 i el català com a L2, vam enregistrar locutors castellanoparlants; persones que tinguessin el castellà com a L1 i habitual, i residents a l'àrea metropolitana de Barcelona o a un barri perifèric de Palma, com Son Gotleu o al Polígon de Llevant.

Vam seleccionar el mateix número de locutors homes que de dones perquè s'ha demostrat que el gènere del locutor influeix en les actituds i percepcions dels informants (Andrews, 1995, 2003; Laur, 2008;

³⁶ Per als locutors catalanoparlants de Barcelona, volíem que fossin de la zona de Vic, que és una zona rural, que utilitzen el català central, i que és la varietat que s'havia fet servir en estudis anteriors (Woolard, 1984, 1989)

Loureiro-Rodriguez *et al.*, 2012; Newman *et al.*, 2008; Soukup, 2000). Fins ara, als territoris de llengua catalana no s'ha estudiat com influeix el gènere del locutor als estudis amb la tècnica d'aparellament de veus disfressades: a Catalunya, Woolard (1984, 1989) a les seves investigacions va utilitzar només veus femenines i Newman *et al.* (2008) utilitzen locutors masculins amb uns informants i locutores femenines amb uns altres informants i, per tant, les avaluacions no són comparables; a les Balears, Villaverde i Vidal (1998) va fer servir tres locutors masculins i una de femenina però sense fixar-se en les diferències, i al País Valencià, Casesnoves Ferrer (2004a; 2010) va dur a terme l'estudi només amb locutors masculins.

De fet, existeixen pocs estudis que hagin analitzat les diferències entre les actituds lingüístiques envers les mostres de parla masculines i femenines. A més, a partir dels resultats no podem observar una tendència general, sinó que els resultats varien segons on es duu a terme la investigació i les varietats lingüístiques estudiades. El que sí que s'observa és que les valoracions de les mostres de parla masculines i femenines són diferents. D'una banda, alguns autors apuntaven que en el cas de les locutores, es produïa una penalització quan utilitzaven formes no estàndards (Andrews, 2003; Soukup, 2000), d'altres, que la penalització envers les veus femenines era generalitzada (Andrews, 1995; Loureiro-Rodriguez *et al.*, 2012), o sigui que facin servir la varietat lingüística que facin servir, les mostres de parla femenines reben valoracions més baixes. Així, doncs, per a cada comunitat autònoma necessitarem locutors masculins i femenins amb perfils similars.

Per a cada ciutat, utilitzarem sis locutors (tres homes i tres dones) amb els perfils que hem explicat més amunt: bilingüe equilibrat,

catalanoparlant i castellanoparlant.³⁷ Al final, vam enregistrar diferents persones per a cada un dels perfils que ens interessaven i vam escollir les més adequades (vam descartar els locutors que llegien massa ràpid, s'entrebancaven sovint llegint el text o tenien un to de veu molt diferent al de la resta). Vam demanar a especialistes de cada comunitat que escoltessin les gravacions escollides i que ens confirmessin si es corresponien al perfil que buscàvem. Un cop seleccionats els locutors definitius, vam ordenar els àudios de manera que hi hagués el màxim espai possible entre els enregistraments de la mateixa persona (Taula 6). Les mostres de parla 1, 2 i 15 no s'han tingut en compte, ja que la primera servia perquè els informants es familiaritzessin amb el funcionament de l'experiment i les altres dues (mostres de parla 2 i 15) eren mostres de parla en català llegides per locutors d'altres comunitats autònomes.³⁸

<i>mostra de parla</i>	<i>gènere</i>	<i>llengua</i>	<i>perfil del locutor</i>
1	femení	castellà	no vàlid
2	femení	català	no vàlid
3	masculí	català	catalanoparlant
4	femení	castellà	castellanoparlant
5	masculí	castellà	bilingüe
6	femení	català	catalanoparlant
7	masculí	català	castellanoparlant
8	femení	castellà	bilingüe
9	masculí	castellà	catalanoparlant
10	femení	català	castellanoparlant
11	masculí	català	bilingüe
12	femení	castellà	catalanoparlant
13	masculí	castellà	castellanoparlant
14	femení	català	bilingüe
15	masculí	català	no vàlid

Taula 6. Ordre dels locutors

³⁷ Al CD trobareu les mostres de parla utilitzades a Barcelona i Palma.

³⁸ Aquesta tesi s'emmarca en un projecte d'investigació més ampli. La recollida de dades es va fer alhora, però en aquesta tesi no considerarem tota la informació aconseguida.

5.3.3. El test de reaccions

El qüestionari (vegeu Annexos II i III) que els informants havien de contestar després de sentir els enregistraments estava disponible en català o en castellà, i els estudiants podien escollir en quina llengua volien respondre. Cada mostra de parla tenia un full de resposta independent amb les mateixes preguntes, que estan dividides en tres blocs, que ara explicarem detalladament.

A la primera part (Figura 5), demanàvem als jutges quina creien que era la procedència geogràfica de cada locutor. Recordem que una de les crítiques que ha rebut la tècnica d'aparellament de veus disfressades és que, de vegades, és difícil saber si els locutors realment representen una varietat concreta. Per aquest motiu, vam afegir aquesta pregunta, que servia per controlar amb quina àrea geogràfica s'identificava cada varietat lingüística i per verificar si les percepcions dels informants coincidien amb els perfils que nosaltres volíem presentar. Plantejàvem a l'informant "D'on creus que és el parlant...?", una pregunta tancada amb quatre possibles respostes, diferents per a Barcelona i Palma. A Barcelona les opcions eren a) De la ciutat de Barcelona o de l'àrea metropolitana, b) D'un poble de Catalunya, c) De la resta d'Espanya i d) Del País Valencià. Mentre que a Palma, les possibles respostes incloïen a) De la ciutat de Palma, b) D'un poble de Mallorca, c) De la resta d'Espanya i d) De Catalunya.³⁹ Per a cada una d'aquestes opcions, l'informant havia de respondre d'acord amb una escala de 5 punts (d'impossible a segur).

³⁹ Les dues últimes respostes a cada ciutat estan relacionades amb els locutors d'una altra comunitat autònoma, que no es tenen en compte en aquesta tesi.

1. D'on creus que és el parlant 1?

	Impossible	Difícilment	Potser	Probablement	Segur
De la ciutat de Barcelona o de l'àrea Metropolitana					
D'un poble de Catalunya					
De la resta d'Espanya					
Del País Valencià					

Figura 5. Exemple de la primera pregunta del test de reaccions de Barcelona

En segon lloc, demanàvem als informants que avaluessin, en una escala de Likert de set punts, els diferents locutors segons una sèrie de característiques sociopsicològiques (Figura 6). Vam optar per fer servir una escala Likert de 7 punts perquè permetia més gradació que la de cinc i donava la possibilitat que l'informant se situés al mig (al número 4), que seria l'opció neutra (Al-Hindawe, 1996). També calia tenir en compte que la tria de les característiques que s'havien de valorar depenien dels factors socials rellevants en cada context, ja que és important que els adjectius siguin significatius per a l'estudi i rellevants per al grup d'informants (Al-Hindawe, 1996; López Morales, 1994). Per tant, a l'hora de triar-les vam comparar els adjectius que s'havien utilitzat anteriorment en estudis sobre actituds lingüístiques amb la tècnica d'aparellament de veus disfressades als territoris de parla catalana (Blas-Arroyo, 1998; Casesnoves Ferrer i Sankoff, 2004b; Casesnoves Ferrer, 2010; Gómez Molina, 1998; González Martínez, 2009; Newman *et al.*, 2008; Ros, 1984; Woolard i Gahng, 1990). Vam seleccionar un total de dotze adjectius, relacionats amb trets de la personalitat: *divertit, digne de confiança, simpàtic, obert, té sentit de l'humor, generós, intel·ligent, segur d'ell mateix, culte, treballador, responsable, urbà* (vegeu Figura 6). A priori, crèiem que mesurarien les dimensions de solidaritat (*divertit, digne de confiança,*

simpàtic, obert, té sentit de l'humor, generós) i d'estatus (*intel·ligent, segur d'ell mateix, culte, treballador, responsable, urbà*), però calia comprovar-ho amb les anàlisis estadístiques pertinents (vegeu secció 5.7.1.).

Com creus que és el parlant 1?	
Tingues en compte que 7 significa "totalment d'acord" i l'1 "totalment en desacord".	
a. Divertit	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
b. Digne de confiança	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
c. Simpàtic	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
d. Obert	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
e. Té sentit de l'humor	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
f. Generós	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
g. Intel·ligent	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
h. Segur d'ell mateix	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
i. Culte	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
j. Treballador	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
k. Responsable	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
l. Urbà	☐ 7 ☐ 6 ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐

Figura 6. Adjectius psicosocials del test de reaccions

Encara que de vegades en estudis sobre actituds lingüístiques s'utilitzin diferencials semàntics, o sigui escales d'adjectius bipolars, vam decidir només fer servir un adjectiu, ja que de vegades trobar el contrari exacte pot ser complicat. A més, hem utilitzat adjectius amb un significat positiu ja que els entrevistats poden mostrar-se reticents a associar els locutors amb característiques negatives (Pueyo, 1980, p. 91).

En darrer lloc, vam introduir quatre preguntes que es van utilitzar a Casenoves Ferrer (2001) i que estaven relacionades amb el valor integratiu i instrumental de les llengües (Figura 7). Lambert i Gardner (1972) van establir aquesta distinció en relació amb l'aprenentatge de segones llengües i mentre que el valor instrumental reflecteix el valor pràctic d'una llengua, el valor integratiu es relaciona amb la integració en un grup lingüístic. Tenint en compte això, vam plantejar als

informants si el locutor podria treballar com a professor a la universitat o com a cap de l'informant, que ens permetien veure quin és el valor instrumental de cada varietat lingüística. A més, vam demanar si l'enquestat podria ser amic del locutor o si voldria que els seus fills parlessin en la mateixa varietat que el locutor, que proporcionaven dades sobre el valor integratiu de les llengües. Aquestes preguntes, igual que les anteriors, s'havien de respondre en una escala de set punts.

Respon les preguntes següents:		
Tingues en compte que 1 = Totalment en desacord i 7 = Totalment d'acord		
3. Si tinguessis fills, t'agradaria que parlessin com el parlant 1?		
Totalment d'acord	= 7 = 6 = 5 = 4 = 3 = 2 = 1 =	Totalment en desacord
4. Creus que el parlant 1 podria ser professor a la universitat?		
Totalment d'acord	= 7 = 6 = 5 = 4 = 3 = 2 = 1 =	Totalment en desacord
5. Creus que el parlant 1 podria ser el teu cap?		
Totalment d'acord	= 7 = 6 = 5 = 4 = 3 = 2 = 1 =	Totalment en desacord
6. Creus que el parlant 1 podria ser amic teu?		
Totalment d'acord	= 7 = 6 = 5 = 4 = 3 = 2 = 1 =	Totalment en desacord

Figura 7. Preguntes relacionades amb el valor instrumental i integratiu del test de reaccions

5.4. El qüestionari sociolingüístic i les variables independents

Després de l'enquesta de la tècnica d'aparellament de veus disfressades, els informants havien de completar un qüestionari sociolingüístic, que ens va servir per recollir dades personals i demogràfiques, sobre nacionalitat i ideologia política, lingüístiques (d'usos i coneixements lingüístics), de xarxes socials i opinions lingüístiques que poden incidir en les diferències d'actituds lingüístiques. Considerarem com a variables independents algunes de les dades aconseguides a partir d'aquest qüestionari sociolingüístic i estudiarem com incideixen en les actituds lingüístiques envers el català i el castellà. Igual que per a l'enquesta de la tècnica

d'aparellament de veus disfressades, en vam fer dues versions, una en català i l'altra en castellà, perquè els estudiants poguessin elegir la llengua amb què volien respondre.

El qüestionari es va elaborar, principalment, a partir de l'EULP08, tot i que no es van tenir en compte totes les preguntes (l'EULP08 té 141 preguntes). A més, es van afegir algunes preguntes d'altres treballs similars (Casesnoves Ferrer, 2001; Galindo Solé, 2006). El nostre qüestionari (vegeu Annexos II i III) tenia un total de 67 preguntes tancades, que es poden dividir en cinc blocs (preguntes sobre informació sociodemogràfica, sobre nacionalitat i ideologia política, dades lingüístiques, xarxes socials i opinions lingüístiques). Les preguntes es van adaptar a cada una de les comunitats autònomes, lingüísticament i algunes preguntes eren diferents per a Barcelona i Palma.

En primer lloc, vam demanar als alumnes que s'identifiquessin amb el número d'estudiant, ja que el qüestionari era anònim. També havien d'especificar la universitat i els estudis que cursaven. A més, vam incloure la pregunta "Ets estudiant d'intercanvi" per tal de detectar si hi havia algun estudiant que estigués fent una estada curta a alguna universitat de Barcelona o a la UIB. Com que les actituds lingüístiques són un constructe social, les actituds d'algú que fa poc que és aquí seran molt diferents de les dels autòctons. No es va descartar cap informant a partir d'aquesta pregunta. A continuació, el qüestionari s'organitzava en els blocs que comentem a continuació de forma general. Més endavant, explicarem detalladament com es van crear les variables independents de l'estudi i com creiem que afectaran les actituds lingüístiques dels estudiants de les nostres mostres.

- *Preguntes sobre informació sociodemogràfica*: el gènere de l'informant, l'origen de l'estudiant, el nivell socioprofessional i sociocultural dels progenitors. D'una banda, s'ha demostrat que l'origen de l'informant (Melià i Garí, 1997; Newman *et al.*, 2008; Pieras-Guasp, 2002) i, en el cas de Mallorca, el si és de Palma o de la resta de l'illa (Vives, 1993) afecten les actituds lingüístiques. De l'altra, el gènere de l'informant (Blas-Arroyo, 1998; Ioratim-Uba, 1995; Vives, 1993) i el nivell socioeconòmic (Huguet Canalís, 2006) no sempre hi incideixen, però volem tenir-los en compte igualment, ja que són una de les variables tradicionals.

- *Preguntes sobre nacionalitat i ideologia política*. Aquestes dues variables no s'han tingut mai en compte als estudis sobre actituds lingüístiques a les Balears i al Principat, però sí al País Valencià, on tenen força poder explicatiu (Casesnoves Ferrer i Sankoff, 2003a). És per aquesta raó que les incorporem al nostre estudi. Cal dir que en relació amb l'autoposicionament polític a Barcelona, alguns autors (Fabà Prats i Llaberia, 2011) assenyalen que no incideix en l'ús del català i podria no incidir, tampoc, en les actituds lingüístiques.

- *Dades lingüístiques*, recullen informació sobre usos personals (llengua habitual i llengua inicial), coneixements lingüístics (català, castellà, anglès, francès i altres), usos a la llar i fora de la llar (a la universitat, amb els amics, amb els comerços i serveis, etc.). S'ha estudiat la influència que variables lingüístiques, com la llengua inicial, i llengua predominant als usos interpersonals, i s'ha arribat a la conclusió que els informants valoraren millor la seva llengua inicial o la llengua que utilitzin més sovint, tant en els usos interpersonals com a la llar (Huguet Canalís i Llurda, 2001; Huguet Canalís, 2007; Melià i Garí, 1997; Villaverde i Vidal, 1998; Woolard, 1992a). A més, creiem que tenir un coneixement alt de català serà un altre element clau per

puntuar positivament aquesta llengua (Janés Carulla, 2006). Per contra, el coneixement autodeclarat de castellà i llengües estrangeres no incidiran en les actituds lingüístiques envers el català (Lasagabaster, 2003).

- *Consum de cultura, mitjans i TIC*, per saber el nivell cultural, la llengua en què els informants consumeixen mitjans (diaris, televisió i música) i en quin idioma tenen configurades les TIC. La importància dels mitjans de comunicació i les TIC en la societat actual fan que sigui important veure com aquestes variables incideixen en les actituds lingüístiques dels informants.

- *Xarxes socials*, per obtenir informació sobre quines són les persones amb qui més es relaciona l'informant, quina relació tenen i en quin idioma ho fan. Tal com hem vist al marc teòric (vegeu secció 2.1.1.1.), les xarxes socials juguen un paper important en el comportament lingüístic i, és per això que creiem que incidiran, també, en les actituds lingüístiques.

Tal com hem dit abans, a partir de les preguntes del qüestionari vam extreure les variables que aquí considerem independents; és a dir, susceptibles d'influir en les diferents actituds lingüístiques dels joves de les nostres mostres. A continuació presentem una taula que recull les variables considerades independents, amb el número de pregunta corresponent al qüestionari, les opcions de resposta i el tipus d'escala (categòrica o quantitativa).

Variable	Resposta	Escala
Gènere (pregunta 2)	1. Home 2. Dona	categòrica
Origen geolingüístic (preguntes 6a-6c i 9a-9c)	1. De Catalunya/les Illes Balears, 2. Una altra comunitat autònoma, 3. De l'estranger	categòrica
Zona de naixement⁴⁰ (preguntes 3a-3c)	Pregunta oberta	categòrica
Estatut sociocultural (preguntes 7 i 10)	1. Estudis primaris no finalitzats, 2. Estudis primaris finalitzats, 3. Estudis secundaris, 4. Estudis universitaris, 5. Altres	categòrica
Estatut socioprofessional (preguntes 8 i 11)	1. Directiu, 2. Tècnic i professional científics, intel·lectual, 3. Empleat de tipus administratiu, 4. Treballador qualificat en agricultura i pesca, 5. Artesà i treballador qualificat, 6. Treballador dels serveis, 7. Operador d'instal·lacions i maquinària, 8. Treballador no qualificats, 9. Aturats, 10. Jubilats o pensionista, 11. Altres	categòrica
Llengua inicial (pregunta 13)	1. Només català, 2. Més català que castellà, 3. Per igual en català que en castellà, 4. Més castellà que català, 5. Només castellà, 6. En una altra llengua i castellà, 7. En una altra llengua i català, 8. Altres	categòrica
Llengua predominant als usos interpersonals (preguntes 29-38)	1. Només català, 2. Més català que castellà, 3. Per igual en català que en castellà, 4. Més castellà que català, 5. Només castellà, 6. En una altra llengua i castellà, 7. En una altra llengua i català, 8. Altres	categòrica
Llengua predominant a les xarxes socials (preguntes 39-48)	1. Només català, 2. Més català que castellà, 3. Per igual en català que en castellà, 4. Més castellà que català, 5. Només castellà, 6. En una altra llengua i castellà, 7. En una altra llengua i català, 8. Altres	categòrica
Llengua d'escolarització (pregunta 5)	1. Sí, sempre, 2. No, només una part, 3. No m'he escolaritzat mai en català	categòrica
Coneixements lingüístics (pregunta 14)	català, castellà, anglès, francès, alemany	quantitativa
Índex cultural (preguntes 52-56)	revistes, música, llibres	quantitativa
Llengua de les TIC (preguntes 57-60)	1. En català, 2. En castellà, 3. Altres.	categòrica
Llengua dels mitjans (preguntes 49-51)	diaris, ràdios, televisions	quantitativa
Autoposicionament polític (pregunta 61)	1. Extrema esquerra, 2. Esquerra, 3. Centre esquerra, 4. Centre, 5. Centre dreta, 6. Dreta, 7. Extrema dreta, 8. Apolític	categòrica
Grup d'identificació (pregunta 62)	Espanyol, català, estranger, altres, de la meua illa ⁴¹	quantitativa

Taula 7. Informació sobre les variables considerades independents

⁴⁰ Aquesta variable només es té en compte a Palma.

⁴¹ Aquesta última opció només estava disponible en l'enquesta de Palma.

Després de veure les variables independents resumides, a continuació procedim a explicar detalladament cada una de les variables. Ens centrarem en com les vam crear i justificarem la selecció de les variables. Totes les variables que hem tingut en compte en aquest treball d'investigació són categòriques pel tipus d'anàlisi que hem dut a terme. Això ha implicat que hem hagut de fer grups a partir de les variables quantitatives.

5.4.1. Les variables sociodemogràfiques

Començarem donant informació detallada sobre les variables sociodemogràfiques. Recordem que inclouen el gènere, l'origen geolingüístic i dues variables relacionades amb el nivell socioeconòmic (el nivell socioprofessional i sociocultural dels progenitors).

5.4.1.1. El gènere

El gènere o el sexe és una de les variables fonamentals de la sociolingüística. La diferència entre sexe i gènere consisteix en què el primer fa referència a les característiques biològiques, mentre que el gènere afecta a la personalitat social masculina i femenina (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998; Chambers, 1995). Això implica que el gènere pot variar de comunitat en comunitat, ja que està relacionat amb els "rols socials atribuïts a homes i dones" (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 69), i és per això que en aquesta tesi hem optat per fer servir *gènere*.

S'han estudiat les diferències entre el comportament lingüístic dels homes i les dones i s'ha demostrat que difereix, en el sentit que les dones tendeixen a fer servir menys formes no estàndards (Chambers, 1995; Gumperz, 1982; Horvath, 1985; Labov, 1994; Milroy, 1987) o

són més conscients de les formes de prestigi, són “more status-conscious” (Coulmas, 2005, p. 38). Existeixen, també, alguns estudis que analitzen si aquestes diferències en el comportament lingüístic es reflecteixen en la percepció que tenen els parlants de les llengües. Trobem investigacions d’actituds lingüístiques amb la tècnica d’aparellament de veus disfressades que confirmen aquesta preferència de les dones envers la varietat de prestigi (Bilaniuk, 2003; Blas-Arroyo, 1998; Gómez Molina, 1998; Soukup, 2000) No obstant això, les investigacions més recents no han detectat cap diferència segons el gènere dels informants (Andrews, 2003; Bezooijen, 1994; Dennison, 2006; Laur, 2008; Levine, Giles i Garrett, 1994). Per tant, sembla que hi ha hagut un canvi de tendències i que amb els anys s’han reduït les diferències en les percepcions de les llengües, fins arribar a desaparèixer. Malgrat tot, considerarem la variable del gènere dels informants perquè volem comprovar si els resultats del nostre estudi coincideixen amb les dades més recents.

Aquesta variable es va formar a partir de les respostes de la pregunta 2 del qüestionari, en què els informants havien d’escollir entre dues possibles respostes (1) home i (2) dona.

5.4.1.2. L’origen geolingüístic

Les dades demolingüístiques més recents han demostrat que l’origen familiar té una gran importància en el comportament lingüístic a Catalunya (EULP13) i les Illes Balears (Enquesta modular 2010). A més, tal com assenyala Torres i Pla *et al.* (2005: p.83) l’origen familiar és una variable “extremadament influent” en els usos lingüístics i “un element explicatiu de primer ordre de la situació sociolingüística”. Mentre que el 98 % de la població nascuda a Catalunya declara saber parlar el català, entre els nascuts a la resta de l’estat espanyol

(56,8 %) i a l'estranger (52,8 %), el percentatge baixa considerablement. A les Illes Balears, la diferència encara s'accentua més: el 94 % dels nascuts en un territori de parla catalana declara saber parlar la llengua pròpia, mentre que només un 38 % dels nascuts a la resta de l'estat espanyol o un 23 % dels nascuts a l'estranger diuen saber parlar el català. Com és lògic, els percentatges relacionats amb la llengua parlada amb més freqüència també varien considerablement segons el lloc de naixement de la població.

A més d'influenciar en el coneixement i ús del català, també s'ha demostrat que l'origen incideix en les actituds lingüístiques. A Catalunya, les actituds dels estudiants no nascuts en un territori de parla catalana són diferents a les dels autòctons, ja que els autòctons mostren una actitud més favorable envers el català que els immigrants (Rojo Robas *et al.*, 2005). Això coincideix amb el que s'ha detectat, també, a les Illes, on els informants nascuts a Mallorca tenien actituds més positives envers el català (Melià i Garí, 1997; Pieras-Guasp, 2002; Vives, 1993).

Vam crear aquesta variable a partir de les preguntes 6 i 9, que fan referència al lloc de naixement dels pares. Per a cada una de les qüestions, hi havia les respostes (1) de Catalunya/les Illes Balears, (2) una altra comunitat autònoma i (3) de l'estranger. En tots tres casos, es demanava que s'especificqués la comarca, la comunitat autònoma o el país on haguessin nascut els pares. A partir de les respostes a aquestes preguntes, es van codificar les respostes de manera que (1) recollia els pares i mares nascuts a territoris de parla catalana (Catalunya, les Illes, el País Valencià i Andorra) i (2) englobava tots els progenitors de zones on no es parla català. A partir d'aquí, es va crear la nova variable origen amb tres categories: autòcton (quan la mare i el pare eren d'alguna zona catalanoparlant), mixt (quan un dels

dos progenitors era d'un territori de parla catalana i l'altre no) i immigrant (quan tots dos havien nascut fora dels territoris de parla catalana). Aquesta variable, doncs, no només té en compte el lloc de naixement, sinó també criteris lingüístics.

A les Illes Balears, a més, vam crear una variable segons si els informants nascuts a Mallorca eren de Palma o de la resta de l'illa, tenint en compte les diferències sociolingüístiques de les dues zones, que recull l'enquesta modular de 2010. Així, aquestes dades apunten que mentre que un 31,6 % de les persones residents a la Badia de Palma⁴² parlen català habitualment, entre la població general aquest percentatge és gairebé 10 punts percentuals superior, del 40,5. Per una altra banda, Vives (1993) destaca que els alumnes de les escoles situades a fora de Palma manifestaven actituds lingüístiques més positives envers el català que les dels alumnes de la ciutat.

5.4.1.3. Les variables relacionades amb el nivell sociocultural i socioprofessional dels progenitors dels informants

El nivell socioeconòmic ha estat una variable amb molta presència a la sociolingüística des que Labov als anys seixanta el va incorporar als seus estudis sobre variació i canvi lingüístic. En el seu treball pioner sobre la variació social de l'anglès a la ciutat de Nova York (Labov, 2006), va crear un índex socioeconòmic que tenia en compte l'educació, l'ocupació i el valor de residència. Des de llavors, el nivell socioeconòmic s'ha considerat en nombroses investigacions, però tot i la seva popularitat, continua sent un concepte que presenta problemes a l'hora de definir-lo i fer-lo operatiu. En concret, no queda clar quins indicadors s'haurien de tenir en compte per poder mesurar el nivell socioeconòmic, que varia tant d'una comunitat a una altra. La qüestió

⁴² Inclou els termes municipals de Palma, Lluçmajor i Calvià.

que s'ha de plantejar l'investigador és si cal tenir en compte només indicadors econòmics (ingressos, professió, etc.) o també culturals (com el nivell d'estudis). Nosaltres hem creat dues variables: el *nivell sociocultural*, relacionada amb els estudis finalitzats dels progenitors, i el *nivell socioprofessional*, calculada a partir de la feina dels progenitors. Vam decidir mantenir les variables nivell sociocultural i socioprofessional separades perquè la correlació entre les dues era només moderada i vam preferir no unir-les.

En primer lloc, el nivell sociocultural dels progenitors serveix per calcular l'estatus socioeconòmic ja que "els grups socials mitjans i alts inverteixen més anys en l'educació que no pas els grups més baixos, i tant el nivell com el tipus d'estudis dels individus solen constituir una bona referència de la seva posició social" (Boix Fuster, i Vila i Moreno, 1998, p. 58-59). Aquesta variable es va crear combinant les preguntes 7 i 10 en què els informants havien d'indicar el nivell d'estudis del pare i la mare, respectivament. Vam atorgar un valor a cada una de les respostes (1 per a l'opció sense estudis i 4 per als estudis universitaris), vam sumar els valors de les dues preguntes i vam normalitzar-los. A partir d'aquest índex vam crear tres grups: nivell sociocultural alt (0,68-1), mitjà (0,35-0,67) i baix (0-0,34).

En segon lloc, per al nivell socioprofessional, vam crear una altra variable que tenia en compte només la professió dels progenitors dels enquestats, ja que Macaulay (1976, pp. 175–177) indica que la feina pot ser un indicador suficient d'estatus socioeconòmic. Vam crear aquesta variable de forma similar a l'anterior. En primer lloc, vam unificar les opcions de resposta en els cinc grups: nivell alt, mitjà alt, mitjà, mitjà baix i baix. A cada nova categoria, li vam donar un valor i vam dividir les opcions de resposta de la manera següent:

Valor atorgat	Opció de resposta	Nom de la nova categoria
5	Directiu de les empreses i de les administracions públiques	Nivell alt
4	Tècnic i professional científics, intel·lectual i de suport	Nivell mitjà alt
3	Empleat de tipus administratiu; treballador qualificat en l'agricultura i la pesca; artesà i treballador qualificat	Nivell mitjà
2	treballador dels serveis de restauració, personal, de protecció i venedor dels comerços; operador d'instal·lacions i maquinària, i muntador	Nivell mitjà baix
1	Treballador no qualificat, aturat, jubilat o pensionista	Nivell baix

Taula 8. Noves categories a partir de les preguntes sobre la feina dels pares

De nou, vam sumar els valors de la feina del pare i els de la mare i vam crear un índex. Aquest índex ens va servir per crear tres categories: nivell socioprofessional alt (1-0,76), mitjà (0,26-0,75) i baix (0-0,25), de manera que la categoria del mig fos més gran que les dues dels extrems.

Cal dir que els estudis sobre actituds lingüístiques a Catalunya que han tingut en compte alguna variable relacionada amb el nivell socioeconòmic han arribat a la conclusió que les actituds lingüístiques són independents del nivell socioeconòmic (Huguet Canalís i Llorca, 2001; Huguet Canalís, 2006). A les Illes, en canvi, Pieras-Guasp (2002) indicava que els informants amb progenitors amb un nivell d'instrucció i ocupació més alt tenien actituds més positives envers el català.

5.4.2. Les variables lingüístiques

En aquesta secció presentem les variables lingüístiques que tindrem en compte en aquesta investigació. Tal com acabem de fer,

explicarem per què hem escollit cada una de les variables i com s'han creat. Les variables lingüístiques estudiades són l'escolarització en català, la llengua inicial, la llengua predominant als usos interpersonals i a les xarxes socials i el coneixement lingüístic autodeclarat.

5.4.2.1. L'escolarització en català

Tot i que l'escolarització en català ha tingut un impacte important en l'augment de la competència lingüística dels joves, com hem apuntat anteriorment (vegeu Capítol 3) i com han indicat diversos autors (Alsina Keith, Arnau Querol i Bel Gaya, 1983; Arnau Querol, 2013; CSASE, 2008), normalment no s'ha tingut en compte en els estudis sobre actituds lingüístiques. A Catalunya, només hi ha un treball que l'ha considerada i els resultats que els informants que s'han escolaritzat sempre en català presenten actituds lingüístiques més positives envers aquesta llengua (Huguet Canalís, 2007). Fora del Principat i les Illes, aquesta variable s'ha analitzat en investigacions al País Valencià (Casesnoves Ferrer, 2001) i a la Franja d'Aragó (Huguet Canalís i Llorca, 2001; Huguet Canalís, 2006). En tots els casos, igual que a Catalunya, també, s'ha observat que els alumnes que estudien en la línia en valencià o que fan optatives de llengua catalana (en el cas d'Aragó) valoren el català més positivament. És per aquest motiu que creiem que pot ser rellevant en tenir en compte aquesta variable i més ara que la qüestió de la llengua vehicular a l'educació formal és una qüestió al punt de mira polític i social.

La variable de la llengua d'escolarització divideix els informants entre aquells que s'han escolaritzat sempre en català, i els que no s'han escolaritzat gens o s'hi ha escolaritzat en part en català. Es va crear a partir de la pregunta 5, que tenia tres possibles respostes: l'estudiant

ha fet tota l'escolarització en català, n'ha fet només una part o no s'ha escolaritzat mai en català. Les dues darreres opcions de resposta es van agrupar en una nova categoria, *no s'ha escolaritzat sempre en català*, ja que eren molt pocs els informants que havien marcat cada una de les opcions per separat.

5.4.2.2. *La llengua inicial*

Entenem per llengua inicial la primera llengua que el parlant va aprendre a parlar a casa de petit. En la bibliografia sobre sociolingüística i adquisició del llenguatge s'han utilitzat altres termes com *llengua primera*, *L1* o *llengua materna*. *Llengua primera* pot generar confusió ja que, també, pot fer referència a la llengua principal o més habitual (Torres i Pla, Vila i Moreno, Fabà Prats, i Bretxa i Riera, 2005), mentre que *llengua materna* té connotacions sexistes i és un terme imprecís (de Rosselló i Peralta, Galindo Solé, i Vila i Moreno, 2002). Per això en aquest treball utilitzarem *llengua inicial*, ja que “es tracta de la llengua amb què la persona comença el seu recorregut vital” (Torres *et al.*, 2005, p. 12). Aquesta variable ha estat considerada en molts estudis d'actituds lingüístiques en territoris de llengua catalana i s'ha demostrat que hi juga un paper important (Huguet Canalís, 2007; Newman *et al.*, 2008; Pieras-Guasp, 2002; Villaverde i Vidal, 1998; Vives, 1993; Woolard, 1992a). En general s'ha vist que els informants que tenen el català com a llengua inicial mostren una preferència envers aquesta llengua.

Vam crear aquesta variable a partir de la pregunta 13, “Recordes quina va ser la primera llengua que vas parlar a casa quan eres petit?” Les respostes es van agrupar en tres grups: ús predominant del català (inclou les respostes *només català*, *més català que castellà* i *en una altra llengua i en català*), ús similar de totes dues llengües (a partir de

l'opció *per igual en català que en castellà*) i ús predominant del castellà (amb les respostes *més castellà que català, només castellà i en una altra llengua i castellà*).

5.4.2.3. La llengua predominant als usos interpersonals

La variable llengua predominant als usos interpersonals és una variable complexa, en el sentit que està formada per diferents preguntes (de la 29 a la 38). És a dir, és una variable que recull les respostes a les preguntes en què es demanava als informants quines llengües feien servir amb els amics, els veïns, els companys de classe, el professorat, el personal sanitari, les persones desconegudes al carrer, a les grans superfícies, al petit comerç, a les entitats financeres i al bar. Ens ha semblat rellevant estudiar com incideix la llengua predominant als usos interpersonals en les actituds lingüístiques, ja que l'estudi de Vives (1993) a Mallorca constata que aquest és un dels factors que més influeixen en les actituds lingüístiques envers el català.

Els informants podien seleccionar una de les vuit respostes, des de l'ús exclusiu del català a l'ús exclusiu del castellà, que es van convertir en diferents valors numèrics.⁴³ Això ens va permetre crear un índex normalitzat d'ús del català, a partir del qual, vam crear tres categories segons si llengua predominant als usos interpersonals: en català (0,76-1), totes dues (0,26-0,75) o en castellà (0-0,25).

⁴³ A continuació, entre parèntesis, especifiquem els valors numèrics associats a cada opció de resposta: només català (1), més català que castellà (0,75), per igual català i castellà (0,5), més castellà que català (0,25), només castellà (0), en una altra llengua i castellà (0), en una altra llengua i català (0,5), altres (0).

5.4.2.4. La llengua predominant a les xarxes socials

Ja hem explicat que les xarxes socials juguen un paper molt rellevant en el comportament lingüístic (vegeu secció 2.1.1.1.), en el sentit que els informants amb xarxes socials més denses i multiplex mostren comportaments lingüístics més homogenis. Tot i això, hi ha pocs estudis que relacionin les xarxes socials i les actituds lingüístiques. En l'àmbit dels territoris de llengua catalana, només n'hem trobat un (Lapresta Rey, Huguet Canalís i Janés Carulla, 2010), en què estudiaven els discursos dels alumnes nouvinguts d'edat escolar a Catalunya. Els autors destaquen que aquells que tenen xarxes socials amb més catalanoparlants mostren unes actituds lingüístiques més positives envers la llengua pròpia de Catalunya, mentre que els que tenen xarxes socials amb més castellanoparlants consideren que el català limita les possibilitats de relacionar-se. Tenint en compte la gran influència de les xarxes socials en diversos aspectes del comportament lingüístic i els resultats de l'estudi que acabem de mencionar, hem decidit tenir en compte les xarxes socials com a variable independent, perquè creiem que és una variable susceptible d'influir les actituds lingüístiques dels estudiants de la nostra mostra.

Per crear la variable de la llengua predominant a les xarxes socials, ens vam basar en les respostes de les preguntes 39-48, en què els informants havien d'especificar quines eren les 10 persones amb qui més contacte tenien i amb quina llengua ho feien (les opcions de resposta eren les vuit mateixes que a la resta de preguntes sobre usos lingüístics). En aquest cas, vam seguir el mateix procediment que per a la variable anterior. Primer, es van donar valors numèrics a les diferents opcions de resposta per poder crear un índex normalitzat d'ús del català a les xarxes socials dels nostres informants. A partir d'aquest índex, es van crear tres grups segons la llengua que

predominés a les xarxes socials: en català (0,76-1), totes dues per igual (0,26-0,75) i en castellà (0-0,25).

5.4.2.5. Les variables relacionades amb el coneixement autodeclarat de català, castellà i altres idiomes estrangers

La tesi de Janés Carulla (2006) estudia les actituds lingüístiques d'escolars autòctons i immigrants de Catalunya, fent especial èmfasi en la població nouvinguda. Estudia quina és la relació entre el coneixement de llengües dels informants i les seves actituds lingüístiques envers el català. Els resultats indiquen que existeix una correlació positiva entre les actituds dels informants autòctons i el seu nivell de català, però que no hi ha cap relació entre les actituds lingüístiques d'aquests alumnes i el seu coneixement de castellà. Tenint en compte aquests resultats, creiem que també en el nostre cas el coneixement de català incidirà en les actituds dels informants.

A partir de la pregunta 14 del qüestionari es van crear tres variables relacionades amb el nivell del coneixement declarat de català, castellà i idiomes estrangers (que inclouen l'anglès, el francès i l'alemany). Els informants havien d'indicar en quin grau consideraven que entenien i sabien parlar, llegir i escriure en aquestes cinc llengües. Per respondre, havien de seleccionar una opció en una escala de 5 punts (de gens a molt bé). Es va donar un valor a cada una de les respostes (en què *gens* era un 1 i *molt bé* un 5) i es va crear un índex de coneixement per a cada una de les llengües, que podeu observar a la Taula 9. A partir de la mitjana de cada un dels índexs, vam dividir els estudiants de la nostra mostra en diferents grups: els que se situaven per sobre la mitjana (més coneixements de català, de castellà i altres idiomes) i els que ho feien per sota (menys coneixements de català, castellà i altres idiomes).

	Barcelona	Palma
català	,95	,93
castellà	,96	,96
altres idiomes	,40	,32
anglès	,73	,65
francès	,31	,16
alemany	,16	,15

Taula 9. Mitjanes dels índexs relacionats amb els coneixements lingüístics

5.4.3. Les variables relacionades amb el consum de cultura, les TIC i els mitjans

En aquesta secció presentarem les variables relacionades amb el consum de TIC, cultura i mitjans. Com hem anat veient, aquestes inclouen l'índex cultural (IC), la llengua en què els informants usen les TIC (català o castellà) i la llengua preferida al consum de mitjans.

5.4.3.1. L'índex cultural

La variable sobre l'índex cultural està formada per preguntes sobre activitats culturals (llegir llibres i revistes, i escoltar música). Vam tenir en compte aquesta variable perquè estudis anteriors sobre actituds lingüístiques al País Valencià (Casesnoves Ferrer i Sankoff, 2003a) l'havien considerat i havien conclòs que els informants més cultes afavorien lleugerament el català. Volíem comprovar, doncs, si a Barcelona i Palma els resultats eren similars.

Aquesta variable es va formar a partir de les preguntes 54-56 del qüestionari. D'una banda, es va demanar als informants quants llibres llegien a l'any en català, castellà i altres llengües, i per a aquestes preguntes tenien quatre opcions de resposta: cap, entre 1 i 3, entre 3 i 8, entre 9 i 14, i més de 15. De l'altra, es va preguntar als estudiants

en quina freqüència llegien revistes i escoltaven música. En aquest cas, havien de respondre segons una escala Likert de cinc punts, en què 0 era mai i 5 equivalia a sempre. Amb les respostes a aquestes tres preguntes vam crear un índex de lectura i un de música que, en combinar-los, ens van servir per construir un índex cultural normalitzat (vegeu Taula 10). Un cop més, a partir de la mitjana general vam dividir els estudiants en dos grups: els informants amb un IC superior al de la mitjana i els informants amb un IC inferior al de la mitjana.

	Barcelona	Palma
índex lectura	,47	,42
índex música	,63	,59
índex cultural	,55	,51

Taula 10. Mitjanes dels índexs relacionats amb la variable IC

5.4.3.2. La llengua a les TIC

Tenint en compte la presència creixent de les TIC a la nostra vida quotidiana, hem tingut en compte la llengua en què els estudiants tenen configurades algunes d'aquestes tecnologies. Les dades ens indiquen que l'ús d'Internet, les xarxes socials i els telèfons mòbils creix any rere any, i actualment més d'un 85 % de la població d'entre 16 i 34 anys es connecta a Internet diàriament⁴⁴ i una gran part dels joves tenen perfil a alguna xarxa social. Aquesta variable no s'ha considerat abans en estudis sobre actituds lingüístiques a Catalunya o les Balears però ens sembla important incloure-la d'acord amb aquestes xifres sobre l'ús de les TIC avui dia.

Aquesta variable es va crear a partir de tres preguntes del qüestionari en què els informants havien d'indicar en quina llengua havien configurat el telèfon mòbil, el navegador d'Internet i el Facebook (preguntes 57-60), basant-nos en algunes de les preguntes que

⁴⁴ Segons dades de l'Idescat de 2014.

s'havien utilitzat a l'enquesta sobre Ús social de la llengua a Internet i a les tecnologies de la Informació (Ferran, Moreno, i Torres Vilatarsana, 2007). A partir de les respostes, vam crear dues variables segons el nombre de TIC que els informants tenien en català i en castellà. La primera variable estava formada per les categories *cap TIC en català* i *alguna TIC en català*, mentre que la segona agrupava els informants segons si tenien *0-1 TIC en castellà* o *2-3 TIC en castellà*.

5.4.3.3. *La llengua de consum dels mitjans*

Actualment, els mitjans de comunicació, igual que les TIC, tenen una influència important en la nostra societat. Entre els joves és més rellevant el consum de les TIC que el de mitjans, però tot i això, és innegable que la televisió, la ràdio i els diaris formen part de la nostra vida quotidiana. La població de Catalunya, per exemple, dedica gairebé 8 hores al dia al consum de mitjans de comunicació (FUNDACC, 2010). A més, no hem d'oblidar que els mitjans han jugat un paper important en la normalització lingüística del català, fent difusió d'un model de llengua, i d'actituds i comportaments lingüístics (Jardí, 2002; Strubell, 1982). Tenint en compte això, vam considerar apropiat incloure una variable relacionada amb la llengua en què els joves universitaris escolten la ràdio, llegeixen el diari i miren la televisió, encara que els treballs anteriors a Catalunya i les Illes no hagin considerat mai variables d'aquest tipus.

Al nostre qüestionari sociolingüístic, les preguntes 49-51 recollien informació sobre el consum dels mitjans de comunicació. Els informants havien de marcar la freqüència (en una escala Likert de 5 punts) amb què escoltaven, llegien i miraven les ràdios, diaris i canals de televisió més populars de cada comunitat. Per decidir els que

s'inclouïen al llistat, vam consultar el Baròmetre de la Comunicació i de la Cultura (FUNDACC, 2010). A partir de les respostes dels informants, vam construir un índex de la freqüència en què consumien mitjans en català i un altre segons els mitjans que consumien en castellà (Taula 11). A continuació, vam crear un índex conjunt i, un cop més, a partir de la mitjana vam dividir la mostra entre els estudiants que consumien més mitjans en català i els que en consumien menys.

	Barcelona	Palma
índex mitjans en català	,42	,37
índex mitjans en castellà	,41	,46
índex mitjans en català i castellà	,51	,46

Taula 11. Mitjanes dels índexs de les variables relacionades amb els mitjans de comunicació

5.4.4. Les variables ideològiques i identitàries

Les últimes variables que presentarem són les que estan relacionades amb la ideologia: l'autoposicionament polític i el grup d'identificació dels estudiants universitaris de la nostra mostra. No s'han dut a terme estudis sobre actituds lingüístiques a Catalunya ni a les Illes Balears que tinguin en consideració aquestes variables, però en investigacions dutes a terme al País Valencià, però, s'ha demostrat que aquestes variables tenen una gran influència en les actituds lingüístiques (Casesnoves Ferrer i Sankoff, 2003b; Casesnoves Ferrer, 2001).

5.4.4.1. L'autoposicionament polític

En relació amb aquesta variable, volem destacar que a Catalunya hi ha alguns estudis que apunten que l'autoposicionament polític no influeix en l'ús del català (Fabà Prats i Llaberia, 2011) i creiem que tampoc incidirà en les actituds lingüístiques dels estudiants de

Barcelona. A Palma, en canvi, considerem que serà una variable important, igual que al País Valencià, i que els joves que s'autoposicionin més a l'esquerra valoraran millor les mostres de parla catalanes.

La pregunta 61 serveix de base per mesurar la ideologia política. Vam demanar als joves estudiants que se situessin en una escala, en què els extrems eren l'extrema esquerra i l'extrema dreta, passant per l'esquerra, centre esquerra, centre, centre dreta i dreta. I, a més, incloïa l'opció apolític. Com que algunes opcions de l'escala estaven molt poc representades, vam haver d'agrupar posicionaments. És molt difícil crear grups a partir d'una escala, perquè és aleatori ajuntar unes categories amb les altres; per exemple, agrupar el centre amb el centre dreta i no amb el centre esquerra. Precisament perquè som conscients d'això, a l'hora de crear els grups ha primat que fossin tan equilibrats com fos possible, que no hi hagués cap grup amb molts menys informants que un altre. Finalment, vam crear quatre grups: extrema esquerra i esquerra; centre esquerra; centre, centre dreta i dreta, i apolítics. De fet, vam eliminar l'opció extrema dreta perquè només un informant a Barcelona i un altre a les Illes l'havien escollida.

6.1.4.2. El grup d'identificació

A la pregunta 62 del qüestionari, els estudiants s'havien d'autoposicionar en una escala Likert de cinc punts que mesurava el grau d'identificació amb diferents grups: a Barcelona amb el grup català i espanyol, a Palma amb el grup mallorquí / menorquí / eivissenc / formenterenc / de la meua illa⁴⁵ i espanyol. A partir de les respostes, vam crear un índex normalitzat per a cada grup d'identificació (identificació catalana, identificació espanyola i

⁴⁵ Per sintetitzar, quan fem referència a aquesta opció de resposta, farem servir l'adjectiu *balear*.

identificació balear), que podeu veure a la Taula 12. A continuació, vam combinar les variables i vam crear dos índexs nous: ICE (índex català-espanyol) a Barcelona i IBE (índex balear-espanyol) a Palma. Un cop més, vam calcular la mitjana per a cada índex nou i vam dividir les mostres entre aquells amb un índex superior i un d'inferior. Així, els estudiants de Barcelona es van agrupar en *més catalans* i *menys catalans*, mentre que els de Palma van quedar dividits en *més balears* i *menys balears*.

	Barcelona	Palma
identificació amb el grup català/balear	,76	,78
identificació amb el grup espanyol	,35	,48
ICE/IBE	,70	,65

Taula 12. Mitjanes de les variables relacionades amb els grups d'identificació

5.5. Els grups de discussió

Els grups de discussió són una tècnica de recollida de dades qualitativa que va sorgir a finals dels anys setanta i que, en un principi, acostumava a estar relacionada amb els estudis de màrqueting. Des de principis dels vuitanta, hi ha hagut moltes altres disciplines que han optat per utilitzar aquesta tècnica i és que els grups de discussió poden resultar útils per “creating, collecting, identifying, discovering, explaining, and generating thoughts, feelings and behaviours” (Fern, 2001, p. 5).

Hi ha grups de discussió molt diversos, ja que els objectius de cada estudi són els que determinen les característiques dels grups: quins participants s'han de reclutar, quants grups seran necessaris, etc. És per això que no hi ha unes úniques regles que serveixin per a tots els

grups de discussió, sinó que els especialistes destaquen una sèrie de directrius que es poden seguir i elements que cal tenir en compte quan dissenyem un grup de discussió.

Alguns dels principals avantatges d'aquesta tècnica coincideixen amb els de les entrevistes. Per exemple, les converses queden enregistrades, cosa que permet fer una anàlisi exhaustiva de les dades; no cal que tinguin una estructura rígida perquè l'investigador pot reconduir-les, i recullen material vàlid per a molts tipus d'anàlisis diferents. La principal avantatge en comparació amb les entrevistes és que els grups de discussió ens permeten recollir més quantitat de dades en menys temps, en comparació amb les entrevistes. Tal com assenyala Newman (2011, p. 41), els grups de discussió "balance the need for detailed original responses with accessing the views of a relatively large number of individuals". També afavoreixen l'espontaneïtat i dilueixen una part de la pressió de l'entrevistador (Fern, 2001; Trenchs-Parera i Newman, 2009), permeten intercanvis de punts de vista i que, amb el diàleg, es produeixi una "confesió colectiva" (Ibañez, 1986).

Hi ha, també, alguns desavantatges que poden afectar negativament el desenvolupament d'un grup de discussió, com serien el paper del moderador i les dinàmiques de grup. El moderador juga un paper molt important, similar al de l'entrevistador en una entrevista, ja que és l'encarregat de controlar els participants, assegurar que tothom participi de manera equilibrada i que la conversa tracti els temes rellevants (Fern, 2001). Si el moderador no du a terme la seva tasca correctament, pot incidir en la comunicació entre els informants. Un altre dels desavantatges d'aquest mètode és que no es pot fer servir per estudiar alguns temes delicats, ja que els informants podrien no

expressar-se lliurement per la presència d'altres persones (Morgan, 1996).

Els objectius dels nostres grups de discussió són, d'una banda, inferir les ideologies lingüístiques dels informants i, de l'altra, obtenir informació sobre el valor integratiu i instrumental que associen al català. Amb aquests objectius en ment, vam plantejar nou grans blocs temàtics que incloïen preguntes concretes.⁴⁶ Els temes principals que vam abordar a cada reunió van ser:

- La història lingüística dels participants
- La situació actual de la llengua i el seu futur
- La llengua al sistema educatiu (a l'escola i la universitat)
- La llengua al món laboral
- El català i el castellà, i la globalització
- La llengua i la immigració
- La llengua i la identitat nacional
- Les actituds i estereotips lingüístics
- La llengua i la política lingüística

Alguns d'aquests temes estan directament relacionats amb les els valors instrumental (la llengua al sistema educatiu i al món laboral) i integratiu (la llengua i la immigració) de les llengües. D'altres potser no hi tenen una relació tan directa, però ens serviran per entendre les percepcions dels joves i ens donaran informació sobre les seves ideologies lingüístiques.

Vam organitzar set grups de discussió: quatre a Palma i tres a Barcelona. Existeix consens sobre el fet que tres grups de discussió amb les mateixes característiques són suficients perquè si se'n fan

⁴⁶ Per veure les preguntes específiques, consulteu els annexos.

més, es repeteix la informació, però alguns dels nostres grups eren molt petits i, per tant, vam preferir organitzar-ne quatre a Palma. La durada de les reunions va ser d'entre 40 minuts i una hora, i cada un dels grups estava format per entre 3 i 8 participants. Vam escollir aquesta quantitat de participants perquè si els grups són massa grans, no tothom podia participar-hi i els més tímids podien passar desapercebuts més fàcilment (Fern, 2001, p. 11). A més, en grups petits pot ser que les diferències individuals cobrin molta importància.

A l'hora de decidir les característiques dels participants dels grups de discussió, vam tenir en compte el criteri d'homogeneïtat-heterogeneïtat, en el sentit que, com explica Fern (2001), cal que el grup sigui prou homogeni perquè pugui haver-hi un diàleg, però que, alhora, sigui heterogeni perquè es produeixi un intercanvi d'opinions i no s'arribi a un acord des de bon principi. Així, doncs, les característiques que vam considerar rellevants a l'hora de crear els grups van ser: la llengua habitual, el gènere, la procedència dels estudiants i dels seus pares (de Catalunya / Illes Balears o d'una altra comunitat autònoma espanyola) i, també, la branca d'estudis. En principi, vam intentar que els grups de discussió estiguessin formats per estudiants universitaris que haguessin contestat l'enquesta sociolingüística i el qüestionari d'aparellament de veus disfressades, però no va ser possible en tots els casos. Per tant, ens vam posar en contacte amb professors perquè difonguessin la informació entre els seus alumnes i vam parlar directament amb estudiants.

A Barcelona vam organitzar tres grups de discussió, de tres o quatre participants cada un. Tots els informants havien contestat l'enquesta i havien seleccionat l'opció de seguir participant en la recerca. Les reunions es van dur a terme en tres dies diferents a la Universitat Pompeu Fabra i van tenir una duració de 45-60 minuts. Les taules

següents mostren la composició dels grups de discussió i el nom fictici que hem donat als informants.

	Gènere	Procedència	Llengua inicial	Branca d'estudis
<i>Grup de discussió 1</i>				
<i>David</i>	masculí	Catalunya	català	Ciències socials
<i>Marta</i>	femení	Catalunya	català	Ciències socials
<i>Andrea</i>	femení	Espanya	castellà	Lingüística
<i>Carlos</i>	masculí	Estranger (Xile)	castellà	Lingüística
<i>Grup de discussió 2</i>				
<i>Martí</i>	masculí	Catalunya	català i castellà	Ciències socials
<i>Anna</i>	femení	Alemanya	alemany	Lingüística
<i>Laia</i>	femení	Catalunya	català	Ciències
<i>Grup de discussió 3</i>				
<i>Alba</i>	femení	Colòmbia	castellà	Lingüística
<i>Hugo</i>	masculí	Espanya	castellà	Arquitectura
<i>Núria</i>	femení	Catalunya	català	Lingüística
<i>Blanca</i>	femení	Catalunya	català	Lingüística

Taula 13. Informants dels grups de discussió realitzats a Barcelona

A Palma, com hem dit, vam organitzar quatre grups de discussió, d'entre dos i vuit participants cada un. En aquest cas, vam comptar amb la col·laboració del professorat de psicologia, que ens va deixar dues hores de classe per reunir-nos amb els grups de discussió (els dos grups de set i vuit participants). Les reunions es van dur a terme a la Universitat de les Illes Balears i van tenir una duració de 30-60 minuts. A continuació veiem les característiques dels participants (Taula 14).

	Gènere	Procedència	Llengua inicial	Branca d'estudis
<i>Grup de discussió 1</i>				
<i>Pere</i>	masculí	Illes Balears	català	Ciències de la salut
<i>Isabel</i>	femení	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
<i>Grup de discussió 2</i>				
<i>Mario</i>	masculí	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
<i>Neus</i>	femení	Illes Balears	català	Ciències socials
<i>Sebastià</i>	masculí	Illes Balears	català	Ciències
<i>Cristina</i>	femení	Illes Balears	català	Ciències socials
<i>Grup de discussió 3</i>				
<i>Catalina</i>	femení	Illes Balears	català	Ciències de la salut
<i>Antonia</i>	femení	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
<i>Marina</i>	femení	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
<i>Paula</i>	femení	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
<i>Elena</i>	femení	Illes Balears	català	Ciències de la salut
<i>Ana</i>	femení	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
<i>Sara</i>	femení	Illes Balears	català	Ciències de la salut
<i>Grup de discussió 4</i>				
<i>Alex</i>	masculí	Catalunya	castellà	Ciències de la salut
<i>Marga</i>	femení	Illes Balears	català	Ciències de la salut
<i>Sílvia</i>	femení	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
<i>Juana</i>	femení	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
<i>Núria</i>	femení	Illes Balears	català	Ciències de la salut
<i>Irene</i>	femení	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
<i>Teresa</i>	femení	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
<i>Dimitri</i>	masculí	Rússia	rus	Ciències de la salut

Taula 14. Informants dels grups de discussió realitzats a Palma

En resum, a la nostra investigació combinarem tècniques de recollida de dades quantitatives i qualitatives per aconseguir una visió més global del tema estudiat. La tècnica de l'aparellament de veus disfressades i el qüestionari sociolingüístic ens proporcionaran dades empíriques i els grups de discussió ens aportaran informació qualitativa per interpretar-les.

5.6. La recollida de dades

La recollida de dades es va dur a terme en dues etapes. Durant la primera etapa, al mes de desembre del 2011, vam organitzar una prova pilot, amb un nombre reduït d'alumnes de la Universitat de les

Illes Balears i de la Universitat de Barcelona, per assegurar-nos que el disseny de l'enquesta era l'adequat, per si calia canviar la redacció d'alguna pregunta que no estigués ben formulada i comprovar si les opcions de resposta a totes les preguntes eren les definitives. La prova pilot, a més, ens va servir per veure exactament quant temps era necessari per contestar el qüestionari i, sobretot, per detectar si les preguntes que plantejàvem eren suficients o si, al contrari, hi havia informació repetida i podíem suprimir-la.

Després de fer els canvis pertinents, va començar la segona etapa. aquell mateix mes va començar el procés de la recollida de dades quantitatives. Es va fer primer a Palma (des del desembre de 2011 fins al mes de març de 2012) i, del maig a l'octubre de 2012, es van aconseguir les dades a Catalunya. L'enquesta s'havia de respondre per Internet. Per tal que els estudiants hi poguessin accedir de manera còmoda, vam crear dues pàgines web, una per a cada ciutat, on hi havia les instruccions i un enllaç per començar l'enquesta. La pàgina web tenia el format següent:

Figura 8. Pàgina web utilitzada a Palma per a la recollida de dades

En principi, havíem pensat passar les enquestes durant hores de classe, però ens vam trobar que, per la durada i els requisits tècnics, no podíem recollir prou enquestes i que calia que ens adrecéssim als alumnes directament. Per permetre que els estudiants poguessin respondre des de qualsevol lloc fora de l'aula, vam incorporar els àudios a la pàgina web i vam demanar als professors que en fessin difusió. Al mateix temps, anàvem a les aules d'informàtica per demanar col·laboració als alumnes o abans que els professors comencessin la classe, presentàvem la nostra recerca i els dèiem on ens podien trobar. A Barcelona, a part de tot això vam decidir fer un sorteig entre els participants per tal de motivar els alumnes. Malgrat l'increment de participants, a finals del juny de 2012 encara no teníem una mostra suficientment gran i vam haver de reprendre la recollida de dades a principis del curs següent (2012-13).

5.7. Les tècniques d'anàlisi estadística

Per analitzar les nostres dades quantitatives hem fet servir diferents tipus d'anàlisis: l'anàlisi de components principals, la prova T-Student i la correlació. A continuació, expliquem en què consisteix cada una de les anàlisis i per què les hem utilitzades.

5.7.1. L'anàlisi de components principals

Les anàlisis de components principals (ACP) serveixen per condensar la informació; és a dir, per reduir les variables originals de manera que expliquin el màxim d'informació possible en el mínim de dimensions. Aquesta tècnica estadística permet trobar grups homogenis amb variables que estan molt relacionades entre elles (Pardo Merino i Ruiz

Díaz, 2002). A més, els factors o components principals seran independents entre ells.

L'anàlisi de components principals ens dóna informació sobre:

- El percentatge de variància que explica cada factor. Aquesta dada ens serveix per decidir quants components principals fem servir per a la nostra anàlisi. No hi ha un número definit de factors, sinó que varia segons les dades.
- L'eigenvalue (valor propi o autovalor), que ha de ser superior a 1 perquè això significa que "they account for at least as much of the total variance as did any of the original traits" (Woolard, 1989).
- La carrega factorial, és a dir les correlacions entre cada variable i el factor.

En l'ACP s'utilitza la rotació de factors per aconseguir solucions factorials més simples i més significatives. Sovint, un mètode de rotació millora la interpretació dels resultats perquè elimina algunes de les ambigüitats que es poden trobar en les solucions factorials no rotades (Pardo Merino i Ruiz Díaz, 2002).

En aquesta tesi, ens servirem de l'ACP per reduir la quantitat de variables o ítems del test d'aparellament de veus disfressades. A priori, pensàvem que els trets o les preguntes s'agruparien en dues dimensions, solidaritat i estatus (vegeu secció 2.2.). Hem de fer notar que en el tipus d'estudis que estem duent a terme, no sempre es realitza aquesta anàlisi per comprovar com s'agrupen els trets, sinó que sovint s'agrupen d'acord amb estudis anteriors. Nosaltres hem volgut estudiar com s'agrupen les variables i veure si les dimensions varien segons la llengua del locutor i la ciutat d'on són els informants.

5.7.2. El test T-Student

Aquesta anàlisi ens indica si la diferència entre dues mitjanes és significativa estadísticament; o sigui, si la diferència és prou gran per assumir que prové de diferents grups (Herrea Soler *et al.*, 2011). La hipòtesi nul·la es rebutja quan el nivell de significació de p és igual o menor que 0,05.

El test T-Student ens servirà per comprovar si la mitjana de diversos tipus d'informants és estadísticament diferent. Cal tenir en compte que aquesta anàlisi és sensible a la dimensió dels grups que comparem i que quan els grups són molt petits, augmenta l'error estàndard i el test no troba diferències significatives perquè la zona de significació és molt àmplia (Herrea Soler *et al.*, 2011, p. 167), encara que realment n'hi hagi.

Aquesta anàlisi ens servirà per comparar els valors que els informants atorguen a la mostra de parla catalana i castellana del mateix locutor, tal com havia fet Villaverde Vidal (1998) per a les Illes Balears i Casesnoves Ferrer (2001) per al País Valencià.

5.7.3. La correlació

Les correlacions serveixen per avaluar la relació entre dues variables simètriques. El coeficient de correlació de Pearson indica el grau d'associació o força de la relació lineal entre dues variables, que pot variar d'entre -1 i +1. Si la relació és positiva, significa que les dues variables varien de manera similar; els informants que tenen els peus més grans són més alts, mentre que els que tenen peus més petits, són més baixos. En canvi, una relació negativa vol dir que els valors de les variables varien al revés; per exemple que els alumnes que

passen més hores davant de l'ordinador obtenen resultats més baixos a l'escola.

A l'hora d'analitzar els resultats, a part de mirar la significació, ens hem de fixar en el valor de la r , que és el coeficient de correlació. En lingüística aplicada (Herrea Soler *et al.*, 2011), en general, es considera que l'efecte pot ser molt alt ($r= ,90$ a 1), alt ($r= ,70$ a $,90$), raonable ($r= ,50$ a $,70$) o baix ($r= ,30$ a $,50$). Cal destacar que les correlacions indiquen que dues variables estan relacionades, però en cap cas no donen informació sobre la relació causa-efecte.

Utilitzarem aquestes anàlisis per determinar quines variables independents (les característiques sociodemogràfiques; lingüístiques; de consum de cultura, mitjans i TIC, i ideològiques i d'identitat) es relacionen entre elles i de quina manera ho fan. Podrem veure si els informants que consumeixen més mitjans de comunicació en català són, també, els que tenen un coneixement més alt de la llengua pròpia, posem per cas.

5.8. Síntesi

Ens servirem de tècniques qualitatives i quantitatives per estudiar les actituds i ideologies dels universitaris. D'una banda, la tècnica d'aparellament de veus disfressades ens permetrà recollir dades sobre les actituds lingüístiques dels informants envers diferents varietats del català. Per això, farem servir sis locutors diferents a cada una de les ciutats (tres homes i tres dones), que siguin parlants reals de les varietats que volem estudiar. A més, el qüestionari sociolingüístic ens oferirà informació lingüística, personal, també d'ideologia política i d'identitat. Aquestes dades s'analitzaran amb tres tipus d'anàlisis estadístiques diferents: tests T-student, ACP i correlacions.

De l'altra banda, organitzarem grups de discussió, tres a Barcelona i quatre a Palma. Aquestes dades quantitatives ens serviran per conèixer les ideologies lingüístiques del informants i interpretar les dades quantitatives.

6. DESCRIPCIÓ DE LA MOSTRA

Abans de començar l'anàlisi pròpiament dita, presentem una descripció de la distribució de les variables independents a les dues ciutats. En primer lloc detallarem com són els informants segons les característiques sociodemogràfiques, després en centrarem en les lingüístiques, en les relacionades amb el consum de cultura, TIC i mitjans i, finalment, en les característiques ideològiques i identitàries. També compararem la mostra catalana i la balear, mirant en quins punts coincideixen i difereixen els enquestats d'un i altre lloc. Finalment, analitzarem quines variables estan correlacionades i de quina manera. Cal tenir en compte que totes dues mostres tenen un marge d'error considerable i, per tant, no són representatives.

6.1. La mostra de Barcelona

La mostra de Barcelona està formada per 221 informants, que tenen 20,9 anys de mitjana (la mínima és de 17 i la màxima, 39). Els estudiants que van contestar l'enquesta presencialment i per Internet presenten percentatges molt similars: 53,4 % i 46,6 %, respectivament.⁴⁷ Quant a la llengua que van fer servir per contestar, en canvi, els percentatges són molt diferents: la gran majoria dels enquestats (77,4 %) van optar per fer-ho en català i els que van decidir respondre-la en castellà van ser només el 22,6 %.

Com hem comentat anteriorment, els informants estan matriculats a les universitats públiques de Barcelona en diferents percentatges: a la Universitat Pompeu Fabra (45,7 %), la Universitat de Barcelona (amb

⁴⁷ Considerem que es va contestar l'enquesta presencialment quan un dels investigadors estava present mentre els estudiants responien l'enquesta. En canvi, l'opció "per Internet" fa referència a la modalitat en què els estudiants feien l'enquesta pel seu compte, sense la presència de cap membre investigador.

un 33,5 %), la Universitat Politècnica de Catalunya (13,1 %) i, finalment la Universitat Autònoma de Barcelona (7,7 %). Aquestes dades no es corresponen amb els percentatges generals d'estudiants universitaris, ja que la UB és la institució més gran, amb gairebé un 40 % dels estudiants de les universitats públiques de Barcelona, mentre que la Universitat Pompeu Fabra és la més petita amb un 9 % dels estudiants universitaris, per exemple.⁴⁸ Aquesta sobrerrepresentació dels estudiants de la Universitat Pompeu Fabra s'explica perquè alguns dels professors del grau de Traducció i Interpretació, i de Llengües Aplicades ens van deixar una part de la seva classe per poder passar l'enquesta de manera presencial als seus estudiants. A la resta d'universitats catalanes no vam tenir aquesta opció i, tal com hem explicat a la metodologia (vegeu apartat 5.6), els estudiants van respondre l'enquesta en el seu temps lliure.

Evidentment, aquesta presència desequilibrada dels estudiants de les universitats ha repercutit en una desigualtat en el tipus d'estudis dels nostres informants. Si distribuïm els informants segons la branca d'estudis del seu grau,⁴⁹ ens adonem que els estudiants d'humanitats són els més nombrosos (gairebé el 60 % de la mostra), seguits pels de ciències socials (19 %) i els d'enginyeries i arquitectura (13 %). Finalment, les branques de les ciències i les ciències de la salut representen un 6 % i 5 %, respectivament. En comparar la distribució dels enquestats per branques d'estudis amb la del sistema universitari públic català (Taula 15),⁵⁰ veiem que mentre que en les ciències i les

⁴⁸ Segons dades de matriculació del curs 2011-12. Font Idescat.

⁴⁹ La classificació dels estudis per branques s'ha fet d'acord amb la de cada universitat.

⁵⁰ El sistema universitari públic inclou: la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat de Lleida, la Universitat de Girona, la Universitat Oberta de Catalunya i la Universitat Rovira i Virgili.

ciències de la salut els percentatges són similars, a la nostra mostra hi ha molts menys estudiants d'enginyeries i arquitectura, i ciències socials que a la realitat catalana. A més, el percentatge d'estudiants d'humanitats de la nostra mostra és gairebé sis vegades més gran que el del sistema universitari públic català.

	Mostra	Sistema universitari públic català
Ciències	6 %	5 %
Ciències de la salut	5 %	8 %
Enginyeria i arquitectura	13 %	28 %
Ciències socials	19 %	49 %
Humanitats	57 %	10 %

Taula 15. Comparació de la distribució segons branca d'estudis a la nostra mostra i al sistema universitari públic català. Dades de matriculació del 2010/11, segons l'Idescat

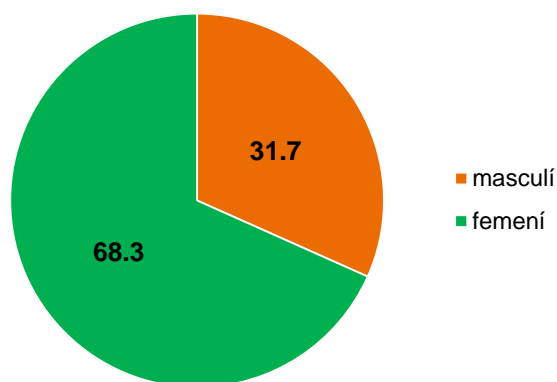
6.1.1. Característiques sociodemogràfiques

Com hem explicat anteriorment, com a variables sociodemogràfiques hem tingut en compte el gènere, l'origen geolingüístic dels informants, el nivell sociocultural i socioprofessional dels progenitors. Veurem que la nostra mostra, en alguns punts, difereix de la població universitària general o de la població general de Catalunya.

6.1.1.1 Gènere

Dos terços de la mostra són dones i els homes són força menys nombrosos, un 31,7 %. Les dones estan sobrerrepresentades a la nostra mostra, respecte al percentatge que representen a la universitats catalanes públiques (53 %). Cal destacar, però, són el 58 % dels titulats i, en aquest cas, la diferència amb la nostra mostra

no és tan gran.⁵¹ Segurament, aquest desequilibri entre els gèneres dels informants està relacionat amb el tipus de carreres que predominen a la nostra mostra. La sobrerepresentació d'estudiants d'humanitats ha influït en la sobrerepresentació d'informants femenines, ja que entre els estudiants enquestats que cursen aquests estudis, trobem un 85 % de dones i només un 15 % d'homes. En canvi, en la resta de branques d'estudi la distribució segons el gènere és més homogènia (els estudiants masculins són 54 % i les estudiants femenines, el 46 %).⁵²

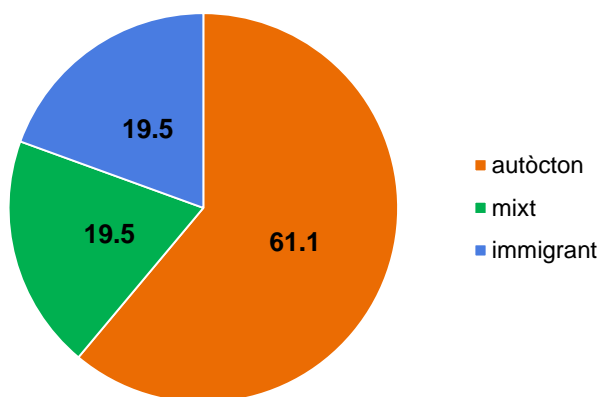
Gràfic 14. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el gènere

6.1.1.2. Origen geolingüístic

La gran majoria dels estudiants són autòctons (61,5 %), o sigui que tenen tots dos progenitors que han nascut als territoris de parla catalana. El percentatge dels estudiants d'origen mixt i immigrant és del 19,5 % en tots dos casos.

⁵¹ Segons dades del curs 2010-11. Font: Idescat.

⁵² A la nostra mostra, els informants de gènere masculí només predominen en els estudis de ciències socials (54,8 %), i d'enginyeria i arquitectura (65,5 %). Els estudiants de la nostra mostra matriculats als graus de ciències (53,8 %) i ciències de la salut (72,7 %) tenen més presència femenina.

Gràfic 15. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons l'origen geolingüístic dels seus progenitors

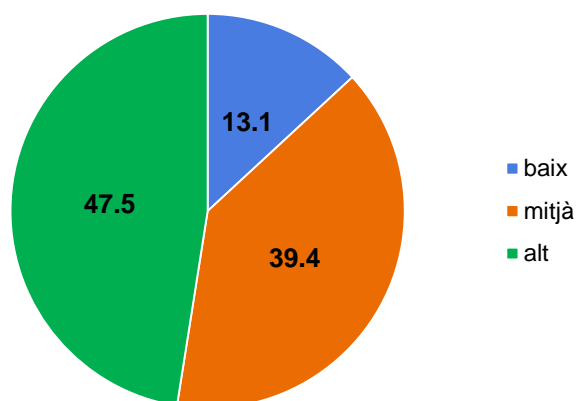
En relació amb el lloc de naixement, la major part dels enquestats han nascut a Catalunya (79,6 %). La resta d'informants vénen d'altres comunitats autònomes (11,8 %) i de l'estranger (8,6 %). Cal destacar, però, que d'entre els estudiants que provenen de l'estat espanyol (en total 26), la gran majoria són d'altres territoris de parla catalana com el País Valencià (un 15,4 % dels nascuts a una altra comunitat autònoma) i les Illes Balears (un 61,5 %). També hi ha estudiants procedents de l'Aragó, Castella i Lleó, Galícia, La Rioja i el País Basc (un estudiant en cada cas, excepte de Galícia, d'on n'hi ha dos).

Dels estudiants estrangers (19 en total), quatre són andorrans (21 %), vuit vénen d'Hispanoamèrica (Argentina, Bolívia, Colòmbia, Equador, República Dominicana, Xile), n'hi ha cinc d'uropeus (Alemanya, Itàlia, Moldàvia i Romania), un del Marroc i un altre del Brasil. De manera general, els informants que no han nascut a Catalunya fa poc que hi resideixen; el 60 % de la mostra fa menys de cinc anys que hi viuen i gairebé el 40 % fa menys d'un any que han arribat a Catalunya, segurament per començar-hi la universitat.

En comparació amb la població general de Catalunya, els percentatges de persones procedents de fora de Catalunya són força similars, amb un 18 % de població d'origen estranger representa i un 19 % de persones de l'estat espanyol. Per tant, els estudiants de la nostra mostra de fora de Catalunya estan infrarepresentats, especialment en el cas dels estrangers. Això podria explicar-se pel fet que, en molts casos, els fills d'immigrants opten per treballar als negocis familiars en comptes de seguir estudiant o perquè encara no han arribat a l'edat per accedir a la universitat, ja que la immigració és un fenomen molt recent.

6.1.1.3. *Nivell sociocultural*

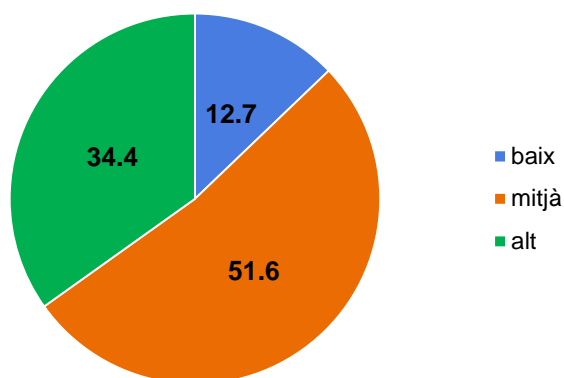
El nivell sociocultural dels progenitors és, en general, força alt. Així ho indica la distribució de la mostra (Gràfic 16), ja que gairebé la meitat dels progenitors dels informants (un 47,5 %) tenen un nivell d'estudis alt. Un 39,4 % tenen progenitors amb un nivell d'estudis mitjà i els que tenen pares amb un nivell d'estudis més baix són pocs, només un 13,1 %.

Gràfic 16. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el nivell sociocultural dels seus progenitors

6.1.1.4. Nivell socioprofessional

La classificació de la mostra segons el nivell socioprofessional dels progenitors (Gràfic 17), trobem que els progenitors amb un nivell baix són menys del 13 %, una xifra molt similar als dels progenitors amb un nivell sociocultural baix. El grup més nombrós són aquells que tenen un nivell socioprofessional mitjà, amb el 52,3 %. Finalment, els informants que tenen progenitors amb un nivell social més alt representen quasi un terç de la mostra.

Gràfic 17. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el nivell socioprofessional dels seus progenitors

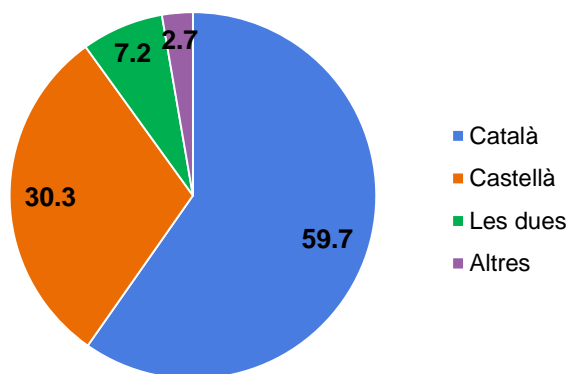
Tant amb les variables relacionades amb el nivell d'estudis dels pares com amb la seva feina, hem trobat que hi ha molt poc informants amb pares que pertanyin al grup més baix. Aquesta infrarepresentació es podria explicar si tenim en compte que, a l'estat espanyol, els fills de la població amb un nivell socioeconòmic o sociocultural baixos tenen menys possibilitats d'accedir a estudis superiors (Rahona, 2009).

6.1.2. Característiques lingüístiques

Passem ara a explicar com es distribueixen els informants segons les variables lingüístiques. Com ja hem especificat anteriorment, les característiques lingüístiques que hem considerat són les següents: la llengua inicial, la llengua d'escolarització, la llengua predominant als usos lingüístics interpersonals, la llengua predominant en les xarxes socials, i els coneixements autodeclarats de català, castellà i idiomes estrangers.

6.1.2.1. Llengua inicial

Els informants que tenen el català com a llengua inicial predominen en la nostra mostra, ja que en representen gairebé dos terços. Tres de cada deu informants van aprendre el castellà en primer lloc, mentre que només el 7,2 % de la mostra declara tenir el català i el castellà com a llengües inicials. Finalment, trobem també un 2,7 % d'informants amb altres llengües inicials, com l'alemany (2 persones), l'amazic (1), l'àrab (1), el búlgar (1) i el romanès (1).

Gràfic 18. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la seva llengua inicial

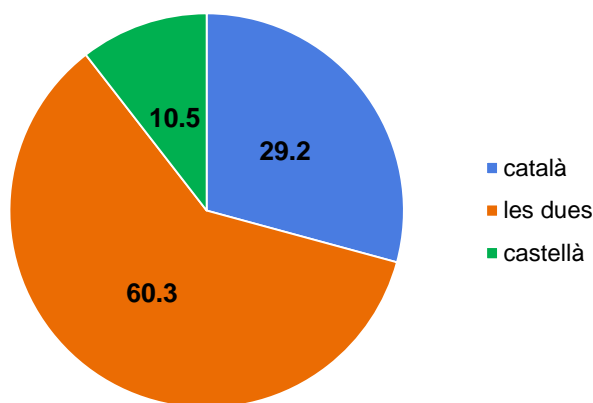
La sobrerepresentació de catalanoparlants en la nostra mostra es fa encara més evident quan ho comparem amb els resultats de l'EULP 2013. Segons les dades d'aquesta enquesta, a Catalunya, hi ha un 33,6 % de joves que tenen el català com a llengua inicial, un 46,1 % que tenen el castellà, un 4 % que tenen les dues i un 12,5 % que tenen altres llengües. És a dir que a la nostra mostra els catalanoparlants són quasi el doble que a les dades generals del jovent de Catalunya i els castellanoparlants són molt menys nombrosos. Això es pot relacionar, d'una banda, amb la baixa presència d'estrangers a la nostra mostra, però, també, amb les particularitats de la població universitària, on hi ha una gran presència d'usuaris de la llengua catalana. Ens ho mostren les dades de l'Enquesta als joves de Catalunya del 2002 (citada a Pujolar, González i Martínez, 2010); el 55 % dels joves titulats o amb estudis universitaris són parlants habituals del català, mentre que només el 9 % parlen poc o gens la llengua pròpia.

6.1.2.2. Llengua d'escolarització

Quant a la llengua d'escolarització dels informants, la gran majoria (més d'un 80 %) asseguren que s'han escolaritzat únicament en català i només un 13,2 % declaren que no s'hi han escolaritzat sempre. D'una banda, només hi ha sis informants no s'han escolaritzat mai en català; dos són estrangers (d'Alemanya i Xile) i quatre vénen de la resta de l'estat espanyol. Tots aquests, menys l'informant xilè, fa un any o menys que viuen a Barcelona. De l'altra, hi ha vint-i-tres informants que s'han escolaritzat parcialment en llengua pròpia. Majoritàriament són nouvinguts (de l'estat i l'estranger) que fa força temps que resideixen a Catalunya (fa una mitjana de 7 anys que hi viuen).

6.1.2.3. Llengua predominant als usos interpersonal

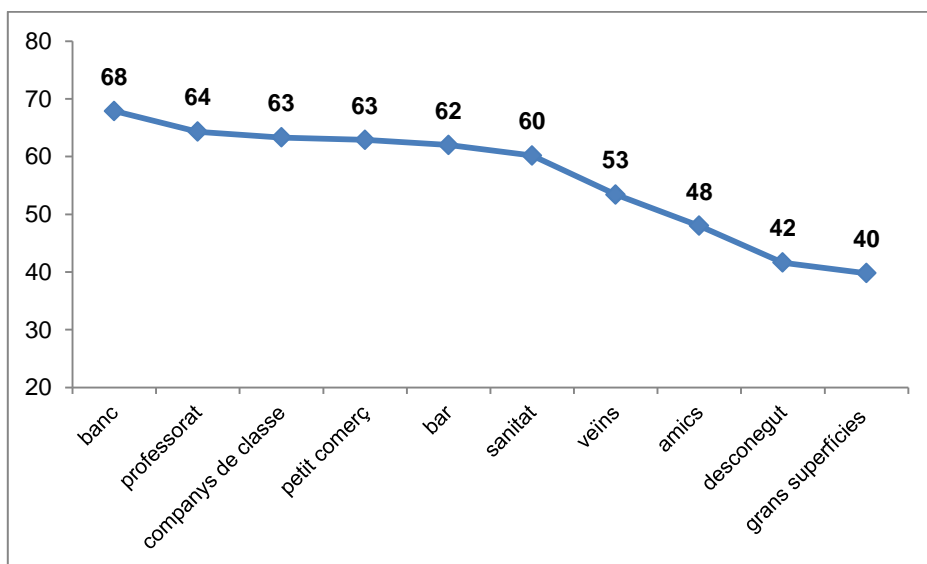
La majoria d'informants fan servir el català i el castellà per igual (60,3 %) en els seus usos interpersonal. Els que parlen majoritàriament el català representen gairebé un terç de la mostra i només hi ha un 10,5 % d'informants que parlen castellà de manera predominant.

Gràfic 19. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la llengua predominant als usos interpersonal

A continuació, ens fixem en quins són els contextos en què els nostres informants fan servir majoritàriament el català (Gràfic 20). En general, utilitzen molt el català fora de la llar, ja que en gran part dels contextos més de la meitat dels informants declaren fer servir majoritàriament el català (menys amb els amics, els desconeguts i a les grans superfícies). Destaquem, especialment, la gran presència del català a la universitat: hi ha un 64,3 % dels informants declaren utilitzar el català amb el professorat i un 63,3 % que parlen aquesta llengua amb els companys de classe.

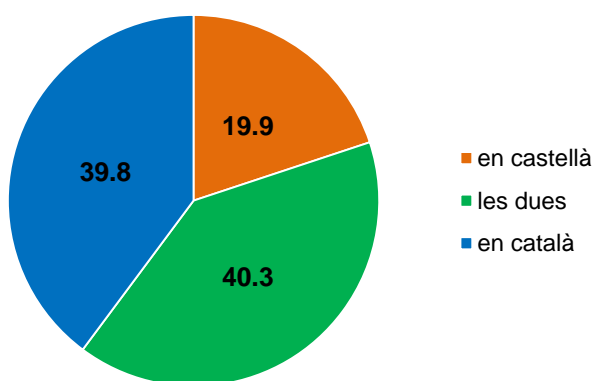
Si comparem aquests percentatges amb els de la població jove en general, ens adonem que l'ús majoritari de català és més alt entre els informants de la nostra mostra, entre un 25 i un 7 %. Les diferències més importants (superiors al 20 %), les trobem a les entitats financeres, el petit comerç, amb el personal sanitari i els veïns. Els percentatges d'ús majoritari del català amb els amics i els companys de classe són al voltant d'un 18 % més alts a la nostra mostra i, finalment, en les grans superfícies els percentatges d'ús majoritari del català són els més similars, hi ha una diferència de només un 7 punts percentuals. Malgrat aquestes diferències, els contextos on el català és més o menys present coincideixen: a les entitats financeres, el personal sanitari i amb els companys de classe són els contextos en què més es fa servir el català, mentre que a les grans superfícies, amb els amics i els veïns és on menys s'utilitza la llengua pròpia, entre els joves en general i els nostres informants.

Gràfic 20. Percentatges dels estudiants de la mostra de Barcelona segons l'ús preferent del català en diferents contextos

6.1.2.4. Llengua predominant a les xarxes socials

En relació amb la llengua que predomina en les xarxes socials dels informants i, per tant, la llengua que usen preferentment a diari en les seves relacions personals, tant el català, com el català i el castellà per igual constitueixen les opcions majoritàries (al voltant del 40 % cada una). En canvi, l'ús del castellà se situa clarament per sota, ja que només un 20 % dels nostres informants l'utilitzen de forma majoritària en les xarxes socials.

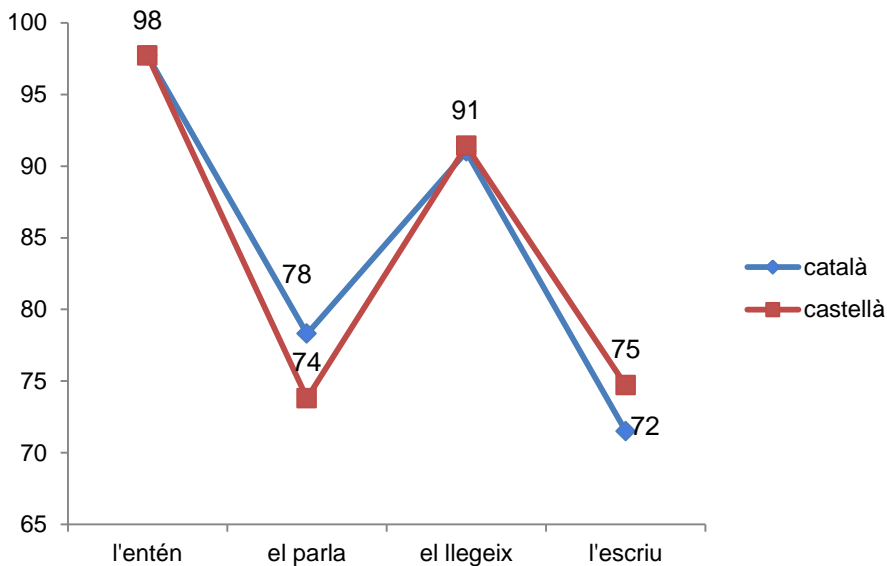

Gràfic 21. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la llengua predominant en les xarxes socials

Resumint, la sobrerrepresentació d'informants que van tenir el català com a llengua inicial (59,7 %), comparat amb el percentatge de joves de Catalunya (30,7 %), fa que el català tingui una gran presència tant en els usos interpersonals com en les xarxes socials en la majoria dels estudiants de la nostra mostra. És lògic pensar que aquesta desviació pot afectar les actituds lingüístiques, en el sentit que podrien ser més favorables envers els locutors catalanoparlants o cap a les mostres de parla en català. En capítols posteriors ho comprovarem.

6.1.2.5. Coneixements lingüístics autodeclarats

Aquí, els informants havien d'especificar quins coneixements consideren que tenen de català, castellà i altres idiomes, seleccionant una de les cinc opcions que se'ls ofería (*gens, una mica, regular, bé, molt bé*). Els gràfics següents presenten només el percentatge d'estudiants que han marcat l'opció *molt bé* a les preguntes sobre els coneixements de català i de castellà. Pràcticament el 100 % dels alumnes entenen les dues llengües perfectament, i més del 90 % les llegeixen sense problemes. Pel que fa a les capacitats de parlar i escriure, els percentatges baixen i les diferències entre les dues llengües creixen. L'habilitat de parlar català és més alta que en castellà; hi ha un 78,3 % dels estudiants que declaren parlar el català *molt bé*, mentre que els que van marcar aquesta opció per al castellà són el 73,8 %. En canvi, hi ha més informants que creuen que escriuen el castellà "molt bé", el 74,7 %, que en català, que són poc més del 70 %.

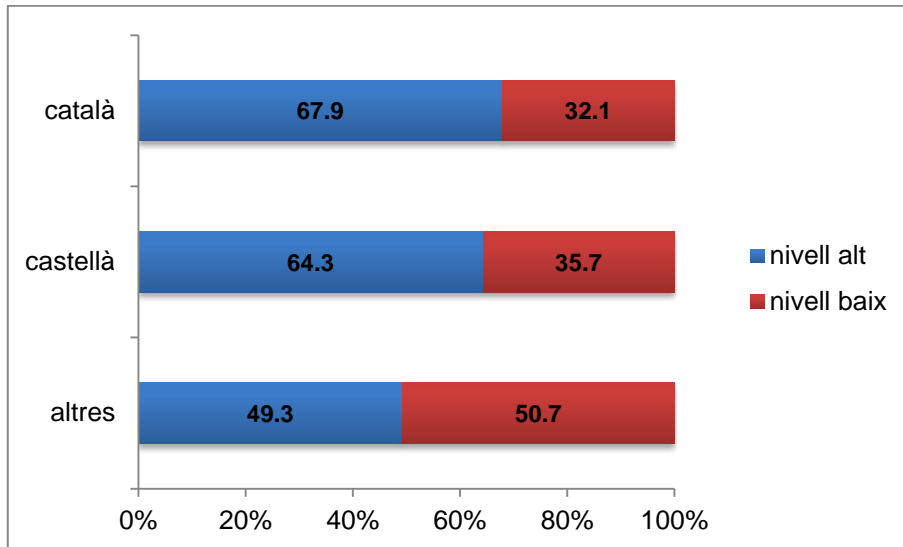
Gràfic 22. Distribució dels coneixements autodeclarats de català i castellà dels estudiants de la mostra de Barcelona (opció *molt bé*)

Com ja hem explicat (vegeu secció 5.4.2.5.), a partir d'aquests resultats hem dividit els informants segons aquells que tenen un coneixement de català i castellà superior a la mitjana i els que el tenen inferior. En el cas del català, hi ha un 68 % d'informants que tenen un coneixement més alt, mentre que els que saben menys català són el 32 % dels joves de la nostra mostra. La distribució de la mostra segons el coneixement de castellà és molt similar: un 64 % saben més castellà que la mitjana i el 36 % en saben menys.

Per crear la variable sobre els coneixements d'idiomes estrangers, vam demanar als informants quins eren els seus coneixements autodeclarats d'anglès, francès i alemany. També en aquest cas havien d'escollir entre quatre opcions (gens, una mica, bastant i molt bé). Això ens va servir per distingir entre els estudiants que declaren tenir un coneixement d'idiomes estrangers més alt que la mitjana i els que diuen tenir-ne un d'inferior al de la mitjana. Els informants que declaren tenir uns coneixements d'idiomes estrangers més alts són un 51 % de la mostra i els que diuen tenir-ne de més baixos representen un 49 %. Els dos grups són molt similars, com s'observa al Gràfic 23. Si ens fixem detalladament en aquestes dades, hi ha molta diferència entre els coneixements d'anglès, i els de francès i alemany. L'anglès és generalment l'idioma estranger que s'estudia a l'escola i, per tant, el que presenta una mitjana de coneixement més alta (de 0,73 sobre 1) i no hi ha cap persona que no sàpiga gens d'anglès. En canvi, les mitjanes de coneixement de francès i alemany són de 0,31 i 0,16, respectivament.

Al Gràfic 23, podem veure les tres variables segons el coneixement autodeclarat de català, castellà i idiomes estrangers (l'opció *altres* al gràfic). La distribució de la mostra és molt similar segons els

coneixements de català i castellà, però els percentatges canvien quan ens fixem en el coneixement de llengües estrangeres i la mostra queda repartida de forma més o menys igualada.

Gràfic 23. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el coneixement autodeclarat de català, castellà i idiomes estrangers

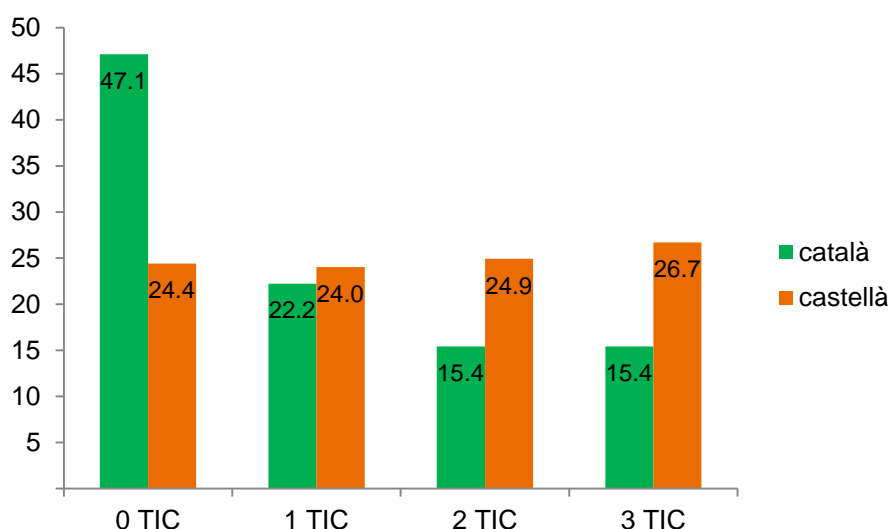
6.1.3. Consum de TIC, mitjans i cultura

A continuació descriurem com distribueixen els informants segons les variables relacionades amb el consum de TIC, mitjans i cultura. Com ja hem especificat anteriorment, les variables d'aquest tipus que tenim en compte són la llengües utilitzades a les TIC, el nivell cultural i la llengua dels mitjans de comunicació.

6.1.3.1. Llengua de les TIC

Per crear la variable sobre la llengua a les TIC vam agrupar les preguntes en què es demanava als informants en quina llengua els informants tenien configurat el mòbil, el Facebook i el navegador d'internet. Per a cada una d'aquestes preguntes, podien contestar si el

tenien en català, en castellà o en alguna altra llengua. Aquestes respostes ens van permetre crear dues variables segons la presència del català (en verd) i el castellà (en taronja) a les TIC, tal com recollim al Gràfic 24. La dada més destacada és la gran quantitat de persones que no tenen cap de les TIC estudiades en català, quasi la meitat de la mostra. En canvi, el percentatge d'informants que no tenen cap d'aquestes TIC en castellà són menys del 25 %. Destaquem, a més, que només un 15 % de la mostra utilitza el català en dues o tres d'aquestes tecnologies de la informació i la comunicació.

Gràfic 24. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons el nombre de TIC que tenen en català i en castellà

Si mirem quin percentatge dels informants fan servir el català amb cada una de les tecnologies de la informació sobre les quals vam preguntar, veiem que on més informants opten per fer servir el català és al Facebook (39,4 %) i al navegador d'Internet (38,9 %). En canvi, el mòbil és la TIC en què menys gent utilitza el català, només un 24,4 % de la mostra tenen el mòbil configurat en català.

6.1.3.2. Índex cultural

Per tal de crear l'índex cultural, vam tenir en compte les respostes a les preguntes en què els informants especificaven quants llibres a l'any llegien, i amb quina freqüència llegien revistes i escoltaven música. A partir de la informació d'aquestes preguntes hem pogut crear un índex cultural (IC) i, a partir de la mitjana d'aquest índex hem dividit la mostra entre els que tenen un IC més alt i més baix. Els estudiants es distribueixen de manera força homogènia segons aquesta variable: un 55,7 % dels informants de la mostra tenen un índex cultural més baix i el 44,3 % restant el tenen més alt.

6.1.3.3. Llengua dels mitjans

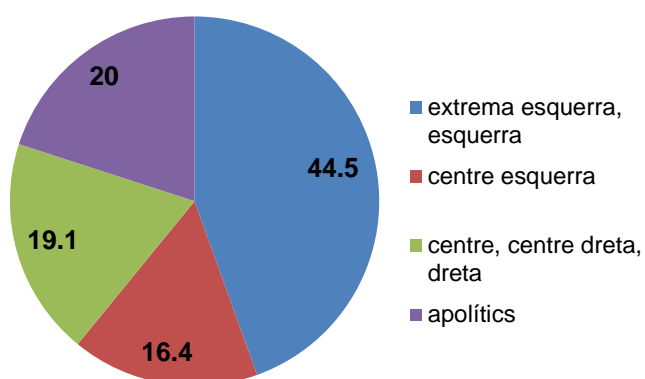
Per calcular la llengua en què els informants consumeixen els mitjans de comunicació. Tal com hem explicat a la metodologia (vegeu secció 5.4.3.3.), vam crear un índex segons la freqüència en què miraven cadenes de televisió, escoltaven emissores de ràdio i llegien diaris en català i castellà. També en aquest cas la mostra esta repartida força equitativament segons la llengua que predomina en el consum de mitjans. En total, un 51 % fan servir més el català en els mitjans i un 49 %, menys.

6.1.4. Característiques ideològiques i identitàries

Les darreres variables considerades són aquelles relacionades amb la ideologia política i la identitat nacional. Tal com hem dit, les variables que hem tingut en compte en aquest bloc són l'autoposicionament polític i el grup d'identificació.

6.1.4.1. Autoposicionament polític

Quant a l'autoposicionament en una escala política esquerra-dreta, gairebé la meitat dels estudiants es declaren d'extrema esquerra o d'esquerra (44,5 %). Els percentatges dels altres grups ideològics estan repartits més o menys de manera similar: un 16,4 % es posicionen al centre esquerra; un 19,1 % al centre, centre dreta o dreta, i un 20 % es consideren apolítics.

Gràfic 25. Distribució dels estudiants de la mostra de Barcelona segons la ideologia política

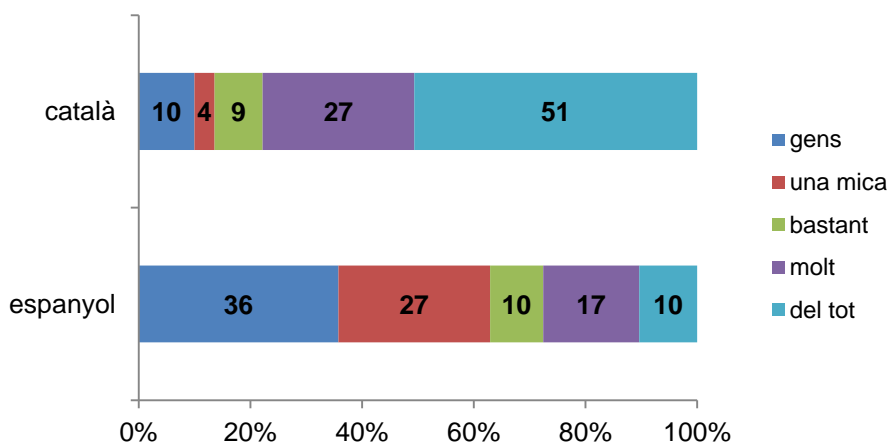
La distribució de la mostra segons l'autoposicionament polític coincideix força amb altres dades de l'Observatori Català de la Joventut (OCJ, 2011, a partir d'ara OCJ).⁵³ Segons aquestes dades, un 44,4 % dels joves es consideren d'extrema esquerra o esquerra, un percentatge pràcticament idèntic al de la nostra mostra. La diferència principal la trobem al centre esquerra, que a la nostra mostra és un 5 % superior. Aquest 5 % de joves s'autoposicionen al centre, el centre dreta o la dreta a les dades de l'Observatori. Una altra

⁵³ L'Observatori Català de la Joventut (2011) no ofería l'opció "apolítics", però el percentatge d'informants que s'autodeclaren apolítics de la nostra mostra és similar al percentatge d'enquestats que responien l'opció NS/NC.

diferència que val la pena destacar és que mentre que cap dels estudiants de la nostra mostra va declarar que fos d'extrema dreta, a les dades de l'OCJ trobem un 1,2 % dels joves que declaren situar-se en aquesta posició.

6.1.4.2. Grup d'identificació

El gràfic 26 recull informació sobre el grup d'identificació català i espanyol dels informants. Com hem explicat abans, aquestes dues variables es van crear a partir de les preguntes en què els informants havien de declarar en quin grau se sentien catalans i espanyols (per a cada opció tenien cinc respostes: gens, una mica, bastant, molt, del tot). En primer lloc, ens centrem en els resultats per a la pregunta relacionada amb el grup d'identificació català i observem que la meitat de la mostra es consideren del tot catalans i hi ha un 27 % més d'informants que declaren ser molt catalans. És a dir, que més de tres quarts de la mostra declaren sentir-se molt o del tot catalans, mentre que les altres tres opcions i les altres opcions (bastant, una mica i gens) representen cada una el 10 % o menys de la mostra. Si ens fixem ara en el grup d'identificació espanyol, gairebé un 36 % dels estudiants enquestats declaren no sentir-se gens espanyols i un 27 % només se'n senten una mica, mentre que els s'identifiquen com a espanyols del tot són poc menys d'un 10 %. Finalment, hi ha un 17,2% de la mostra que declara que se sent espanyol "del tot".

Gràfic 26. Distribució dels informants de la mostra de Barcelona segons el grup d'identificació català i espanyol

Resulta difícil comparar la composició de la nostra mostra segons aquesta variable amb altres dades de la població jove general, ja que la pregunta i les opcions de resposta són diferents (OCJ, 2011). Tot i les diferències, tanmateix, podem veure a les dades de l'OCJ (2011) que la meitat de la població jove en general s'autodeclaren com a catalans o més catalans que espanyols, com els nostres informants se senten “molt” o “del tot catalans”. De la mateixa manera, a l'enquesta de participació i política, les opcions “només espanyol” i “més espanyol que català” són força minoritàries (11 %), de forma similar a les nostres dades.

Dades OCJ2011		La nostra mostra	
Només catalans i més catalans que espanyols	47,7 %	Del tot i molt catalans	76 %
Només espanyols i més espanyols que catalans	11 %	Del tot i molt espanyols	27 %

Taula 16. Comparació de les opcions de resposta i dels resultats entre l'enquesta de l'OCJ i la nostra mostra de Barcelona

Tal com hem detallat anteriorment, La variable que combina les identitats espanyola i catalana presenta la distribueix la mostra en dos grups força similars: els enquestats que es consideren menys catalans que la mitjana són gairebé el 45 %, mentre que els que se senten més catalans són més de la meitat, el 55,2 %.

6.1.5. Correlacions de les variables de Barcelona

Aquí descriurem de forma general quines correlacions existeixen entre les variables de la mostra de Barcelona. A la Taula 17⁵⁴ s'indiquen les correlacions existents, amb el valor de la r i el nivell de significació a sota. Quan la r té un valor més gran de ,40, la cel·la de la taula està marcada de color blau fosc, si el valor és d'entre ,30 i ,39, la cel·la és blau cel, i l'hem deixada blanca quan r és menor de ,30. Com havíem indicat anteriorment (vegeu secció 5.7.3.), aquests nivells de correlació es considerarien moderats o baixos en l'àmbit de la lingüística. Tal com hem fet fins ara, les presentarem segons el tipus de variable, si són sociodemogràfiques; lingüístiques; de consum de cultura, TIC i mitjans, o d'ideologia i identitat. Comentem a continuació quines variables no presenten gaires correlacions i després ens fixarem en com es relacionen la resta, per blocs.

Hi ha quatre variables que presenten molt poques correlacions amb la resta de característiques estudiades. Aquestes són *a)* el gènere (només correlacionat amb el coneixement d'altres idiomes), *b)* el nivell sociocultural dels progenitors (que únicament presenta relacions amb

⁵⁴ Les abreviatures que hem fet servir en aquesta taula: origen geolingüístic (origen), gènere (gènere), nivell socioprofessional (NSP), nivell sociocultural (NSC), llengua d'escolarització (L. esc.), llengua inicial (L1), llengua predominant als usos interpersonals (U. interp.), llengua predominant a les xarxes socials (XS), coneixements autodeclarats de català (C. CAT), coneixements autodeclarats de castellà (C. ESP), coneixements autodeclarats d'altres idiomes (C. altres), índex cultural (IC), ús del català a les TIC (TIC CAT), ús del castellà a les TIC (TIC ESP), ús del català als mitjans (Mitjans), autoposicionament polític (política) i el grup d'identificació (ICE).

el nivell socioprofessional, la llengua predominant als usos interpersonals i a les xarxes socials), c) l'índex cultural (només relacionat amb el coneixement autodeclarat de castellà i altres llengües), d) l'autoposicionament polític (només relacionat amb la presència de català i castellà a les TIC).

Ara passem a analitzar què ens indiquen les anàlisis sobre les variables sociodemogràfiques. Destaquem la variable de l'origen geolingüístic està correlacionada amb quasi totes les altres variables, especialment amb les lingüístiques i ideològiques: el nivell socioprofessional dels progenitors, l'escolarització en català, la llengua inicial, la llengua majoritària als usos interpersonals i les TIC, el coneixement autodeclarat de castellà, la presència del castellà a les TIC i el consum de mitjans en català, l'ICE, la presència del català a les TIC, el coneixement autodeclarat del català i d'altres idiomes. Això significa que haver nascut a les Illes significa tenir més possibilitats d'agrupar-se al nivell socioprofessional alt, tenir el català com a llengua inicial, fer servir majoritàriament la llengua catalana als seus usos interpersonals i a les xarxes socials, declarar saber més català i idiomes estrangers, però menys castellà, tenir més TIC configurades en català i menys en castellà, consumir més mitjans en la llengua pròpia de Catalunya i sentir-se més catalans.

Passem ara a comentar les variables lingüístiques, que, com era esperable, estan molt correlacionades entre elles, especialment la llengua inicial i la llengua predominant als usos interpersonals i les xarxes socials. A part d'estar molt relacionades les unes amb les altres, també presenten correlacions més fortes que en la majoria dels casos amb la variable sobre el grup d'identificació (ICE), la presència del català a les TIC i l'origen geolingüístic.

També les variables de consum de cultura, mitjans i TIC presenten correlacions prou altes entre elles i, especialment, amb les variables lingüístiques. Subratllem que la presència del català a les TIC està correlacionada amb gairebé tota la resta de característiques tingudes en compte.

Finalment, les dues variables considerades sobre la ideologia i el grup d'identificació presenten un comportament molt diferent. Mentre que l'autoposicionament polític no es relaciona amb quasi cap de les altres variables, la identificació amb el grup català presenta correlacions amb les variables lingüístiques, de consum de mitjans i TIC, i amb l'origen.

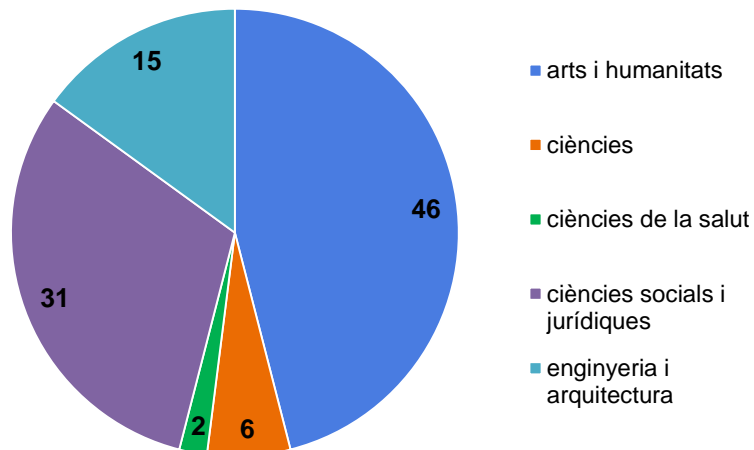
	Gènere	NSP	NSC	L. esc.	L1	U. interp.	XS	C. CAT	C. ESP	C.altres	IC	TIC CAT	TIC ESP	Mitjans	Política	ICE
Origen		,21 ,002		,40 ,000	,51 ,000	,34 ,000	,43 ,000	-,18 ,008	,20 ,002	-,16 ,021		-,30 ,000	,22 ,001	,27 ,000		-,36 ,000
	Gènere									,16 ,014						
		NSP	,50 ,000		,27 ,000	,21 ,002	,21 ,002	-,17 ,011						,15 ,031		-,20 ,003
			NSC			,18 ,006	,16 ,021									
				L. esc.	,19 ,005	,22 ,001	,33 ,000	-,23 ,001				-,31 ,000	,22 ,001	,20 ,003		-,33 ,000
				L1		,43 ,000	-,47 ,000	-,22 ,001	,30 ,000			-,43 ,000	,38 ,000	,35 ,000		-,46 ,000
						Usos interp.	-,49 ,000	-,41 ,000	,13 ,049			-,42 ,000	,39 ,000	,50 ,000		-,54 ,000
							XS	,38 ,000	-,13 ,054	,16 ,016		,36 ,000	-,32 ,000	-,36 ,000		,46 ,000
							C. CAT	,34 ,000	,14 ,043			,26 ,000	-,18 ,007	-,29 ,000		,41 ,000
									C. ESP.		,13 ,047					
										C. altres	,18 ,009		-,15 ,027			
											IC					
												TIC CAT	-,46 ,000	-,40 ,000	-,16 ,017	,52 ,000
													TIC ESP	,285 ,000	,23 ,000	-,40 ,000
														Mitjans		-,43 ,000
															Política	-,24 ,000

Taula 17. Correlacions de les variables considerades independents a Barcelona

6.2. La mostra de Palma

La mostra de Palma està formada per un total de 196 informants, que tenen una mitjana d'edat de 21,4 (entre els 17 i els 39 anys). Un 88,3 % dels informants van respondre l'enquesta presencialment i la resta (l'11,7 %) ho van fer per Internet. Igual que a Barcelona, la llengua que els informants van escollir per contestar l'enquesta va ser, en gran part, el català (70,9 %).

En aquest cas, tots els informants estan matriculats a la Universitat de les Illes Balears, a grau del campus de Palma. Tot i que a la nostra mostra hi ha estudiants de les diferents branques de coneixement, els estudis hi estan representats de forma desigual. Aquí, la gran majoria són estudiants d'humanitats (46 %) o ciències socials (31 %). Els estudiants d'enginyeria i arquitectura representen el 15 % i els que presenten percentatges més baixos són els de ciències i ciències de la salut, amb un 6 % i 2 %, respectivament.

Gràfic 27. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons les branques d'estudi

La Taula 18 recull els percentatges per branca d'estudis de la nostra mostra i de la UIB en general.⁵⁵ Observem que les diferències més importants es troben a les branques d'arts i humanitats (molt més nombrosa a la nostra mostra) i a la de ciències socials i jurídiques (que en la universitat representa gairebé el 60 % del total i en la nostra mostra és quasi la meitat, el 31 %). Les ciències i les ciències de la salut també estan infrarepresentades a la nostra mostra i, en canvi, les humanitats, i les enginyeries i arquitectura hi tenen més presència que a la UIB en general.

	Mostra	UIB⁵⁶
Arts i humanitats	46 %	11 %
Ciències	6 %	14 %
Ciències de la salut	2 %	6 %
Ciències socials i jurídiques	31 %	59 %
Enginyeria i arquitectura	15 %	10 %

Taula 18. Comparació de la distribució segons branca d'estudis a la nostra mostra i a la UIB. Dades en percentatges

6.2.1. Característiques sociodemogràfiques

Igual que hem fet per descriure la distribució de la mostra començarem amb les característiques sociodemogràfiques. Recordem que aquestes variables inclouen el gènere, l'origen geolingüístic, el hem tingut en compte si els informants nascuts a les Illes Balears van néixer a Palma o a alguna altra població.

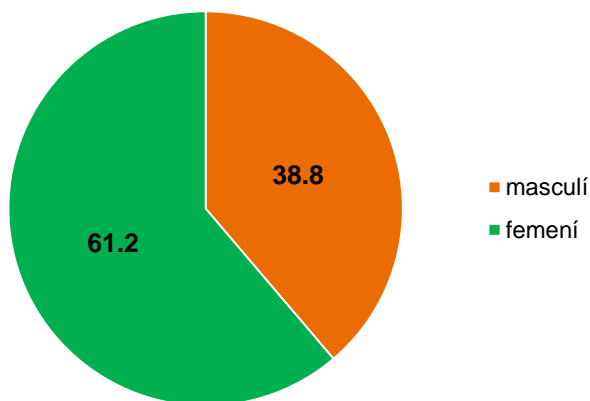
⁵⁵ La classificació dels estudis per branques coincideix amb la de la UIB.

⁵⁶ Dades de matriculació del curs 2011-12 extretes de la web de la UIB.

6.2.1.1. Gènere

La mostra està formada per un 38,8 % d'homes i un 61,2 % de dones, com es veu al Gràfic 28; és a dir, que les dones són majoritàries a la nostra mostra. De fet, les estudiants femenines dones són, també, majoritàries a la UIB en general, ja que d'acord amb les dades de matriculació del curs 2012-13, entre els estudiants d'aquesta universitat e estava formada per un 40,15 % d'homes i un 59,85 % de dones. Tenint en compte aquestes dades, podem dir que la distribució de la nostra mostra per gèneres és molt semblant a la de la població universitària de Mallorca.

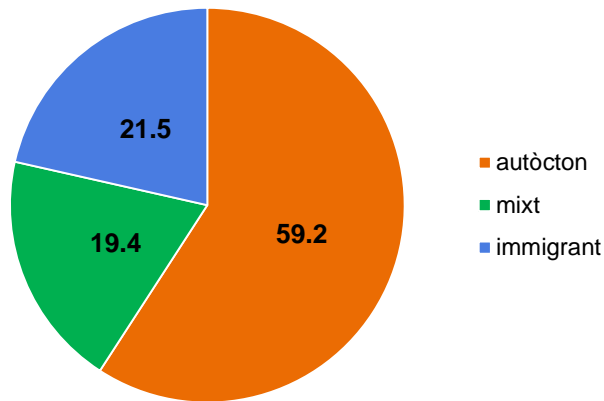
Tal com en el cas de Barcelona, aquest predomini de les dones podria estar relacionat amb el tipus d'estudis que cursen els nostres enquestats. Ja hem comentat que majoritàriament estan matriculats a graus d'humanitats i ciències socials, branques que tradicionalment han tingut una gran presència d'estudiants femenines.

Gràfic 28. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el gènere

6.2.1.2. Origen geolingüístic

Seguint la definició d'autòctons comentada abans, en què tots dos progenitors són nascuts a territoris de parla catalana, resulta que gairebé dos terços dels informants ho són. Els percentatges d'estudiants d'origens mixt i immigrants són molt semblants (al voltant del 20 %).

Gràfic 29. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons l'origen geolingüístic dels progenitors

La major part dels estudiants de la mostra han nascut a les Illes Balears i menys del 10 % dels informants n'han nascut a: un 5,1 % són d'altres comunitats autònomes de l'estat espanyol i el 4,6 % han nascut a l'estranger. D'entre els estudiants procedents d'altres comunitats autònomes, n'hi ha set que van néixer a regions catalanoparlants (sis estudiants de Catalunya i un del País Valencià), i la resta són d'Andalusia (3), Canàries (1), Cantàbria (1), Castella i Lleó (1), Galícia (1) i La Rioja (1). Quant als estudiants estrangers, tres provenen d'Alemanya, un de Bulgària i els cinc restants són de l'Amèrica Llatina (tres de l'Argentina, un de Cuba i un altre del Perú). D'entre els estudiants de la nostra mostra que no han nascut a les Illes

Balears, la majoria fa entre 10 i 22 anys que hi resideixen (67 %), mentre que només al voltant d'un 20 % fa menys de cinc anys que hi viuen.⁵⁷

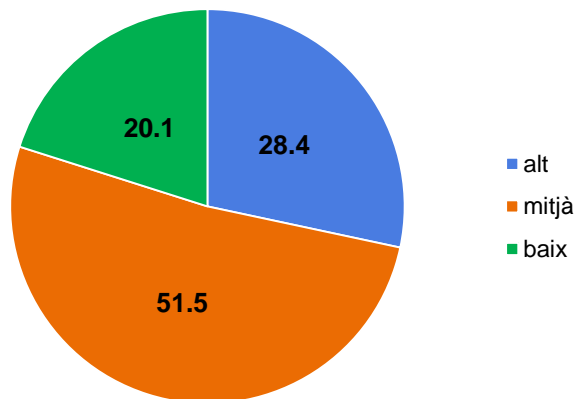
Si comparem aquestes dades amb les de la població general ens trobem que els percentatges de nascuts fora de les Illes són més baixos en la nostra mostra. Entre la població general, hi ha aproximadament un 20 % de persones nascudes a l'estranger i una xifra similar de nascuts a una altra comunitat autònoma. Per contra, a la nostra mostra hi ha només un 10 % d'estudiants nascuts fora de les Illes Balears, incloent-hi els estrangers i els procedents de la resta d'Espanya. Igual que a la mostra de Barcelona, això pot ser degut al fet que la població immigrant accedeixi en menys nombre a estudis universitaris.

A diferència de Barcelona, aquí hem diferenciat entre els estudiants autòctons, aquells que han nascut a Palma i a l'àrea metropolitana, i aquells que no. D'entre els estudiants nascuts a Mallorca, un poc més de la meitat (55,8 %) han nascut fora de Palma, mentre que el 44,2 % restant són de la ciutat.

6.1.2.3. Estatus sociocultural

Pel que fa al nivell d'estudis dels pares, un poc més de la meitat de la mostra tenen progenitors amb un nivell d'estudis mitjà (52 %). Els que tenen pares amb un nivell d'estudis baix representen el 20 % i el 28 % restant formen part del grup amb estudis més alts.

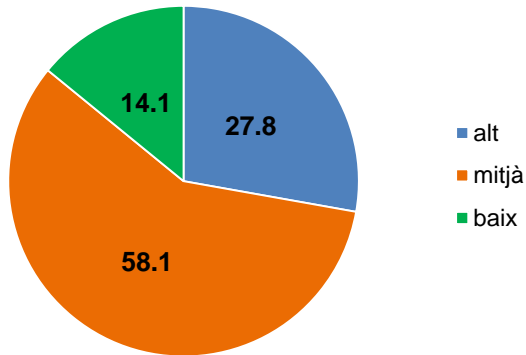
⁵⁷ Hi ha tres informants (12,5 %) que no especifiquen quant temps fa que viuen a les Illes.

Gràfic 30. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el nivell sociocultural dels progenitors

6.1.2.4. *Estatus socioprofessional*

Si mirem ara la distribució segons el nivell socioprofessional dels progenitors dels informants, resulta que, un altre cop, els estudiants classificats dins del nivell mitjà són la majoria, amb un 58 %, seguits pels que tenen progenitors amb un nivell socioeconòmic alt (28 %) i, finalment, els menys nombrosos són els del grup més baix (només un 14 %). Com passava a Catalunya, tant en la variable del nivell sociocultural dels progenitors com en la del nivell socioeconòmic, el nivell més baix està molt poc representat a la nostra mostra, segurament pels motius que ja hem comentat (vegeu 6.1.1.4).

Gràfic 31. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el nivell socioprofessional dels seus progenitors

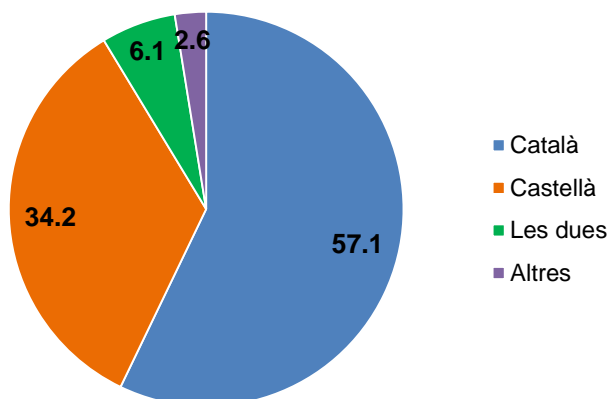
6.2.2. Característiques lingüístiques

En aquesta secció presentarem la distribució de la mostra segons les variables lingüístiques. Recordem que en aquest estudi tenim en compte la llengua inicial, la llengua d'escolarització, la llengua predominant als usos lingüístics interpersonals i la llengua predominant a les xarxes socials, i els coneixements autodeclarats de català, castellà i idiomes estrangers.

6.2.2.1. Llengua inicial

De manera majoritària, el català és la llengua inicial dels informants (57 %). El castellà ho és per a un terç de la mostra mentre que només un 6 % dels informants declaren que de petits van aprendre el català i el castellà per igual. Només un 3 % dels estudiants indiquen que tenen altres llengües inicials, que inclouen l'alemany, l'anglès, el búlgar i el francès. Tal com passava a Barcelona, hi ha una sobrerrepresentació dels informants que tenen el català com a llengua inicial i els que van aprendre el castellà representen percentatges més baixos a la nostra mostra que en la població general. Segons les dades de l'enquesta

sociolingüística de 2003, els joves d'entre 15 i 29 anys que tenen el català com a llengua inicial representen el 34,2 % i els que tenen el castellà, el 55,1 %.

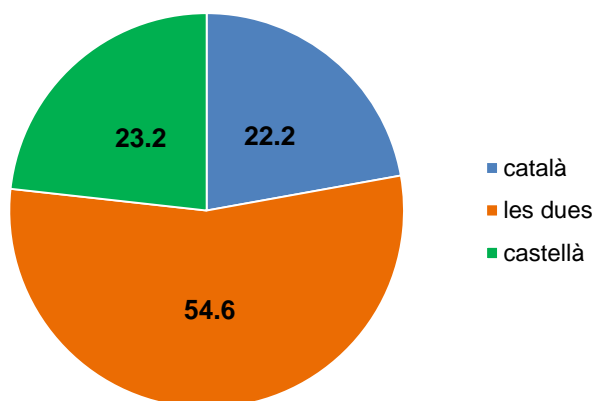
Gràfic 32. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segona la llengua inicial dels informants

6.2.2.2. Llengua d'escolarització

Quant a la llengua d'escolarització dels informants, la gran majoria (més d'un 80 %) asseguren que s'han escolaritzat únicament en català. Un 16 % declaren que s'han escolaritzat parcialment en català i només un 1 % (dos informants) no s'ha escolaritzat mai en la llengua pròpia.

6.2.2.3. Llengua predominant als usos interpersonals

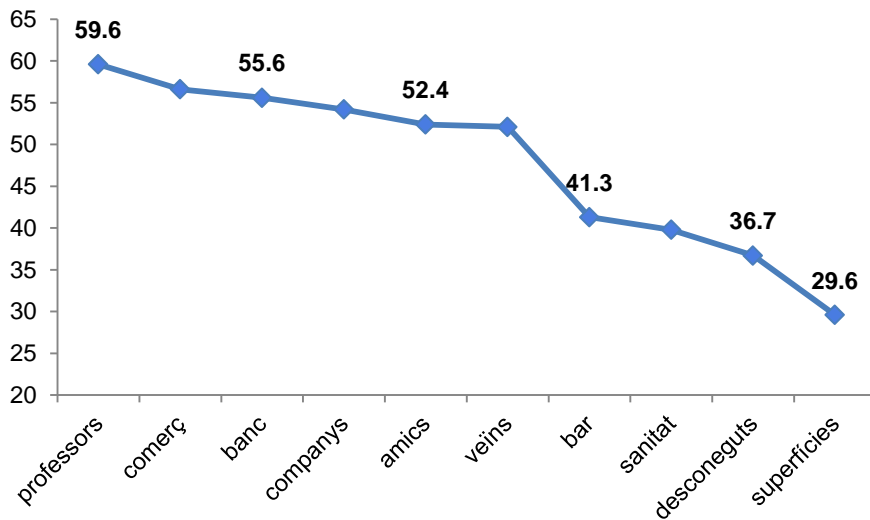
Més de la meitat dels informants utilitzen tant el català com el castellà als seus usos interpersonals (55 %). En canvi, els estudiants que fan servir majoritàriament una sola llengua, sigui el català o el castellà, presenten percentatges molt similars entre ells, del 22 i 23 %, respectivament.

Gràfic 33. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons la llengua predominant als usos interpersonals

Tal com hem fet amb la mostra de Barcelona, ara analitzarem en quins contextos els nostres informants fan servir majoritàriament el català (Gràfic 34).⁵⁸ Els joves de la mostra de Palma usen el català de forma preferent, especialment, amb el professorat, al petit comerç, a les entitats bancàries, amb els companys d'estudi, els amics i els veïns, amb percentatges superiors al 50 %. És a dir que com a mínim la meitat dels estudiants de la nostra mostra utilitzen majoritàriament el català en aquests contextos. Per contra, als bars, amb el personal sanitari, amb desconeguts i a les grans superfícies l'ús del català baixa considerablement (10 punts com a mínim).

⁵⁸ Recordem que els usos majoritaris de català inclouen les opcions de resposta *només en català* i *més en català que en castellà*.

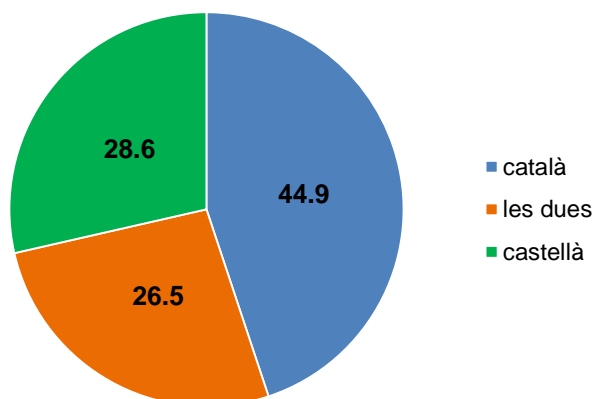
Gràfic 34. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons l'ús del català en diferents contextos

L'ús preferent del català a les relacions interpersonals dels informants de la nostra mostra és força més alt (entre un 10 i un 26,6 %) que entre la població jove general. La diferència principal, la trobem en la presència del català als petits comerços; mentre que entre la població jove en general només un 29,8 % utilitzen majoritàriament el català, a la nostra mostra hi ha més d'un 50 % que opten per la llengua catalana en aquestes situacions. També és força significativa la diferència en l'ús del català amb els amics, que és un 26 % més alta en la nostra mostra. Les divergències més petites les trobem amb el personal sanitari i les grans superfícies, al voltant del 10 %.

6.2.2.4. Llengua predominant a les xarxes socials

El percentatge d'informants que opten per parlar sobretot en castellà a les seves relacions personals (25 %) és molt similar al d'aquells que declaren fer servir el català i el castellà de forma similar (30 %). majoritàriament el castellà amb les seves xarxes socials i els que fan

servir les dues llengües estan força equilibrats, amb percentatges entre el 25 i el 30 %. La majoria d'estudiants, però, opten per fer servir el català de forma predominant a les seves xarxes socials, un 45 %.

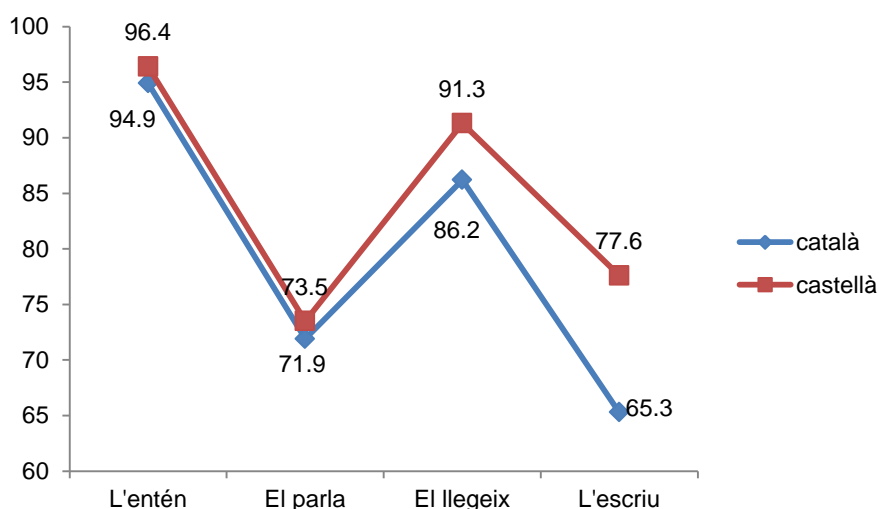
Gràfic 35. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons la llengua predominant de les xarxes socials

Igual que passava amb la mostra de Barcelona, hi ha una sobrerrepresentació d'estudiants que tenen el català com a llengua inicial (57,1 %). Això, segurament fa que hi hagi, també, un gran nombre d'informants que fan servir el català a les seves xarxes socials i als usos interpersonal. També com ja hem apuntat, això podria incidir en les actituds lingüístiques, com analitzarem més endavant.

6.2.2.5. Coneixements lingüístics autodeclarats

En aquest cas, els informants havien de dir quins eren els seus nivells de català, castellà i altres idiomes, i havien de contestar en una escala de cinc graus, segons el coneixement que tenien de cada llengua (*gens, una mica, regular, bé, molt bé*). Al Gràfic 36 podem veure les dades sobre el percentatge d'informants que declaren que entenen, parlen, llegeixen i escriuen molt bé el català (en blau) i el castellà (en

vermell) *molt bé*. Destaquem que els percentatges en català són sempre més baixos que en castellà, especialment quant a la lectura i, sobretot, l'escriptura. Els estudiants que diuen entendre molt bé el català i el castellà representen un percentatge molt alt, amb un 95 % per a totes dues llengües. Encara que els qui declaren saber parlar molt bé totes dues llengües són força menys nombrosos, les xifres també són similars per a les dues llengües, al voltant d'un 72 %. Pel que fa a les altres dues habilitats, les diferències entre català i castellà són més importants; mentre que els informants que consideren que llegeixen molt bé el castellà són el 91,3 %, en el cas de la llengua catalana el percentatge baixa fins el 86,2 %. Finalment, els que escriuen molt bé el castellà són un 77,6 % i, el català, un 65,3 %.

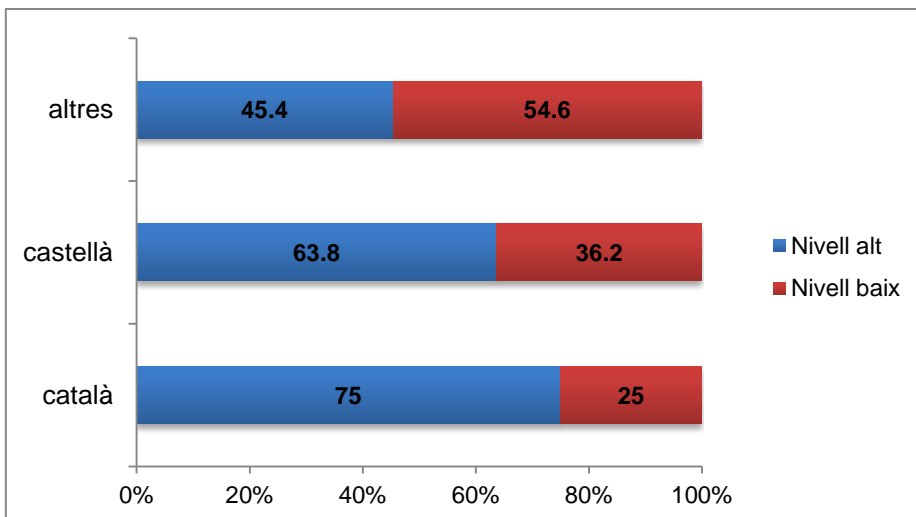
Gràfic 36. Distribució dels coneixements autodeclarats de català i castellà dels estudiants de la mostra de Palma (opció "Molt bé")

Recordem que a partir dels coneixements lingüístics declarats vam crear dos grups: els informants amb coneixements més alts que la mitjana i els que tenien coneixements més baixos. Quan dividim la mostra segons això, trobem dos grups molt desequilibrats, ja que aquells que diuen saber menys català representen només el 25 % i el 75 % restant autodeclaren tenir uns coneixements alts de català. Si

fem el mateix amb els coneixements de castellà, els dos grups queden més igualats: els informants que creuen que saben més castellà són el 64 % i els que diuen que en saben menys, el 36 %.

Vam crear, també, un índex per mesurar el coneixement autodeclarat d'idiomes estrangers. Observem que els informants que se situen per damunt de la mitjana representen el 45 %, mentre que els que estan per sota la mitjana són el 55 %. És a dir que es distribueixen de forma bastant equitativa. Si ens fixem més detalladament en els nivells de coneixement d'idiomes estrangers per separat, l'anglès és l'idioma estranger que els informants més dominen amb una mitjana de 0,65 sobre 1, encara que hi ha alguna persona que diu desconèixer l'anglès completament. Els índexs de coneixement del francès i de l'alemany són força més baixos, 0,14 i 0,16, respectivament.

Al Gràfic 37 es pot observar quina és la distribució de la mostra segons el coneixement autodeclarat de català, castellà i idiomes estrangers (l'opció *altres* al gràfic de més avall). Veiem que mentre que la mostra està repartida de forma similar segons el coneixement d'idiomes estrangers, la majoria d'informants declaren tenir un coneixement alt de català i castellà.

Gràfic 37. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el coneixement autodeclarat de català, castellà i idiomes estrangers

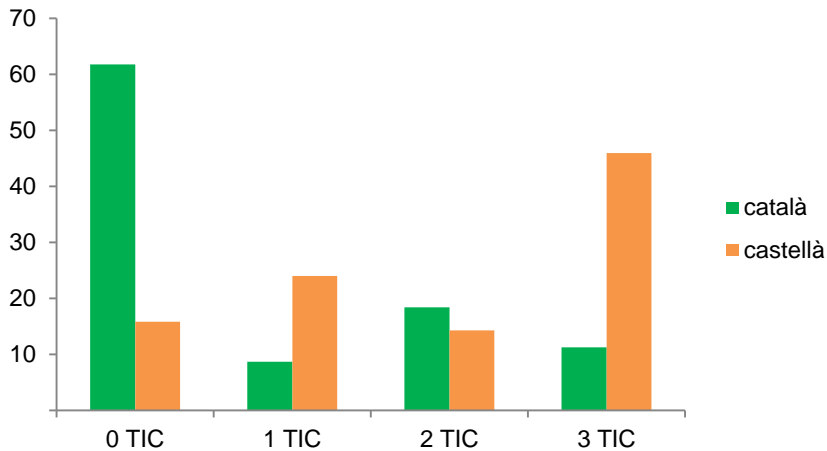
6.2.3. Consum de TIC, mitjans i cultura

Aquí, ens fixarem en la distribució de la mostra segons les variables de consum de TIC, mitjans i cultura. Aquestes inclouen les llengües utilitzades a les TIC, el nivell cultural i la llengua en què es consumeixen mitjans de comunicació.

6.2.3.1. Llengua de les TIC

El Gràfic 38 ens permet veure quines són les llengües que predominen a les TIC dels informants. Observem que el castellà és, clarament, la llengua que hi té més presència. Cal destacar que més d'un 60 % de la mostra no fan servir la llengua catalana per a cap de les TIC del qüestionari. I, és més, gairebé la meitat de la mostra (45,9 %) tenen configurats tant el mòbil, com el navegador d'Internet i el Facebook en castellà. L'ús del català en aquestes TIC és força minoritari. Si analitzem més concretament quin és l'ús del català en cada una de les TIC, observem que com és habitual entre els

estudiants de les universitats de Barcelona, també els de Palma fan servir el català per configurar el Facebook (32,7 %) en major proporció que el mòbil (18,9 %).

Gràfic 38. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons la llengua de les TIC

6.2.3.2. Índex cultural

Aquesta variable tenia en compte la freqüència en què els estudiants llegien llibres i revistes i escoltaven música. Amb les seves respostes, vam crear un índex cultural, en vam calcular la mitjana i vam dividir la mostra entre els que tenien un índex superior o inferior a la mitjana. D'aquesta manera, la mostra queda distribuïda de manera equilibrada entre els informants amb un índex cultural més alt (49 %) i els que el tenen més baix (51 %).

6.2.3.3. Llengua dels mitjans

Com ja hem explicat, els mitjans que es van considerar per crear un índex que mesurés l'ús del català i del castellà als mitjans van ser els canals de televisió, els diaris i les emissores de ràdio. També obtenim dos grups molt semblants quan mirem la distribució segons la llengua

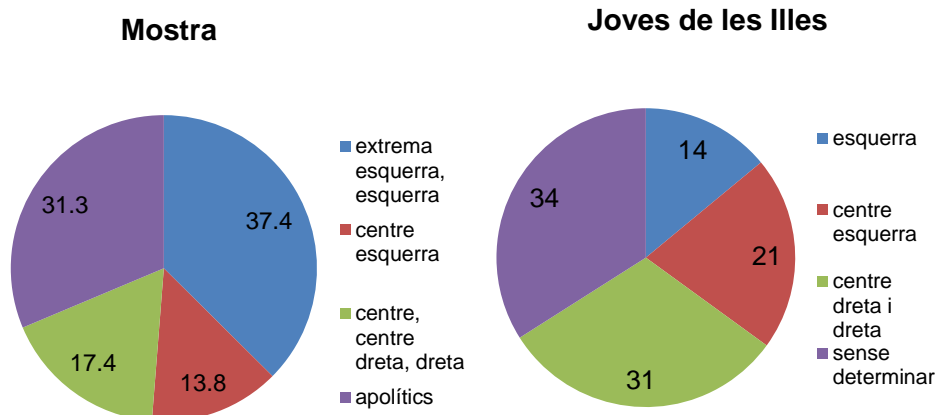
que predomina en el consum de mitjans. Per al 48 %, el català és la llengua predominant i per al 52 % restant ho és el castellà, com es pot veure al gràfic següent, percentatges que són pràcticament iguals que els de la mostra de Barcelona.

6.2.4. Característiques ideològiques i identitàries

En aquesta última secció ens fixarem en les característiques d'ideologia política i identitat nacional dels estudiants de la mostra de Palma. En aquest bloc, les variables seleccionades són l'autoposicionament polític i el grup d'identificació.

6.2.4.1. Autoposicionament polític

La distribució dels informants de Palma segons el seu posicionament polític declarat s'allunya del posicionament del jovent de les Illes Balears. Això es relaciona amb què gairebé un 40 % dels estudiants de la nostra mostra, concretament un 37,4 %, se situen a l'extrema esquerra i l'esquerra, en comparació amb el 14 % de joves de les Illes. Una altra diferència important, la trobem en els joves de les Illes que s'autoposicionen al centre, centre dreta i dreta, que són el 31 %, i en la nostra mostra són quasi la meitat, el 17,4 %. Finalment, els joves que es declaren de centre esquerra a la nostra mostra representen un 13,8 %, un percentatge que és una mica superior entre els joves de les Illes (21 %). De fet, els únics percentatges similars amb els de la nostra mostra són els de l'opció *sense determinar*, que presenta dades similars als *apolítics* de la nostra mostra, al voltant del 30 %.

Gràfic 39. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma (esquerra) i els joves de les Illes Balears (dreta) segons la l'autoposicionament polític

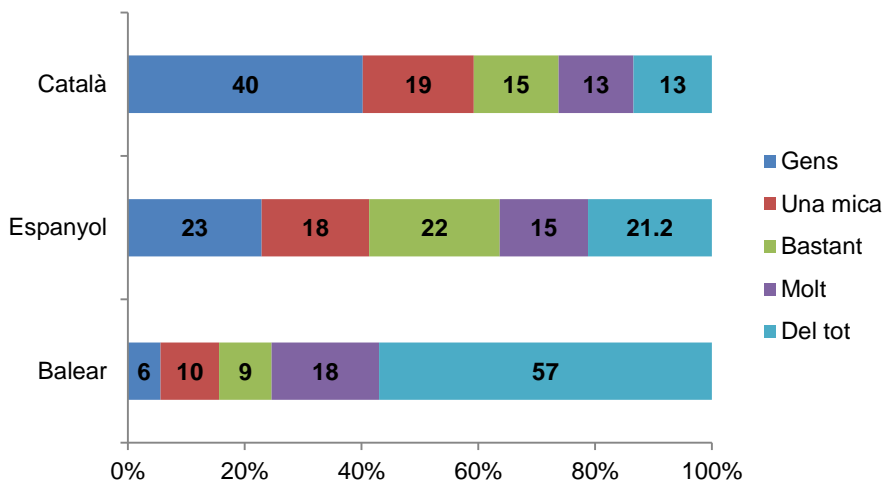
Creiem que, en part, aquestes diferències es podrien explicar per les opcions de resposta, que oferia l'enquesta de l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears i la nostra. Al primer estudi no s'inclou l'opció *extrema esquerra*, que presenta un percentatge força alt a la nostra mostra (juntament amb la resposta *esquerra* inclouen més d'un terç dels estudiants). La resta de posicionaments són semblants, excepte l'opció *sense determinar*, que ja hem comentat.

6.2.4.2. Grup d'identificació

La distribució dels estudiants de la mostra segons el seu grau d'identificació com a catalans, espanyols i balears⁵⁹ ens descobreix que la gran majoria se senten del tot, molt o bastant balears o de la seva illa (quasi el 85 %). Per contra, els que declaren que no s'identifiquen gens amb els balears o de la seva illa són només un 5,6 %. En segon lloc, hi ha un gran nombre d'estudiants que no

⁵⁹ Recordem que l'opció de resposta no era *balear*, era *mallorquí / menorquí / eivissenc / formenterenc / de la teva illa*. Utilitzem, aquí, *balear* per qüestions de brevetat.

s'identifiquen gens com a catalans (40,2 %), mentre els que ho s'hi identifiquen del tot o molt representen el 26,2 % del total. Respecte a la identitat espanyola, podem veure que la mostra està repartida de manera homogènia entre totes les opcions, amb percentatges entre el 15 i el 23 %.

Gràfic 40. Distribució dels estudiants de la mostra de Palma segons el grup d'identificació

A partir de la mitjana dels índexs que combinen la identitat balear i l'espanyola (IBE), la mostra queda distribuïda de forma més o menys equitativa. Mentre que hi ha un 53,6 % dels estudiants de la mostra que s'autoposicionen com a més balears o de la seva illa, el 46,4 % restant declaren que se senten més espanyols.

6.2.5. Correlacions entre les variables de Palma

A Palma, en general, les correlacions són una mica més altes que a Barcelona. En aquest cas, a la Taula 19,⁶⁰ hem marcat en taronja fosc

⁶⁰ Les abreviatures que hem fet servir en aquesta taula: origen geolingüístic (origen), lloc de naixement (Palma), gènere (gènere), nivell socioprofessional (NSP), nivell sociocultural (NSC), llengua d'escolarització (L. esc.), llengua inicial (L1), llengua

quan el valor de r és superior a ,50, el taronja clar indica les correlacions amb valors d'entre ,3 i ,49, i si la r és inferior a ,3 la casella queda en blanc. Primer farem un comentari general, i després explicarem els resultats per blocs de variables, destacant-ne els aspectes més importants.

Igual que a Barcelona, hi ha una sèrie de variables que estan correlacionades amb poques de les característiques dels informants. Aquestes són a) el gènere (relacionada amb el lloc de naixement, la llengua d'escolarització, el coneixement declarat d'altres llengües i la llengua de consum de mitjans), b) el nivell sociocultural dels progenitors (correlacionat amb el nivell socioprofessional dels progenitors, el coneixement autodeclarat de català i l'ús de llengua catalana a les TIC). Destaquem que, el fet de ser noia implica més possibilitats de tenir un coneixement autodeclarat de llengües estrangeres més alt.

Ara passem a descriure les correlacions amb una mica més de detall. D'entre les variables sociodemogràfiques (origen geolingüístic, gènere, lloc de naixement –a Palma o a la resta de l'illa–, nivell sociocultural i socioprofessionals), la que presenta més correlacions és la de l'origen geolingüístic, igual que a Barcelona. Aquesta variable està relacionada amb el lloc de naixement; la llengua d'escolarització; la llengua predominant als usos interpersonals i a les xarxes socials; el coneixement autodeclarat de català, castellà i altres idiomes; les TIC configurades en castellà i en català; el consum de mitjans en català; el

predominant als usos interpersonals (U. interp.), llengua predominant a les xarxes socials (XS), coneixements autodeclarats de català (C. CAT), coneixements autodeclarats de castellà (C. ESP), coneixements autodeclarats d'altres idiomes (C. altres), índex cultural (IC), ús del català a les TIC (TIC CAT), ús del castellà a les TIC (TIC ESP), ús del català als mitjans (Mitjans), autoposicionament polític (política) i el grup d'identificació (IBE).

grup d'identificació, i l'autoposicionament polític). Això significa que és més probable que els informants autòctons s'hagin escolaritzat en català, tinguin el català com a llengua inicial i l'usin majoritàriament en els seus usos interpersonals i xarxes socials, declarin tenir més coneixement de llengua catalana, i menys de castellà i altres idiomes. És més possible, també, que aquests informants tinguin configurades més TIC en català i menys en castellà, consumeixen, també, més mitjans en català, s'autodeclarin d'esquerres i s'identifiquin com a més balears.

Pel que fa a les variables lingüístiques, la llengua majoritària a les xarxes socials està correlacionada gairebé amb totes les altres característiques estudiades (excepte el gènere, el nivell sociocultural i l'ICE). Presenta relacions especialment fortes (superiors al ,5) amb l'origen geolingüístic, la llengua inicial, la llengua majoritària als usos interpersonals, el coneixement declarat de català i l'IBE. Subratllem, també, que segons les anàlisis realitzades no existeix cap relació entre els coneixements declarats de català i castellà, però el nivell de castellà està correlacionat positivament amb el d'altres idiomes; o sigui que aquells que diuen saber més castellà, és més probable que també declarin tenir més coneixements d'anglès, alemany i francès.

Centrem-nos ara en les correlacions més rellevants que presenten les variables de consum de cultura, TIC i mitjans. Destaquem que estan molt correlacionades amb les variables lingüístiques, ideològiques i l'origen geolingüístic. Les dues variables relacionades amb les TIC presenten correlacions amb gairebé totes les altres variables.

Per acabar, volem destacar la importància de les variables ideològiques i identitàries. Destaquem especialment el nombre de correlacions que existeixen entre l'IBE, la variable sobre el grup

d'identificació, i la resta. A més, subratllem que mentre que la variable d'autoposicionament polític a Barcelona no es correlacionava amb quasi cap de les característiques dels informants, en aquest cas presenta relacions moderades amb variables lingüístiques (llengua predominant als usos interpersonals i les xarxes socials, coneixement d'altres idiomes) i amb totes les variables de consum de cultura, TIC i mitjans, i amb l'origen geolingüístic. Segons això, el fet d'autodeclarar-se d'esquerres implica més possibilitats de ser autòcton, de fer servir el català de forma majoritària als usos interpersonals i a les xarxes socials, declarar saber menys idiomes, tenir més TIC en català i menys en castellà, consumir més mitjans en llengua catalana i més cultura, i es considerar-se més balears que espanyols.

		Palma	NSP	NSC	Escol.	L1	U. Inter.	XS	C. CAT	C. ESP	C. Altres	Cultura	TIC_CAT	TIC_ESP	Mitjans	Política_	IBE
Origen		-,17 ,025			,20 ,005	,53 ,000	,50 ,000	,69 ,000	-,36 ,000	,34 ,000	,30 ,000		-,33 ,000	,27 ,000	-,23 ,002	,20 ,005	-,55 ,000
	Gènere	,21 ,005			-,15 ,42						,20 ,005				-,17 ,017		
		Palma			-,26 ,001	-,19 ,014	-,29 ,000	-,36 ,000		-,19 ,015							,37 ,000
			NSP		-,40 ,000			,14 ,050					-,17 ,018	,15 ,040			-,17 ,024
				NSC					,21 ,004				,15 ,056				
					Escol.		,23 ,002	,23 ,001		,20 ,006			-,16 ,027				-,20 ,008
						L1	,48 ,000	,59 ,000	-,30 ,000	,39 ,000	,19 ,009		-,29 ,000	,27 ,000	-,20 ,005		-,44 ,000
							U. Interp.	,73 ,000	-,54 ,000	,33 ,000	,23 ,002	-,26 ,000	-,56 ,000	,47 ,000	-,39 ,000	,31 ,000	-,65 ,000
								XS	-,50 ,000	,36 ,000	,30 ,000	-,16 ,024	-,48 ,000	,41 ,000	-,39 ,000	,30 ,000	-,70 ,000
									C. CAT				,24 ,001	-,23 ,001	,28 ,000		,43 ,000
										C. ESP	,33 ,000		-,22 ,003	,19 ,008	-,16 ,024		-,28 ,000*
											C. Altres		-,23 ,001			,15 ,036	-,20 ,008
												IC	,22 ,002	-,20 ,004		-,24 ,001	,24 ,001
													TIC CAT	-,73 ,000	,50 ,000	-,43 ,000	,50 ,000
														TIC ESP	-,50 ,000	,32 ,000	-,46 ,000
															Mitjans	-,30 ,000	,41 ,000
																Política	-,34 ,000

Taula 19. Correlacions de les variables considerades independents a Palma

6.3. Comparació de les mostres i síntesi

Aquesta secció és l'última que es dedica a la caracterització dels estudiants de les mostres i es dedicarà a oferir una comparació entre els informants de Barcelona i de Palma. Recordem que les nostres mostres tenen un marge d'error considerable i que no sabem en quina mesura poden ser considerades com a representatives. A continuació, hem resumit les principals similituds i diferències entre les dues mostres a la Taula 20 i més avall les comentarem amb més detall. Abans, però, volem recordar que, la mostra de Barcelona és una mica més nombrosa, i que mentre que a Palma la gran majoria d'informants van contestar en la modalitat presencial –amb un membre del projecte a l'aula–, a Barcelona quasi la meitat dels estudiants van respondre l'enquesta per Internet.

	Semblances	Diferències
<i>Variables sociodemogràfiques</i>	Gènere: predomini de les informants femenines	Nivell sociocultural: més alt a Barcelona
	Origen: predomini dels autòctons	Nivell socioprofessional: més alt a Barcelona
<i>Variables lingüístiques</i>	Llengua inicial: predomini del català	L. xarxes socials: més castellà a Palma
		L. usos interpersonal: més castellà a Palma
	L. usos interpersonal: predomini de totes dues llengües per igual	C. català: més coneixement a Barcelona L. xarxes socials: més castellà a Palma
<i>Variables de consum de cultura, TIC i mitjans</i>	Índex cultural TIC en català TIC en castellà	
<i>Variables d'ideologia política i identitat</i>		Política: més informants d'esqueres a Barcelona Política: més informants apolítics a Palma Grup d'identificació: més informants es declaren espanyols a Palma

Taula 20. Semblances i diferències entre les mostres de Barcelona i Palma

Pel que fa a les similituds entre totes dues mostres, en primer lloc, hem vist que el gènere dels informants està desequilibrat i que en tots dos casos les informants femenines representen més del 60 % dels enquestats. Un altre punt en comú entre les mostres és que els percentatges d'autòctons són similars i més nombrosos que en la població general i, en canvi, hi ha una infrarepresentació dels estudiants d'origen immigrant i mixt.

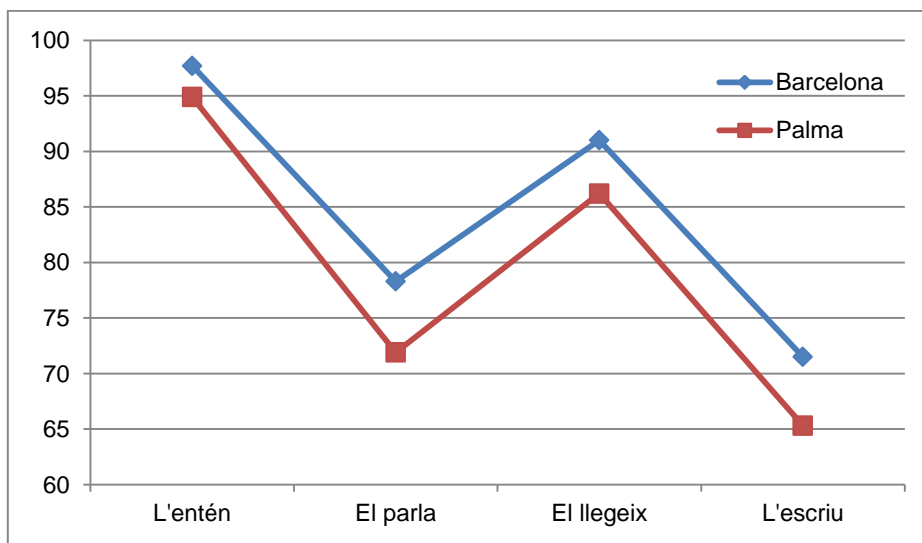
Passem ara a subratllar les semblances relacionades amb les variables lingüístiques. Hem vist que a totes dues mostres hi ha un percentatge molt alt d'estudiants que tenen el català com a llengua inicial (al voltant del 60 %), però que, en canvi, quant a les llengües que predominen als usos lingüístics interpersonals dels informants, a Barcelona i Palma més de la meitat de la mostra diuen que fan servir totes dues llengües per igual.

També, a totes dues mostres l'índex cultural és similar: la mitjana de l'índex cultural és propera al 0,50 i en tots dos casos els estudiants que estan per sobre i per sota de la mitjana estan organitzats de manera equilibrada. Per acabar, la distribució de les dues mostres coincideix d'acord amb la llengua en què tenen les TIC, amb un predomini del castellà a les dues ciutats.

La primera diferència que trobem entre les dues mostres està relacionada amb les variables que mesuren els nivells socioprofessional i sociocultural, que són més alts a Barcelona. Mentre que a Catalunya quasi la meitat de la mostra s'inclou al grup amb un nivell sociocultural alt, a Palma aquest grup representa menys d'un terç dels informants i la major part s'inclouen al grup amb un nivell sociocultural mitjà. Quant a la llengua predominant als usos interpersonals, mentre que a Palma els que utilitzen majoritàriament el

català i els que usen el castellà representen percentatges similars, a Barcelona els que parlen de forma predominant el català (29,2 %) tripliquen els que parlen el castellà (10,5 %). Aquesta presència més baixa del castellà a la mostra de Barcelona també es reflexa en l'ús d'aquesta llengua de manera exclusiva o majoritària amb les persones que formen les xarxes socials dels nostres informants.

Una altra de les diferències que trobem és que els coneixements lingüístics autodeclarats de català i castellà divergeixen una mica. A Palma, els coneixements de català són sempre més baixos que els de castellà (en molt poca diferència en el cas d'entendre i parlar, i ja amb diferències més importants per al llegir i escriure). Els percentatges d'informants que tenen un molt bon nivell de castellà són pràcticament idèntics entre els informants de les dues ciutats en totes quatre habilitats i, per tant, el que varia és el nivell autodeclarat de català. Els nivells de català són entre un 3 i un 6 % més baixos entre els informants de Palma, com es pot observar al Gràfic 41.

Gràfic 41. Comparació del coneixement autodeclarat de català a Palma i Barcelona

Finalment, les variables d'ideologia i identitat presenten força diferències d'una mostra a l'altra. A Barcelona els grups d'esquerra i extrema esquerra són més nombrosos, mentre que a Palma el grup que és més gran és el d'apolítics. Pel que fa al grup d'identificació, la pregunta és diferent d'un lloc a l'altre, cosa que fa molt difícil la comparació en aquest cas. Destaquem, però, que a Barcelona hi ha molt pocs participants que es declarin *del tot* o *molt* espanyols, cosa que no passa a Palma.

7. ANÀLISIS DE LES ACTITUDS I LES IDEOLOGIES LINGÜÍSTIQUES

Aquest capítol té dues grans seccions. A la primera (7.1.) s'analitzen les actituds lingüístiques dels informants; és a dir, la informació que hem aconseguit amb la tècnica d'aparellament de veus disfressades. A la segona (7.2.) ens centrarem les ideologies lingüístiques dels joves universitaris i els valors instrumental i integratiu associats a les llengües, a partir del que hem extret dels grups de discussió.

7.1. Anàlisi de les actituds lingüístiques

Aquesta secció sobre les actituds lingüístiques dels estudiants universitaris està dividida en cinc apartats. En primer lloc, mirarem els resultats de la primera pregunta del qüestionari en què els estudiants havien d'indicar quin consideraven que era l'origen dels locutors (7.1.1.). D'aquesta manera, volíem saber si els informants detectaven la procedència correcta dels locutors.

En segon lloc, ens centrarem en l'anàlisi dels components principals (vegeu secció 5.7.1.). Tal com hem explicat al marc teòric (vegeu secció 2.2.), tradicionalment les actituds lingüístiques s'estudien al voltant de dues dimensions que structuren l'ús social de la llengua: l'estatus i la solidaritat. Volem comprovar si les nostres dades també s'organitzen en aquestes dues dimensions. I, a més, volem saber com es formen aquestes dimensions i si són iguals per al català i el castellà, i a Barcelona i Palma.

En tercer lloc, compararem les puntuacions que cada un dels locutors rep en català i en castellà. Per a aquesta secció, utilitzarem el T-test, per poder comprovar si els informants perceben diferent les mostres

de parla catalanes de les castellanes. També estudiarem com es diferencien les percepcions dels locutors que utilitzen varietats lingüístiques marcades dels bilingües equilibrats.

Per acabar, analitzarem com incideixen les característiques dels informants en les seves actituds lingüístiques. Un cop més, utilitzarem la tècnica del T-test, que aquest cop ens servirà per analitzar si les puntuacions de les mostres de parla varien segons variables sociodemogràfiques, lingüístiques, de consum de mitjans, TIC i cultura, i d'ideologia i d'identitat dels estudiants.

7.1.1. Origen dels locutors

A la primera pregunta del qüestionari de l'aparellament de veus disfressades, es demanava als estudiants que situessin geogràficament cada un dels locutors que sentien. Aquesta pregunta havia de servir per saber si els informants detectaven correctament la procedència dels locutors. És a dir, si les percepcions dels informants coincidien amb els perfils que nosaltres presentàvem.

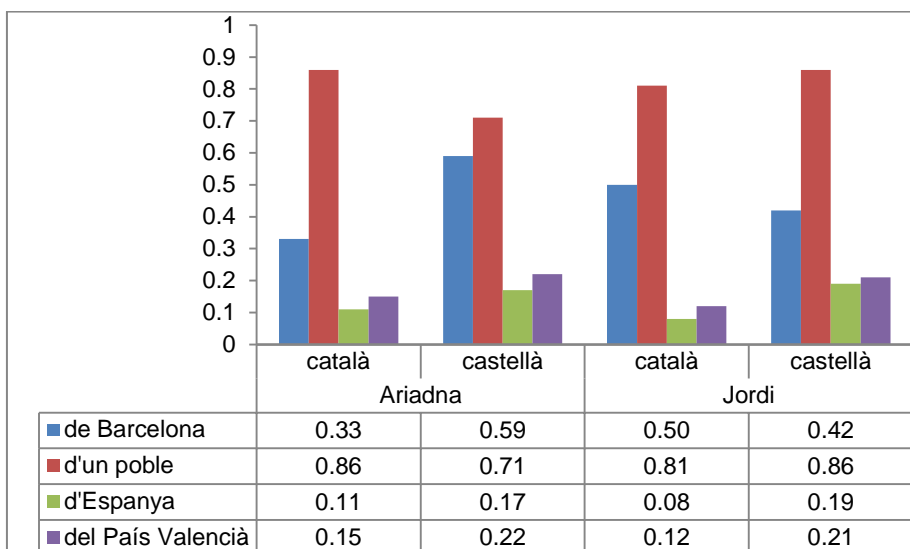
Tal com hem especificat a la metodologia (vegeu secció 5.3.3.), els informants havien de respondre la pregunta *D'on creus que és el parlant?* i al test de reaccions tenien quatre possibles orígens geogràfics, que eren diferents per als informants de Barcelona i Palma. A la capital de Catalunya les possibilitats eren a) de la ciutat de Barcelona o de l'àrea metropolitana, b) d'un poble de Catalunya, c) de la resta d'Espanya i d) del País Valencià. A Palma, en canvi, els estudiants tenien les opcions a) de Palma, b) d'un poble de Mallorca, c) de la resta d'Espanya i d) de Catalunya. Els possibles orígens geogràfics coincidien amb els orígens geogràfics dels locutors que sentien, que representen diferents varietats lingüístiques (vegeu

secció 5.3.2.). Les respostes es van mesurar en escales de 5 graus d'impossible a segur, on l'opció *potser* representa la resposta neutra. Per analitzar les dades, vam normalitzar els resultats de les preguntes del 0 a l'1, on 0 significa *impossible* i 1 vol dir que és *segur*.

7.1.1.1. Origen dels locutors de Barcelona

Començarem amb els resultats dels locutors de Barcelona. Als gràfics veiem, per a cada locutor, quines han estat les respostes en cada una de les possibilitats per als enregistraments en català i en castellà. Recordem que els locutors que vam utilitzar per a l'estudi van ser els següents: dos catalanoparlants (l'Ariadna i el Jordi), dos bilingües equilibrats (la Marta i el Daniel) i dos castellanoparlants (la Carmen i el José). Observem que, en el cas dels catalanoparlants, els informants van considerar que l'origen de l'Ariadna i el Jordi, tant quan parlaven en català com quan ho feien en castellà, era un poble de Catalunya, amb diferència. En les veus en català, l'Ariadna obté un ,86 en la resposta *d'un poble de Catalunya* i un ,33 a la *de Barcelona*. El Jordi té uns resultats molt similars (Gràfic 42); amb un ,81 per a *un poble de Catalunya* i un ,5 per a l'opció *de Barcelona*. Com podem veure, en aquests dos casos la diferència entre la primera i la segona resposta és molt clara i els informants situen aquests dos locutors a un poble de Catalunya, fet que coincideix amb el que nosaltres havíem previst.

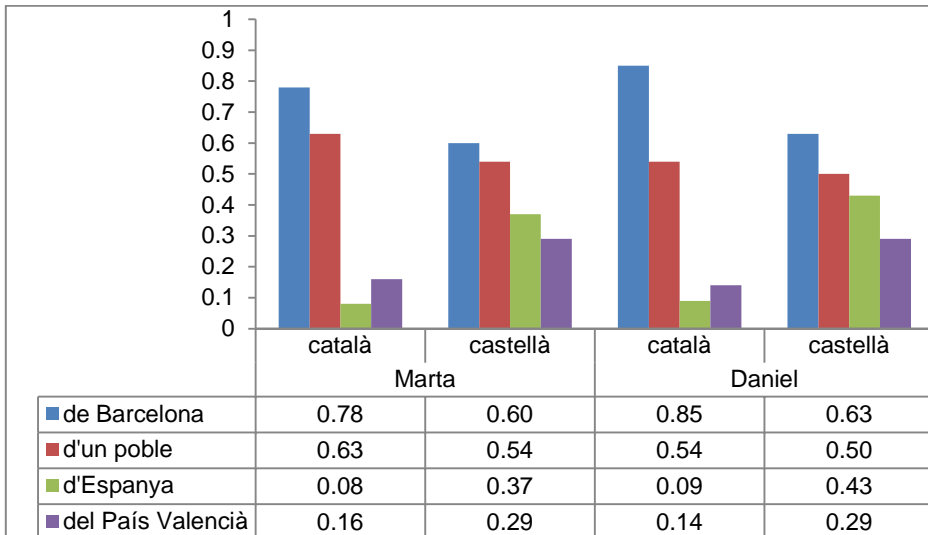
En les gravacions en castellà, els informants també ubiquen l'Ariadna i el Jordi a un poble de Catalunya, amb un ,71 i un ,86, respectivament. En el cas de la veu femenina, els informants consideren que podria ser de Barcelona, amb un ,59, un resultat força més alt que en els altres casos. Les opcions de resposta *de la resta d'Espanya* i *del País Valencià* obtenen puntuacions molt baixes, inferiors al ,2 en tots els casos.

Gràfic 42. Origen dels locutors catalanoparlants segons els estudiants de Barcelona

Els informants van identificar correctament l'origen dels locutors bilingües (la Marta i el Daniel) quan parlen en català, ubicant-los a Barcelona o de l'àrea metropolitana (.78 en el cas de la Marta i .85 en el del Daniel). El Gràfic 43 indica que la resposta *d'un poble de Catalunya* té resultats més baixos, d'entre el .50 i el .65. Les opcions *de la resta d'Espanya* i *del País Valencià* tenen una presència especialment baixa en les gravacions catalanes de la Marta i el Daniel (inferior a .17). També en el cas de les mostres de parla en castellà, la resposta amb una puntuació més alta coincideix amb el que nosaltres havíem previst: els informants assenyalen que la Marta i el Daniel són de Barcelona o de l'àrea metropolitana, amb uns resultats propers al 0,70. Aquest cop, les diferències amb les altres possibles respostes són menors: l'opció *d'un poble de Catalunya* té puntuacions de .5 aproximadament i, encara que les opcions *d'Espanya* i *del País Valencià* continuen sent respostes més minoritàries, obtenen valors

més alts que entre els locutors catalanoparlants, del ,4 i el ,3, respectivament.

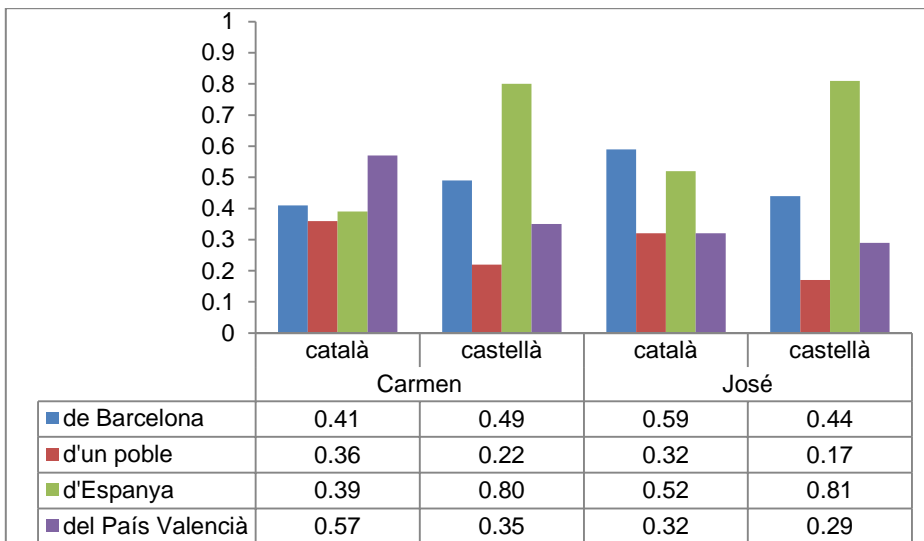

Gràfic 43. Origen dels locutors bilingües segons els estudiants de Barcelona

Passem, ara, als resultats dels locutors castellanoparlants, la Carmen i el José, que són els que presenten més diferències en les respostes quan parlen en català i en castellà. A més, fins aquí havíem vist que els resultats dels dos locutors amb el mateix perfil eren semblants independentment del gènere, però això no passa en les mostres de parla catalanes de la Carmen i el José. Resulta que els informants consideren que el José podria ser de Barcelona o de l'àrea metropolitana, com nosaltres esperàvem, amb un ,59. En canvi, identifiquen que la Carmen seria del País Valencià, amb un ,57 o de Barcelona (,41). Pensem que, d'una banda, els informants han ubicat els locutors a Barcelona perquè tant el locutor com la locutora tenen dificultats a l'hora de pronunciar alguns sons; aquest és el cas de la palatal lateral de la paraula *lladres*, pronunciada [j]adres, o la fricativa de la paraula *joieria*, dita com a [ʒ]oieria. Per tant, relacionen aquestes característiques amb parlants habituals del castellà, més

propis de zones urbanes. D'altra banda, les diferències a l'hora d'ubicar els locutors es podrien explicar per la pronúncia de les vocals: el José fa servir les neutres, però la Carmen no. I, segurament, és per això que alguns informants han considerat que podia ser del País Valencià.

En relació amb les veus castellanes, en aquest cas tots dos locutors han estat ubicats a la resta de l'estat espanyol, amb valors força alts, del ,80. Les respostes dels informants han coincidit, doncs, amb el que esperàvem i totes les altres opcions tenen valors força més baixos.

Gràfic 44. Origen dels locutors castellanoparlants segons els estudiants de Barcelona

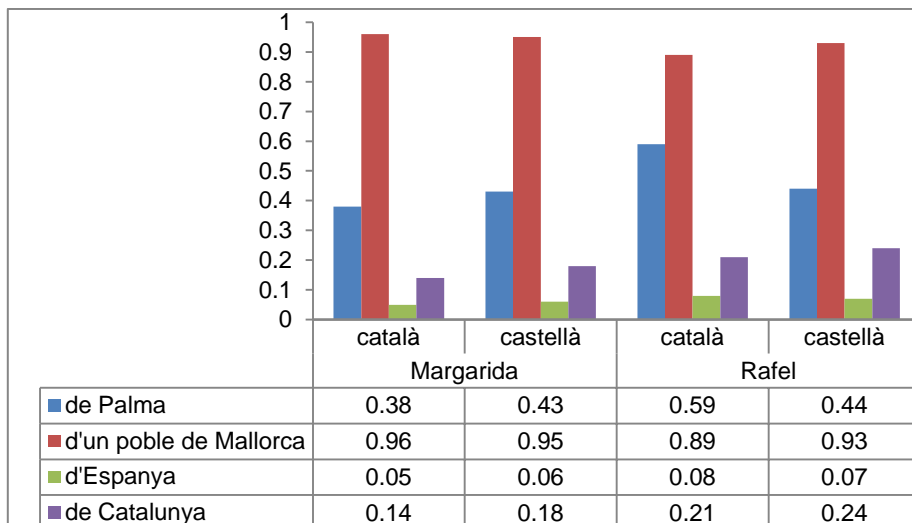
En resum, els resultats que acabem d'analitzar ens permeten confirmar la localització geogràfica dels locutors amb els accents que volem avaluar. Hem pogut comprovar que els estudiants identifiquen correctament l'origen dels locutors, amb algunes excepcions. A més, les dades mostren la rellevància d'un estereotip molt estès, que

relaciona les varietats marcades dels castellanoparlants amb un entorn urbà i les dels catalanoparlants, amb un de rural.

7.1.1.2. Origen dels locutors de Palma

Passem, ara, a les respostes que han obtingut els locutors a Palma. Igual que abans, hem fet servir un gràfic per als locutors catalanoparlants (la Margarida i el Rafel), un altre per als bilingües equilibrats (la Maria i el Ramon) i un tercer, per als castellanoparlants (la Paula i l'Antonio). Per a cada locutor, hem indicat quines han estat les respostes en cada una de les possibilitats (*de Palma, d'un poble de Mallorca, de la resta d'Espanya, de Catalunya*) per als enregistraments en català i en castellà.

Comencem amb els locutors catalanoparlants, al Gràfic 45. Podem veure que la majoria dels informants coincideixen a contestar que la Margarida i el Rafel són molt probablement d'un poble de Mallorca, facin servir la llengua que facin servir. Així, quan parlen en català, la Margarida rep una puntuació de gairebé un 1 per a l'opció *d'un poble de Mallorca* i el Rafel, un ,89. Quan parlen en castellà, els resultats són similars: els informants situen tots dos locutors a un poble de Mallorca amb valors superiors al ,90. Les altres possibles respostes obtenen sempre valors molt més baixos.

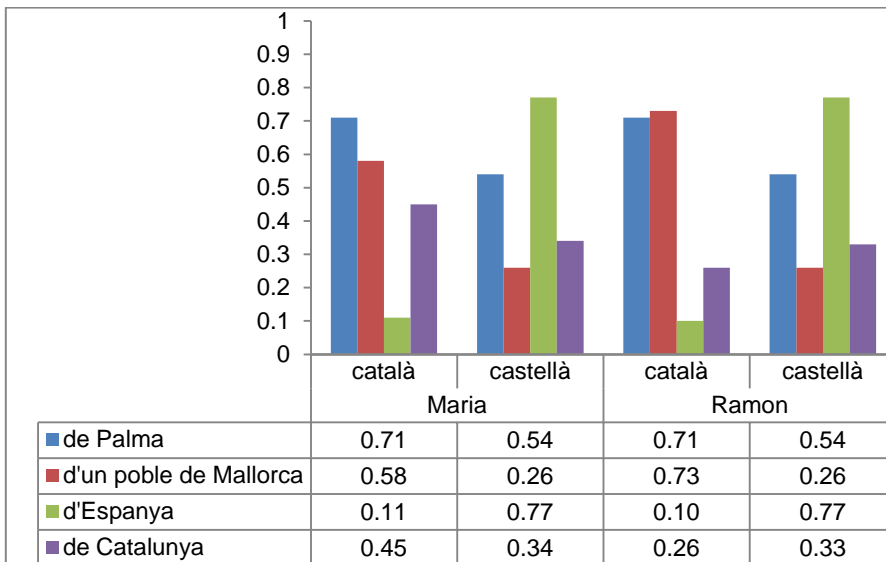

Gràfic 45. Origen dels locutors catalanoparlants segons els estudiants de Palma

Pel que fa als locutors bilingües, la Maria i el Ramon, presenten diferències en funció de la llengua que fan servir i, també, del gènere. Primer, en les mostres de parla en català, els informants situen la Maria clarament a Palma (,71), per davant d'un poble de Mallorca (,58), però al Ramon l'identifiquen tant com de Palma (,71) com d'un poble de Mallorca (,73). A partir d'això, deduïm que els estudiants van tenir dificultats per situar la procedència del locutor masculí. Hem trobat tres diferències entre els enregistraments de la Maria i el Ramon que podrien explicar per què els informants no van identificar clarament d'on provenia el locutor: 1) a la mostra de parla del Ramon hi ha ieismes (a *lladres*, pronunciat [jj]adres, i *vermell*, pronunciat verme[jj]), mentre que la Margarida pronuncia [ʎ]adres i [ʎ]ermell; 2) el Ramon no pronuncia l'oclusiva final a la paraula integran[∅], i 3) el Ramon utilitza un article salat (*des carrer*) i la Margarida sempre fa servir l'article literari.

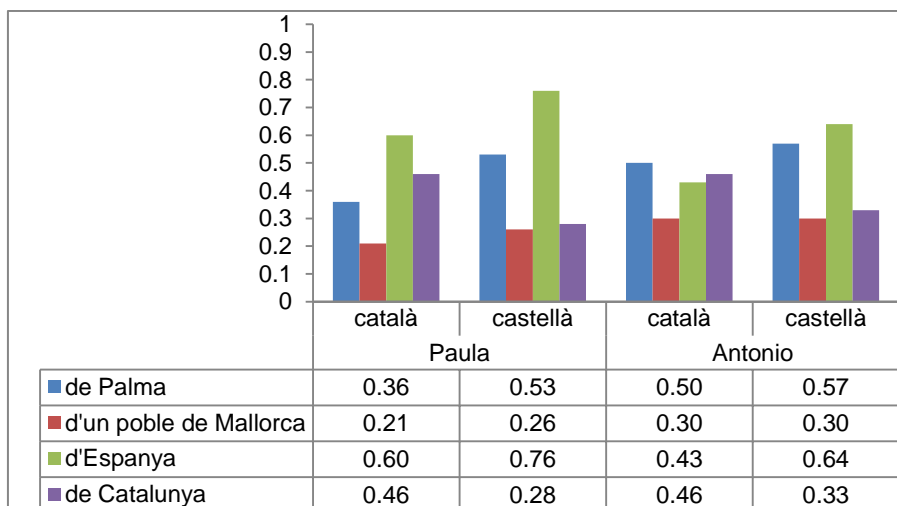
Segon, als enregistraments castellans, les diferències segons el gènere desapareixen, ja que els informants situen tant la Maria com el

Ramon a la resta de l'estat espanyol (,77 en tots dos casos). Això difereix del que passava a Barcelona, on els informants ubicaven els locutors bilingües a la capital catalana quan utilitzaven el castellà. La segona opció més triada a les preguntes de la Maria (,54) i el Ramon (,54) és Palma.

Gràfic 46. Origen dels locutors bilingües segons els estudiants de Palma

Els locutors castellanoparlants (Gràfic 47), com els bilingües, reben resultats diferents segons el gènere. Per un costat, els informants ubiquen la Paula majoritàriament a l'estat espanyol (,76), encara que també hi ha alguns informants que contesten que podria ser de Catalunya (amb un ,46). Per l'altre, els nostres informants no saben exactament on situar l'Antonio quan parla en català i assenyalen que podria ser de Palma (,50), de la resta de l'estat espanyol (,43) o de Catalunya (,46). Les mostres de parla castellana, en canvi, no generen dificultats de localització, ja que els informants ubiquen els locutors castellanoparlants de forma majoritària a la resta d'Espanya (per a la Paula un ,76 i per a l'Antonio un ,64).

Gràfic 47. Origen dels locutors castellanoparlants segons els estudiants de Palma

En breu, hem pogut observar que els informants han ubicat correctament l'origen de la majoria dels locutors. Cal destacar, que s'han detectat algunes diferències segons el gènere dels locutors masculins en les mostres de parla catalanes dels bilingües i els castellanoparlants. Igual que a Barcelona, les varietat dels locutors catalanoparlants s'associen amb zones rurals mentre que les dels castellanoparlants es relaciones amb àrees urbanes.

7.1.1.3. Síntesi

En general, els informants han identificat correctament l'origen dels locutors; o sigui que les percepcions dels informants coincidien amb el perfil que presentàvem. No obstant això, els informants han trobat dificultats a l'hora de localitzar determinats locutors, tal com hem vist. Els estudiants de Barcelona han situat la dona castellanoparlant al País Valencià quan parla català, i no a Barcelona o l'àrea metropolitana com esperàvem (i com han situat l'equivalent masculí). Per als estudiants de Palma, els locutors difícils d'ubicar han estat el locutor bilingüe en català (que els enquestats han situat a Palma o a

un poble de Mallorca) i l'home castellanoparlant, també, quan parlava en català (que podria ser de Palma, un poble de Mallorca o Catalunya).

És important tenir en compte els resultats d'aquesta pregunta a l'hora d'interpretar la manera en què els informants valoren les actituds lingüístiques. El fet que els informants no hagin sabut ubicar correctament alguns dels locutors significa que les actituds que mostren respecte aquests parlants (i les varietats que fan servir) podrien no ser les que nosaltres volíem analitzar. Aquest és el cas de la locutora castellanoparlant de Barcelona, que quan parla en català, els informants l'ubiquen al País Valencià. A Palma, hi ha hagut dos locutors difícils d'identificar. D'una banda, el locutor castellanoparlant, que podria ser de Palma, de Catalunya o de la resta d'Espanya quan fa servir el català. De l'altra, els informants no identifiquen clarament d'on és el Rafel quan parla en català, si de Palma o d'un poble de Mallorca. En aquests casos no podem saber si les actituds que es desprenen de les respostes del qüestionari són envers una varietat no marcada del català o el català com a L1 o L2.

7.1.2. Anàlisi de components principals

L'ús d'adjectius corresponents a trets o característiques socials o psicològiques de les persones per mesurar les actituds lingüístiques ha estat habitual des de la concepció original de la tècnica d'aparellament de veus disfressades (vegeu secció 5.3.). A més, la classificació d'aquests adjectius en dues dimensions, estatus i solidaritat, és reconeguda i avalada per la quantitat d'estudis que s'han dut a terme arreu. No obstant això, també és habitual que es corroborei l'agrupació o classificació dels adjectius, ja que s'ha vist que no sempre s'agrupen de la mateixa manera. Això és el que ens

proposem en aquesta secció: comprovar mitjançant una anàlisi de components principals (ACP) com s'agrupen els adjectius del test de reaccions. Aquesta anàlisi, utilitzada recentment per altres investigadors (Laur, 2008; Newman *et al.*, 2008; Woolard, 1984, 1989) agrupa les variables considerades dependents i, així, permet reduir el nombre de variables amb què hem de treballar.

S'ha comprovat que els resultats de l'ACP poden ser diferents segons quins locutors s'analitzen. Laur (2008) va estudiar les actituds lingüístiques envers l'anglès i el francès a Montreal. Per fer-ho, va utilitzar la tècnica d'aparellament de veus disfressades i, igual que nosaltres, va analitzar com s'agrupaven els factors mitjançant l'ACP. Aquesta autora va descobrir que les veus en anglès i en francès es percebien de forma diferent i mentre que en les veus en francès les anàlisis estadístiques detectaven tres factors, a les veus en anglès només n'hi havia dos. Així, en francès les característiques relacionades amb la competència (*ambició, caràcter, dinàmic, qualitats de líder*) explicaven la meitat de la variància, mentre que, en anglès, a part d'aquests factors, se n'afegien tres més (*intel·ligent, amb estudis, fiable*).

Tenint en compte això, vam decidir fer les anàlisis agrupant els enregistraments segons el sexe i la llengua del locutor. Per tant, vam crear quatre variables noves per a cada comunitat: una combinava els resultats de les veus en català dels locutors masculins, una altra estava composta per les mostres de parla en castellà dels locutors masculins i vam fer el mateix amb els enregistraments de les locutores femenines. Aquestes noves variables són les que hem fet servir per a l'ACP, resultats que comentem més avall.

En totes les anàlisis fetes, vam obtenir tres components que tenien autovalors superiors a 1 (Taula 21), cosa que significa que expliquen, com a mínim, la variància total com ho faria el tret original (Woolard, 1992b, p. 146). Aquests tres components expliquen entre el 77,2 i el 79 % de la variància i són els factors que s'han utilitzat per a la resta de la investigació.

Barcelona						Palma					
Veus en català						Veus en català					
Veus femenines			Veus masculines			Veus femenines			Veus masculines		
factor	autovalor	% de variància	factor	autovalor	% de variància	factor	autovalor	% de variància	factor	autovalor	% de variància
1	9,0	56,4	1	8,7	54,1	1	9,8	61,4	1	9,3	58,4
2	2,0	12,7	2	2,0	12,4	2	1,8	11,0	2	1,8	11,0
3	1,3	8,1	3	1,4	8,9	3	1,0	6,3	3	1,3	8,0
		77,2			75,4			78,7			77,4
Veus en castellà						Veus en castellà					
Veus femenines			Veus masculines			Veus femenines			Veus masculines		
factor	autovalor	% de variància	factor	autovalor	% de variància	factor	autovalor	% de variància	factor	autovalor	% de variància
1	8,7	54,6	1	9,2	57,7	1	9,3	58,4	1	9,3	61,0
2	2,3	14,2	2	1,9	11,6	2	2,0	12,3	2	2,0	10,7
3	1,5	9,2	3	1,5	9,2	3	1,2	7,8	3	1,2	7,3
		78,0			78,5			78,5			79

Taula 21. Variància total explicada

Els resultats inicials de l'ACP, sovint, no són gaire clars. Per facilitar-ne la interpretació, vam aplicar-hi la rotació Varimax (vegeu secció 5.7.1.). Les taules següents presenten els tres factors detectats i els trets que en formen part. Per a cada tret, hem indicat només el coeficient de factors més alt.

En primer lloc, ens centrarem en els resultats obtinguts a l'estudi de Barcelona (Taula 22). Observem que l'anàlisi classifica els adjectius en tres factors, que coincideixen en tots els casos (per a les veus femenines en català i castellà i per a les veus masculines també en les dues llengües).

Factor	Tret	Dones		Homes	
		Cat.	Esp.	Cat.	Esp.
1	<i>Divertit</i>	,86	,88	,87	,87
	<i>Simpàtic</i>	,87	,87	,90	,86
	<i>Obert</i>	,79	,83	,86	,83
	<i>Amb sentit de l'humor</i>	,84	,88	,90	,91
	<i>Generós</i>	,76	,78	,80	,80
2	<i>Intel·ligent</i>	,76	,78	,73	,75
	<i>Segur d'ell mateix</i>	,69	,68	,63	,70
	<i>Culte</i>	,82	,85	,84	,80
	<i>Treballador</i>	,87	,87	,83	,82
	<i>Responsable</i>	,85	,85	,82	,78
	<i>Urbà</i>	,52	,60	,54	,69
3	<i>T'agradaria que el teu fill parlés així?</i>	,68	,70	,68	,75
	<i>Podria ser professor?</i>	,89	,91	,89	,89
	<i>Podria ser el teu cap?</i>	,91	,90	,88	,89
	<i>Podria ser el teu amic?</i>	,76	,86	,77	,75

Taula 22. Resultats ACP a Barcelona

El primer factor inclou els trets afectius *divertit*, *simpàtic*, *obert*, *amb sentit de l'humor* i *generós*; mentre que el segon està format per adjectius relacionats amb l'habilitat i la competència del parlant (*intel·ligent*, *segur d'ell mateix*, *culte*, *treballador*, *responsable* i *urbà*).

El tercer factor agrupa les quatre últimes preguntes del qüestionari. Cal dir que vam decidir no tenir en compte l'adjectiu *digne de confiança*, que s'agrupava al segon factor en tots els casos menys en les veus masculines catalanes, perquè volíem que les variables noves fossin semblants.

La Taula 23 recull els resultats que vam obtenir al treball de Palma i que s'assemblen molt als que acabem de veure. Igual que a Barcelona, l'anàlisi estadística ha classificat les quinze variables inicials en tres factors. El primer factor inclou *divertit, digne de confiança, simpàtic, obert, amb sentit de l'humor* i *generós*; o sigui, tots els que vam preveure que mesuraven la dimensió de solidaritat. El segon factor és diferent segons la llengua dels locutors, tant en les veus masculines com en les femenines. En el cas del català, l'anàlisi agrupava tots els adjectius que a priori pensàvem que mesuraven l'estatus (*intel·ligent, segur d'ell mateix, culte, treballador, responsable i urbà*), mentre que en el cas del castellà els resultats van deixar fora l'adjectiu *segur d'ell mateix*, que formaria part, en canvi, del primer factor. Com abans, vam decidir no tenir-lo en compte perquè els factors fossin semblants independentment de la llengua. Finalment, igual que a Barcelona, el tercer factor es correspon amb les quatre darreres qüestions.

Factor	Tret	Dones		Homes	
		Cat.	Esp.	Cat.	Esp.
1	<i>Divertit</i>	,84	,87	,89	,89
	<i>Digne de confiança</i>	,64	,60	,75	,74
	<i>Simpàtic</i>	,82	,87	,90	,9
	<i>Obert</i>	,79	,80	,83	,84
	<i>Amb sentit de l'humor</i>	,85	,88	,90	,88
	<i>Generós</i>	,73	,73	,79	,78
2	<i>Intel·ligent</i>	,79	,62	,78	,66
	<i>Segur d'ell mateix</i>	,70	--	,70	--
	<i>Culte</i>	,84	,68	,81	,70
	<i>Treballador</i>	,85	,75	,78	,73
	<i>Responsable</i>	,82	,77	,77	,74
	<i>Urbà</i>	0,58	0,73	0,66	0,76
3	<i>T'agradaria que el teu fill parlés així?</i>	0,69	0,74	0,71	0,68
	<i>Podria ser professor?</i>	0,88	0,89	0,86	0,88
	<i>Podria ser el teu cap?</i>	0,89	0,88	0,86	0,88
	<i>Podria ser el teu amic?</i>	0,68	0,70	0,72	0,73

Taula 23. Resultats ACP a Palma

Tant a Barcelona com a Palma el primer factor inclou els trets afectius i tradicionalment s'ha anomenat *solidaritat*. Nosaltres hem decidit mantenir aquesta denominació perquè és la forma habitual utilitzada als estudis sobre actituds lingüístiques. El factor número dos comprèn les característiques relacionades amb la competència i el prestigi. Tradicionalment, s'ha fet servir *estatus* per referir-se a aquest grup. També igual que en el cas anterior, utilitzarem aquesta denominació, que és la que s'aplica més sovint en l'estudi de les actituds lingüístiques.

A part dels factors tradicionals, les anàlisis han detectat un tercer factor, que agrupa les quatre últimes preguntes del test de reaccions. Quan vam plantejar l'enquesta de la tècnica d'aparellament disfressades, esperàvem que l'ACP agrupés aquestes preguntes

Aquestes preguntes relacionen directament el locutor amb l'informant. Per això, anomenarem aquesta dimensió *proximitat*, ja que a les preguntes es crea una relació entre el locutor i l'informant.

En resum, els resultats de l'ACP són força similars per a les dues ciutats, amb dues excepcions que cal mencionar. En primer lloc, l'adjectiu *segur d'ell mateix* no formaria part del conjunt de trets que mesurarien la solidaritat envers un locutor de parla castellana, segons els estudiants de la mostra de Palma. En segon lloc, el tret *digne de confiança* no mesuraria l'estatus d'un locutor masculí de parla catalana a Barcelona. Cap dels dos adjectius no s'han tingut en compte.

7.1.3. Resultats generals

Després de corroborar que les variables dependents mesuren tant les dues dimensions considerades tradicionalment, l'estatus i la solidaritat, com també una de nova, la proximitat, en aquesta part de la tesi ens proposem contrastar les mostres de parla catalana i de parla castellana dels sis locutors enregistrats. Hem utilitzat la tècnica del T-student amb l'objectiu de comprovar si hi havia diferències estadísticament significatives entre les mitjanes de les puntuacions en català i en castellà (vegeu secció 5.7.2.). Com hem fet fins ara, primer presentem els resultats de manera separada segons la ciutat on estudien els joves de la investigació i, després, els comparem. Quan hi ha diferències estadísticament significatives, marquem en negreta la mitjana més alta.

7.1.3.1. Resultats generals a Barcelona

En primer lloc ens fixarem com els informants han avaluat els diferents locutors en les dimensions estudiades, l'estatus, la solidaritat i la proximitat.

7.1.3.1.1. Estatus a Barcelona

Per presentar els resultats d'aquesta secció, seguirem un procediment similar en tots els casos i resumirem, per a cada una de les dimensions (estatus, solidaritat i proximitat), els resultats en una sola taula. Les primeres dues files contindran informació de les puntuacions que reben els locutors catalanoparlants (Cat.). Tot seguit, indicarem les valoracions dels locutors bilingües (Bil.) i, a les dues últimes files, les dels locutors castellanoparlants (Cast.).

Primerament, oferirem una descripció vertical de les taules, contrastant els locutors però sense fer cap anàlisi estadística. Recordem que la tècnica d'aparellament de veus disfressades ens permet comparar amb garanties les mostres de parla d'un mateix locutor, però no els enregistraments de diferents parlants, ja que hi ha més factors, a part de la varietat lingüística utilitzada, que incidiran en les diferències entre locutors (com el gènere o l'accent, per exemple). A continuació, farem una lectura horitzontal de les taules, i utilitzarem anàlisis estadístiques per determinar si les valoracions envers les mostres de parla d'un mateix locutor són diferents o no. Per marcar que no hi ha diferències estadísticament significatives entre dues mitjanes, farem servir les inicials *n.s.* (no significatiu). En el cas que les diferències siguin significatives, un asterisc indicarà que la significació és superior a 0,05 i dos asteriscos, que és inferior a 0,05.

Les veus dels locutors bilingües són les que reben valoracions d'estatus més altes, en les dues llengües, perquè les varietats no marcades són les que generalment s'associen amb posicions de poder i d'estatus (vegeu apartat 2.2.). És especialment rellevant el cas del Daniel, que obté un ,80 quan parla en català i un ,71 en castellà, les puntuacions més altes. A continuació, trobem les valoracions de la Marta, un ,72 en català i un ,63 en castellà. És a dir que en el cas de les mostres de parla no marcades, la veu masculina rep valoracions molt per damunt de la femenina, tant en català com en castellà. Els dos locutors catalanoparlants tenen valoracions d'entre el ,57 i el ,59 en tots dos casos i, finalment, els castellanoparlants són els que reben les puntuacions més baixes, inferiors al ,50, amb l'excepció de la veu castellana de la Carmen. Com s'ha trobat en estudis anteriors (Newman *et al.*, 2008; Woolard, 1989, 1992), els locutors castellanoparlants són els més mal puntuats pels informants. Això podria indicar que les varietats lingüístiques que s'hi associen continuen estant estigmatitzades.

		Estatus		
		Català	Castellà	Sig. (bilateral)
Cat.	<i>Ariadna</i>	,57	,58	n.s.
	<i>Jordi</i>	,59	,57	n.s.
Bil.	<i>Marta</i>	,72	,63	,000**
	<i>Daniel</i>	,80	,71	,000**
Cast.	<i>Carmen</i>	,50	,62	,000**
	<i>José</i>	,41	,39	,039*

Taula 24. Estatus dels locutors de Barcelona

Els resultats de la prova T-student ens confirmen que els informants puntuen igual les mostres de parla catalana i castellana dels locutors catalanoparlants, independentment del gènere. No hem detectat

diferències estadísticament significatives en les valoracions de les veus de l'Ariadna (.57 quan parla en català i .58, en castellà) ni del Jordi (rep un .59 en la veu catalana i un .57 en la castellana), com s'observa a les dues primeres files de la Taula 24. Pel que fa als dos locutors bilingües, tant l'home com la dona reben unes puntuacions força altes quan parlen en català (0,80 el Daniel i 0,72 la Marta) i tots dos estan més mal valorats quan fan servir el castellà (0,71 per a l'home i 0,63 per a la dona), diferències que són estadísticament significatives. És a dir que, en aquest cas, els informants atorguen a tots dos locutors un estatus més alt quan fan servir la llengua pròpia. Finalment, en el cas dels locutors castellanoparlants, també trobem diferències estadísticament significatives: l'home obté una puntuació més alta quan parla en la seva L2 (té un 0,41 per a l'enregistrament en català i un 0,39 en castellà) mentre que la dona, per contra, té una valoració major quan parla en la seva L1 (0,50 per a l'enregistrament en català i 0,62, en castellà).

Sembla, doncs, que el català no marcat, aquell que fan servir els locutors bilingües, és la varietat amb major estatus, però això no és el que passa amb els locutors que parlen varietats marcades. Els catalanoparlants reben puntuacions semblants quan utilitzen el català i el castellà, i l'estatus que els informants els associen no depèn de la llengua en què parlin. Els castellanoparlants, en canvi, reben puntuacions diferents: la dona està més ben puntuada quan parla en castellà, la seva L1, mentre que l'home ho està quan parla en la seva L2, el català. Semblaria que, en aquest cas, la percepció de l'estatus del locutor dependria del seu gènere.

Abans d'explicar com es valora la solidaritat, hem de fer notar que els nostres resultats no coincideixen amb l'estudi de Newman *et al.* (2008) de fa uns anys. Contràriament al que s'havia comprovat repetidament

(Woolard, 1984, 1989), no van trobar diferències significatives en les puntuacions d'estatus del català i el castellà. Les nostres dades, però, apunten cap a una continuïtat del prestigi que el català sempre ha tingut.

7.1.3.1.2. Solidaritat a Barcelona

Si, en primer lloc, comparem els diferents accents, resulta que l'accent no marcat de la varietat de l'home bilingüe obté les puntuacions de solidaritat més altes, superiors al ,60 tant quan parla català com castellà. En canvi, l'accent no marcat de la dona bilingüe obté puntuacions molt similars als accents fortament catalans i clarament marcats (d'entre el ,54 i el ,58). Els accents dels locutors castellanoparlants, com passava en l'estatus, obtenen les valoracions més baixes, que van del ,41 al ,43.

		Solidaritat		
		Català	Castellà	Sig. (bilateral)
Cat.	<i>Ariadna</i>	,58	,56	,015*
	<i>Jordi</i>	,45	,54	,000**
Bil.	<i>Marta</i>	,54	,56	n.s.
	<i>Daniel</i>	,65	,62	,019*
Cast.	<i>Carmen</i>	,43	,41	,031*
	<i>José</i>	,42	,42	n.s.

Taula 25. Solidaritat dels locutors de Barcelona

Si contrastem les mostres de parla en català i en castellà d'un mateix locutor i en relació amb els catalanoparlants (Taula 25), els resultats mostren diferències estadísticament significatives entre els dos enregistraments, tant si el locutor és un home (Jordi) o una dona (Ariadna). La diferència principal entre tots dos locutors resideix en

què la dona es valora millor quan parla en català (,58), mentre que a l'home se'l puntua més alt quan utilitza el castellà, la seva L2. Destaquem que mentre que l'home catalanoparlant està ben valorat quan utilitza la seva L2, això no passa en el cas de la dona, més ben valorada en la seva L1. Una possible explicació d'aquest fenomen és que els informants penalitzin el Jordi quan parla en un català marcat perquè el relacionen amb una zona rural, amb què molts dels informants no s'identifiquen. En canvi, que, quan parla en castellà l'identifiquin com a catalanoparlant, però no necessàriament d'una zona rural.

Pel que fa als locutors bilingües, la veu femenina es valora de manera semblant quan parla en català i quan ho fa en castellà, mentre que la veu masculina (el Daniel) rep puntuacions més altes quan fa servir el català. Els últims estudis sobre actituds lingüístiques que s'han dut a terme a Catalunya (Newman *et al.*, 2008; Woolard, 2009) indicaven que no hi havia diferències estadísticament significatives entre el català i el castellà en les valoracions de solidaritat. Cal tenir en compte, però, que Woolard (2009) només va utilitzar locutores femenines per al seu estudi, mentre que Newman i col·laboradors van tenir en compte locutors dels dos gèneres, però amb dues mostres diferents, una mostra va avaluar les veus femenines i l'altra, les masculines. Els nostres resultats, per tant, només coincideixen en part amb els resultats de les últimes investigacions, ja que només en les puntuacions de la locutora els informants valoren igual totes dues llengües.

Finalment, els locutors castellanoparlants, igual que els catalanoparlants, es valoren diferents segons el gènere. En aquest cas, però, no és l'home qui rep puntuacions més altes quan parla la seva L2 (en aquest cas el català), sinó la dona. Recordem que quan

vam demanar als informants d'on creien que era la Carmen, molts van indicar que podria ser del País Valencià (vegeu secció 7.1.1.1.). En aquest sentit, pensem que els estudiants de Barcelona podrien estar mostrant solidaritat envers un altre membre de la mateixa comunitat de parla catalana, més apreciat que un membre de l'altre grup lingüístic, com el José.

Esperàvem que, com indica Woolard (1989, p. 115), "People who speak their own language evoke greater feelings of solidarity", com a mínim en el cas dels locutors catalanoparlants i castellanoparlants, que són els locutors marcats i de qui es pot identificar la L1 fàcilment. Però hem comprovat que això no ocorre sempre, ja que els resultats de les proves estadístiques no ens confirmen diferències estadísticament significatives a favor de la L1 dels locutors. Així, mentre que el locutor catalanoparlant està més ben puntuat quan parla en castellà, la locutora castellanoparlant està més ben valorada quan parla en català. Pel que fa als locutors bilingües, d'una banda, la dona rep valors similars en les dues llengües i, de l'altra, l'home obté puntuacions més altes en català.

7.1.3.1.3. Proximitat a Barcelona

Procedim, com hem fet fins ara, comparant primer els accents dels diferents locutors i, després, contrastarem les mostres de parla de cada un dels locutors. Els dos locutors bilingües (la Marta i el Daniel) obtenen les puntuacions de proximitat més altes, especialment en català. Estan seguits pels dos catalanoparlants i, finalment, els castellanoparlants, que reben les valoracions més baixes (vegeu Taula 26).

		Proximitat		
		Català	Castellà	Sig. (bilateral)
Cat.	Ariadna	,57	,47	,000**
	Jordi	,58	,50	,000**
Bil.	Marta	,67	,56	,000**
	Daniel	,79	,68	,000**
Cast.	Carmen	,38	,53	,000**
	José	,28	,27	n.s.

Taula 26. Proximitat dels locutors de Barcelona

Del contrast entre llengües, resulta que tant els catalanoparlants com els bilingües obtenen resultats més alts quan parlen en català. En canvi, això no passa entre els locutors castellanoparlants: mentre que la dona està més ben valorada quan fa servir la seva L1, l'home rep puntuacions semblants en els dos enregistraments

7.1.3.2. Resultats generals a Palma

A continuació, procedirem de la mateixa manera que ho hem fet amb els resultats a Barcelona. En primer lloc, farem una lectura vertical de la taula, contrastant els locutors i, després, compararem les mostres de parla de cada locutor, a partir de tècniques estadístiques.

7.1.3.2.1. Estatus a Palma

Si comparem les puntuacions rebudes dels diferents accents de Palma (Taula 27), com havíem previst i de manera semblant als resultats de Barcelona, els accents no marcats propis dels locutors bilingües obtenen les puntuacions d'estatus més altes (per sobre del ,60). Els segueixen els accents marcats dels locutors catalanoparlants (amb valors al voltant del ,50) i, finalment, també igual que a

Barcelona, els accents dels locutors castellanoparlants obtenen els valors més baixos.

		Estatus		
		Català	Castellà	Sig. (bilateral)
Cat.	Margarida	,53	,47	,000**
	Rafel	,56	,50	,000**
Bil.	Maria	,66	,64	n.s.
	Ramon	,61	,62	n.s.
Cast.	Paula	,46	,55	,000**
	Antonio	,42	,47	,000**

Taula 27. Estatus dels locutors de Palma

La categoria estatus només presenta diferències estadísticament significatives en els locutors catalanoparlants i castellanoparlants. Cada un d'ells rep la puntuació més alta quan fan servir la seva L1; és a dir, que per una banda, el locutor (**,56** en català) i la locutora catalanoparlants (**,53** en català) estan més ben valorats quan parlen en català i, per l'altra, el locutor (**,47** en castellà) i la locutora castellanoparlants (**,55** en castellà) obtenen resultats més alts en les gravacions en la seva L1. Per als locutors bilingües no s'han detectat diferències significatives, reben puntuacions molt similars en les dues mostres de parla.

Aquest resultats ens estarien indicant que els estudiants de Palma concedeixen al fet de parlar català o castellà un estatus similar. Això es diferencia de la percepció que tenien els informants de Barcelona que, recordem, continuen atorgant més prestigi al català que al castellà. Des d'una perspectiva temporal, s'ha produït un canvi a les Illes, ja que mentre que els estudis a finals de la dècada dels noranta (Villaverde i Vidal, 1998) indicaven que el català era la llengua que

gàudia de més prestigi, resultats posteriors (Pieras-Guasp, 2002) conclouïen que era el castellà, la llengua amb més estatus. Els nostres resultats no coincideixen amb cap d'aquestes conclusions, sinó que apunten que els informants valoren el català i el castellà no marcats de forma similar.

7.1.3.2.2. Solidaritat a Palma

La lectura vertical de la Taula 28 descobreix que en la dimensió de solidaritat els accents més marcadament catalans dels locutors catalanoparlants obtenen les puntuacions més altes, tant quan parlen en català com quan ho fan en castellà. Els segueixen els accents neutres o no marcats dels locutors bilingües, amb valoracions d'entre el ,38 i el ,50 i, per últim, trobem els accents propis dels castellanoparlants (puntuacions d'entre el ,32 i el ,43). En aquest últim cas els estudiants de Palma coincideixen amb els de Barcelona, ja que en les dues ciutats es valora més alt un accent marcadament català o neutre que un de marcadament castellà.

		Solidaritat		
		Català	Castellà	Sig. (bilateral)
Cat.	Margarida	,60	,58	,128
	Rafel	,54	,61	,000**
Bil.	Maria	,50	,48	,034*
	Ramon	,47	,38	,000**
Cast.	Paula	,37	,43	,000**
	Antonio	,32	,39	,000**

Taula 28. Puntuacions de solidaritat dels locutors de Palma

La lectura horitzontal de la Taula 28 revela, en primer lloc, que quan contrastem les mostres de parla dels locutors catalanoparlants, la dona (la Margarida) obté puntuacions de solidaritat similars per al

català i el castellà, ,60 i ,58, respectivament. L'home, per contra, està més ben valorat quan parla castellà (,61). Igual que passava a Barcelona, el locutor catalanoparlant està més ben valorat quan fa servir la seva L2, cosa que no passa amb la locutora amb el mateix perfil.

En relació amb els locutors bilingües, les diferències són sempre estadísticament significatives a favor del català. Això podria estar lligat amb la presència de molts catalanoparlants a la nostra mostra. Estudis anteriors (Villaverde i Vidal, 1998) han demostrat que, a l'hora de valorar la solidaritat, els mallorquins valoren millor els locutors que parlen la llengua que els informants fan servir de forma més habitual. Més endavant, s'estudiarà aquest punt amb més deteniment (vegeu secció 7.1.4.2.).

Finalment, pel que fa a les mostres de parla dels locutors castellanoparlants, la Paula i l'Antonio, les proves estadístiques mostren diferències significatives a favor de la L1 dels locutors, el castellà. La veu en català de la Paula té una valoració de ,37 i la castellana de ,43. En el cas de l'Antonio, els informants li atorguen un ,32 quan parla en català i un ,39 en castellà. Aquests resultats es diferencien dels de Barcelona, on variaven segons el gènere del locutor i, a més, cap dels dos locutors rebia puntuacions més altes en la seva L1, el castellà. Recordem que la locutora castellanoparlant de Barcelona estava més ben puntuada en català, però el locutor castellanoparlant rebia valors semblants parlés la llengua que parlés.

7.1.3.2.3. Proximitat a Palma

Els dos locutors bilingües obtenen les valoracions de proximitat més altes, especialment quan parlen en català. Els segueixen els accents

fortament catalans i, finalment, els accents dels locutors castellanoparlants, com passava a les altres dimensions, reben les valoracions més baixes.

		Proximitat		
		Català	Castellà	Sig. (bilateral)
Cat.	Margarida	,50	,40	,000**
	Rafel	,59	,45	,000**
Bil.	Maria	,64	,58	,001**
	Ramon	,60	,55	,004*
Cast.	Paula	,35	,48	,000**
	Antonio	,34	,43	,000**

Taula 29. Puntuacions de proximitat dels locutors de Palma

S'observa a la Taula 29, primerament, que els tant els locutors catalanoparlant com els bilingües estan més ben puntuats quan fan servir el català. Per contra, els castellanoparlants reben valoracions més altes en la seva L1, el castellà. Aquests resultats coincideixen en gran part amb els de Barcelona, en què els informants atorgaven puntuacions més altes a les mostres de parla catalanes dels locutors bilingües i catalanoparlants. Els locutors castellanoparlants a la capital catalana rebien valoracions diferents segons el gènere: la locutora castellanoparlant estava més ben valorada quan parlava en la seva L1 i els enregistraments del locutor es percebien de forma similar en català i castellà.

Les puntuacions de proximitat dels locutors catalanoparlants coincideix amb les valoracions d'estatus, en què la llengua pròpia rep els valors més alts. En el cas dels locutors castellanoparlants, en les tres dimensions estan valorats igual i la mostra de parla en castellà, la seva L1, és la que està més ben puntuada. Finalment, les mostres de

parla dels locutors bilingües estan més ben valorades en català, igual que en la dimensió de solidaritat.

7.1.3.3. Comparació i síntesi

En aquesta secció ens proposem fer una síntesi dels resultats generals subratllant les diferències i similituds més importants entre les actituds lingüístiques de Barcelona i Palma. En primer lloc, farem una lectura general, com hem fet fins ara, i compararem les puntuacions que reben els diferents locutors. Després, passarem a analitzar els resultats de cada una de les dimensions, aquest cop, analitzant les puntuacions que reben les mostres de parla d'un mateix locutor.

El primer que cal fer notar és que els accents castellanoparlants obtenen les puntuacions més baixes, en totes tres dimensions, tant a Barcelona com a Palma. Aquest fet podria estar relacionat amb l'estigma amb què s'associen les varietats del castellà meridional, que a les dues ciutats, se segueix vinculant amb característiques més aviat negatives (Woolard, 1992a, 2009). En segon lloc, hem de dir que els accents neutres dels locutors bilingües reben valoracions diferents segons la ciutat. Així, mentre que els estudiants de Barcelona puntuen més alt sempre els locutors bilingües, independentment de la dimensió avaluada, els estudiants de Palma valoren millor la solidaritat dels catalanoparlants. Si haguéssim de situar en una escala els accents dels locutors segons les puntuacions que reben, a Barcelona ens trobaríem que els accents no marcats dels locutors bilingües estan sempre més ben valorats que els marcats. Per contra, a Palma l'escala variaria en funció de la dimensió: l'accent dels catalanoparlants es valora millor a la solidaritat i el no marcat quan està en joc l'estatus i la solidaritat.

Si comparem els resultats segons la dimensió avaluada i, concretament d'acord amb l'estatus, trobem diferències molt significatives entre les dues ciutats. Els joves estudiants de Barcelona valoren igual les veus catalanes i castellanes dels locutors catalanoparlants, mentre que en els bilingües puntuen millor les mostres de parla catalanes i, en el cas dels castellanoparlants, varia segons el gènere del locutor (la Carmen està més ben valorada en castellà i el José, en català). En canvi, els informants de Palma, valoren millor els locutors i les locutores quan fan servir la seva L1; o sigui que els catalanoparlants reben millors puntuacions quan parlen en català i els locutors castellanoparlants quan ho fan en castellà. En el cas dels bilingües es valoren igual les veus en català i en castellà.

Pel que fa a la dimensió de solidaritat, els resultats són força diferents segons la ciutat. A Barcelona, els locutors catalanoparlants reben valoracions diferents segons el gènere: la locutora està més ben valorada quan parla en la seva L1, però el locutor rep puntuacions més altes en la mostra de parla en la seva L2, el castellà. Quant a les varietats no marcades, els informants valoren la locutora bilingüe de forma similar en català i en castellà, però el locutor obté valors més alts quan utilitza el català. Per últim, els locutors castellanoparlants, la locutora rep puntuacions més altes quan parla en català i les mostres de parla catalana i castellana del locutor no presenten diferències estadísticament significatives. A Palma, els locutors catalanoparlants també presenten diferències segons el gènere: la dona rep valoracions similars en les dues llengües i l'home està més ben puntuat quan fa servir el castellà. Pel que fa als locutors bilingües, tots dos, presenten diferències estadísticament significatives a favor del català, mentre que els locutors castellanoparlants estan més ben valorats en la mostra de parla en castellà.

Hem vist, doncs, que mentre que a Barcelona, les valoracions varien molt segons el gènere dels locutors, a Palma això no passa. Destaquem, però, que una dada que tenen en comú els resultats de les dues ciutats és que el locutor catalanoparlant obté puntuacions més altes quan parla en castellà.

En la dimensió de proximitat, els resultats per a les dues ciutats són els mateixos. Els locutors bilingües i catalanoparlants obtenen puntuacions més altes en català, mentre que els castellanoparlants estan més ben valorats en castellà.

7.1.4. Valoracions d'estatus, solidaritat i proximitat associades al català i el castellà segons les característiques dels estudiants

En aquest apartat ens proposem analitzar les valoracions dels joves envers l'estatus, la solidaritat i la proximitat de les varietats no marcades, tenint en compte les característiques sociodemogràfiques; lingüístiques; de consum de mitjans, cultura i TIC, i identitàries i ideològiques dels informants. Aquí, analitzarem només els judicis envers les varietats no marcades perquè, al comparar dues ciutats diferents, hem preferit seleccionar només les mostres de parla neutres. Per comprovar si les característiques dels joves influeixen en les actituds lingüístiques envers el català i el castellà, analitzem separadament les avaluacions de cada categoria que conformen les diferents variables independents. Els resultats ens haurien d'indicar les variables independents que provoquen més variació en les actituds lingüístiques.

Presentarem els resultats de la prova estadística T-student en forma de taules. En negreta, hem marcat les diferències que són

estadísticament significatives; és a dir, aquelles en què nivell de significació observat és inferior a 0,05 (vegeu secció 5.7.2.). A part de descriure els resultats de les taules, els hem comparat amb el resultat general, que són els resultats que hem vist a la secció 7.1.3.; o sigui, les valoracions d'estatus (*E* a les taules), solidaritat (*S*) i proximitat (*P*) de tots els informants i que anomenarem model general. En cas que els resultats divergeixin del model general, hem marcat la cel·la de la taula en gris.

7.1.4.1. Les valoracions de l'estatus, la solidaritat i la proximitat segons les característiques dels estudiants de Barcelona

En aquest apartat presentarem les puntuacions que els informants universitaris de Barcelona atorguen a les mostres de parla en català i castellà segons les seves característiques sociodemogràfiques, lingüístiques, de consum de mitjans, cultura i TIC, i identitàries i ideològiques. Recordem que les puntuacions del conjunt general són més altes per a la mostra de parla catalana, menys en un cas (la solidaritat quan parla la locutora femenina), en què els informants no prefereixen cap de les mostres de veu. En cap cas, però, el castellà és la llengua més ben valorada.

7.1.4.1.1. Segons variables sociodemogràfiques

En primer lloc, analitzarem la característica que divideix la mostra d'informants en tres grups segons el seu origen geolingüístic (autòcton, mixt i immigrant), a la

Taula 30. D'acord amb el model general, tots els joves de la mostra de Barcelona, independentment del seu origen geolingüístic, coincideixen a percebre el català com la llengua d'estatus, quan parla un home i quan ho fa una dona. Tant els informants d'origen autòcton, com els

d'origen mixt i immigrant atorguen al català puntuacions d'estatus més altes.

En canvi, les valoracions de la solidaritat associada a les llengües són similars i els resultats de les proves estadístiques no són significatius. Per tant, tots els informants d'origen autòcton, mixt o immigrant valoren de manera semblant tots dos locutors bilingües, la Marta i el Daniel, quan parlen en català o en castellà. En el cas de la veu de la Marta, això coincideix en part amb el model general, en què la veu masculina en català rebia les puntuacions més altes. Cal subratllar que, tot i que les diferències en la solidaritat no són estadísticament significatives, la locutora està més ben valorada en castellà i l'home, en català, per part de tots tres grups d'informants. Per exemple, els informants d'origen immigrant valoren la Marta amb un ,47 quan parla en català i amb un ,50 quan s'expressa en castellà, i atorguen un ,58 a la mostra de parla catalana del Daniel i un ,56 a la castellana.

Finalment, en les puntuacions de proximitat, l'origen dels informants sí que és rellevant. Aquí, a diferència de les valoracions d'estatus i solidaritat que hem vist fins ara, resulta que no es valora la proximitat del parlant segons el seu gènere. En relació amb la locutora, tant els autòctons com els immigrants coincideixen a puntuar-la millor quan parla en català que en castellà, tot i que el grau de significació de la prova estadística és molt més alt entre els autòctons. Entre els informants d'origen mixt, en canvi, no es detecten diferències estadísticament significatives en les valoracions de les mostres de parla femenines. Pel que fa a les valoracions de la veu masculina, els autòctons coincideixen amb els estudiants d'origen mixt, ja que puntuen més alt la mostra de parla catalana que la castellana. Els informants d'origen immigrant, en canvi, no mostren una preferència envers cap de les dues llengües quan puntuen les veus del Daniel (,73

en català i ,68 en castellà). Tant els informants d'origen mixt com els d'origen immigrant s'allunyen del model general, en què preferia el català en tots els casos. D'una banda, els estudiants d'origen mixt divergeixen del model general quan puntuen les dues mostres de parla de la Marta de forma similar, de l'altra, els immigrants se n'allunyen en les valoracions dels enregistraments del Daniel, que no presenten diferències estadísticament significatives.

		Autòcton			Mixt			Immigrant		
		N= 135 %= 61,1			N= 43 %= 19,5			N= 43 %= 19,5		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,74	,64	,000	,72	,65	,005	,66	,59	,026
	Daniel	,83	,72	,000	,80	,69	,000	,74	,68	,003
S	Marta	,56	,57	n.s.	,55	,58	n.s.	,47	,50	n.s.
	Daniel	,67	,64	n.s.	,66	,63	n.s.	,58	,56	n.s.
P	Marta	,70	,55	,000	,67	,61	n.s.	,60	,52	,022
	Daniel	,80	,68	,000	,80	,68	,001	,73	,68	n.s.

Taula 30. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'origen geolingüístic dels informants

La Taula 31 recull els les valoracions dels estudiants i els resultats de les proves estadístiques segons el gènere dels informants. Pel que fa a l'estatus, tant els nois com les noies donen al català puntuacions més altes, tant quan parla un home com una dona, cosa que coincideix amb el model general. Les puntuacions de solidaritat no presenten diferències estadísticament significatives en cap cas. No obstant això, les estudiants femenines semblen mostrar una preferència envers la Marta, la locutora, quan parla en castellà. En el cas del Daniel, la situació es reverteix i la mostra de parla més ben valorada és la catalana (,65 en tots dos casos). Per últim, els resultats de proximitat segons el gènere de l'informant tornen a coincidir amb el model general; és a dir, els nois i noies de la nostra mostra valoren millor la Marta i el Daniel quan parlen en català.

		Masculí			Femení		
		N= 70 %= 31,7			N= 151 %= 68,3		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,71	,63	,000	,72	,64	,000
	Daniel	,79	,67	,000	,81	,72	,000
S	Marta	,56	,57	n.s.	,53	,56	n.s.
	Daniel	,65	,61	n.s.	,65	,63	n.s.
P	Marta	,79	,66	,000	,68	,57	,000
	Daniel	,65	,54	,000	,80	,69	,000

Taula 31. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el gènere dels informants

La Taula 32 ens mostra els resultats segons el nivell sociocultural dels progenitors dels informants. Les primeres files indiquen que els resultats de la dimensió d'estatus coincideixen amb el model general, perquè sigui quin sigui el nivell sociocultural dels progenitors dels joves estudiants, els informants puntuen millor les veus en català. Quant a la solidaritat, com en el cas del gènere, tampoc cap dels grups definits segons el nivell sociocultural dels progenitors percep de manera diferent els parlants de català o castellà. I, també igual que abans, sembla que hi ha una tendència a valorar la veu de la Marta millor quan fa servir el castellà (excepte per part dels informants amb un nivell sociocultural baix) mentre que el Daniel està més ben considerat quan fa servir el català. Aquests resultats no coincideixen del tot amb el model general, on hi havia una preferència clara per la veu masculina en català.

Finalment, els resultats de proximitat s'ajusten al model general i presenten diferències estadísticament significatives, a favor del català en tots els casos. La Marta rep un ,70 per part dels informants amb un nivell sociocultural alt quan parla en català i un ,58 quan ho fa en

castellà. Els informants amb un nivell mitjà, la valoren de manera similar, amb un ,64 quan fa servir la llengua pròpia i un ,53 quan ho fa en castellà. Els informants amb un nivell sociocultural baix donen un ,75 a l'enregistrament català i un ,54 al castellà. Els resultats que rep el Daniel són similars als de la Marta.

		Alt			Mitjà			Baix		
		N= 105 %= 47,5			N= 87 %= 39,4			N= 29 %= 13,1		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,72	,64	,000	,71	,63	,000	,75	,60	,000
	Daniel	,81	,71	,000	,80	,70	,000	,81	,70	,001
S	Marta	,56	,59	n.s.	,51	,54	n.s.	,57	,51	n.s.
	Daniel	,67	,64	n.s.	,63	,61	n.s.	,67	,61	n.s.
P	Marta	,70	,58	,000	,64	,53	,000	,68	,54	,000
	Daniel	,80	,69	,000	,77	,67	,000	,79	,64	,000

Taula 32. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el nivell sociocultural dels pares dels informants

En relació amb la variable del nivell socioprofessional dels progenitors dels informants, resulta que les valoracions d'algun grup d'informants difereixen del model general (Taula 33). D'una banda, els estudiants del grup alt i mitjà puntuen més alt les veus catalanes, seguint el model general, mentre que de l'altra banda, els joves classificats dins del grup de progenitors amb un nivell socioprofessional baix no diferencien entre el català i el castellà. Tot i això, cal dir que la veu en català rep les puntuacions més altes (,78 i ,74).

Pel que fa a la solidaritat, en general, els resultats de les proves estadístiques són no significatius, cosa que coincideix amb el model general en la veu femenina però que se n'aparta en la veu masculina. En aquest sentit, resulta que només el grup classificat al nivell socioprofessional alt valora millor i de forma significativa la mostra de parla catalana del locutor masculí. A més, encara que les diferències no són estadísticament significatives, els informants classificats als

nivells alt i mitjà tendeixen a puntuar la mostra de veu Marta millor quan parla en castellà, mentre que en les veus masculines prefereix la catalana.

Els resultats de proximitat segons el nivell socioprofessional dels progenitors dels informants coincideixen amb el model general. És a dir que el català és la llengua que rep les puntuacions més altes i no hi ha cap grup d'informants que se n'allunyi, estigui classificat al nivell alt, mitjà o baix.

		Alt			Mitjà			Baix		
		N= 76 %= 34,4			N= 114 %= 51,6			N= 28 %= 12,7		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,72	,63	,000	,71	,63	,000	,77	,66	,003
	Daniel	,83	,69	,000	,80	,71	,000	,78	,74	n.s.
S	Marta	,55	,58	n.s.	,52	,55	n.s.	,57	,55	n.s.
	Daniel	,69	,64	,028	,64	,61	n.s.	,62	,61	n.s.
P	Marta	,70	,55	,000	,65	,57	,000	,69	,54	,001
	Daniel	,82	,69	,000	,78	,68	,000	,75	,62	,005

Taula 33. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el nivell socioprofessional dels progenitors dels informants

En resum, fins ara hem vist que existeix un consens força generalitzat sobre el fet que el català és la llengua amb més estatus social. Quasi tots els grups diferenciats segons les variables sociodemogràfiques considerades valoren millor la llengua pròpia de Catalunya, parli una dona o un home, i es mantenen els resultats observats al model general. Només hi ha una única excepció, entre els informants amb pares amb un nivell socioprofessional baix, que no perceben diferències entre l'estatus del català i el castellà. Val a dir que els informants amb un nivell socioprofessional baix són menys d'un 13 % de la mostra i que el grup sigui tan petit podria haver afectat els resultats.

La dimensió de solidaritat és més variable en el sentit que les avaluacions dels grups no coincideixen amb les del model general. En el cas de la veu masculina, els joves no tendeixen a identificar-se més amb un parlant català que amb un de castellà, independentment del seu origen geolingüístic, gènere, o del nivell sociocultural i socioprofessional dels seus progenitors. De fet, només els informants amb progenitors amb un nivell socioprofessional alt s'ajusten al model general i valoren millor la mostra de parla catalana del locutor masculí. En el cas de la veu femenina, en canvi, el model avaluatiu dels joves coincideix amb el model general, ja que tampoc s'identifiquen més amb una parlant catalana o castellana. Ara bé, cal destacar que encara que les diferències no siguin estadísticament significatives, les puntuacions dels estudiants tendeixen a afavorir la locutora quan parla en castellà i el locutor quan ho fa en català.

Les avaluacions sobre la dimensió de proximitat del català i el castellà, igual que les puntuacions de l'estatus, no varien segons les diferents característiques sociodemogràfiques dels joves. En general, tots coincideixen a considerar més pròxim un parlant de català, sigui home o dona. Destaquem dues excepcions, relacionades amb l'origen geolingüístic dels informants. Així, els joves informants d'origen mixt perceben més pròxim un parlant de català que un de castellà, però quan avaluen una parlant femenina no afavoreixen cap de les dues llengües. En canvi, els estudiants d'origen immigrant fan justament al revés. O sigui que en aquest cas prefereixen la veu femenina catalana, però no en la veu masculina. Els resultats s'allunyen del model general segons l'origen dels informants: els estudiants d'origen mixt no consideren que el català sigui més pròxim quan parla la locutora i entre els immigrants no es detecten diferències significatives a l'hora d'avaluar les mostres de parla del Daniel. En tots dos casos, la veu catalana rep una valoració un ,05 més alta que la castellana.

7.1.4.1.2. Segons variables lingüístiques

En aquest apartat descriurem com els informants valoren les veus catalana i castellana del locutor i la locutora segons les seves característiques lingüístiques. Les variables que hem tingut en compte són les següents: llengua inicial, llengua dels usos interpersonal, llengua de les xarxes socials, llengua d'escolarització i coneixement autodeclarat de llengües (català, castellà i idiomes estrangers).

La Taula 34 resumeix les avaluacions dels estudiants segons la llengua inicial. Pel que fa a l'estatus, la percepció que el català és la llengua amb més prestigi és gairebé independent de la llengua inicial que tingui l'informant. Només per a aquells joves que tenen totes dues llengües com a inicials el català tindria un estatus similar al del castellà. Cal tenir en compte, però, que la quantitat d'informants que tenen el català i el castellà com a llengües inicials són molt pocs (només 16 informants) i, per tant, perquè els resultats siguin estadísticament diferents, les diferències han de ser molt grans. La veu de la Marta en català obté una puntuació de ,72 i en castellà, de ,68, o sigui que entre les dues valoracions hi ha una diferència prou gran (,04) com perquè considerem que la puntuació de la veu en català i en castellà no són iguals, encara que les diferències no siguin estadísticament significatives. Podríem dir, doncs, que sembla que entre els informants que tenen totes dues llengües inicials, el català també seria la llengua de prestigi.

Quan s'avalua la dimensió de solidaritat, en general, cap dels grups dels estudiants distingits segons la seva llengua inicial no afavoreixen més la llengua catalana que la castellana, la parli un home o una dona. Això coincideix amb les valoracions del model general. Hi ha un grup, però, que s'allunya del model general: els estudiants que tenen

totes dues llengües com a inicials, que valoren més positivament la Marta quan parla castellà.

Finalment, quant als resultats de proximitat, un cop més, els informants que tenen les dues llengües com a inicials presenten resultats diferents als dels altres grups. Les valoracions dels participants que tenen com a llengua inicial el català i els que tenen el castellà són coincidents amb el model general; és a dir, que tots dos grups d'informants avaluen millor el locutor i la locutora quan parlen en català. Els informants que tenen totes dues llengües com a llengua inicial s'aparten del model general a l'hora de puntuar la Marta, ja que donen valors similars a les mostres de parla catalana i castellana (.63 i .61, respectivament). En el cas del Daniel, sí que segueixen el model general i en prefereixen la mostra de parla catalana.

En conclusió, sembla que en les tres dimensions, les valoracions de la veu femenina per part dels informants que tenen totes dues llengües com a inicials es desvien dels resultats dels altres grups i del model general. En el cas de l'estatus, els resultats del T-test no ens permeten rebutjar la hipòtesi nul·la, però això podria ser conseqüència del fet que el grup és molt petit. En les valoracions de solidaritat, les diferències són estadísticament significatives i a favor del castellà. Havíem vist que en les puntuacions de solidaritat la Marta estava més ben valorada en castellà, però fins ara les diferències no havien estat significatives en cap cas. Finalment, en les puntuacions de proximitat, aquest grup d'informants consideren igual de pròxim una parlant de català i de castellà.

		Català			Les dues			Castellà		
		N= 132 %= 61,4			N= 16 %= 7,4			N= 67 %= 31,2		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Marta</i>	,65	,54	,000	,72	,68	n.s.	,71	,64	,000
	<i>Daniel</i>	,76	,66	,000	,87	,81	,044	,79	,71	,000
S	<i>Marta</i>	,55	,57	n.s.	,54	,64	,011	,53	,54	n.s.
	<i>Daniel</i>	,67	,64	n.s.	,65	,67	n.s.	,64	,61	n.s.
P	<i>Marta</i>	,70	,55	,000	,63	,61	n.s.	,64	,57	,005
	<i>Daniel</i>	,80	,67	,000	,82	,72	,023	,77	,69	,004

Taula 34. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua inicial dels informants

En primer lloc, si ens fixem ara en com els informants valoren l'estatus del català i el castellà segons la llengua que predomina en els seus usos interpersonals (Taula 35), ens adonem que la percepció de l'estatus dels estudiants de Barcelona és independent de la llengua que predomina als seus usos interpersonals i, en tots els casos, el català es considera la llengua de prestigi. Recordem que aquest model avaluatiu coincideix amb el model general.

En segon lloc, pel que fa a la valoració de la solidaritat, en aquest cas la percepció dels estudiants ja no és independent de la llengua predominant en els seus usos interpersonals perquè, d'una banda, els joves dels grups en què predomina una sola llengua, sigui el català o el castellà, no afavoreixen cap mostra de parla i, de l'altra, els joves que utilitzen totes dues llengües en els seus usos interpersonals puntuen millor la veu masculina en català. A més, com ja hem anat veient, a l'hora de puntuar la veu femenina, encara que les anàlisis no detectin diferències estadísticament significatives, tots els informants atorguen millors valoracions a mostra de veu castellana.

Finalment, les puntuacions de proximitat no es corresponen del tot amb el model general, en què sempre es valoren millor les mostres de

parla catalana, ja que les anàlisis estadístiques no sempre detecten diferències estadísticament significatives. Sigui quina sigui la llengua predominant als usos interpersonals dels informants, s'observa una preferència envers la veu catalana femenina. En canvi, les mostres de parla de la veu masculina reben puntuacions diferents segons els usos interpersonals dels informants: mentre que els estudiants que parlen habitualment el català o totes dues llengües valoren millor la veu catalana, entre els informants que parlen habitualment el castellà no hi ha diferències significatives. Aquest últim resultat podria estar relacionat amb què el grup d'informants és molt petit (només 23 informants), perquè la diferència entre les dues puntuacions és prou gran, de 0,7.

		En català			En castellà			Les dues		
		N= 64 %= 29,2			N= 23 %= 10,4			N= 132 %= 59,7		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,75	,63	,000	,75	,65	,016	,70	,63	,000
	Daniel	,82	,69	,000	,79	,71	,002	,80	,71	,000
S	Marta	,60	,60	n.s.	,53	,57	n.s.	,51	,53	n.s.
	Daniel	,66	,65	n.s.	,61	,62	n.s.	,65	,62	,015
P	Marta	,73	,57	,000	,67	,53	,006	,64	,55	,000
	Daniel	,81	,67	,000	,70	,63	n.s.	,80	,69	,000

Taula 35. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua predominant en els usos interpersonals dels informants

La Taula 36 recull les puntuacions d'estatus, solidaritat i proximitat segons si els informants s'han escolaritzat sempre en català o no. El grup d'estudiants que no s'ha escolaritzat sempre en català era poc nombrós i això podria incidir en els resultats del T-test, com ja hem dit. En primer lloc, els informants que s'han escolaritzat sempre en català consideren el català la llengua de prestigi i tant la Marta com el Daniel estan més ben puntuats quan fan servir la llengua pròpia. Entre els que no s'han escolaritzat sempre en català, aquesta preferència

envers la llengua pròpia es detecta en les mostres de parla del Daniel, però no en les de la Marta.

En segon lloc, les valoracions de solidaritat varien, com abans, segons el gènere del locutor. En el cas de la Marta, tant els informants que no sempre han tingut el català com a llengua vehicular com els que l'han tingut, les valoracions envers les mostres de parla catalana i castellana no presenten diferències significatives. Tal com ja hem anat veient, els informants atorguen puntuacions de solidaritat més altes a la mostra de parla castellana de la locutora, encara que les diferències no són estadísticament significatives. Aquí, detectem que, a més, els informants que no s'han escolaritzat sempre en català puntuen també millor la mostra de parla catalana del locutor.

En tercer lloc, quant als valors de proximitat, un cop més, varien segons si el locutor és un home o una dona. Quan la veu és la d'una dona, el català rep puntuacions més altes, tant per part dels informants que sempre s'han escolaritzat en català, com per part dels que no han tingut sempre el català com a llengua vehicular. Quan la veu és la d'un home, els estudiants que sempre s'han escolaritzat en català també puntuen més alt el català. Els informants de l'altre grup, per contra, puntuen de la mateixa manera les dues mostres de parla, resultat que es diferencia del model general.

		Sempre en català			No sempre en català		
		N= 190 %= 86			N= 23 %= 10,4		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Marta</i>	,74	,64	,000	,61	,59	n.s.
	<i>Daniel</i>	,82	,71	,000	,74	,67	,025
S	<i>Marta</i>	,55	,57	n.s.	,46	,50	n.s.
	<i>Daniel</i>	,67	,64	,022	,52	,54	n.s.
P	<i>Marta</i>	,69	,57	,000	,59	,52	,029
	<i>Daniel</i>	,80	,68	,000	,73	,69	n.s.

Taula 36. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua vehicular dels informants

Ara tindrem en compte la llengua predominant en les xarxes socials (les relacions més personals) dels informants de Barcelona (Taula 37). Sigui quina sigui la llengua predominant en les xarxes socials dels nostres informants –català, castellà o totes dues per igual–, tots consideren que el català és la llengua de prestigi. Tots tres grups d'informants puntuen les veus de la Marta i el Daniel de manera molt similar, sempre a favor de la llengua pròpia, tal com al model general.

Si observem ara les files del mig de la Taula 37, on es resumeixen els valors de solidaritat, veiem que, en aquest cas al contrari del que acabem de veure, les valoracions no són independents de la llengua de les xarxes socials del joves. Mentre que els informants que utilitzen totes dues llengües per igual a les seves xarxes socials puntuen més alt la mostra de parla en castellà de la locutora femenina, els que fan servir el català de forma predominant prefereixen el locutor masculí quan parla en català (,66).

Finalment, fixem-nos en les dues últimes files, que presenten els resultats del factor proximitat. Un cop més, coincideixen amb els de l'estatus, ja que les percepcions de tots els informants són independents de la llengua predominant en les seves xarxes socials:

tots els grups d'informants puntuen més alt la mostra de parla catalana, tant del locutor com de la locutora.

		En castellà			Les dues			En català		
		N= 44 %= 19,9			N= 89 %= 40,3			N= 88 %= 39,8		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,71	,61	,000	,71	,65	,000	,74	,63	,000
	Daniel	,78	,69	,000	,80	,71	,000	,82	,71	,000
S	Marta	,52	,53	n.s.	,53	,57	,022	,56	,56	n.s.
	Daniel	,59	,58	n.s.	,67	,65	n.s.	,66	,62	,030
P	Marta	,65	,53	,001	,64	,57	,001	,71	,56	,000
	Daniel	,72	,64	,016	,80	,69	,000	,81	,68	,000

Taula 37. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua a les xarxes socials dels informants

Per últim, veiem les avaluacions dels informants segons el nivell autodeclarat de coneixement lingüístic (de català, castellà i idiomes estrangers). Començarem per les valoracions segons coneixement autodeclarat del català, recollides a la Taula 38. Els resultats de les anàlisis estadístiques mostren que sigui quin sigui el nivell de coneixement de català dels informants, la percepció que el català és la llengua de prestigi no varia. En canvi, quan s'avalua la dimensió de solidaritat, el coneixement autodeclarat del català sí que influencia en les avaluacions dels informants. En aquest cas, només els joves amb un coneixement alt afavoreixen la mostra de parla catalana del Daniel. En relació a les mostres de parla de la Marta, reben puntuacions similars en tots els casos i no presenten mai diferències estadísticament significatives. Cal comentar, però, que es detecta una petita preferència envers les mostres de parla en castellà de la locutora, com ja havíem vist en altres casos. Aquests resultats difereixen del model general només en la valoració de les veus del Daniel, ja que els estudiants amb menys coneixement de català puntuen igual l'enregistrament en català i en castellà.

A l'hora de puntuar la solidaritat, els estudiants de Barcelona prefereixen la mostra de parla catalana del locutor i la locutora, igual que en l'estatus. Això, a més, coincideix amb el model general.

		Menys coneixement de català			Més coneixement de català		
		N= 71 %= 32,1			N= 150 %= 67,9		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Marta</i>	,70	,61	,000	,73	,65	,000
	<i>Daniel</i>	,77	,70	,000	,82	,71	,000
S	<i>Marta</i>	,49	,52	n.s.	,56	,58	n.s.
	<i>Daniel</i>	,58	,58	n.s.	,68	,65	,015
P	<i>Marta</i>	,63	,53	,000	,69	,57	,000
	<i>Daniel</i>	,73	,66	,004	,81	,68	,000

Taula 38. Estatus, solidaritat i proximitat segons els coneixements autodeclarats de català dels informants

Els resultats segons el coneixement autodeclarat de castellà dels informants (Taula 39) són molt similars als que acabem de descriure, en el sentit que les avaluacions de l'estatus i la proximitat de les llengües no varien segons el coneixement autodeclarat de castellà. Així, doncs, tant els joves amb un coneixement alt de la llengua castellana com els que en tenen un coneixement una mica més baix perceben que el català és la llengua amb major estatus i la més pròxima. A l'hora de puntuar la solidaritat, en canvi, només els informants que declaren tenir més coneixements de castellà atorguen valors més alts al locutor masculí quan fa servir el català.

		Menys coneixement de castellà			Més coneixement de castellà		
		N= 79 %= 35,7			N= 142 %= 64,3		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,72	,64	,000	,72	,63	,000
	Daniel	,79	,70	,000	,81	,71	,000
S	Marta	,52	,56	n.s.	,55	,56	n.s.
	Daniel	,63	,61	n.s.	,66	,63	,022
P	Marta	,67	,57	,000	,67	,55	,000
	Daniel	,77	,68	,000	,80	,68	,000

Taula 39. Estatus, solidaritat i proximitat segons els coneixements autodeclarats de castellà dels informants

Un cop més, els resultats segons el coneixement declarat d'idiomes estrangers són iguals que els de les dues taules anteriors. A l'hora de valorar l'estatus i la proximitat, detectem diferències estadísticament significatives, sempre a favor del català, independentment del coneixement declarat d'idiomes. Pel que fa a la solidaritat, en general els informants valoren el català i el castellà de forma similar, parli un home o una dona. L'única excepció és entre els informants amb més coneixements declarats d'idiomes estrangers, que prefereixen l'enregistrament en català del Daniel.

		Menys coneixement d'idiomes			Més coneixement d'idiomes		
		N= 112 %= 50,7			N= 109 %= 49,3		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,72	,63	,000	,73	,64	,000
	Daniel	,80	,70	,000	,81	,71	,000
S	Marta	,55	,56	n.s.	,53	,57	n.s.
	Daniel	,65	,63	n.s.	,66	,62	,013
P	Marta	,68	,58	,000	,67	,54	,000
	Daniel	,79	,68	,000	,78	,67	,000

Taula 40. Estatus, solidaritat i proximitat segons els coneixements autodeclarats d'idiomes estrangers dels informants

En resum, també tenint en compte les variables lingüístiques, en la majoria dels casos els informants donen puntuacions d'estatus més altes al català que al castellà. Hem detectat dues úniques excepcions: els informants que tenen totes dues llengües com a inicials i els que

no s'han escolaritzat sempre en català valoren igual les mostres de parla de la locutora. Ja hem dit que aquests dos grups estan formats per nombres reduïts d'informants (16 i 23, respectivament), cosa que podria haver influït en els resultats.

Les valoracions de la solidaritat associada al català i al castellà no són independents de les característiques lingüístiques dels informants, com tampoc no ho eren de les sociodemogràfiques. Tot i que les avaluacions dels joves no tendeixen a privilegiar una llengua més que l'altra, coincidint amb el model general, alguns informants s'identificarien més amb una parlant femenina de castellà que no de català (els estudiants que tenen totes dues llengües com a inicials i els que fan servir totes dues llengües a les seves xarxes socials), mentre que d'altres prefereixen un parlant masculí de català (els informants que fan servir el català i el castellà per igual en les seves relacions interpersonals, els que s'han escolaritzat sempre en català i els que tenen més coneixements lingüístics). De tot això en podem extreure que les valoracions de solidaritat no només depenen de les característiques dels informants, sinó que també varien segons el gènere dels locutors. I això perquè mentre que la Marta està més ben valorada quan parla en castellà, el Daniel surt afavorit quan utilitza el català.

Per acabar, les avaluacions de la dimensió de proximitat dels grups distingits segons les seves característiques lingüístiques, en general, coincideixen amb el model general i hi ha una tendència a considerar més proper el català que el castellà. En alguns casos, però, no es detecta aquesta preferència envers les veus catalanes, com entre els informants amb totes dues llengües com a inicials, encara que la diferència entre les valoracions de les mostres de parla és petita, els

informants que fan servir més el castellà en els usos interpersonals i els informants que no sempre s'han escolaritzat en català.

7.1.4.1.3. Segons variables de consum de cultura, TIC i mitjans

La primera variable d'aquesta secció és l'índex cultural (IC), que recull informació sobre la freqüència en què els informants llegeixen llibres i revistes, i escolten música. En segon lloc, ens centrarem en les variables sobre les TIC; és a dir, si els estudiants de l'anostra mostra tenen el Facebook, el navegador d'Internet i el mòbil configurats en català o castellà. La tercera i última variable d'aquest bloc està relacionada amb la freqüència de consum de mitjans de comunicació (televisió, ràdio i premsa) en català. Comencem centrant-nos en l'índex cultural (Taula 41) i, concretament, en les valoracions associades a l'estatus dels locutors, la Marta i el Daniel. Els resultats de les proves T-student indiquen que les diferències entre les mostres de parla catalana i castellana són estadísticament significatives, independentment del gènere del locutor i de l'índex cultural dels informants. En tots els casos, es considera que el català té més prestigi que el castellà.

Si ens fixem, ara, en les puntuacions de solidaritat segons l'índex cultural dels participants, observem, un cop més, que només hi ha diferències significatives a l'hora d'avaluar la veu masculina. Al Daniel, se'l valora millor quan parla en català, però només entre aquells que tenen un índex cultural més alt. Pel que fa als valors que rep la locutora femenina, la Marta obté un ,54 quan parla en català i un ,56 quan ho fa en castellà, per part de tots els informants. Aquestes diferències tampoc no són estadísticament significatives, però sí que coincideixen amb la tendència que hem anat veient als diferents

resultats de solidaritat: la Marta està més ben puntuada en castellà i el Daniel, en català.

Les avaluacions sobre la proximitat associada al català i el castellà, com les de l'estatus, no varien segons l'índex cultural dels informants, ja que tots els informants consideren més pròxima la llengua pròpia. Això coincideix amb les valoracions del conjunt d'informants.

		IC més baix			IC més alt		
		N= 123 %= 55,7			N= 98 %= 44,3		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,71	,64	,000	,73	,63	,000
	Daniel	,80	,70	,000	,81	,71	,000
S	Marta	,54	,56	n.s.	,54	,56	n.s.
	Daniel	,65	,63	n.s.	,66	,62	,047
P	Marta	,64	,54	,000	,72	,58	,000
	Daniel	,76	,66	,000	,82	,70	,000

Taula 41. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'índex cultural dels informants

Les taules següents ofereixen informació sobre si fer servir el català (Taula 42) o el castellà (Taula 43) a les TIC influeix en la manera en què els informants valoren els locutors. Començarem per la Taula 42, amb les puntuacions segons la presència de la llengua pròpia a les TIC. En relació amb l'estatus, els resultats són similars als del model general, i ja tinguin alguna o no cap TIC en català, els estudiants sempre valoren millor la llengua catalana.

Mentre que els resultats d'estatus no es diferencien del model general, en aquest cas, els de solidaritat sí que són diferents. Els resultats de les proves estadístiques sobre les possibles diferències en les valoracions de solidaritat associades al català i el castellà, a diferència

de l'estatus, s'allunyen molt del model general, en què la hipòtesi nul·la es confirmava només si el parlant era una dona. Així, els estudiants que no tenen ni el Facebook, ni el navegador ni el mòbil en català puntuen millor a la dona quan parla en castellà (.55). A més, independentment de la presència del català a les TIC, no es detecten diferències estadísticament significatives a l'hora de valorar les mostres de parla d'un locutor masculí.

Els resultats de la proximitat de les llengües segons l'ús del català a les TIC són similars als de l'estatus, tal com hem observat en altres variables analitzades. Són similars en dos sentits: d'una banda, no s'allunyen del model de valoració general i, de l'altre, les valoracions més altes s'associen al català.

		Cap TIC en català			Alguna TIC en català		
		N= 104 %= 47,1			N=117 %= 52,9		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	<i>Marta</i>	,69	,61	,000	,75	,66	,000
	<i>Daniel</i>	,78	,69	,000	,83	,72	,000
S	<i>Marta</i>	,50	,55	,007	,58	,57	n.s.
	<i>Daniel</i>	,63	,61	n.s.	,61	,64	n.s.
P	<i>Marta</i>	,61	,53	,000	,73	,59	,000
	<i>Daniel</i>	,74	,66	,000	,83	,69	,000

Taula 42. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'ús del català a les TIC

Les avaluacions dels joves segons el grau de castellà a les TIC (Taula 43) són semblants a les que acabem de comentar. Així, doncs, les valoracions dels informants són independents d'aquesta variable perquè afavoreixen les mostres en llengua catalana a l'hora de jutjar l'estatus i la proximitat, sigui menor o major la presència del castellà a les TIC. En relació a la solidaritat, una vegada més, els locutors obtenen valors molt similars quan parlen en català i quan ho fan en

castellà, i en cap cas s'han detectat diferències estadísticament significatives.

		0-1 TIC en castellà			2-3 TIC en castellà		
		N= 107 %= 48,4			N=114 %= 51,6		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	<i>Marta</i>	,73	,63	,000	,71	,64	,000
	<i>Daniel</i>	,80	,69	,000	,81	,72	,000
S	<i>Marta</i>	,55	,55	n.s.	,53	,57	n.s.
	<i>Daniel</i>	,64	,61	n.s.	,66	,64	n.s.
P	<i>Marta</i>	,70	,57	,000	,65	,55	,000
	<i>Daniel</i>	,79	,66	,000	,79	,70	,000

Taula 43. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons l'ús del castellà a les TIC

Pel que fa a la variable que mesura la llengua que predomina en el consum de mitjans dels informants (Taula 44), els resultats de les proves estadístiques gairebé coincideixen amb els de les altres variables relacionades amb les TIC (Taula 42 i Taula 43), això significa que, per tant, les valoracions de l'estatus i de la proximitat de les mostres de parla catalana i castellana són independents tant del gènere del locutor com de la major o la menor presència del català als mitjans de comunicació dels estudiants. En tots dos casos, la llengua catalana és la que rep les millors puntuacions. En canvi, en la dimensió de solidaritat, les valoracions dels estudiants varien d'acord amb la variable que estem considerant i el gènere del locutor. Els informants que fan servir menys el català als mitjans s'identifiquen més amb una dona castellanoparlant (.54) que amb una de catalanoparlant (.50), mentre que els informants que consumeixen més mitjans en llengua catalana s'identifiquen més amb un parlant masculí catalanoparlant (.68) que amb un de castellanoparlant (.63).

		Més català			Menys català		
		N= 108 %= 48,9			N= 113 %= 51,1		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,75	,64	,000	,69	,63	,000
	Daniel	,82	,70	,000	,78	,72	,000
S	Marta	,58	,59	n.s.	,50	,54	,049
	Daniel	,68	,63	,007	,63	,62	n.s.
P	Marta	,72	,57	,000	,63	,55	,000
	Daniel	,82	,67	,000	,76	,69	,000

Taula 44. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la llengua dels mitjans

En resum, les dimensions d'estatus i proximitat coincideixen amb el model general i no varien segons les variables relacionades amb el consum de cultura, TIC i mitjans. Per contra, la solidaritat, un cop més, és la dimensió amb més variació. D'una banda, de nou la dona està més ben valorada quan parla castellà per aquells informants que no tenen cap TIC en català i que consumeixen menys mitjans en català. De l'altra banda, el locutor està millor considerat quan parla en català pels estudiants amb un índex cultural més alt i que consulten més mitjans en llengua catalana.

7.1.4.1.4. Segons variables ideològiques i identitàries

En aquesta secció analitzarem com influeixen les variables ideològiques i identitàries en la percepció de l'estatus, la solidaritat i la proximitat del català i el castellà. Recordem que, d'una banda, hem tingut en compte l'autoposicionament polític; és a dir, com se situen els informants en un eix esquerra-dreta. De l'altra banda, analitzarem les actituds lingüístiques segons l'ICE, o sigui en si els informants s'identifiquen més com a catalans o espanyols.

Un cop més, les valoracions d'estatus són independents de l'autoposicionament polític dels informants. Això significa que tots els grups valoren millor les mostres de parla catalanes del locutor i la locutors, se situïn on se situïn a l'eix esquerra-dreta.

Igual que en la majoria de les taules que ja hem vist, els enregistraments en català, aquí, també reben les puntuacions més altes. Per contra, les nostres anàlisis (Taula 16) indiquen que la ideologia política dels informants no té cap influència en els resultats de solidaritat, ja que no hi ha diferències estadísticament significatives en cap dels grups segons ideologia política. Encara que les diferències entre les valoracions del català i del castellà no són significatives, sí que veiem aquesta tendència que s'ha anat repetint al llarg de les nostres anàlisis: els informants valoren millor la dona en castellà i l'home en català, excepte els apolítics, que atorguen la mateixa puntuació a l'home parli la llengua que parli (,58).

Els resultats de proximitat tornen a coincidir amb el model general; és a dir, els informants d'extrema esquerra i esquerra; els de centre esquerra; els de centre, centre dreta i dreta, i els apolítics valoren millor la Marta i el Daniel quan parlen en català.

		Extrema esquerra, esquerra			Centre esquerra			Centre, centre dreta, dreta			Apolítics		
		N= 98 %= 44,5			N= 36 %= 16,4			N= 42 %= 19,1			N= 44 %= 20		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,73	,64	,000	,70	,61	,000	,74	,67	,003	,69	,61	,006
	Daniel	,79	,70	,000	,81	,67	,000	,83	,75	,000	,80	,71	,000
S	Marta	,56	,57	n.s.	,56	,56	n.s.	,55	,59	n.s.	,48	,51	n.s.
	Daniel	,67	,63	n.s.	,68	,63	n.s.	,66	,64	n.s.	,58	,58	n.s.
P	Marta	,72	,59	,000	,68	,53	,001	,64	,56	,011	,61	,50	,003
	Daniel	,80	,70	,000	,81	,64	,000	,79	,69	,005	,74	,64	,002

Taula 45. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons la ideologia política dels informants

Finalment, considerem la variable ICE, formada a partir de les preguntes sobre el grau d'identificació amb la identitat catalana i espanyola. Els resultats de les anàlisis estadístiques mostren, també en aquest cas i en contra del que esperàvem, la independència en relació amb la valoració de l'estatus i la proximitat que s'associen al català i al castellà. En efecte, la llengua considerada de prestigi i la més pròxima és el català, tant pel grup que s'identifica més amb els catalans com entre els que s'hi identifiquen menys.

Pel que fa a les valoracions de solidaritat, un cop més, els resultats de les anàlisis mostren variació segons el gènere del locutor. Mentre que tots els informants, independentment de la seva identitat nacional, valoren igual les mostres de parla catalana i castellana del Daniel, això no passa en el cas de la Marta. Els informants que se senten més catalans no fan cap diferència entre les mostres de parla catalana i castellana, mentre que aquells que se senten menys catalans afavoreixen clarament la mostra castellana de la Marta. A més, destaquem que, com mostraven les valoracions dels altres grups de joves, el Daniel està lleugerament més ben puntuat en la mostra de parla en català, encara que les diferències no són estadísticament significatives.

		Menys catalans N= 99 %= 44,8			Més catalans N= 122 %= 55,2		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Marta	,69	,62	,000	,75	,64	,000
	Daniel	,76	,71	,000	,82	,70	,000
S	Marta	,49	,54	,014	,58	,58	n.s.
	Daniel	,62	,60	n.s.	,67	,64	n.s.
P	Marta	,60	,53	,001	,73	,58	,000
	Daniel	,75	,67	,000	,82	,68	,000

Taula 46. Estatus, solidaritat i proximitat a Barcelona segons el grup d'identificació dels informants

En resum, les variables de caire ideològic i identitari tingudes en compte no provoquen gaires diferències entre les valoracions que fan els diferents grups de joves. Existeix consens a l'hora de considerar el català la llengua d'estatus i de proximitat. Quant a la solidaritat, els informants valoren el català i el castellà de forma similar, amb l'excepció dels joves que se senten menys catalans (que afavoreixen la veu femenina quan parlava en castellà)

7.1.4.1.5. Síntesi

Després d'haver analitzat els valors atorgats a les mostres de parla de castellà i de català del locutor home, per una banda, i la locutora dona, per l'altra, segons diferents característiques sociodemogràfiques, lingüístiques i ideològiques dels estudiants de Barcelona, podem concloure que existeix un acord gairebé generalitzat a considerar el català la llengua de prestigi. Només en tres casos no es manté aquesta percepció i es valoren igual les dues mostres de parla: en el cas dels estudiants classificats a la categoria de més baix nivell socioprofessional, dels informants amb el català i el castellà com a llengües inicials i dels joves que no s'han escolaritzat sempre en català. Com ja hem explicat, però, en els dos primers casos, el nombre d'estudiants és molt petit i probablement això afecti la no-significació de les anàlisi estadístiques. Per tant, podem dir que els únics informants que no atorguen més estatus a la llengua pròpia són els que no s'han escolaritzat sempre en català.

La dimensió de solidaritat és molt menys estable que la d'estatus i moltes de les taules mostraven resultats diferents als del model general, sobretot quant a la valoració de les mostres de parla masculina. Per això, més que parlar de model general, creiem

convenient diferenciar dos models: per una banda, el dels informants que valoren igual totes dues mostres de parla i, per una altra, el dels que prefereixen la catalana. També cal subratllar la importància del gènere del locutor en la puntuació de solidaritat. En general, l'home està millor valorat quan parla en català i la dona, en castellà. Tanmateix, aquestes diferències no són sempre significatives. En el cas de la dona, les variables que sí que presenten diferències estadísticament significatives són els informants que tenen totes dues llengües com a inicials, els que fan servir totes dues llengües amb les seves xarxes socials, els que no utilitzen català a les TIC, els que consumeixen menys mitjans en català i els que s'autodeclaren menys catalans. En el cas de l'home, les variables que presenten diferències significatives inclouen els informants amb un nivell socioprofessional alt, els que utilitzen per igual totes dues llengües en els usos interpersonals, els que s'han escolaritzat sempre en català, els que utilitzen preferentment el català a les seves xarxes socials, i els que tenen un coneixement lingüístic més alt, els que tenen un índex cultural superior a la mitjana i els que consumeixen més mitjans en català. Les diferències en l'home són sempre a favor del català.

Els resultats de les anàlisis de proximitat, com els de l'estatus, són força estables i, en general, concorden amb el model general, en què les mostres de parla en català rebien les puntuacions més altes. Les úniques excepcions, les hem trobades en els resultats que presenten les variables següents: origen geolingüístic, llengua inicial, llengua d'usos interpersonals i llengua d'escolarització. És a dir que sembla que les variables lingüístiques són les que s'allunyen del model general. Els informants d'origen mixt, els que tenen totes dues llengües com a inicials i els que no sempre s'han escolaritzat en català divergeixen del model general a l'hora d'avaluar les mostres de parla femenines i puntuen el català i el castellà de forma similar. Aquestes

que aquestes tres variables estan correlacionades, però mentre que gairebé la meitat dels informants d'origen mixt (43,8 %) tenen les dues llengües com a inicials, són molt pocs els que no s'han escolaritzat sempre en català (9,3 %). Podríem dir, doncs, que, d'una banda, els informants d'origen mixt i amb totes dues llengües com a inicials puntuen igual la locutora quan fa servir el català i el castellà i, d'una altra, els que no s'han escolaritzat sempre en català també es desvien del model general en el mateix sentit, però creiem que són informants diferents.

Els informants d'origen immigrant i els que fan servir el castellà preferentment en els usos interpersonals són els que divergeixen del model general en la valoració de la proximitat de les mostres de parla masculines i, igual que en el cas anterior, no consideren que la mostra de parla en català sigui més pròxima. Tenint en compte que més de la meitat dels informants que fan servir el castellà als seus usos interpersonals són d'origen immigrant (52 %), podríem dir que és probable que coincideixin.

Per acabar, destaquem que un únic grup d'informants es desvia del model general en les tres dimensions: els informants que tenen totes dues llengües com a inicials. A més, només s'allunyen de les puntuacions generals a l'hora de puntuar la locutora femenina.

7.1.4.2. Les dimensions d'estatus, solidaritat i proximitat a Palma

Abans de procedir a explicar els resultats de les anàlisis estadístiques seguint el mateix procediment que en la secció anterior, cal recordar que les respostes dels informants de Palma en relació amb la localització de la veu masculina no es corresponen amb el veritable origen del locutor (vegeu secció 7.1.1.). Per als estudiants de la mostra, podria ser que l'home fos d'un poble de Mallorca o de Palma,

i, per tant, les connotacions que associen amb aquesta mostra de parla poden variar segons l'ubiquin a un lloc o a l'altre. Cal recordar, també, que les valoracions del conjunt general que hem anomenat model general en què la mostra de parla catalana rep les valoracions més altes a l'hora de valorar la solidaritat i la proximitat. Quant a l'estatus, els informants no prefereixen cap de les llengües. Igual que a Barcelona, el castellà no és la llengua més ben valorada en cap cas.

7.1.4.2.1. Segons variables sociodemogràfiques

Comencem tenint en compte l'origen geolingüístic dels informants (autòcton, mixt o immigrant), a la Taula 47. Els resultats de les anàlisis estadístiques coincideixen amb el model general; és a dir, els estudiants no puntuen de manera diferent l'estatus del català i del castellà. Les anàlisis estadístiques indiquen que hi ha una única excepció: els estudiants d'origen mixt. Aquests mostren una clara preferència envers la veu femenina en la mostra de parla catalana. Ara bé a la resta de resultats, encara que les puntuacions no són estadísticament diferents, en algun cas, les mitjanes indiquen tendències que cal subratllar. Ens referim a les valoracions dels immigrants més altes envers les mostres de parla castellana, tant de la veu femenina com de la masculina.

El factor de la solidaritat provoca, en canvi, judicis molt diferents entre els tres grups. D'una banda, el grup d'autòctons afavoreix sempre les mostres de parla catalana, tal com s'observava al model general. De l'altra banda, el grup d'informants d'origen mixt avalua les llengües de forma diferent segons el gènere del locutor: si el parlant és dona, no privilegia cap de les dues mostres de parla i, en canvi, si és home prefereix clarament el català. En darrer lloc, els estudiants d'origen immigrant, com els d'origen mixt, puntuen diferentment els locutors segons el gènere. A més, és el grup que més difereix del model

general perquè en cap cas privilegien la mostra de parla catalana i, sobretot, perquè prefereixen la parla castellana de la veu femenina.

Pel que fa als resultats de les anàlisis de proximitat, els informants d'origen autòcton emeten judicis que coincideixen, un altre cop, amb els del model general i afavoreixen els locutors quan fan servir la llengua pròpia. Els informants d'origen mixt i immigrant, per contra, valoren les dues mostres de parla del locutor i la locutora de forma molt similar i el T-test no detecta diferències estadísticament significatives. Ara bé, subratllem que mentre que els informants d'origen immigrant puntuen millor el castellà, els d'origen mixt atorguen valors més alts al català.

		Autòctons N= 113 %= 59,2			Mixtos N= 37 %= 19,4			Immigrants N= 41 %= 21,5		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,67	,65	n.s.	,68	,61	,006	,62	,66	n.s.
	Ramon	,63	,62	n.s.	,60	,60	n.s.	,57	,62	n.s.
S	Maria	,53	,46	,000	,49	,47	n.s.	,46	,52	,012
	Ramon	,49	,37	,000	,47	,38	,010	,42	,42	n.s.
P	Maria	,67	,58	,000	,60	,53	n.s.	,54	,61	n.s.
	Ramon	,63	,55	,000	,58	,54	n.s.	,53	,55	n.s.

Taula 47. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons l'origen geolingüístic dels informants

La Taula 48 recull els resultats segons el gènere dels informants. Podem observar que els resultats d'estatus s'ajusten als del model general només en el cas de les informants femenines, en què no es detecten preferències envers cap de les dues llengües. En el cas dels informants nois, les puntuacions de la mostra de parla catalana són superiors a les del castellà si la veu és femenina (valoració que coincideix amb el grup d'informants d'origen mixt), però iguals si la veu és masculina.

Quant a la solidaritat, les puntuacions dels informants masculins coincideixen amb el model general: el Ramon i la Maria reben valors més alts quan fan servir el català. Les valoracions de les informants femenines divergeixen, en part, del model general. Mentre que el Ramon està més ben valorat quan fa servir la llengua pròpia, les mostres de parla de la Maria obtenen resultats molt semblants (,51 per al català i ,50 per al castellà).

Finalment, les valoracions de proximitat segons el gènere dels informants també coincideix amb el model general només en part. Els informants masculins atorguen valors més alts a les mostres de veu en llengua catalana. Entre les informants femenines, per contra, els resultats no presenten diferències estadísticament significatives. Observem, però, que tant les puntuacions del Ramon com les de la Maria són més altes en la llengua pròpia.

		Masculí N= 76 %= 38,8			Femení N= 120 %= 61,2		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,66	,61	,014	,67	,66	n.s.
	Ramon	,62	,60	n.s.	,60	,63	n.s.
S	Maria	,50	,44	,004	,51	,50	n.s.
	Ramon	,48	,39	,000	,47	,37	,000
P	Maria	,65	,52	,000	,63	,62	n.s.
	Ramon	,61	,54	,014	,60	,56	n.s.

Taula 48. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el gènere

Considerem ara la variable independent relacionada amb el lloc de naixement dels informants (Taula 49). En primer lloc, les valoracions de l'estatus de les llengües seria independent de si els informants han nascut a Palma o a fora de la capital perquè tots dos grups coincideixen a no privilegiar cap llengua per damunt de l'altra. Hi ha una excepció, els informants nascuts fora de Palma prefereixen la mostra de parla catalana de la locutora. Les valoracions de la

solidaritat, en segon lloc, també semblen ser independents del lloc de naixement dels jutges, perquè tant si han nascut a Palma com a fora, les puntuacions del català són sempre clarament més altes que les del castellà. Cal puntualitzar, però, que els valors no són estadísticament diferents en el cas dels estudiants de Palma a l'hora de valorar les mostres de parla de la Maria.

En darrer lloc, les puntuacions de proximitat segons si els informants han nascut a Palma o no coincideix, també, de manera parcial amb el model general. Els informants de fora de Palma valoren millor el locutor i la locutora quan fan servir la llengua pròpia. Els informants nascuts a la capital també atorguen valors més alts a la locutora quan fa servir el castellà, però a les puntuacions del Ramon no es detecten diferències estadísticament significatives. El locutor rep un ,61 a la mostra de parla catalana i un ,56 a la castellana; per tant, en aquest cas el català també obté les valoracions més altes, encara que la diferència no sigui estadísticament significativa.

		De Palma N= 72 % 44,2			De la resta de l'illa N= 91 % 55,8		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,67	,65	n.s.	,67	,64	,039
	Ramon	,61	,62	n.s.	,63	,62	n.s.
S	Maria	,50	,47	n.s.	,52	,47	,007
	Ramon	,45	,38	,002	,50	,37	,000
P	Maria	,66	,60	,035	,65	,57	,000
	Ramon	,61	,56	n.s.	,63	,54	,000

Taula 49. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la zona de naixement

Passem ara a analitzar els resultats segons el nivell sociocultural dels progenitors dels informants. A la Taula 50 observem que els resultats d'estatus coincideixen amb el model general i els informants no mostren preferències envers cap de les dues llengües. No obstant

això, cal subratllar que malgrat que les diferències no siguin estadísticament significatives, els informants amb pares d'un nivell sociocultural alt valoren una mica millor la mostra de parla catalana (.65) que la castellana (.62) de la Maria, però donen puntuacions més altes al Ramon quan parla en castellà (.62) que quan ho fa en català (.59). Passa el mateix entre els informants amb pares d'un nivell sociocultural baix. En canvi, els estudiants classificats dins del grup mitjà valoren les mostres de parla catalana, parli un home o una dona.

També a l'hora de valorar la solidaritat, els informants amb progenitors amb un nivell sociocultural alt i baix emeten judicis similars. Mentre que aquests dos grups donen a la Maria valoracions pràcticament idèntiques quan parla en català i castellà, el Ramon està més ben puntuat quan fa servir la llengua pròpia. Entre els informants amb progenitors amb un nivell sociocultural mitjà hi ha una preferència envers el català i tots dos locutors estan més ben valorats en aquesta llengua.

		Alt N= 55 %= 28,4			Mitjà N= 100 %= 51,5			Baix N= 39 %= 20,1		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,65	,62	n.s.	,67	,65	n.s.	,66	,64	n.s.
	Ramon	,59	,62	n.s.	,63	,61	n.s.	,58	,61	n.s.
S	Maria	,48	,47	n.s.	,52	,48	,031	,50	,49	n.s.
	Ramon	,44	,38	,002	,51	,39	,000	,43	,35	,041
P	Maria	,62	,58	n.s.	,64	,57	,004	,65	,64	n.s.
	Ramon	,55	,54	n.s.	,63	,54	,002	,61	,59	n.s.

Taula 50. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el nivell sociocultural

Finalment, també quan valoren la proximitat de les llengües, els grups que ocupen els extrems de l'escala, l'alt i el baix, coincideixen en els seus judicis. Així, cap dels dos grups d'informants valora significativament millor una llengua que una altra, tot i que tendeixen a

puntuar més alt el català. Els valors de proximitat dels informants amb progenitors d'un nivell sociocultural mitjà, d'altra banda, coincideixen amb el model general i prefereixen clarament la llengua pròpia, tant si la veu és femenina com masculina.

La Taula 51 presenta els valors d'estatus, solidaritat i proximitat segons el nivell socioprofessional dels progenitors dels informants. Les valoracions d'estatus emeses per tots tres grups, com passava segons el nivell sociocultural, coincideixen amb el model general. A diferència del nivell sociocultural, però, les valoracions dels grups dels extrems no són diferents de les del grup del mig.

Com hem pogut observar en les valoracions de solidaritat de totes les taules presentades fins ara, els estudiants de Palma valoren sempre millor la mostra de parla catalana del Ramon, independentment del gènere, lloc de naixement i nivell sociocultural, cosa que coincideix amb el model avaluatiu general. En canvi, les avaluacions de les mostres de parla de la Maria són més variables i no s'ajusten al model general. En aquest cas, els informants amb progenitors amb un nivell socioprofessional mitjà i baix no afavoreixen la mostra de parla catalana i puntuen de manera similar la Maria, utilitzi el català o el castellà.

Finalment, els resultats de valoració de la proximitat difereixen entre els tres grups, com també del model general. Per una banda, les valoracions dels informants amb progenitors amb un nivell socioprofessional alt es corresponen amb el model general i són més altes quan els locutors (home o dona) fan servir el català. Quant als informants amb progenitors amb un nivell socioprofessional mitjà, per una altra, el model avaluatiu s'allunya del tot del model general i no afavoreixen en cap cas la mostra de parla catalana. Per últim, els

informants amb progenitors amb un nivell socioprofessional baix privilegien la mostra de parla catalana només en el cas del locutor home.

		Alt N= 53 %= 27,7			Mitjà N= 111 %= 58,1			Baix N= 27 %= 14,1		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	<i>Maria</i>	,67	,64	n.s.	,68	,66	n.s.	,61	,60	n.s.
	<i>Ramon</i>	,60	,60	n.s.	,63	,63	n.s.	,55	,57	n.s.
S	<i>Maria</i>	,52	,46	,007	,50	,49	n.s.	,49	,46	n.s.
	<i>Ramon</i>	,49	,39	,000	,48	,40	,000	,41	,30	,001
P	<i>Maria</i>	,67	,55	,000	,61	,59	n.s.	,65	,61	n.s.
	<i>Ramon</i>	,63	,55	,017	,59	,56	n.s.	,61	,52	,035

Taula 51. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el nivell socioprofessional

En resum, mentre que a Barcelona, en general, els resultats d'estatus coincidien amb el model general i no variaven segons les variables sociodemogràfiques considerades, entre els informants de Palma són una mica més variables, ja que les valoracions de la veu femenina no s'ajusten en tots els casos al model general. En aquest sentit, els informants d'origen mixt i de gènere masculí coincideixen a considerar que en els dones, parlar català confereix més prestigi que parlar castellà.

Quant a la solidaritat, en comptes de valorar més bé les mostres de parla catalana independentment del gènere del locutor, hem vist que els informants d'origen mixt, els de gènere femení, els que han nascut a Palma, els estudiants amb pares amb un nivell sociocultural alt i baix tendeixen a puntuar de manera semblant les mostres de parla de la locutora dona. Els informants d'origen immigrant, per la seva banda, no fan cap diferència significativa quan avaluen les mostres de parla del Ramon però, en canvi, afavoreixen clarament la mostra de parla castellana de la Maria

Per acabar, les valoracions de proximitat també s'allunyen en força ocasions del model general. En aquest sentit, els estudiants d'origen mixt i immigrant, els informants amb progenitors d'un nivell sociocultural alt i baix, i els informants amb progenitors d'un nivell socioprofessional mitjà i baix valoren de la mateixa manera les veus catalana i castellana del Ramon i la Maria. És a dir, que els resultats de proximitat no presenten diferències segons el gènere del locutor. Hi ha només una excepció: els estudiants nascuts a Palma puntuen igual les mostres de parla del Ramon però prefereixen la Maria quan parla en català.

7.1.4.2.2. Segons variables lingüístiques

En aquest apartat, ens dediquem a contrastar les avaluacions dels grups d'informants segons diferents variables lingüístiques per tal de veure si influeixen d'alguna manera en les percepcions del català i el castellà. La Taula 52 resumeix els resultats de les anàlisis segons si la llengua inicial dels informants és el català, el castellà o totes dues. Quant a l'estatus, en general, els resultats es corresponen al model general, amb una excepció: els informants que tenen el català com a llengua inicial valoren millor la Maria quan fa servir el català. En la resta de valoracions no es detecten diferències estadísticament significatives entre els valors atorgats a les mostres de parla en català i castellà. No obstant això, cal subratllar que els informants que tenen el castellà com a llengua inicial valoren una mica millor la seva L1, tant quan parla una dona (,65) com quan ho fa un home (,62). I, en canvi, els informants que tenen totes dues llengües com a inicials donen puntuacions més altes a la llengua pròpia, també en tots dos locutors.

Pel que fa a la dimensió de solidaritat, els resultats dels informants que tenen el català com a llengua inicial coincideixen amb el model

general i es detecta una preferència clara i estadísticament significativa envers les veus catalanes, independentment del gènere del locutor. Les valoracions dels informants que tenen el castellà com a llengua inicial, per una altra banda, no són estadísticament diferents. Malgrat això, observem que la locutora femenina, la Maria, està lleugerament més ben valorada quan fa servir el castellà (,49) que quan usa la llengua pròpia (,45) però que, en canvi, el locutor masculí rep un ,43 per a l'enregistrament català i un ,41 per al castellà. Finalment, els informants que tenen totes dues llengües com a inicials puntuen sempre més alt les mostres de parla catalana, independentment del gènere del locutor, tot i que en el cas de la veu femenina les diferències entre castellà i català no són estadísticament significatives.

Els resultats de la dimensió de proximitat tampoc coincideixen totalment amb el model general. D'una banda els informants que tenen el català com a llengua inicial valoren millor els locutors quan fan servir el català. De l'altra, els informants que tenen el castellà o les dues llengües com a inicials no mostren preferències envers cap de les dues llengües. Cal destacar, però, que encara que les diferències no siguin estadísticament significatives, sembla que els informants que tenen el castellà com a llengua inicial puntuen millor els locutors quan fan servir el castellà, mentre que els informants que tenen totes dues com a inicials donen valors més alts als enregistraments en la llengua pròpia.

		En català N= 112 %= 58,6			Les dues N=12 %= 6,3			En castellà N= 67 %= 35,1		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Maria</i>	,69	,65	,016	,63	,65	n.s.	,71	,65	n.s.
	<i>Ramon</i>	,62	,62	n.s.	,58	,62	n.s.	,67	,61	n.s.
S	<i>Maria</i>	,53	,47	,000	,45	,49	n.s.	,58	,54	n.s.
	<i>Ramon</i>	,50	,37	,000	,43	,41	n.s.	,53	,40	,007
P	<i>Maria</i>	,69	,58	,000	,56	,61	n.s.	,65	,54	n.s.
	<i>Ramon</i>	,64	,55	,000	,55	,57	n.s.	,64	,56	n.s.

Taula 52. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua inicial

Pel que fa a la llengua que predomina als usos interpersonals des estudiants (Taula 53) i en relació amb l'estatus, resulta que els informants que fan servir el català de manera predominant avaluen millor els locutors, l'home i la dona, quan parlen en català. En canvi, els bilingües puntuen les mostres de parla de manera molt similar i no es detecten diferències estadísticament significatives. Finalment, els informants que tenen el castellà com a llengua predominant als seus usos interpersonals valoren de manera diferent les mostres de parla en funció del gènere: mentre que si parla una dona les mostres de parla es valoren de forma similar, quan parla un home el prestigi s'atorga al castellà.

En relació amb la dimensió de solidaritat, les puntuacions dels informants que fan servir més el català en els seus usos interpersonals es corresponen amb el model general i els enregistraments en català estan més ben valorats, tant en el cas del Ramon com de la Maria. Els informants que utilitzen totes dues llengües en els seus usos interpersonals també puntuen millor el Ramon quan fa servir la llengua pròpia, però no mostren preferències en les mostres de parla de la Maria, que reben pràcticament els mateixos valors. Finalment, els castellanoparlants divergeixen del model general a l'hora de valorar els dos locutors i no es detecten diferències estadísticament significatives en cap cas. Cal destacar,

però, que la Maria està lleugerament més ben valorada quan usa la llengua catalana (.45) que quan ho fa en castellà (.41).

Pel que fa a la proximitat, les avaluacions dels informants que utilitzen més el català en els seus usos interpersonals no difereixen de les avaluacions d'estatus i de solidaritat, ja que sempre afavoreixen les mostres de parla catalana. Aquesta preferència envers el català també es detecta entre els informants que fan servir totes dues llengües. Per contra, els estudiants que utilitzen més el castellà en els seus usos interpersonals atorguen puntuacions més altes al castellà, tant quan parla el Ramon com quan ho fa la Maria.

		En català N= 41 %= 22,2			Totes dues N= 101 %= 54,6			En castellà N= 43 %= 23,2		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Maria</i>	,69	,62	,013	,68	,67	n.s.	,58	,59	n.s.
	<i>Ramon</i>	,65	,60	,049	,63	,64	n.s.	,53	,58	,045
S	<i>Maria</i>	,55	,44	,001	,52	,51	n.s.	,41	,45	n.s.
	<i>Ramon</i>	,51	,35	,000	,50	,40	,000	,37	,36	n.s.
P	<i>Maria</i>	,66	,48	,000	,68	,63	,015	,53	,58	n.s.
	<i>Ramon</i>	,63	,48	,000	,65	,59	,020	,50	,54	n.s.

Taula 53. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons els usos lingüístics interpersonals

La Taula 54 recull els resultats d'estatus, solidaritat i proximitat segons si els informants s'han escolaritzat sempre en català o no. Els resultats de les anàlisis dels valors d'estatus coincideixen amb el model general i no es detecten diferències significatives. No obstant això, cal fer notar la tendència a puntuar més alt la mostra de parla catalana de la veu femenina, tant si s'ha estudiat sempre en català com si no.

Quant a la solidaritat, els informants que s'han escolaritzat sempre en català puntuen més alt el locutor home i la locutora dona quan utilitzen el català, igual que en el model general. En canvi, els informants que

no s'han escolaritzat sempre en català valoren les mostres de parla catalana i castellana de forma similar, tant del locutor home com de la locutora dona.

Finalment, en relació amb les valoracions de proximitat, els estudiants que s'han escolaritzat sempre en català afavoreixen de nou les mostres de parla catalana, independentment del gènere del locutor. En canvi, els que no han estudiat sempre en català no perceben en cap cas diferències de proximitat entre les llengües.

		Sempre en català N= 163 %= 83,2			No sempre en català N= 33 %= 16,8		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,67	,65	n.s.	,65	,60	n.s.
	Ramon	,60	,62	n.s.	,63	,61	n.s.
S	Maria	,52	,48	,010	,44	,47	n.s.
	Ramon	,48	,38	,000	,40	,36	n.s.
P	Maria	,65	,59	,000	,57	,56	n.s.
	Ramon	,61	,55	,002	,55	,54	n.s.

Taula 54. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua d'escolarització

A continuació analitzarem les actituds lingüístiques dels estudiants segons la llengua que predomina en les seves xarxes socials (Taula 55). En relació amb les puntuacions d'estatus, els informants que utilitzen més el castellà en les seves xarxes socials coincideixen amb el model general i els locutors reben valoracions molt semblants, tot i que les mitjanes de la mostra de parla castellana són una mica més altes. Els informants que fan servir totes dues llengües per igual a les seves xarxes socials atorguen valors similars als enregistraments de la Maria: ,68 per a la llengua catalana i ,66 per al castellà. Per contra, el Ramon està més ben puntuat quan fa servir el castellà, igual que entre els informants que utilitzen el castellà majoritàriament en els usos interpersonals. Els informants que fan servir més el català en les seves xarxes socials donen puntuacions clarament més altes a la

Maria quan fa servir la llengua pròpia de les Illes, mentre que el Ramon rep valoracions lleugerament més altes quan utilitza el català, però les diferències no són estadísticament significatives.

En la solidaritat, igual que entre els informants que s'han escolaritzat sempre en català, els que fan servir més català en els usos interpersonals i els que tenen el català com a llengua inicial, els estudiants que utilitzen més el català a les seves xarxes socials valoren millor tots dos locutors quan parlen català, cosa que es correspon amb el model general. Els informants que fan servir totes dues llengües també valoren millor el català, però només en les mostres de parla de la veu masculina. La veu femenina, en canvi, està valorada exactament igual en català que en castellà (.52). Per últim, les puntuacions dels informants que fan servir les dues llengües amb les seves xarxes socials no presenten diferències estadísticament significatives. La Maria està una mica més ben valorada en castellà (.47) que en català (.44), però els valors del Ramon coincideixen en les dues llengües.

Quant a la proximitat, observem que els informants que fan servir predominantment el català a les seves xarxes socials segueixen el model general i valoren millor els locutors quan fan servir la llengua pròpia, mentre que els altres dos grups no presenten diferències estadísticament significatives. Malgrat això, cal destacar que els informants que fan servir totes dues llengües mostren una lleu preferència envers el català, mentre que els que utilitzen més el castellà donen puntuacions més altes a les mostres de parla castellanès.

		En català N= 88 %= 44,9			Les dues N= 52 %= 26,5			En castellà N= 56 %= 28,6		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,68	,64	,014	,68	,66	n.s.	,62	,63	n.s.
	Ramon	,63	,60	n.s.	,60	,65	,029	,58	,60	n.s.
S	Maria	,54	,46	,000	,52	,52	n.s.	,44	,47	n.s.
	Ramon	,51	,35	,000	,48	,41	,006	,40	,40	n.s.
P	Maria	,67	,55	,000	,68	,63	n.s.	,54	,59	n.s.
	Ramon	,64	,53	,000	,59	,58	n.s.	,55	,57	n.s.

Taula 55. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua de les xarxes socials

La Taula 56 resumeix els resultats de les anàlisis segons el nivell de coneixement autodeclarat de català dels informants. Pel que fa a l'estatus, les valoracions dels dos grups d'estudiants són molt diferents i cap de les dues s'ajusta al model general: si per als informants amb nivells de coneixement de català superiors està clar que parlar català confereix més estatus que parlar castellà només si parla una dona, per als estudiants amb un nivell inferior de català parlar castellà atorga més prestigi, però únicament quan parla un home. Cap dels dos grups d'estudiants, per tant, s'ajusta al model avaluatiu del conjunt d'informants de la mostra.

Quant a la solidaritat, els informants amb més coneixement de català segueixen el model general i avaluen millor els locutors, home i dona, quan fan servir la llengua pròpia. Les puntuacions dels informants amb un nivell més baix de català, en canvi, no mostren diferències estadísticament significatives. Tot i això, veiem que la Maria està una mica més ben valorada en castellà, mentre que el locutor ho està quan parla en català.

Finalment, les puntuacions de proximitat també varien segons el coneixement de català dels informants. Per un costat, els informants

amb un nivell més alt de coneixement de català emeten unes valoracions que coincideixen amb les del model general. Per l'altre, els informants amb menys coneixement de català valoren de manera estadísticament semblant les mostres de parla catalana i castellana, tant del locutor home com de la dona. Ara bé, les puntuacions mostren que tendeixen a puntuar sempre millor les mostres de parla castellana.

		Menys nivell de català N= 49 %= 25			Més nivell de català N= 147 %= 75		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Maria</i>	,63	,64	n.s.	,67	,64	,015
	<i>Ramon</i>	,57	,61	,048	,62	,62	n.s.
S	<i>Maria</i>	,45	,47	n.s.	,52	,48	,004
	<i>Ramon</i>	,41	,37	n.s.	,49	,38	,000
P	<i>Maria</i>	,57	,60	n.s.	,66	,58	,000
	<i>Ramon</i>	,54	,58	n.s.	,62	,54	,000

Taula 56. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el coneixement autodeclarat de català

A continuació analitzem els resultats segons el nivell de coneixement de castellà autodeclarat (Taula 57). Les valoracions dels dos grups d'estudiants envers l'estatus de les llengües no són diferents de les del conjunt, ja que les proves estadístiques no detecten diferències significatives. En relació amb la solidaritat, els informants amb un nivell més baix de castellà valoren sempre millor el català, parli un home o una dona. Per contra, els informants amb un coneixement alt de castellà avaluen millor el català només en el cas que el parlant sigui home, sense establir diferències significatives entre les dues llengües si la parlant és una dona.

Les valoracions de proximitat varien igualment segons el nivell de coneixement de castellà dels informants. D'una banda, els estudiants que declaren tenir un nivell més baix de castellà valoren millor els

locutors quan fan servir el català, com amb la solidaritat. De l'altra, els estudiants amb més coneixement de castellà avaluen de manera similar les mostres de parla catalana i castellana, parli un home o una dona. Tot i que les diferències no són estadísticament significatives, les puntuacions que rep el català (.62 i .60 per a la Maria i per al Ramon, respectivament) són una mica més altes que les que rep el castellà (.60 i .57).

		Menys nivell de castellà N= 71 %= 36,2			Més nivell de castellà N= 125 %= 63,8		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Maria</i>	,68	,64	n.s.	,65	,64	n.s.
	<i>Ramon</i>	,62	,61	n.s.	,60	,62	n.s.
S	<i>Maria</i>	,54	,48	,015	,49	,47	n.s.
	<i>Ramon</i>	,49	,37	,000	,46	,39	,000
P	<i>Maria</i>	,67	,56	,000	,62	,60	n.s.
	<i>Ramon</i>	,62	,51	,000	,60	,57	n.s.

Taula 57. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el coneixement autodeclarat de castellà

La Taula 58 recull els resultats segons el nivell de coneixement autodeclarat d'idiomes estrangers dels informants. Els valors d'estatus coincideixen amb el model general, ja que en cap cas es detecten diferències estadísticament significatives. Tant el informants que tenen menys coneixement d'idiomes com els que en tenen més valoren igual la Maria i el Ramon quan parlen en català o en castellà.

Quant a la solidaritat, els informants amb menys coneixement d'idiomes atorguen valoracions més altes al locutor i la locutora quan parlen en català. Per contra, els informants amb més coneixement d'idiomes puntuen les mostres de parla de la Maria igual (.48 per a la llengua pròpia i .49 per al castellà) i prefereixen el Ramon quan fa servir el català, d'acord amb el model general. Aquests resultats de

solidaritat coincideixen amb els de la taula anterior, sobre el coneixement de castellà.

Els resultats de proximitat també coincideixen amb els de la taula anterior. Els informants amb menys coneixement d'idiomes segueixen el model general i valoren millor els locutors quan parlen en català. Els resultats dels estudiants que saben més idiomes estrangers, d'altra banda, no presenten diferències estadísticament significatives.

		Menys nivell d'idiomes N= 107 %= 54,6			Més nivell d'idiomes N= 89 %= 45,4		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Maria</i>	,68	,64	n.s.	,65	,64	n.s.
	<i>Ramon</i>	,62	,61	n.s.	,60	,62	n.s.
S	<i>Maria</i>	,52	,47	,004	,48	,49	n.s.
	<i>Ramon</i>	,50	,36	,000	,44	,40	,029
P	<i>Maria</i>	,68	,58	,000	,59	,59	n.s.
	<i>Ramon</i>	,63	,53	,000	,57	,58	n.s.

Taula 58. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons el coneixement autodeclarat d'idiomes estrangers

En resum, hem pogut observar que les variables lingüístiques incideixen força en les actituds lingüístiques. En primer lloc, en la dimensió d'estatus hi ha dues tendències que es diferencien del model general: els informants que atorguen al català més prestigi i els que l'atorguen al castellà. En el cas del locutor home, el Ramon, només els informants que utilitzen predominantment el català als seus usos interpersonals puntuen més alt el català. En canvi, els informants que prefereixen la mostra de parla castellana són els que fan servir el castellà als seus usos interpersonals, utilitzen totes dues llengües a les seves xarxes socials i tenen coneixements més baixos de català. En el cas de la locutora dona, a l'hora d'avaluar-la, no hi ha informants que prefereixin la mostra de parla castellana. Per contra, els que puntuen millor el català són els informants que tenen el català com a

llengua inicial, coneixements autodeclarats més alts de català i utilitzen aquesta llengua més freqüentment als seus usos interpersonals i les xarxes socials.

En segon lloc, pel que fa a la solidaritat, tampoc hi ha un model general, sinó dos models: els que puntuen el català i el castellà igual, i els que prefereixen la llengua pròpia. En el cas de la veu masculina, la gran majoria dels informants prefereixen la mostra de parla catalana, excepte els informants amb el castellà com a llengua inicial, els que no s'han escolaritzat sempre en català, els que tenen menys coneixements de català, i els que utilitzen majoritàriament el castellà en els seus usos interpersonals i xarxes socials. Quant a la veu femenina, en canvi, la majoria dels informants valoren igual totes les dues mostres de parla. Els informants que prefereixen la veu femenina són aquells que tenen el català com a llengua inicial, que fan servir el català preferentment als seus usos interpersonals i a les xarxes socials, que s'han escolaritzat sempre en català, declaren tenir coneixements de català més alts i menys de castellà i d'altres idiomes.

En tercer lloc, quant a la proximitat hem de destacar que les puntuacions no varien segons el gènere del locutor. També com en la solidaritat, distingim dos models: els que prefereixen la llengua pròpia i els que valoren igual el català i el castellà. Els informants que s'ajusten al model general i valoren millor el català són els següents: els estudiants que tenen el català com a llengua inicial, els que s'han escolaritzat sempre en català, els que parlen majoritàriament català amb les seves xarxes socials i usos interpersonals, els que declaren tenir més coneixements de català i menys de castellà o d'idiomes estrangers.

7.1.4.2.3. Segons variables de consum de cultura, TIC i mitjans

En aquesta secció s'analitzaran les puntuacions que reben els locutors segons les variables relacionades amb el consum de cultura, TIC i mitjans dels informants. La primera característica que comentarem és l'índex cultural (IC) dels informants, que es va construir a partir de la freqüència en què els informants llegien llibres i revistes, i escoltaven música. La Taula 59 ens mostra que els resultats de les anàlisis dels valors d'estatus són independents de l'índex cultural, ja que tots dos grups d'estudiants, tinguin un índex cultural més alt o més baix, no valoren de forma diferent les mostres de parla, tant si el locutor és un home com si és una dona. Això, a més, coincideix amb el model general.

Les puntuacions de solidaritat i de proximitat, en canvi, varien segons l'índex cultural dels estudiants. Els informants amb un IC superior a la mitjana afavoreixen sempre les mostres de parla catalana i coincideixen, així, amb les valoracions del conjunt. Els informants amb un IC inferior a la mitjana, en canvi, només prefereixen la mostra catalana quan avaluen la solidaritat i la veu és masculina. En la resta de casos, quan avaluen la solidaritat de la veu femenina i la proximitat tant de la veu masculina com femenina, no perceben cap diferència entre el català i el castellà.

		IC més baix N= 100 %= 51			IC més alt N= 96 %= 49		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,65	,64	n.s.	,68	,65	n.s.
	Ramon	,59	,59	n.s.	,62	,64	n.s.
S	Maria	,47	,47	n.s.	,54	,48	,003
	Ramon	,43	,36	,000	,51	,40	,000
P	Maria	,60	,58	n.s.	,67	,58	,000
	Ramon	,56	,54	n.s.	,65	,57	,001

Taula 59. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons l'índex cultural

Les taules següents recullen les valoracions de les mostres de parla de la Maria i el Ramon dels grups d'informants distingits segons les TIC que tenen en català (Taula 60) i castellà (Taula 61). Comencem per les TIC en català i, més concretament, pel grup d'estudiants que tenen alguna TIC en aquesta llengua. Els resultats de les anàlisis evidencien que es privilegia la mostra de parla catalana, excepte en un cas, tant si qui parla és un home (el Ramon) o una dona (la Maria). L'excepció, la trobem a l'hora de valorar l'estatus associat al Ramon, cosa que no ens ha de sorprendre si tenim en compte que la seva parla es va associar amb l'àmbit rural (vegeu secció 7.1.1.2.). Aquest model avaluatiu, com tindrem ocasió d'explicar en detall més endavant, és similar al d'altres grups d'informants en què el català és molt present a les seves vides: els informants que tenen el català com a llengua inicial, s'han escolaritzat sempre en aquesta llengua, declaren tenir més coneixements de català, i l'utilitzen majoritàriament a les xarxes socials i usos interpersonals. Els estudiants que no tenen cap TIC en català, per la seva banda, afavoreixen el català només en els valors de solidaritat associats a les mostres de parla de la veu masculina.

		Cap TIC en català N= 121 %= 61,7			Alguna TIC en català N= 75 %= 38,3		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,65	,65	n.s.	,68	,63	,025
	Ramon	,60	,63	n.s.	,62	,60	n.s.
S	Maria	,49	,49	n.s.	,53	,45	,000
	Ramon	,46	,40	,001	,49	,35	,000
P	Maria	,61	,61	n.s.	,68	,54	,000
	Ramon	,58	,59	n.s.	,64	,49	,000

Taula 60. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segon el nombre de TIC en català

Continuem per la presència que té el castellà a les TIC dels informants de Palma. Per una banda, el grup d'estudiants que només tenen una o

cap TIC en castellà afavoreixen les mostres de parla catalana quan valoren la solidaritat i la proximitat, tant de la veu femenina com masculina, però no afavoreixen cap llengua a l'hora de valorar l'estatus. Aquest model de valoració coincideix amb el model general.

El grup d'estudiants amb més d'una TIC en castellà, d'altra banda, com els joves que no tenen cap TIC en català, només perceben diferències significatives entre les mostres de parla castellana i catalana quan valoren l'estatus del locutor home, en què privilegien la mostra catalana. Cal dir que els informants que tenen 2-3 TIC en castellà coincideixen en gran part amb els informants que no tenen cap TIC en català. Més concretament, un 88 % dels estudiants que tenen configurades dues o tres TIC en castellà no fan servir el català ni per al Facebook, el navegador d'Internet ni el mòbil, les tres TIC sobre les quals es preguntava al qüestionari.

		0-1 TIC en castellà N= 78 %= 39,8			2-3 TIC en castellà N= 118 %= 60,2		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,66	,62	n.s.	,67	,66	n.s.
	Ramon	,60	,57	n.s.	,62	,65	n.s.
S	Maria	,51	,44	,002	,50	,50	n.s.
	Ramon	,48	,34	,000	,47	,41	,001
P	Maria	,67	,54	,000	,62	,61	n.s.
	Ramon	,62	,49	,000	,59	,59	n.s.

Taula 61, Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la presència de castellà a les TIC

La darrera variable que tenim en compte en aquesta secció es refereix a la presència del català als mitjans de comunicació. En primer lloc, en relació amb l'estatus, els informants que consumeixen menys mitjans en català no perceben diferències entre els enregistraments en català i en castellà, independentment del gènere dels locutors. En canvi, els informants que consumeixen més mitjans en català afavoreixen

clarament la mostra catalana, però només de la veu femenina (recordem que la veu masculina s'associa a la parla dels pobles).

En segon lloc, pel que fa a la solidaritat i la proximitat, el grup d'estudiants que consumeix més mitjans en català prefereixen clarament les mostres catalanes, tant quan el que parla és un home (el Ramon) com una dona (la Maria). Recordem que aquest model avaluatiu correspon al model del conjunt d'informants. El grup d'estudiants que consumeix menys mitjans en català, com els que no tenien cap TIC en català i els que en tenien més de dues en castellà (Taula 60 i Taula 61, respectivament) només prefereixen el català quan avaluen la solidaritat associada al locutor home.

		Més català N= 95 %= 48,5			Menys català N= 101 %= 51,5		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	<i>Maria</i>	,66	,62	,009	,66	,67	n.s.
	<i>Ramon</i>	,59	,59	n.s.	,62	,64	n.s.
S	<i>Maria</i>	,52	,46	,006	,50	,49	n.s.
	<i>Ramon</i>	,48	,40	,000	,46	,36	,000
P	<i>Maria</i>	,65	,54	,000	,63	,62	n.s.
	<i>Ramon</i>	,60	,50	,000	,60	,60	n.s.

Taula 62. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la llengua predominant als mitjans

Resumint, els resultats segons les variables de consum de mitjans i TIC són similars al que hem vist fins ara: hi ha força variabilitat respecte els models generals i segons el gènere del locutor. Quant a la dimensió d'estatus, tots els informants atorguen el mateix prestigi al català i al castellà, independentment del gènere dels locutors. Hi ha dues excepcions, d'una banda els estudiants que tenen configurades més TIC en castellà, que prefereixen el locutor masculí quan parla en castellà, o de l'altra, els informants que tenen alguna TIC en català i

els que consumeixen més mitjans en català puntuen més alt la mostra de parla catalana de la locutora femenina.

Pel que fa a les dimensions de solidaritat i proximitat, les puntuacions de les mostres de parla del locutor coincideixen amb el model general i els informants prefereixen el català. A l'hora de valorar la locutora, però, és possible agrupar els estudiants en dos grups: aquells que puntuen millor la llengua catalana, i els que atorguen valors semblants a les dues varietats lingüístiques. Els primers són els que tenen més contacte amb el català: tenen un IC més alt, alguna TIC configurada en català i poques en castellà, i consumeixen més mitjans en català. Els segons són els informants amb un IC més baix, sense TIC en català i més en castellà i que consumeixen menys mitjans en català.

7.1.4.2.4. Segons variables ideològiques i identitàries

Per últim, analitzarem els judicis envers les mostres de parla dels estudiants segons el seu autoposicionament en l'eix dreta-esquerra i el grup d'identificació. A la Taula 63 trobem els valors d'estatus, solidaritat i proximitat dels quatre grups distingits segons on es van posicionar a l'escala d'orientació política. Pel que fa a l'estatus, només el grup que es defineix d'esquerra i extrema esquerra valora millor el català de la veu femenina mentre que la resta de grups no percep cap diferència. Destaquem que, encara que les diferències no siguin significatives, els estudiants de centre esquerra puntuen una mica més alt la mostra de parla castellana del locutor masculí.

En relació amb la solidaritat, el gènere del locutor és pertinent a l'hora de valorar les mostres de parla, excepte entre el grup d'estudiants d'esquerra i extrema esquerra, que afavoreixen sempre la llengua catalana. En canvi, només concedeixen més valor a la solidaritat del

català quan el parlant és un home. Els resultats de les anàlisis són significatius en tots els grups, excepte entre els apolítics, però les mitjanes indiquen que en aquest cas els joves també prefereixen el català.

Per últim, els estudiants d'extrema esquerra i esquerra tampoc valoren diferent la proximitat de les llengües segons el gènere de qui parla, ja que afavoreixen el català tant quan parla una dona com quan ho fa un home. Tampoc la resta d'estudiants amb altres orientacions polítiques no avaluen de manera diferent segons el gènere dels locutors, però en aquest cas perquè no considerem que una de les mostres de parla sigui més pròxima que l'altra.

		Extrema esquerra, esquerra N= 73 %= 37,2			Centre esquerra N= 27 %= 13,8			Centre, centre dreta, dreta N= 34 %= 17,4			Apolítics N= 61 %= 31,3		
		<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>	<i>Català</i>	<i>Castellà</i>	<i>Sig.</i>
E	<i>Maria</i>	,67	,63	,038	,66	,65	n.s.	,69	,68	n.s.	,64	,63	n.s.
	<i>Ramon</i>	,60	,59	n.s.	,63	,67	n.s.	,67	,66	n.s.	,58	,59	n.s.
S	<i>Maria</i>	,52	,46	,001	,53	,51	n.s.	,52	,51	n.s.	,47	,47	n.s.
	<i>Ramon</i>	,47	,35	,000	,50	,43	,015	,55	,41	,002	,42	,38	n.s.
P	<i>Maria</i>	,68	,56	,000	,69	,62	n.s.	,64	,64	n.s.	,56	,56	n.s.
	<i>Ramon</i>	,61	,54	,006	,65	,63	n.s.	,63	,59	n.s.	,55	,50	n.s.

Taula 63. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons la ideologia política

L'altra variable ideològica que considerem està relacionada amb el grup d'identificació. Recordem que s'ha mesurat a partir de les respostes a preguntes directes sobre el grau d'identificació amb els dos grups de referència pertinents: espanyols, i balears o de la seva illa. La Taula 64 resumeix els resultats de les avaluacions dels dos grups d'informants diferenciats a partir de l'índex d'identitat subtractiu que vam construir, anomenat IBE, que mesura la identitat balear en relació amb la identitat espanyola.

El grup de joves menys balears, per una banda, presenten un model de valoracions similar d'altres grups d'informants, com ja hem explicat. Avaluen igual les mostres de parla catalana i castellana del locutor i la locutora en totes tres dimensions, menys en la solidaritat del Ramon, que afavoreixen el català. Per contra, els joves que se senten més balears atorguen sempre puntuacions més altes als locutors quan fan servir el català. En aquest cas trobem, també, una excepció relacionada amb les puntuacions del Ramon: els informants no atorguen més prestigi a la mostra de parla catalana del Ramon, sinó que avaluen el català i el castellà de forma similar en la dimensió d'estatus.

		Menys balears N= 96 %= 53,6			Més balears N= 83 %= 46,4		
		Català	Castellà	Sig.	Català	Castellà	Sig.
E	Maria	,65	,64	n.s.	,68	,64	,021
	Ramon	,60	,62	n.s.	,62	,60	n.s.
S	Maria	,48	,49	n.s.	,53	,47	,001
	Ramon	,46	,58	,006	,50	,36	,000
P	Maria	,58	,61	n.s.	,69	,56	,000
	Ramon	,57	,57	n.s.	,65	,52	,000

Taula 64. Estatus, solidaritat i proximitat a Palma segons l'IBE

En general, a Palma, les variables ideològiques identitàries estudiades incideixen en les actituds lingüístiques dels informants. En estatus, en general, les avaluacions dels informants segueixen el model general i es puntuen les mostres de parla dels locutors de forma similar, excepte entre els estudiants més balears i d'extrema esquerra, que prefereixen el català quan parla la locutora. Pel que fa a la solidaritat, hi ha importants diferències segons el gènere del locutor. Així, mentre que el Ramon rep quasi sempre les puntuacions més altes quan fa servir el català (excepte entre els apolítics, que el valoren igual en les dues mostres de parla). En canvi, la Maria obtén valoracions més altes quan parla en català només per part dels informants més balears i d'extrema esquerra i esquerra. Per acabar, en proximitat, els grups que es desvien del model general i consideren el català i el castellà igual de pròximes són els estudiants menys balears i tots els grups segons l'autoposicionament polític, excepte els d'extrema esquerra.

7.1.4.2.5. Síntesi

Després d'analitzar les puntuacions dels informants de les mostres de parla en català i en castellà del locutor masculí i la locutora femenina, segons variables sociodemogràfiques; lingüístiques; de consum de cultura, TIC i mitjans, i ideològiques dels estudiants de Palma, podem concloure que les característiques dels informants incideixen de forma considerable a l'hora de valorar l'estatus, la solidaritat i la proximitat dels locutors. Comencem resumint la dimensió d'estatus, que mostrava força diferències respecte el model general, en què els informants valoraven de forma similar les mostres de parla en català i en castellà. Pel que fa als enregistraments del locutor masculí, quan hi ha diferències estadísticament significatives quasi sempre són a favor del castellà, aquest és el cas dels informants que parlen majoritàriament castellà als usos interpersonal, que utilitzen totes

dues llengües per igual a les xarxes socials, declaren tenir menys coneixements de català i tenen més TIC configurades en castellà. L'única excepció són els informants que parlen el català de forma predominant als usos interpersonals, que prefereixen la mostra de veu catalana del locutor.

Amb les veus de la locutora femenina, la situació es reverteix, i quan hi ha diferències estadísticament significatives, els joves estudiants valoren millor la locutora quan parla en català. Les variables que presenten diferències estadísticament significatives inclouen els informants d'origen geolingüístic mixt, els masculins, que tenen el català com a llengua inicial, que fan servir la llengua catalana de forma predominant als seus usos interpersonals i a les xarxes socials, que declaren saber més català, que tenen alguna TIC configurada en català, consumeixen més mitjans en català, s'identifiquen com a d'extrema esquerra o esquerra, i es consideren més balears.

Igual que en el cas de Barcelona, la dimensió de solidaritat és menys estable que la d'estatus i els nostres resultats divergien considerablement del model general. Per això, hem preferit no parlar d'un model general, sinó de tres models valoratius diferents: els informants que prefereixen el català, els que valoren igual totes dues llengües i els que valoren millor el castellà. Un cop més, les valoracions no són independents del gènere del locutor i els estudiants han puntuat diferent la veu d'un home que la d'una dona. Pel que fa als enregistraments del locutor masculí, la major part dels informants, el puntuen millor quan parla en català, i només els informants d'origen immigrant, els que utilitzen més el castellà i els apolítics valoren les dues llengües igual. Per contra, quan parla una dona, la gran majoria d'informants no mostren cap preferència envers el català o el castellà. De fet, els estudiants que s'identifiquen més amb la locutora quan

parla en català són els d'origen autòcton, de gènere masculí, nascuts fora de Palma, agrupats al nivell sociocultural mitjà i al socioprofessional alt, amb el català com a llengua inicial, que utilitzen majoritàriament aquesta llengua als seus usos interpersonals i xarxes socials, que s'han escolaritzat sempre en català, que declaren tenir més coneixements de català però menys de castellà i d'idiomes estrangers, amb un índex cultural més alt, que tenen alguna TIC configurada en català i 0-1 en castellà, consumeixen més mitjans en català, i es consideren d'esquerra o d'extrema esquerra i més balears. Finalment, els informants que donen puntuacions de solidaritat més altes al castellà que al català són una minoria, només els que se senten menys balears (si el locutor és un home) i els que són d'origen immigrant (si parla una dona).

Aquí volem destacar que, tradicionalment, un model avaluatiu en què es preferia una varietat lingüística només en la solidaritat i no en l'estatus s'ha associat amb llengües que no tenen prestigi. Aquest és, precisament, el model avaluatiu que reben les mostres de parla del locutor masculí. Recordem que els informants havien ubicat aquest locutor a un poble de Mallorca i no a Palma, com nosaltres esperàvem.

A l'hora de valorar la proximitat, els resultats no varien gaire segons el gènere del locutor. A partir de les valoracions dels informants, distingim dos grups: els que prefereixen el català i els que valoren totes dues llengües igual. En aquest cas, els informants que prefereixen les mostres de parla en català coincideixen amb els que puntuaven millor la locutora quan parlava en català en la dimensió de solidaritat.

En resum, tenint en compte les valoracions de les dimensions d'estatus, solidaritat i proximitat, podem agrupar els informants de Palma en tres grups, que hem anomenat "procatalà" (si prefereixen el català en les tres dimensions), "probilingüisme" (si valoren totes dues llengües iguals) i "procastellà" (si mostren alguna preferència envers les mostres de parla castellanès). Els estudiants "procatalà" són els joves que fan servir més la llengua catalana (a la majoria de variables lingüístiques i de consum de TIC), es consideren d'esquerra o d'extrema esquerra, i s'identifiquen com a més balears. El grup "probilingüisme", en canvi, abasta la gran majoria dels estudiants, sobretot a l'hora de valorar les mostres de veu de la locutora femenina. Finalment, els joves "procastellà" són una minoria i inclourien els informants que fan servir més el castellà (als usos interpersonals, a les xarxes socials i a les TIC i declaren saber menys català) i es consideren menys balears. Cal destacar, però, que cap d'aquests grups prefereix el castellà en les tres dimensions.

7.1.4.3. Comparació i síntesi

Després d'estudiar els resultats de les anàlisis en profunditat podem dir que a Barcelona queda clar que el català és la llengua de prestigi, ja que sigui quina sigui la característica analitzada de l'informant, quasi sempre dona més puntuació d'estatus al català. Aquest no és el cas a Palma, on la situació és més complexa i les puntuacions d'estatus varien molt més segons les característiques dels informants i el gènere del locutor.

Les puntuacions de solidaritat ens permeten distingir tres grups a les dues ciutats: els que prefereixen el català, els que prefereixen el castellà i els que valoren igual totes dues llengües. A Barcelona, aquests grups estan lligats al gènere del locutor, mentre que a Palma

varien segons les característiques dels informants, si són més mallorquins o més espanyols.

Finalment, la dimensió de proximitat no depèn del gènere del locutor a cap de les dues ciutats. A Barcelona, els resultats són molt similars als de l'estatus i la gran majoria d'informants prefereixen les mostres de parla en català. A Palma, en canvi, podem dividir els en dos grups: els més mallorquins valoren millor el català i els més espanyols, el castellà.

Hem vist que aquestes valoracions ens permeten distingir tres grups a Palma segons si prefereixen sempre el català ("proccatalà"), valoren les mostres de parla catalana i castellana de forma similar ("probilingüisme") i els que prefereixen el castellà ("proccastellà"). El primer grup inclou els estudiants que fan servir el català als usos interpersonals, xarxes socials, TIC i mitjans, diuen tenir més coneixement de llengua catalana i es declaren més balears i d'esquerra o extrema esquerra. El segon grup, els informants "probilingüisme", inclou la gran majoria d'estudiants i, finalment, el grup més minoritari és el "proccastellà", que està format per informants que es consideren menys balears, diuen saber menys català, utilitzen majoritàriament el castellà als seus usos interpersonals i a les TIC i fan servir el català i el castellà per igual a les xarxes socials.

7.2. Anàlisi qualitativa: les ideologies lingüístiques i els valors associats a les llengües

Aquesta secció està dedicada a analitzar els discursos i les converses que vam tenir amb els joves durant les sessions que vam organitzar. Com ja hem explicat, vam dur a terme grups de discussió, tres a Barcelona i quatre a Palma per plantejar als informants temes

relacionats amb la llengua (vegeu secció 5.5.). La discussió estava estructurada en blocs temàtics, que se centraven en diferents aspectes i que ens podien donar informació sobre el valor instrumental (especialment els blocs temàtics sobre el català a l'educació i al món laboral) i el valor integratiu del català (el bloc sobre la llengua i els nousvinguts). A més, es van plantejar preguntes relacionades amb els estereotips associats a diferents varietats lingüístiques del català i del castellà. En aquesta secció exposarem i analitzarem la informació que hem pogut extreure dels grups de discussió en quatre subapartats que se centraran en 1) el valor instrumental del català, 2) el valor integratiu del català, 3) els estereotips associats a diferents varietats lingüístiques del català i el castellà, i 4) les ideologies lingüístiques d'autenticitat i anonimitat que s'intueixen a partir dels discursos i la informació dels estudiants. En comptes d'explicar detalladament tota la informació que podem extreure de cada bloc temàtic, hem preferit centrar-nos en quatre temes que resulten cabdals perquè ens serveixen per destacar les dades que més ens interessin per a aquest treball. Com hem fet fins ara, presentem els resultats per separat segons si els participants dels grups de discussió són estudiants universitaris de Barcelona o de Palma.

7.2.1. Anàlisi dels grups de discussió de Barcelona

Els informants dels tres grups de discussió que vam organitzar a Barcelona eren nois i noies estudiants universitaris, nascuts a Catalunya o fora del Principat i que majoritàriament tenien el català o el castellà com a llengua inicial. La taula que hi ha més avall reproduïx la presentada en un capítol anterior (vegeu secció 5.5.) per recordar les característiques principals dels participants.

	Procedència	Llengua inicial	Branca d'estudis
<i>Grup de discussió 1 (GD1)</i>			
David	Catalunya	català	Ciències socials
Marta	Catalunya	català	Ciències socials
Andrea	Espanya	castellà	Lingüística
Carlos	Xile	castellà	Lingüística
<i>Grup de discussió 2 (GD2)</i>			
Martí	Catalunya	català i castellà	Ciències socials
Anne	Alemanya	alemany	Lingüística
Laia	Catalunya	català	Ciències
<i>Grup de discussió 3 (GD3)</i>			
Alba	Colòmbia	castellà	Lingüística
Hugo	Espanya	castellà	Arquitectura
Núria	Catalunya	català	Lingüística
Blanca	Catalunya	català	Lingüística

Taula 65. Participants als grups de discussió de Barcelona

7.2.1.1. El valor instrumental de les llengües a Barcelona

Ja hem explicat que una determinada varietat lingüística té més o menys valor instrumental segons el major o menor reconeixement social que se li associa. En els nostres grups de discussió, hi havia dos blocs dedicats a tractar especialment aquest valor, fent especial èmfasi en el català: un en què es preguntava sobre la situació del català al sistema educatiu –universitari i formal– i l'altre en què es tractava la utilitat de les llengües al mercat laboral.

En primer lloc, pel que fa a l'educació formal, cal destacar que tots els informants saben que el català és la llengua vehicular en l'ensenyament formal, tant els joves estudiants nascuts a Catalunya i que havien fet l'escolarització en català, com els que havien arribat més tard, directament per accedir a la universitat. A més, van coincidir a assenyalar que és un sistema que funciona i que, per tant, no s'hauria de canviar. Justifiquen que cal mantenir el català com la

llengua vehicular de l'ensenyament perquè és clau, sobretot, en relació a dos punts: el manteniment de la llengua i la integració dels nous nens.

Alba (GD1, colombiana)⁶¹: “Per exemple, jo que no sóc d'aquí, que la meua família és mexicana i colombiana, i que ningú no parla català, clar, si jo no hagués après la llengua a l'escola, no sabria català.”

Carlos (GD2, xilè): “Yo creo que es la única forma en la que el catalán como que no deje de ser una lengua pisada por el castellano u otras.”

Núria (GD3, catalana): “Ma mare, per exemple, és professora de primària a Sant Vicenç dels Horts i els nens vénen de famílies que parlen castellà, només parlen català a l'escola, però a l'escola es fa l'esforç que parlin català al menys a l'escola.”

Hem de dir que la qüestió sobre el català com a única llengua vehicular a l'educació formal de Catalunya ha estat tema de polèmica en els darrers temps perquè els partits polítics centralistes han qüestionat un model educatiu que, segons diferents indicadors (Aparici *et al.*, 2011; Arnau Querol, 2004; Esteve, 2004; Vila i Moreno, 2004b) fins ara ha funcionat, en el sentit que l'alumnat acaba l'escolarització obligatòria amb competències comunicatives en català i en castellà. De fet, la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMCE), estableix a l'article 99 que el castellà és llengua vehicular a tot l'estat espanyol, com també ho són les llengües cooficials a les respectives comunitats autònomes. Això ha obert la porta perquè alguns pares demanin que els seus fills rebin l'educació parcialment en castellà (Ridao Martín, 2015). En general, no ha estat una proposta ben acceptada per la societat catalana, cosa que es reflecteix en alguns comentaris dels nostres informants:

⁶¹ Entre parèntesis especifiquem el grup de discussió (GD) en què va participar l'estudiant (1, 2 o 3) i la procedència o el tipus d'estudis cursats, segons el que sigui més rellevant.

Alba (GD1, colombiana): “Mm... Jo crec que, vull dir que les polítiques lingüístiques i tot això que es fa, la gent diu bé. però si a mi em toquen allò que m'estimo, vull dir que el Wert vingui i em digui “hemos de castellanizar”, jo, per fer-li la punyeta, pues ara parlaré català, saps?”

En resum, tots els informants coincideixen a destacar la importància que la llengua pròpia sigui vehicular a l'educació formal i ho justifiquen destacant dos arguments. D'una banda, creuen que és la manera que els informants que no parlen català a casa o amb el seu entorn immediat aprenguin la llengua i, de l'altra, perquè els nouvinguts s'integrin.

Pel que fa a les llengües a la universitat, en primer lloc, vam demanar als estudiants que ens descrivissin en quines llengües rebien la docència i, després, els vam plantejar quina seria la situació lingüística ideal a la universitat. En general, i d'acord amb els nostres informants, la presència del català als graus universitaris varia segons el tipus d'estudis. Mentre que a carreres de ciències econòmiques (com Economia, Administració i Direcció d'Empresa, Màrqueting, Dret), hi predomina el castellà, a altres estudis, com Lingüística, Educació Infantil o Biologia, la sensació és que les llengües tenen una presència similar o el català és més habitual.

Martí: “...com que és ADE es nota que es parla més castellà i la llengua internacional i aquestes coses és també l'anglès...”

La percepció dels informants es correspon amb la situació real, segons les dades sobre la llengua a la docència. El curs 2012-13, a les universitats catalanes⁶² es va impartir un 75 % de la docència en

⁶² Llengua de la docència als graus segons el Departament d'Economia i Coneixement. Les dades inclouen la UdG, la UdL i la URV.

català, un 16 % en castellà i menys d'un 9 % en altres llengües (principalment anglès). Cal dir que aquestes xifres varien segons la universitat. Així, mentre que a la Universitat Pompeu Fabra es va oferir un 55,8 % de la docència en català, a la Universitat Politècnica, la llengua catalana hi tenia força més presència, quasi un 20 % superior. Tal com apuntaven els nostres informants, els percentatges varien, també, segons el tipus d'estudi: als graus d'Administració i Direcció d'Empreses de la Universitat de Barcelona només feien un 44 % de les classes en català, mentre que al grau de Biologia de la mateixa universitat quasi el 90 % de la docència s'oferia en llengua catalana.⁶³ De fet, aquesta diferència entre la presència del català a la docència segons els tipus d'estudis dels informants ja havia estat assenyalada per altres autors, que ho vinculaven a "les exigències lingüístiques que ateny cada mercat laboral" (Boix Fuster, i de Rosselló i Peralta, 2003, p. 15). Així, doncs, els graus universitaris on el català es veu desplaçat pel castellà o l'anglès es correspondrien amb els àmbits laborals on el català s'utilitza poc.

Tornem ara a les declaracions dels participants dels grups de discussió, que van indicar que la llengua de docència depenia del professor, tal com indica el David (GD1, autòcton), "català i castellà... és depèn del professor. Però no podem triar." En general, als nostres informants els és indiferent fer una assignatura en català o castellà, i els sembla bé que els professors puguin triar en quina llengua volen ensenyar. El Martí (GD2, autòcton) es mostra conforme amb la situació actual, però opina que s'hauria de promoure el català des de la universitat. Només hi ha una participant als grups de discussió que expressa desacord amb aquesta situació, l'Anne (GD2, alemanya). Aquesta estudiant, nascuda a Alemanya però que ha vingut a cursar

⁶³ Dades del curs 2013-14 del Servei Lingüístic de la UB.

els estudis universitaris a Catalunya, és una ferma defensora del català i creu que els estudiants haurien de tenir dret a fer qualsevol classe en català.

Una altra de les qüestions que es van tractar va ser si cal canviar la llengua de docència si hi ha algun estudiant d'intercanvi que no entén el català. En general, als participants dels grups de discussió els sembla bé que en aquests casos es faci la classe en castellà, de fet, diuen que és força habitual que si algú no entén el català els professors facin la classe en castellà, amb alguna excepció. Aquest canvi es produeix encara que vagi en contra de la normativa, segons la qual s'ha de respectar la llengua de docència especificada al pla docent, tal com apunta el Martí.

Laia (GD2, autòctona): “Però també és veritat que si hi ha alguna persona que ve, jo que sé, d'Alemanya, un Erasmus, i el professor està fent classe en català, per deferència a aquesta persona que no sap tant de català es passa al castellà. Alguns ho fan i uns altres diuen no, jo parlo català i si no hauries d'anar a un grup que parli castellà.”

Martí (GD2, autòcton): “Els teus professors no respecten la normativa perquè la normativa diu que la llengua ha d'estar anunciada d'entrada. (...) Llavors, si hi ha un alumne que es queixa, que no s'entén, el professor canvia i no es pot.”

Aquesta gran presència del català a la docència universitària no es tradueix a les obres de la bibliografia. Els estudiants fan la majoria de les lectures en anglès i en castellà, perquè, d'una banda, l'anglès predomina en el món acadèmic i científic i, de l'altra, hi ha poques referències bibliogràfiques en llengua catalana. Tal com apunta la Laia (GD2, autòctona), “en el món científic tot és bàsicament en anglès, tots els articles” i com indica l'Hugo (GD3, gallec), “hay muy poco de mi disciplina [arquitectura] que esté en catalán”.

Aquesta predominança de l'anglès no és qüestionada, al contrari. A banda del valor d'aquesta llengua al món acadèmic, també en destaquen d'altres, com la seva utilitat a l'hora de viatjar i comunicar-se amb gent estrangera.

Alba (GD3, colombiana): "Sí, el que passa amb l'anglès, com una professora deia, és que l'has de saber, però no l'has de parlar. Era com... Bueno... Clar, per accedir a molt material i a moltes coses, la bibliografia o al mateix Internet si vols trobar informació, la major part està en anglès. Llavors és com una eina que tens."

En resum, els nostres informants atorguen a l'anglès un gran valor instrumental. Creuen, però, que hauria d'ocupar un segon pla a les universitats catalanes, encara que no hi ha un acord en quin hauria de ser exactament el paper d'aquesta llengua a la universitat. D'una banda, una minoria d'informants expressen que l'anglès hauria de tenir una presència mínima a la universitat, d'altres pensen que s'hauria de fer servir com a llengua vehicular per ensenyar algunes assignatures i, finalment, la majoria creuen que la universitat hauria d'oferir classes de llengua anglesa.

Alba (GD3, colombiana): "fer anglès instrumental, és a dir no anar a classe d'anglès, sinó, jo què sé, fer relacions internacionals en anglès i coses així."

Martí (GD2, autòcton): "Això que cadascú aprengui anglès com vulgui i si hi ha anglès per mi hi hauria d'haver alemany i qualsevol altre idioma. (...) Però bueno, ofereix-nos classes en anglès voluntàries."

En relació amb l'anglès, la internacionalització de les universitats i la mobilitat dels estudiants són temes que adquireixen gran importància entre els informants. Tal com assenyala la Núria (GD3, autòctona), "dir que parlem català no és atractiu [per als estudiants estrangers]". En un

moment en què la mobilitat de docents i estudiants és a l'ordre del dia i cada cop hi ha més persones estrangeres al sistema universitari català, la llengua catalana pot ser vista com un problema cap a la internacionalització de les universitats. Precisament, aquest és un argument de pes per a aquells estudiants que optarien per tenir algunes assignatures amb l'anglès com a llengua vehicular, ja que facilitaria els intercanvis des de les universitats estrangeres. De fet, la Laia i el Martí expliquen que es fa així en altres països europeus (Holanda, Dinamarca), on les classes de grau són en anglès i, per tant, qualsevol estudiant que sàpiga anglès pot seguir els continguts. El Martí puntualitza, però, que el nivell d'anglès dels estudiants és millor.

Deixant l'anglès a una banda, la majoria dels informants consideren que el català i el castellà haurien de gaudir d'un estatus similar a la universitat. Alguns, en canvi, opinen que s'hauria de donar preferència a la llengua catalana, sempre i quan el català no sigui un obstacle per incorporar bons professionals internacionals.

Blanca (GD3, autòctona): "Sí, jo crec que el català ha de tenir més pes que el castellà [a la universitat]. Però això, vull dir, a vegades, clar si dius no és que els professors han de tenir un nivell C de català. També això fa que també persones molt rellevants en aquell àmbit no puguin donar aquesta classe que pel tema d'especialitat seria important. Vull dir que s'ha de valorar les coses que implica."

Resumint la situació del català a la universitat, a partir del discurs dels informants, podem inferir que el català s'ha fet amb un ampli espai a les universitats, malgrat trobar-se entre dues llengües molt fortes internacionalment, com són l'anglès i el castellà. Tot i que varia bastant segons l'àmbit d'estudi, als estudiants participants de Barcelona els és bastant indiferent fer les classes en català o en

castellà, i els semblaria bé que continués així: que cada professor pogués fer la classe en castellà o català, segons com se sentís més còmode. Alguns informants insisteixen que s'hauria de prioritzar la llengua pròpia, però aquesta opció no està generalitzada entre els nostres estudiants. A l'hora de definir el paper de l'anglès, ja trobem més diversitat d'opinions; des dels informants que creuen que l'anglès no hauria de ser a la universitats als que proposen que es faci servir de llengua vehicular en alguna assignatura.

Pel que fa a la importància de saber català per trobar feina. Els informants consideren que el català és útil, però només a Catalunya; és a dir que fora dels territoris de llengua catalana saber català no es valora. De fet, especifiquen que a Catalunya només serveix per a determinades feines, entre les quals destaquen l'Administració pública. Per exemple, els nostres estudiants assenyalen que per treballar en algunes multinacionals no es té en compte el coneixement de català. En relació amb això, la Núria (GD3, autòctona) ens va explicar que la seva parella, que treballa com a enginyer en una multinacional, no ha tingut cap necessitat de saber català per aconseguir-hi un contracte laboral:

Núria (GD3, autòctona): "(...) si no hagués sabut català no hauria passat absolutament res perquè total pel que ha de fer no... no és necessari."

En canvi, resulta que el domini del castellà sí que és un requisit imprescindible per poder trobar feina, un domini que, a més, es dona per descomptat. A aquest desequilibri entre les dues llengües cooficials, hi fan referència la Laia (GD2, autòctona), que treballa en un restaurant en què els seus companys de feina no necessiten saber català perquè es comuniquen principalment en anglès o en castellà, i l'Anne (GD2, alemanya), que va fer una entrevista per a una feina

d'atenció al públic, en què es demanava explícitament coneixements de català, però no de castellà. L'Anne és d'origen alemany, va arribar a Catalunya per fer els estudis universitaris, és parlant habitual del català i declara que els seus coneixements de castellà són més baixos. Quan va dir a l'entrevista que no parlava gaire castellà, la van rebutjar.

Martí (GD2, autòcton): “[el català] és útil, però el castellà és imprescindible. (...) Es nota que no estan al mateix nivell les llengües i que el castellà és imprescindible pel tipus de feina pel qual pots optar.”

Laia (GD2, autòctona): “a la feina tothom és castellanoparlant o són estrangers i parlen castellà, bueno, porten anys aquí i no parlen res de català. Però també suposo que és la predisposició de cada persona.”

Un altre dels punts que es va tractar durant els grups de discussió és si saber català ajuda a trobar feina als nouvinguts. Els informants no es posaven d'acord, ja que alguns opinaven que els pot beneficiar i d'altres que no els farà falta. D'aquestes afirmacions es desprèn, precisament, el que deia abans l'Anne: sense saber castellà és molt complicat accedir al mercat laboral i saber el català pot ser un extra. En aquest cas concret, sembla que els empresaris premiïn el valor integratiu del català per sobre de l'instrumental. Això s'observa quan el Martí (GD2, autòcton) expressa que potser a algun empresari li pot fer “gràcia” que un nouvingut sàpiga parlar el català; o sigui, que pot generar-li més simpatia una persona que sap català perquè en certa manera està demostrant el seu desig de formar part de la societat catalana.

Martí (GD2, autòcton): “i potser l'empresari li fa gràcia que sàpiga català”.

Carlos (GD1, xilè): “Creo que un adulto que viene a trabajar, por ejemplo, que viene del extranjero, quizás el catalán no es tan importante que lo aprenda.”

Finalment, l'anglès també és una llengua molt important al mercat laboral, una varietat lingüística amb un gran valor instrumental, que en algunes feines podria arribar a ser més important que el català. Així ens ho comenta, per exemple, l'Andrea (GD1, Espanya): “No puedo entender un currículum sin inglés.” La percepció que tenen els estudiants és que les multinacionals i grans empreses no valoren el coneixement de la llengua pròpia, mentre que saber castellà, en canvi, és imprescindible i l'anglès un valor afegit molt important.

En resum, els informants associen al català força valor instrumental, ja que és clau per a l'educació i útil per trobar feina. El català és la llengua principal de l'ensenyament formal i té un lloc a les universitats catalanes, i hi competeix al costat de llengües internacionals com el castellà i l'anglès. Tanmateix, a l'hora de trobar feina, consideren que el valor instrumental de les llengües depèn de l'àmbit, privat o públic. D'una banda, en l'àmbit privat i en les grans empreses no es valora tenir coneixements de català i el castellà competeix amb l'anglès. De l'altra banda, és imprescindible saber català per treballar a l'Administració pública i a la petita i mitjana empresa.

7.2.1.2. El valor integratiu del català a Barcelona

En aquest apartat ens centrarem en el valor integratiu del català, que segons van definir Gardner i Lambert (1972, p. 14), es correspon amb el desig de ser com els membres representatius d'una comunitat lingüística. Per comentar aquest tema, vam considerar que ens podríem basar en la part de la discussió en què vam tractar les llengües que els nouvinguts haurien d'aprendre quan arriben a

Catalunya i quina haurien d'aprendre primer, i la importància de la llengua catalana com a símbol d'identitat. A l'hora de presentar els resultats, hem distingit, en primer lloc, entre el que diuen els informants autòctons i, a continuació, el que expressen els nousvinguts.

Els estudiants autòctons consideren que tots els nousvinguts haurien d'aprendre el català i el castellà per viure a Catalunya. Reconeixen que aprendre el català requereix voluntat, ja que mentre que el castellà s'acaba aprenent per la influència dels mitjans de comunicació i perquè és la llengua amb què sovint els autòctons s'adrecen als nousvinguts, aprendre català implica un esforç extra per part de la persona que arriba. Recomanarien als nousvinguts, d'una banda, aprendre castellà per tots els motius que hem comentat a l'apartat anterior i que posen de relleu la rellevància del castellà a l'hora de trobar feina.

Alba (GD3, colombiana): "Trobo que el castellà li obrirà més portes."

Anne (GD2, alemanya): "És que un cop que arribis aquí ja no és possible només saber català perquè ja aprens castellà."

Carlos (GD1, xilè): "El castellano es de mucho más fácil acceso, ya sea por la televisión, por extranjeros que vienen y sólo hablan castellano, porque, bueno, porque es la lengua del estado."

De l'altra banda, subratllen que aprendre català permetrà als nousvinguts integrar-se plenament a Catalunya a la societat catalana i arribar a tots els racons de la societat. Això que acabem d'explicar ho resumeix la Laia en una frase: "és culturalment preciós que la gent vingui i vulgui aprendre el català", encara que no és pràctic.

Tal com es podia observar a la Taula 65, que resumia les característiques dels participants als grups de discussió de Barcelona, d'entre els onze participants, n'hi havia cinc que havien nascut fora de

Catalunya. En primer lloc, hi havia dues persones provinents de l'estat espanyol (l'Andrea i l'Hugo), que feia poc que vivien a Catalunya. En segon lloc, hi havia una informant procedent d'Alemanya (l'Anne), que havia vingut a Catalunya per estudiar i havia arribat recentment, i un informant xilè (el Carlos), que també havia vingut per qüestions d'estudi. Finalment, l'Alba era una estudiant colombiana que feia anys que vivia al Principat i, fins i tot, ja s'havia escolaritzat a Catalunya. D'entre aquesta participants, només dues informants van optar per participar-hi en català (l'Alba i l'Anne), encara que tots els nous vinguts entenien el català. Els que van preferir fer servir el castellà, expliquen que els és més còmode i, a més, parlar en català els fa vergonya, ja que requereix un esforç extra, relacionat amb el que deien, també, els autòctons.

Carlos (GD2, xilè): "A mí me sabe mal, por eso me da vergüenza, pero me cuesta mucho lanzarme y hablar en catalán (...). Es curioso porque no me pasa en inglés, no me pasa en alemán, pero en catalán sí, esa inseguridad de hacer el ridículo, de ser juzgado."

Els informants que no han nascut a Catalunya subratllen la importància que juguen els autòctons perquè els immigrants s'integrin lingüísticament. Destaquen que la majoria dels catalanoparlants s'adrecen a ells en castellà quan saben que no han nascut aquí. Per exemple, l'Anne i l'Alba expliquen que quan van a entitats bancàries, si veuen que són estrangeres al document d'identitat, els parlen directament en castellà. Aquest fenomen, que ha estat àmpliament estudiat a Catalunya (Boix Fuster, 1993; Calsamiglia i Tusón, 1980; Vila i Moreno, i Galindo Solé, 2012), està relacionat amb el fet que els parlants del català canvien al castellà si el receptor és castellanoparlant o creuen que no els entendrà si parlen en català.

Hugo (GD3, gallec): "Creo que no depende tanto del que viene aquí sino de la consciencia de los que están aquí."

Alba (GD3, colombiana): “Si jo vaig a un lloc públic i m’introdueixo en català, em respondran en català. Però si em veuen i no he dit res, em diran ‘hola, cómo está usted?’, en castellà, mai no em parlaran en català d’entrada.”

Tant els autòctons com els nouvinguts són conscients que és possible viure a Catalunya sabent només castellà. La majoria consideren que sense saber el català no es pot accedir a algunes parts de la societat o, com diu l’Andrea, no saber les dues llengües cooficials és “autolimitar-se”, perquè hi ha una part de la població amb qui no pots interactuar.

Hugo (GD3, gallec): “que no llegas a todas las esquinas de la sociedad pero puedes vivir tranquilamente”

Alba: “Es pot viure en castellà o en anglès a Barcelona, però sense el català no t’integres.”

Blanca: “Si tu parles català segurament entendràs més bé com és la gent d’aquí que no pas si només aprens castellà. Des de fora. Encara que estiguis aquí veus les coses des de fora.”

Pel que fa al valor de la llengua catalana com a símbol d’identitat, tots els informants estan d’acord que el català és un element important de la identitat catalana. Tot i això, mentre que alguns opinen que és imprescindible, d’altres, com el David (GD1, autòcton) i la Núria (GD3, autòctona), consideren que algú pot sentir-se català però no parlar la llengua. D’altres, com l’Andrea (GD1, espanyola) diuen que no han vist mai un català que no parli la llengua pròpia.

Núria: “Entendre Catalunya com només el català trobo que és una mica estret de mires. (...) La identitat catalana inclou diverses característiques, una de les quals “pot ser o no parlar català.”

David: “un castellanoparlant jo crec que es pot sentir català perfectament. El castellà també és patrimoni de Catalunya.”

Sobre aquest darrer punt, els informants del grup 1 (el David, la Marta, l'Andrea i el Carlos) van arribar a la conclusió que potser al principi algú es pot sentir català i no parlar la llengua però que, a la llarga, l'acabarà estimant i, per tant, parlant-lo. El grup 2 (el Martí, la Laia i l'Anne), en canvi, van acabar acordant que algú es pot sentir català i no parlar català, que existeixen casos d'aquests encara que no siguin gaire habituals.

Fins aquí hem pogut comprovar que els joves universitaris entrevistats atorguen al català força valor integratiu i ho justifiquen dient que saber la llengua catalana és l'única manera d'integrar-se plenament a la societat i que la llengua és un símbol important de la identitat catalana. En resum, consideren que el català té més valor integratiu que el castellà.

7.2.1.3. Els prejudicis associats a diferents varietats del català i el castellà a Barcelona

Vam dedicar un bloc als prejudicis associats a diferents varietats del català i el castellà, especialment a les que els agradaven més o menys. En primer lloc, vam plantejar-los si hi havia alguna varietat del català o del castellà que fos més correcta que les altres, però tots van dir que no, que no hi ha una varietat que sigui més correcta que la resta. A continuació, els vam demanar si els agradaven més algunes varietats lingüístiques del català i el castellà que d'altres. D'una banda, els estudiants autòctons, en general, expressen preferències envers els dialectes centrals (gironí, català de l'àrea del Penedès), però que no són el català de l'àrea metropolitana. Els informants diuen que són "més autèntics" (Martí), més "tradicionals", més "correctes" i "menys contaminats" (David). A més, a aquests estudiants també els agraden les varietats balears (mallorquí i menorquí, en concret).

David: “Em parteixo amb els mallorquins.”

Martí: “El català que té accent diguem-ne raro així per entendre’ns, que no és el meu, és graciós. Ara, m’agrada molt el català de poble.”

Per contra, els informants que no han nascut a Catalunya mostren preferència envers la varietat nord-occidental i el valencià. Aquestes varietats, en canvi, no agraden gaire als informants autòctons, especialment el valencià, perquè com ho justifica la Núria, “em sona raro”. Alguns ho justifiquen dient que tenen moltes interferències (David). Una altra de les varietats lingüístiques envers la qual els informants tenen opinions negatives és el català xava.

Martí: “El xava és horrible. I tampoc no m’agrada, que és semblant al xava, els castellanoparlants.”

Això es pot relacionar amb el fet que els informants contestessin que no hi ha cap varietat de català incorrecta, però que algun grup relacionés parlar pitjor amb la presència d’interferències. Per tant, les varietats que incorporen més interferències (ja siguin lèxiques o fonètiques), segons els informants, són les que els agraden menys. Això és un problema per als parlants que tenen el català com a L2, que acostumen a fer interferències. Si existeix aquest rebuig, atrevir-se a fer servir la llengua costa més.

Carlos: “Yo creo que hay un catalán que tiene más interferencias con el castellano y otro un poco más puro.”

Marta: “Barrejar idiomes no m’acaba d’agradar.”

Pel que fa a les varietats del castellà, en general, gairebé tots els informants prefereixen les varietats septentrionals. Per exemple, la Núria especifica que “té un *cariño* especial” al gallec i “al nostre castellà”. Hi ha alguns informants que prefereixen l’andalús, com la

Laia, però en general aquestes varietats es valoren de manera negativa i es qualifiquen de “vulgars”.

Martí: “És que en castellà, el castellà si parlen molt de poble, fins i tot l’andalús, em sembla molt vulgar. Massa vulgar.”

Aquesta informació ens pot ajudar a interpretar alguns dels resultats relacionats amb les actituds lingüístiques. Hem dit que els locutors castellanoparlants reben puntuacions molt baixes perquè el seu accent està estigmatitzat, tal com havien assenyalat autors anteriors (Woolard, 1989). Al llarg d’aquest apartat hem pogut comprovar que les varietats meridionals del castellà continuen associades a adjectius negatius (com “vulgar”). És més, alguns dels nostres informants han especificat que no els agrada el català “dels castellanoparlants” perquè incorpora interferències lingüístiques, associades amb la incorrecció. Així, doncs, malgrat el temps que ha passat d’ençà la primera gran onada migratòria i que actualment els immigrants de parla castellana són estrangers, els prejudicis segueixen sent els mateixos.⁶⁴

7.2.1.4. L’anonimitat i l’autenticitat en el cas de Barcelona

En aquesta secció ens proposem veure si, a partir dels discursos expressats als grups de discussió, podem inferir algun tipus d’ideologia lingüística en què s’estructura l’autoritat lingüística. En aquest sentit, tal com hem explicat al capítol teòric (vegeu secció 2.1.3.1.), a la ideologia de l’anonimitat, l’autoritat lingüística recau a la llengua estàndard comuna que pot representar tothom i ser usada per tothom. De l’altra, l’autenticitat es pot explicar com l’expressió genuïna d’una entitat, la veu autèntica.

⁶⁴ No vam incloure accents estrangers a l’estudi per la gran diversitat de nacionalitats i perfils dels nouvinguts que viuen avui dia a Catalunya i perquè, a més, no ens hauria permès comparar els resultats amb estudis anteriors.

Dels discursos dels joves estudiants de Barcelona es desprèn que el català és una llengua anònima, una llengua de tothom, ja que l'han utilitzada tant els autòctons com alguns dels nousvinguts (l'Anne i l'Alba). A més, fins i tot els immigrants que no han participat en català als grups de discussió han expressat la voluntat que la gent se'ls adreci en català. Hem pogut comprovar que el català és una llengua d'acollida, que la pot fer servir tothom. Aquesta idea ha estat difosa per campanyes de foment de la llengua de la Generalitat, amb eslògans com "El català, llengua per a tothom". També en aquest sentit, tant els informants nousvinguts com els autòctons consideren que tothom que viu a Catalunya ha de saber el català i, precisament, destaquen la importància de l'educació formal per integrar lingüísticament els immigrants.

Un altre aspecte que subratlla el caràcter anònim de la llengua catalana al Principat és que el català és la llengua a l'Administració pública i a l'educació. O sigui que es la llengua pública principal en aquests dos espais i això està acceptat per la població. Això s'observa clarament als grups de discussió, amb l'aprovació (i fins i tot defensa) general del fet que el català sigui l'única llengua vehicular a l'escola. Des de l'estat, s'ha intentat establir el castellà com a llengua anònima, però no ha funcionat (Woolard, 2008).⁶⁵

Tot i aquests exemples del caràcter públic del català, aquesta llengua continua sent un símbol d'identitat i amb característiques pròpies d'una llengua autèntica. Recordem que *l'autenticitat* s'explica com l'expressió genuïna d'una entitat. Tenint en compte això, el fet d'anomenar al català *llengua pròpia* és una expressió d'aquesta

⁶⁵ Per a més informació sobre aquesta qüestió, podeu consultar Woolard (2008).

autenticitat, ja que s'associa amb una llengua privada, d'un lloc concret. A partir dels grups de discussió, vam poder discernir que el català té característiques pròpies d'una llengua autèntica quan vam demanar als informants quins eren els símbols més importants de la identitat catalana i l'acord general era que parlar català tenia més pes que haver nascut a Catalunya o viure-hi.

En resum, l'anàlisi dels grups de discussió ens ha permès comprovar que, tal com assenyalava Woolard (2008) el català comparteix característiques d'una llengua anònima (el seu ús al lloc públic, és una llengua utilitzada per autòctons i immigrants) i autèntica (es considera un símbol de la identitat catalana i és la forma genuïna d'expressar-se).

7.2.2. Anàlisi dels grups de discussió de Palma

En aquest apartat ens centrarem en els resultats que es poden extreure dels grups de discussió de Palma. Tal com havíem indicat a la metodologia (vegeu secció 5.5.), a Palma vam organitzar quatre grups de discussió amb 21 participants (grups d'entre 2 i 8 informants). Presentarem les dades de forma similar a com ho hem fet a Barcelona: en primer lloc ens centrarem en el valor instrumental de la llengua, a continuació tractarem el valor integratiu del català, seguit per una secció dedicada als prejudicis associats amb varietats lingüístiques del català i el castellà i, per acabar, analitzarem les ideologies lingüístiques que es desprenen dels grups de discussió. Abans d'entrar a l'anàlisi pròpiament dita, presentem una taula amb els informants, la seva procedència i llengua inicial.

Igual que en l'apartat anterior, presentem una taula resum que recorda la composició dels grups de discussió, i la procedència i llengua inicial

dels participants. A Palma, vam organitzar quatre grups de discussió i hem de dir que vam tenir problemes per aconseguir que els informants hi participessin. Pocs dels informants que van participar a l'enquesta van voler continuar participant amb aquest estudi, vam demanar-ho a altres estudiants de la UIB, però tampoc vam trobar voluntaris. Finalment, vam comptar amb la col·laboració de professors del grau de Psicologia, que ens van permetre organitzar dos grups de discussió durant les seves hores de classe. Això, a més, explica la diferència de participants als diferents grups de discussió, d'entre dos i vuit participants, com s'observa a la Taula 66. Els dos grups més nombrosos (amb set i vuit estudiants) es corresponen amb els dels estudiants de Psicologia, mentre que els altres dos (amb dos i quatre estudiants) són els grups que vam organitzar a partir de l'enquesta.

	Procedència	Llengua inicial	Branca d'estudis
<i>Grup de discussió 1 (GD1)</i>			
Pere	Illes Balears	català	Ciències de la salut
Isabel	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
<i>Grup de discussió 2 (GD2)</i>			
Mario	Espanya	castellà	Ciències de la salut
Neus	Illes Balears	català	Ciències socials
Sebastià	Illes Balears	català	Ciències
Cristina	Illes Balears	català	Ciències socials
<i>Grup de discussió 3 (GD3)</i>			
Catalina	Illes Balears	català	Ciències de la salut
Antonia	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
Marina	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
Paula	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
Elena	Illes Balears	català	Ciències de la salut
Ana	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
Sara	Illes Balears	català	Ciències de la salut
<i>Grup de discussió 4 (GD4)</i>			
Alex	Catalunya	castellà	Ciències de la salut
Marga	Illes Balears	català	Ciències de la salut
Sílvia	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
Juana	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
Núria	Illes Balears	català	Ciències de la salut
Irene	Illes Balears	castellà	Ciències de la salut
Teresa	Illes Balears	català/castellà	Ciències de la salut
Dimitri	Rússia	rus	Ciències de la salut

Taula 66. Participants als grups de discussió de Palma

7.2.2.1. El valor instrumental de les llengües a Palma

Recordem que hi ha dos blocs temàtics relacionats amb el valor instrumental de la llengua: el que tracta sobre la llengua al món educatiu i el que se centra en la llengua al món laboral.

En relació amb la llengua a l'educació formal, cal destacar que, en general, hi havia desconeixement del que estableix la normativa. Quan

vam fer la els grups de discussió, estava vigent el decret de mínims, d'acord amb el qual s'havia d'impartir, com a mínim, la meitat de la docència en català. Els informants, però, no sabien exactament si s'havia de fer tot en català o si se n'havia de fer només una part, si depenia de les escoles o dels pares. Ens va sorprendre el desconeixement general sobre quines són les llengües vehiculars a l'escola, perquè, a Barcelona, en canvi, havíem vist que tots els informants, fins i tot els que no s'havien escolaritzat al Principat, sabien que el català era la llengua d'instrucció. Tot i això, els informants de Palma destaquen la importància que el català sigui present a l'educació reglada. Els castellanoparlants expliquen que fer les classes en català els ha ajudat a aprendre la llengua pròpia, ja que era un dels únics àmbits en què l'utilitzaven, i que el paper del professorat ha estat clau pel manteniment del català.

Marina (GD3, autòctona): "Yo creo que a mí me vino muy bien tener tantos profesores que me hablaban en catalán, porque si no... Si sólo hubiera tenido profesores que hablaban en castellano y sólo hubiera tenido la asignatura de catalán en catalán. No lo habría aprendido."

Isabel (GD1, autóctona): "Es más, yo creo que si no fuera por los profesores, el catalán se hubiera perdido. Porque piensa que ha venido mucha gente, muchos extranjeros, y no sé, yo creo que a la larga sí que se habría perdido."

A la majoria dels informants els sembla bé que a l'escola el català sigui la llengua majoritària, amb alguna classe en castellà, per així poder dominar les dues llengües cooficials. Tal com apunta la Núria, haver tingut professors que feien classes en català i castellà li ha permès tenir un bon domini de totes dues llengües oficials. Fins i tot, hi ha una informant, la Sara, que critica que com que ella es va escolaritzar exclusivament en català, quan va arribar a la universitat li costava fer servir el castellà. Per això és partidària d'incorporar el

castellà com a llengua vehicular, que fer-ho tot només en català “tanca portes”.

Sara (GD2, autòctona): “Jo he fet una crítica abans i és que, jo des de sa guarderia m’han xerrat en català, en mallorquí, a s’institut tenia tot en català, tot, menos ses quatre hores que són de castellà. I jo aquí no sóc capaç de fer una exposició en castellà. I jo pens que això és dolent, (...) pens que te tanca portes.”

Núria (GD4, autòctona): “I també trob que gràcies a aquestes classes jo tinc aquesta facilitat perquè tenia un professor que xerrava es castellà i es llibre estava en català. I perquè sa majoria tenim aquesta facilitat? perquè ja mos ho han posat així. I quan no hem tingut altra opció, pues t’has adaptat. Que t’és igual que es professor te xerri en castellà i que es llibre estigui en català perquè tu ho entens igual.”

Això difereix del que hem vist a Barcelona, on tothom estava d’acord amb què el català fos l’única llengua vehicular a l’educació formal. A Palma, en canvi, només hi ha una informant que no incorporaria el castellà a l’escola, la Marga (GD3, autòctona), perquè diu que fer menys hores de classe en català és una manera de donar-li menys importància i que es pot arribar a parlar i entendre el castellà sense necessitat de tenir el castellà com a llengua vehicular.

Marga (GD3, autòctona): “Però és que d’entendre-ho jo també ho entenc. Però es que cada vegada, fent coses d’aquestes, se li està donant menos importància a es català.”

Fins i tot, un dels informants, el Mario, creu que s’hauria d’incorporar l’anglès a l’escola primària i secundària per evitar que els estudiants arribessin a la universitat amb un nivell baix. De fet, aquesta proposta del Mario coincideix amb el que es proposava el decret del tractament integrat de llengües o el TIL.

Mario (GD2, espanyol): “Yo creo que también tendría que consistir en las tres. creo que también tendrían que poner inglés en el enseñamiento porque luego el nivel que lleva la gente aquí de inglés en la universidad es bastante malo. O sea, hay mucha gente de mi clase que tiene un nivel malo.”

També creuen que a mesura que augmenta el nivell d'estudis, baixa l'ús del català. O, altrament dit, que la presència del català a l'educació formal és força alta, però que disminueix considerablement a la universitat, tal com diu un dels informants:

Pere (GD1, autòcton): “en es estudis de secundària i a primària se prima més es català, a lo millor, que es castellà, mentre que als estudis superiors, a lo millor, se xerra més es castellà que el català.”

De la mateixa manera que assenyalaven els informants de Barcelona, la presència del català a la universitat depèn de la branca d'estudis i del professorat. Així, els informants que estudien Psicologia (els informants dels grups de discussió 3 i 4) diuen que tenen la meitat de les assignatures en català i l'altra, en castellà, o, fins i tot, un mateix professor fa la classe en totes dues llengües. En canvi, el Mario (GD2, ciències socials), que estudia un grau de ciències econòmiques, explica que fa quasi totes les assignatures en castellà, i que fins i tot els professors que tenen el català com a L1 opten per ensenyar en castellà.

Isabel (GD1, ciències de la salut): “Hay algunos profesores que a lo mejor hablan ambas lenguas y un día lo hacen en castellano y luego lo hacen en catalán. Así que yo creo que es más o menos igual.”

Mario (GD2, ciències socials): “Yo todos los profesores que tengo, habrá uno o dos en catalán y los demás en castellano. Pero los que te hablan en castellano se nota que hablan siempre en catalán porque se les nota en el acento a la mayoría hablan en castellano porque les obligan, digamos.”

Marga (GD4, ciències de la salut): “Jo tenc un amic a Dret que diu que és raro que xerrin es català. Diu que només es que són considerats rojos són es que xerren el català, els altres ho fan sempre en castellà.”

Vam comprovar si les percepcions dels nostres informants coincidien amb les dades sobre les llengües de docència a la UIB. Segons la universitat,⁶⁶ quasi la meitat de les classes (47,4 %) es fan en català, però el percentatge varia força segons el grau. Tal com deien els nostres informants, a graus com Administració i Direcció d'Empreses, o Dret el castellà és la llengua majoritària i quasi dos terços de la docència s'ofereix en aquesta llengua. De l'altra banda, als graus com Infermeria o Història de l'Art, la gran majoria de les classes són en la llengua pròpia.

Sigui quina sigui la llengua que fa servir el professor a la classe, igual que a Barcelona, els informants diuen que la bibliografia no acostuma a incloure referències en català i que la majoria de lectures són en castellà o en anglès. En aquest punt concret, la situació és similar a totes les branques d'estudi, segons els nostres informants.

Neus (GD2, ciències socials): “I alguns textos que mos donen per llegir, en castellà. Són textos acadèmics i a vegades supòs que només s'han publicat en castellà.”

Sebastià (GD2, ciències): “En es meu cas, les lectures són en anglès perquè la literatura científica és tota en anglès.”

Una diferència important amb els grups de discussió del Principat és la importància que donen els informants de Palma a l'anglès. Per als estudiants de la UIB entrevistats, l'anglès és una llengua amb un gran valor instrumental i que hauria d'estar més present a la universitat.

⁶⁶ Dades del curs 2013-14 disponibles al Servei Lingüístic de la UIB.

Igual que a Barcelona, justifiquen la importància de l'anglès dient que molta de la informació de l'àmbit científic està en aquesta llengua, però a més afegeixen que és un requisit per al mercat laboral o per continuar els estudis, per accedir a un màster, per exemple.

Sebastià (GD2, ciències): “En es cas de ses ciències, és, diguem, obligatori saber anglès perquè si no, no pots llegir cap literatura científica.”

Pere (GD1, ciències de la salut): “perquè te l'estan demanant pertot [l'anglès] i així no el rovellaries, sempre el tendries amb ús”.

De fet, la Sílvia creu que a la universitat seria el lloc per reforçar l'anglès, ja que el català i el castellà ja s'han treballat durant l'educació primària i secundària, i els estudiants ja els haurien de dominar.

Sílvia (GD4, autòctona): “Sobretot s'hauria de donar més importància perquè se suposa que es català i es castellà ja l'hem après a primària, a ESO, a s'institut, a batxiller. Se suposa que ja ho tenim més que assumit.”

Mentre que els estudiants estan d'acord que l'anglès ha de formar part de la universitat, no es posen d'acord en si la universitat hauria d'oferir eines per aprendre l'anglès (com a assignatura de llengua) o si s'hauria d'utilitzar com a llengua vehicular (els informants del grup 2). Coincideixen a destacar, però, que s'arriba a la universitat amb un nivell força baix de llengua estrangera i que, per tant, fer servir l'anglès com a llengua vehicular en alguna assignatura seria complicat.

Marina (GD3, autòctona): “Pero poner una asignatura en inglés para todo el mundo, a lo mejor no... vas a hacer que la mitad de la gente no se entere de nada.”

Teresa (GD4, autòctona): “Jo crec que se podrien fer ses dues coses. Donar sa base a una assignatura que fos només d'anglès i després practicar tot això, tot es coneixement amb altres assignatures.”

Catalina (GD3, autòctona): “Per exemple, en lloc d’obligar a s’alumnat a tenir unes assignatures en anglès o treure-t’ho per una altra via, podrien, no ho sé, fomentar que tots poguéssim participar qualche moment de sa seva carrera a s’apartat de serveis lingüístics d’anglès i que això fos qualche punt imprescindible de sa carrera.”

Subratllen que un dels arguments a favor de fer servir l’anglès com a llengua vehicular és que donaria facilitats als estudiants d’intercanvi, un aspecte que també havia aparegut als grups de discussió de Barcelona. Aquest és un tema que crea un debat entre la Marga i l’Alex, que no s’acaba resolent, perquè, d’una banda, la Marga creu que són els estudiants d’intercanvi els que s’han d’adaptar a la situació lingüística de la UIB i, de l’altra, l’Alex pensa que s’han de posar “comoditats”; és a dir, fer les classes en castellà o en anglès.

Marga (GD4, autòctona): No, ho dic amb es sentit de la diversitat. A veure, aquí, quina llengua hi ha? Es català? Pues ses classes se fan en català. A França, ses classes s’han de fer en francès i si no saps francès no te’n vagis d’Erasmus a França. Te’n vas a un altre lloc.

Alex (GD4, Catalunya): Una cosa és que defensis la teva llengua i l’altra és les comoditats que poses per a la gent que ve. És això. No estic dient que *desaparezca el catalán*, però si jo sóc catalanista.

En resum, un dels comentaris que resumeix millor què pensen la majoria dels informants sobre les llengües a l’educació és el que diu la Neus: “Quantes més llengües parlis, millor, no?”. La gran majoria dels informants opinen que l’educació s’hauria de fer en català, castellà i en anglès per garantir el coneixement d’aquestes tres llengües; és a dir, estarien d’acord amb el que proposava el TIL. Hi ha, també, una minoria partidària de mantenir el català com la llengua principal del sistema educatiu i que les altres hi tinguin menys presència, si cal que hi siguin.

Ara passem a analitzar el paper de les llengües al món laboral. La primera pregunta que vam plantejar als informants va ser quines llengües eren més útils per trobar feina a les Illes i ens van respondre que l'anglès, l'alemany i el rus són de les més demanades al mercat laboral. Tenint en compte la importància del turisme a les Balears, i la quantitat de feines que hi estan associades, no és d'estranyar que a les Illes es premiï saber idiomes estrangers.

Mario (GD2, Estat espanyol): "Depende también de en dónde trabajes, pero en un puesto de trabajo digamos en un hotel, castellano e inglés."

Apunten que les llengües necessàries al món laboral depenen del lloc i del sector. Així, doncs, a Palma es premiarà saber castellà, mentre que als pobles serà important saber el català. I, de la mateixa manera, si la feina és de cara als turistes, es valoraran més idiomes estrangers, com l'anglès, el rus o l'alemany.

Sílvia (GD4, autòctona): "Lo que se demanda, joestic més a sa zona de S'Arenal, a sa platja de Palma, i alemany i rus han passat per davant de s'anglès. Perquè es català i es castellà ja els donen per suposats. A sa majoria de persones."

Després, vam preguntar-los específicament si saber català ajuda a trobar feina i els estudiants van dir que el català només podia ser útil per treballar a l'Administració. De fet, els informants van distingir entre el sector privat i el públic i, a partir de les respostes donades, sembla que el català no es valora gaire al sector privat i que la llengua catalana només cal saber-la per treballar a l'Administració pública.

Precisament, la necessitat de saber català o no per treballar a l'Administració pública va suscitar debat a quasi tots els grups de discussió, ja que durant el darrer govern del Partit Popular, saber

català va deixar de ser obligatori per treballar a l'Administració, argumentant que el fet que el català es defineixi com la llengua pròpia a l'estatut no s'ha d'entendre com que sigui preferent sobre el castellà, l'altra llengua cooficial. Per tant, el català va deixar de ser un requisit i es va passar a considerar un mèrit. Els participants als grups de discussió tenien opinions contràries en relació amb aquesta mesura.

Per un costat, el grup d'informants que estan a favor d'aquesta nova mesura presenten dos arguments. En primer lloc, defensen que no es pot discriminar bons professionals perquè no sàpiguen la llengua catalana; diuen que no s'hauria de contractar un metge que sap català abans que un molt bon metge que no en sap; és a dir, que no s'hauria de premiar la llengua davant la capacitat professional. En segon lloc, no creuen que sigui necessari que algú que ja sap català ho hagi de justificar amb un certificat. Això fa referència a totes aquelles persones que es van escolaritzar només en llengua castellana durant el Franquisme i que el saben parlar, però no el saben escriure.

Elena (GD3, autòctona): "A jo me pareix que si un metge, posem per cas, és molt bon metge i sap fer molt bé sa seva feina, no li han de passar per davant persones que estan menos qualificades però que tenen es C de català."

Marina (GD3, autòctona): "A mí me choca que si ya lo entiende y lo sabe hablar, que lo tenga que demostrar mediante un examen escrito y de gramática. Quiero decir, no bastaría sí un examen para ver si de verdad lo puedes hablar o si como mínimo lo entiendes, pero yo creo que con eso ya está."

Per un altre costat, els estudiants que estan en contra dels canvis que converteixen el català en un mèrit expliquen que amb aquest canvi s'ha tret prestigi al català i que és "una cosa que ha empitjorat" (Sebastià, GD2, autòcton). Afegeixen que això pot suposar un

problema per a la gent gran catalanoparlant que pot tenir dificultats per comunicar-se amb el personal sanitari que no tingui coneixements de català. A més, subratllen que, considerant que el català és cooficial, els parlants haurien de poder-lo fer servir per adreçar-se als treballadors públics. Finalment, un altre dels motius a favor que el català sigui un requisit per treballar a l'Administració pública és que serveix per incentivar els nouvinguts a aprendre el català; si aquesta llengua és útil per trobar feina, com a mínim a l'Administració, més persones voldran parlar-la.

Sebastià (GD2, autòcton): “Ah, això és una cosa que ha empitjorat, que antes era un requisit (...). Crec que al menos un poquet d'interès d'aprendre sa llengua haurien de tenir. Algo que els impulsàs a aprendre sa llengua d'aquí de Mallorca, es català.”

Elena: “Es meus padrins van en es metge i segons què no els hi sabran dir. (...) Igual que jo pens que si visc aquí, a Mallorca, on es català és sa cooficial, tenc tot el dret d'anar a s'Administració o d'anar a qualsevol lloc i poder-me expressar en català i que m'entenguin.”

Precisament en relació amb aquest punt, la Catalina va destacar que a alguns dels seus companys no els sembla bé que per treballar a Mallorca et demanin un mínim de coneixements de català, però que els sembla acceptable que, per aconseguir el grau, hagin de tenir un nivell B2 d'una llengua estrangera. És a dir que no s'oposen a les demandes que es fan en relació a l'anglès, però no els sembla correcte que s'apliquin unes demandes semblants relacionades amb el català. Els companys van respondre que no es pot comparar el català i l'anglès, ja que l'anglès es parla a molts llocs; subratllant el valor instrumental de l'anglès per sobre del català.

Catalina (GD3, autòctona): “A jo i a cap de vosaltres mos donaran es títol de sa carrera si no tenim mínim es B2 d'anglès. Ah, què passa? Amb s'anglès ningú se queixa. És normal, perquè és s'anglès. I amb

es català, pues perquè és es català i què hem de fotre amb es català? Pues no. Se demana s'anglès i se demana es català.”

La Marga (GD4, autòctona) va equiparar la situació de les Illes Balears amb les d'un altre país multilingüe, Suïssa. D'aquesta manera, pretenia presentar un altre argument a favor d'aprendre el català per treballar a les Illes, ja que si una persona de la part francesa de Suïssa se'n va a treballar a la part alemanya, aprendrà l'idioma. Per contra, a les Illes, és obligat saber el castellà però no el català, encara que sigui la llengua pròpia.

Marga (GD4, autòctona): “Però és que si anem a Suïssa i tu te'n vas a sa part alemanya i ets de sa part francesa tu no li diràs, no és que jo també sóc de Suïssa, però jo sé francès, no m'aprendré s'alemany. És com a lo que diu ell. És una cosa innata en tu mateix de que si te'n vas en aquella part aprendràs aquella llengua. Lo que passa és que aquí amb tants d'anys doncs no s'ha fet bé i sembla com a que sigui obligat saber es castellà i no saber es català aquí a Mallorca o a Catalunya.”

Així, doncs, saber català només ajuda a trobar feina a l'Administració, encara que ara hagi deixat de ser un requisit. Una part dels informants estan d'acord amb aquest canvi, ja que consideren que l'exigència de saber català podria evitar que es contractessin professionals qualificats i no estan d'acord que s'obligui a conèixer el català. L'altra part, per contra, consideren que aquesta mesura treu prestigi a la llengua pròpia i facilita que els nouvinguts no l'apreguin. Al sector privat, a part del castellà, l'anglès, el rus i l'alemany tenen molt valor.

A partir de totes les opinions expressades pels estudiants de Palma, podem deduir que el català no es considera una llengua amb alt valor instrumental. Per un costat, els una part important dels informants són partidaris que el català no sigui l'única llengua vehicular a l'educació

obligatòria i a l'ensenyament superior, que també hi tinguin presència el castellà i l'anglès. Per l'altre costat, segons els joves universitaris, en l'àmbit laboral privat, es premien idiomes estrangers (com l'anglès, l'alemany i el rus), especialment a la ciutat i al sector turístic. Quant a l'àmbit públic, una part dels informants tampoc creuen que certificar el coneixement de català hagi de ser necessari per poder-hi treballar. Tot això va en el mateix sentit que indicaven alguns estudis anteriors, en què es considerava que saber català ajudava de forma relativa a trobar feina (Waas, 2008). Per resumir què pensen la majoria dels entrevistats, citem una frase d'una de les informants, la Teresa: "Jo no dic que no sigui important, però pens que sa llengua catalana i sa cultura la fomentes a ca teva, no a que es metge xerri català o castellà." Aquest argument, és propi dels parlants de llengües minoritàries i situa el català a l'àmbit privat, però no en llocs públics com l'Administració o l'ensenyament.

7.2.2.2. El valor integratiu del català a Palma

Ara comentarem quin és el valor integratiu que els estudiants associen al català, tal com hem fet abans a Barcelona. La informació d'aquest apartat, l'extraurem del bloc temàtic que relacionava la llengua i la immigració. Abans, però, val la pena destacar que als grups de discussió de Palma hi havia només dues persones de fora dels territoris de parla catalana: el Mario (GD2, de l'estat espanyol) i el Dimitri (GD4, de Rússia). Tots dos van arribar a les Illes Balears quan eren petits i s'han escolaritzat, com a mínim parcialment, a Mallorca. Tots dos entenen el català, però van participar als grups de discussió en castellà, igual que les informants que tenien el castellà com a llengua inicial (Irene, Isabel, Marina i Juana). La resta d'estudiants van optar per fer servir el català.

La primera pregunta relacionada amb la llengua i la immigració que vam plantejar als informants era si calia saber català i castellà per integrar-se a Mallorca. Els informants van contestar que no, tot i que amb alguns matisos. En primer lloc, alguns estudiants van diferenciar entre la situació de Palma i la resta de l'illa; indiquen que mentre que per integrar-se a la ciutat n'hi ha prou sabent castellà, a la resta de l'illa cal saber català.

Sílvia (GD4, autòctona): “Jo sé gent immigrant que viuen a Pobla, per tant, no han après es castellà, han après directament es català. Gent que immigra a Palma aprèn antes es castellà. Depèn de sa societat on t'integris.”

En segon lloc, d'altres informants, consideren que amb el castellà n'hi ha prou per integrar-se, ja que el canvi de llengua amb desconeguts facilita l'ús del castellà. I no és només això, tal com diu la Isabel, “casi todo está en castellano”; com la televisió o els diaris, per exemple. Tal com passava a Barcelona, això facilita l'aprenentatge del castellà, que quasi tothom acaba aprenent per immersió. En canvi, també igual que a Barcelona, els estudiants subratllen que per aprendre el català cal fer un esforç extra, cal certa disposició per part dels nous, tal com observem a partir de l'exemple del Pere (GD1, autòcton).

Isabel (GD1, autòctona): “si aprende el mallorquí o el catalán... le va a costar porque aquí hay muchas personas de la Península que hablan en castellano y a lo mejor van acabar de 'no te entiendo' o 'vuélvemelo a preguntar', si les hablan en catalán”.

Pere (GD1, autòcton): “Sí, però diuen que no vull xerrar, no tenc interès, tanmateix m'entens xerrant en castellà. No tenc per què haver fer s'esforç d'aprendre es mallorquí si tanmateix tu m'entens en casella.”

En tercer lloc, el Sebastià apunta que hi ha determinades zones de Mallorca on es pot viure sense saber ni català ni castellà.

Sebastià (GD2, autòcton): Sí, sí, hi ha moltíssima gent que va a s'hospital i que només xerra alemany. Només. I fa 50 anys que viuen aquí, a lo millor o 40.

Els informants consideren que per viure a Mallorca s'haurien de saber les dues llengües, però són conscients que hi ha molta gent que no ho fa, perquè aprendre dues llengües és més complicat que aprendre'n una. De fet, la majoria d'informants recomanarien aprendre abans el castellà perquè és més útil (a l'hora de trobar feina, de buscar pis, etc.) i perquè tothom l'entén. A part, el Pere destaca que és més fàcil aprendre castellà amb les persones que t'envolten i que parlar català requereix un esforç extra, un punt que també havien destacat els informants de Barcelona.

Dimitri (GD4, Rússia): "Por el hecho de que al estar en España la oficial, la más oficial de todas es el castellano. Y que todo el mundo entiende el castellano. En cambio en algunas partes tú hablas mallorquín y no te entienden. Porque hay muchas tiendas, hay muchos servicios públicos y no saben el mallorquín."

Sebastià (GD1, autòcton): "Jo és que com a... perquè li vagi millor aquí, per trobar feina, cercar un pis lo que sigui, la majoria de coses millor es castellà."

Paula (GD3, autòctona): "Jo trob que hauria de ser igual però un poc més castellà. Per exemple, a s'institut on estudiava, jo estava en es voluntariat de llengua catalana i em van donar un al·lot que era hindú. Clar, només xerrava anglès i sa seva llengua. I li feien moltes més hores de català que no de castellà. (...) Però, bueno, que li hagués estat més útil a ell un poc saber més castellà, perquè casi totes les classes eren en català, ses hores que feia de català a part, es servei lingüístic que feia amb jo..."

Igual que a Barcelona, els vam preguntar si consideraven que la llengua catalana era un aspecte important per “sentir-se mallorquí”. Tots van respondre que “parlar el mallorquí” és una característica imprescindible de la identitat mallorquina. En aquest sentit, la Isabel comenta que no se sent gaire mallorquina “porque como no hablo el mallorquín o el catalán, y tampoco me conozco mucho la Isla”.

Igual que a Barcelona, en aquest punt es va crear debat sobre si és possible sentir-se mallorquí sense parlar la llengua pròpia. D’una banda, hi ha els estudiants que defensen que parlar la llengua és una part de la identitat i, per tant, si et sents mallorquí, acabaràs parlant el mallorquí de forma inevitable. De l’altra, hi ha els que consideren que aquests dos elements no estan lligats, però només són dos informants: l’Alex (GD4, Catalunya) i la Irene (GD4, autòctona).

Irene (GD4, autòctona): “Mis abuelos son mallorquines y ninguno de los dos se ha parado nunca a aprender mallorquín.”

Un altre punt interessant d’aquest bloc és que alguns dels informants consideren el català com un element cultural, com una tradició més. La Isabel diu que seria una pena que desaparegués el català pel caràcter cultural que té.

Isabel (GD1, autòctona): “Pero también es cierto que no puede desaparecer el mallorquín o el catalán, es que es algo de la cultura, se tiene que respetar.”

En resum, malgrat que la majoria d’informants consideren que els nouvinguts haurien d’aprendre tant el català com el castellà, quan els demanem quina llengua haurien d’aprendre primer, responen que el castellà i ho justifiquen fent referència al valor instrumental d’aquesta llengua. L’única referència que fan sobre el valor integratiu del català és que és necessari per integrar-se als pobles. D’altra banda, igual

que a Barcelona, parlar català és un dels trets principals i més importants per definir la identitat mallorquina.

7.2.2.3. Els prejudicis associats a diferents varietats del català i el castellà a Palma

Aquest apartat se centra en els prejudicis que els informants tenen sobre algunes varietats lingüístiques del català i el castellà. La primera pregunta que vam plantejar als estudiants va ser quines varietats del català els agraden més i, en general, hi ha una preferència envers la varietat lingüística pròpia, el mallorquí, i les altres varietats balears, el menorquí i l'eivissenc. La Teresa (GD4, autòctona) concreta que li agrada el mallorquí de Sa Pobla, que és d'on és ella, però la resta d'estudiants són menys específics. Els motius que donen és que “sona millor” (Marina, GD3, autòctona) o és “molt dolç” (Núria, GD4, autòctona).

Núria (GD4, autòctona): “Es menorquí també perquè és molt dolç.”

Teresa (GD4, autòctona): “I jo es mallorquí de poble. Aquest és es millor de tots. De Sa Pobla.”

Marina (GD3, autòctona): “Me parece más bonito como suena aquí.”

D'altres destaquen que els agraden diferents varietats, però no saben explicar les raons: al Pere (GD1, autòcton) li agrada l'alguerès; a l'Alex (GD4, Catalunya) i a la Marina (GD3, autòctona) els agrada el valencià i a la Catalina el català de Tarragona. Finalment, la Marga (GD4, autòctona) destaca el català del Principat, ja que diu que un parlant del català de Catalunya li sembla interessant.

Marga (GD4, autòctona): “quan xerren es català de Catalunya me dóna la sensació de quina persona més interessant”.

Pel que fa a les varietats del castellà, la majoria dels informants diuen que no tenen preferències o no destaquen cap varietat en concret. Trobem dues excepcions. A la Isabel li agrada el castellà septentrional (el castellà de Castella o el castellà del nord), perquè li sembla “pur”. Probablement aquesta associació estigui relacionada amb l’origen del castellà, a Castella, i que consideri que és la forma original i, per tant, la més correcta. La Teresa, en canvi, prefereix les varietats meridionals (el sevillà), perquè són més “gracioses”. En aquest cas, l’adjectiu *graciós* no es pot lligar amb el prestigi de la llengua, sinó amb la simpatia dels parlants d’aquesta varietat.

Teresa (GD4, autòctona): “A jo es sevillà perquè és molt graciós.”

Isabel (GD1, autòctona): “[el castellà de Castella] es como puro, como que no se ha mezclado, como que... pero es más por las palabras que usan y como lo dicen”.

A la pregunta sobre si hi havia alguna varietat del català que no els agradés, la majoria d’estudiants van respondre negativament. Només hi va haver tres participants que van manifestar que la varietat que menys els agradava era el valencià perquè segons la Isabel (GD1, autòctona), sembla una barreja entre el català i el castellà. Precisament, és aquesta mateixa informant, la Isabel, que abans expressava que li agradava el castellà de Castella perquè era “pur”, la que ara penalitza el valencià “perquè és una barreja”. Als grups de discussió de Barcelona havíem detectat una idea similar, quan els estudiants deien que no els agradava el català amb interferències, perquè l’associaven amb la incorrecció.

En general, els estudiants no expressen cap malestar especial envers les varietats del castellà. Malgrat això, hi ha a qui no agrada el castellà meridional, perquè diuen que sona més “deixat” i que no se’ls entén quan parlen. Aquests comentaris ens deixen entreveure que

s'atribueixen connotacions negatives al castellà parlat a Andalusia o al sud de l'estat espanyol, igual que passava a Barcelona.

Pere (GD1, autòcton): “De castellà, a lo millor d'Andalusia. No sé, no m'agrada tant. Sa seva manera d'acabar ses paraules.”

Luz (GD1, autòctona): “En la parte del sur sí que es... son más dejados a la hora de hablar, pero bueno...”

Mario (GD2, Espanya): “Andalucía que no se entendía nada, pues tienen que intentar hablar un castellano un poco más estándar, un poco más normal porque los de Andalucía hablan un poco, digamos.”

En resum, hem vist una preferència envers les varietats pròpies, el mallorquí, el menorquí i l'eivissenc. Quant a les varietats que no agraden als nostres informants, val la pena destacar que han estat pocs els que han especificat quina varietat lingüística no els agradava i quan ho han fet hi ha hagut unanimitat: el valencià i el castellà del sud, percepcions idèntiques a les que manifesten els estudiants de Barcelona.

7.2.2.4. Anonimat i autoritat en el cas de Palma

En aquesta secció intentem deduir, a partir dels discursos dels joves informants, les ideologies lingüístiques que s'hi amaguen. Si fem cas als resultats dels estudis que ens precedeixen, podem preveure un clar predomini de la ideologia de l'autenticitat (Ballerman, i Melià i Garí, 2010; Ibáñez Ferreté, 2014; Melià i Garí, 2014; Miralles i Plantalmor, i Iturraspe i Bellver, 2008).

La primera diferència respecte als estudiants de Barcelona, la trobem en la llengua amb què els informants van participar als grups de discussió. A Palma, els informants nouvinguts no fan servir el català, sinó que parlen tota l'estona en castellà, encara que s'hagin

escolaritzat a Mallorca. A més, segons expliquen quasi mai utilitzen la llengua catalana. Els informants que van optar per participar en castellà no van ser només els nouvinguts de primera generació o els nascuts fora dels territoris de llengua catalana, sinó que també ho van fer els immigrants de segona generació. Segon això, semblaria que el català fos només propietat dels autòctons, tot i que és evident que pot ser una coincidència.

En relació amb l'àmbit públic, el català i el castellà hi competeixen diàriament i, a més, el govern autonòmic ha volgut menystenir el català, especialment a l'educació formal. Amb la proposta del TIL, es pretenia que el català, el castellà i l'anglès fossin les llengües vehiculars amb una presència similar a les escoles, al voltant del 30 % cada una. Això implicaria que el català passaria de ser la llengua de com a mínim el 50 % de les assignatures a ser la llengua de només un terç. Aquesta proposta ha estat ben rebuda per una part dels nostres participants, ja que consideren que això implicaria aprendre les tres llengües per igual.

A l'Administració, d'una altra banda, el català ha passat de ser un requisit treballar a un mèrit, cosa que podria implicar una desatenció als drets lingüístics dels catalanoparlants. Així i tot, part dels nostres informants es mostraven a favor d'aquesta proposta, i fan prevaldre la competència professional per sobre de la competència lingüística.

Per últim, en relació amb els mitjans de comunicació, també el govern autonòmic ha pres mesures en contra de l'ús del català i va eliminar l'opció de triar la llengua per a les sèries i pel·lícules de producció aliena (els espectadors podien escollir la versió catalana o la versió castellana). A més, des de 2009 a les Illes es rebia TV3CAT, que és l'emissió internacional i que no ofereix els documentals, sèries i

pel·lícules de producció externa, i a partir del març de 2015, es van deixar de veure el canal 33/Super 3 i el 324.

La població de les Illes Balears s'ha mostrat contrària a aquestes mesures que ataquen el català, ja que tal com diu la Neus, "hi ha hagut una mica de revolució" perquè s'ha tornat enrere en alguns aspectes. De fet, en els últims anys s'han produït les manifestacions més multitudinàries a favor del català: al març del 2012, 50.000 persones es van manifestar amb el lema "Sí, a la nostra llengua" i la manifestació del setembre de 2013 contra el TIL ha estat la manifestació més nombrosa de les Illes fins ara.

Marga (GD4, autòctona): "Home, jo lo que crec... és a dir, per una part, hi ha totes unes polítiques que s'han fet cap a sa llengua, d'agressió contra sa llengua catalana molt fortes últimament. (...) Però per s'altra, crec que si d'algo els ha servit al contrari de lo que volien era que es fet d'atacar tant en aquesta llengua fa que es que xerram en aquesta llengua la defensem amb més força. I jo crec que amb es sentit que cap els adults, joves més així, en aquests sentit se xerrarà més. I com que... si estiguessin en situació d'igualtat, ventura me seria igual girar sa llengua, però com que esteim en situació de desigualtat, pues me costa mes girar-la. No, no tenc tanta costum. I crec que en es joves, els joves que són catalanoparlants la defensaran més i es nins que vénen ara l'aprendran menos. Crec."

Elena (GD3, autòctona): "I pens que també hi ha molta gent de Mallorca implicada en que no desaparegui. És a dir, quan el govern ha volgut posar totes aquestes normes i això jo vaig anar a sa manifestació i hi havia molta gent. Que jo me vaig quedar sorpresa i tot."

En relació amb el paper del català com un dels factors que componen la identitat mallorquina, els estudiants pensen que parlar mallorquí és

més important que el fet de viure a Mallorca o haver-hi nascut. La relació entre la llengua i la cultura apareix més d'una vegada:

Isabel (GD1, autòctona): “Pero también es cierto que no puede desaparecer el mallorquín o el catalán, es que es algo de la cultura, se tiene que respetar.”

Per acabar, volem destacar que el castellà sembla ser la llengua anònima a les Balears, la llengua no marcada i de tothom. A part de la presència que té a l'espai públic, el castellà és la llengua que els nostre informants utilitzen quasi sempre amb algun desconegut pel carrer.

Pere (GD1, autòcton): “Perquè es castellà està com a més estandarditzat i és com a més accessible a tothom. Crec jo. És com a més fàcil que t'entenguin que en català”

Dimitri (GD4, Rússia): “Por el hecho de que al estar en España la oficial, la más oficial de todas es el castellano. Y que todo el mundo entiende el castellano. En cambio en algunas partes tú hablas mallorquín y no te entienden. Porque hay muchas tiendas, hay muchos servicios públicos y no saben el mallorquín.”

En resum, tal com plantejàvem a la nostra hipòtesi, sembla que el català a les Illes Balears fa el paper d'una llengua autèntica, mentre que el castellà es presenta com una llengua anònima, ja que totes dues llengües competeixen i comparteixen un espai públic que està cada cop més castellanitzat. La presència del castellà a l'educació, a l'Administració i als mitjans de comunicació sobrepassa en escriu la del català. A més, el castellà és la llengua del carrer i la que es fa servir amb desconeguts. El català, en canvi, tot i ser un element clau de la identitat mallorquina, és la llengua associada als autòctons i als espais de caràcter privat.

7.2.3. Comparació i síntesi

En aquest capítol hem analitzat, en primer lloc, el valor instrumental de les llengües. Hem pogut veure que els joves de Barcelona associen al català un valor instrumental força alt, perquè, a més de ser la llengua vehicular de l'ensenyament, és imprescindible per trobar feina, especialment a l'Administració pública i a les petites empreses. En canvi, per als joves de Palma, el català no té tant valor instrumental, ja que a l'educació formal hauria de compartir espai amb el castellà i l'anglès i, en l'àmbit laboral, només podria ser útil per trobar feina a l'Administració pública. Destaquem, que els informants de Palma atorguen a les llengües estrangeres, sobretot a l'anglès, un valor instrumental especialment alt.

A continuació, hem analitzat el valor integratiu del català a Barcelona i a Palma. També en aquesta ocasió, els discursos dels joves d'una ciutat i de l'altra eren força diferents. Els estudiants de Barcelona consideren que és important aprendre català per poder-se integrar plenament en la societat, mentre que els de Palma no ho troben necessari. Aquestes diferències es fan paleses només observant els usos lingüístics que fan els nouvinguts dels nostres grups de discussió: a Palma tots fan servir el castellà, mentre que a Barcelona la meitat opten per intervenir en català. Tingui més o menys valor d'integració, el cert és que tots els estudiants, siguin de Barcelona o Palma, consideren que parlar català és una de les principals característiques de la identitat catalana o mallorquina.

En tercer lloc, ens hem centrat en els prejudicis associats a algunes varietats del català i del castellà. En aquest cas, ens interessa destacar que tant a Barcelona com a Palma, les varietats meridionals del castellà estan estigmatitzades i s'associen a adjectius negatius.

Els informants les qualifiquen de “vulgars”, “deixades” o difícils d’entendre.

Finalment, hem analitzat les ideologies lingüístiques que es podien inferir dels grups de discussió. Hem pogut veure que les ideologies que es desprenen dels grups de discussió d’una i altra ciutat són molt diferents. Com havíem previst, hem comprovat que a Barcelona (i tot el Principat), el català és alhora una llengua anònima i una llengua autèntica. Per una banda, seria la llengua de tots i per a tothom, i la parlarien tant els nascuts a Catalunya com els nascuts a fora, a més de mantenir una forta presència als espais públics. També, però, té característiques per poder-la considerar una llengua autèntica, especialment per la seva forta càrrega com a símbol d’identitat. A Palma (i les Illes), en canvi, el castellà és la llengua anònima i el català, l’autèntica. Una de les diferències fonamentals que expliquen per què les situacions de les Illes i el Principat difereixen tant la podem trobar en el paper que juguen els governs autonòmics, ja que a les Illes Balears promou la bilingüïtzació i la castellanització de l’àmbit públic, mentre que a Catalunya fomenta el català com a llengua anònima, malgrat les pressions que arriben des del govern central.

8. CONCLUSIONS

En una situació en què conviuen dues o més llengües, els parlants no escollim quina utilitzem de forma arbitrària, sinó que hi ha molts factors que influeixen en aquesta tria. D'entre aquests factors, nosaltres ens hem centrat en dos: les actituds i les ideologies lingüístiques, que han estat el focus d'aquesta tesi, ja que totes dues juguen un paper transcendental en el comportament lingüístic.

Un dels objectius principals d'aquesta investigació ha estat estudiar les actituds lingüístiques envers el català i el castellà dels universitaris de Barcelona i Palma. Més concretament, hem analitzat com varien les actituds envers el català i el castellà no marcats, o marcats (amb accents de parlants clarament catalanoparlants o castellanoparlants). A més, hem determinat com algunes de les variables dels informants influeixen en aquestes actituds lingüístiques. Un altre dels objectius ha estat indagar en les ideologies lingüístiques dels joves universitaris, subratllant les diferències entre Barcelona i Palma.

Les actituds lingüístiques han estat objecte d'estudi de nombroses investigacions als territoris de parla catalana i, per això, el fet de dedicar-hi aquesta tesi ha contribuït a detectar quina ha estat la seva evolució al llarg de les dècades. Les dades comparables de dues comunitats diferents són, igualment, una aportació metodològica de la recerca que hem dut a terme; fins ara, es feia difícil establir comparacions sobre les actituds lingüístiques entre territoris, ja que els mètodes emprats, així com el tipus d'informants dels estudis previs, diferien en gran mesura els uns dels altres. Aquí, però, ens hem proposat recollir i analitzar dades comparables, les quals ens han permès de subratllar les diferències i les similituds entre les actituds lingüístiques dels estudiants universitaris de Barcelona i de Palma. A

més, hem analitzat si les actituds lingüístiques varien segons el gènere del locutor, un aspecte al qual no s'ha parat gaire atenció fins ara malgrat la seva importància.

En aquest capítol final recuperem les preguntes de recerca plantejades a l'apartat 4 i aportem la resposta trobada per a cadascuna arran de la recerca. Així, doncs, se selecciona i sintetitza el contingut més rellevant del capítol 7, de discussió dels resultats.

8.1. El català i el castellà es perceben segons diferents factors?

L'estudi ha demostrat que, efectivament, els joves tant de Barcelona com de Palma atorguen valors diferents al català i al castellà. L'anàlisi de components principals ens ha permès distingir tres factors que influeixen en aquesta atribució de valors: d'una banda, dos d'aquests factors coincidien amb les dimensions tradicionals d'estatus i solidaritat i, de l'altra, hem pogut identificar una dimensió nova, la proximitat. Ara bé, hem vist, també, que els factors amb què es percep una mateixa llengua varien en funció de la comunitat en què es parla —els resultats de les anàlisis de components principals són diferents per a Barcelona i per a Palma. I, a més, que els factors també varien en relació a la llengua a què s'associen —en el cas de Palma el factor de solidaritat estava compost per ítems diferents.

Igualment, hem pogut comprovar i verificar els diferents valors que s'atorguen al català i al castellà a partir de la informació que ens han donat els grups de discussió: el valor instrumental i integratiu del català varien a Barcelona i a Palma. La llengua catalana sempre té més valor integratiu i instrumental a la capital del Principat: el català és present a tots els nivells de l'educació, formal i universitària; és imprescindible per trobar feina a l'àmbit públic i al privat, com a mínim

a les petites i mitjanes empreses, i és apresada i parlada pels nousvinguts.

8.2. En quin sentit difereixen les valoracions de les varietats marcades i no marcades i quins factors hi influeixen?

Els nostres resultats apunten clarament que els informants valoren de forma diferent les mostres de parla no marcades, dels locutors bilingües, i les marcades, dels locutors catalanoparlants i castellanoparlants. En general, els locutors bilingües reben les puntuacions més altes en les tres dimensions, tant a Barcelona com a Palma, amb una excepció: a Palma, els catalanoparlants són els que reben les puntuacions més altes en termes de solidaritat. Per contra, els locutors castellanoparlants reben les valoracions més baixes, també en totes les dimensions. Alguns autors (Woolard, 1984, 1989) ja ho havien detectat en estudis anteriors i ho havien relacionat amb una estigmatització de les varietats meridionals del castellà. Podem confirmar que, en el nostre estudi, es continuen atorgant valoracions baixes als locutors que utilitzen aquestes varietats. En relació amb aquest punt, en el discurs dels joves participants als grups de discussió, també hem detectat prejudicis envers aquestes varietats, qualificades de “deixades”, “vulgars” i difícils d’entendre.

A Barcelona, els informants donen puntuacions d’estatus més altes a les mostres de veu catalanes dels bilingües. En les gravacions dels catalanoparlants no es detecten diferències estadísticament significatives i en els locutors castellanoparlants les valoracions varien segons el gènere (l’home està més ben valorat en la seva L2 i la dona, en la seva L1). El català no marcat és, doncs, la varietat amb més prestigi, a diferència del que s’havia observat en estudis recents (Newman *et al.*, 2008; Woolard, 2009), els quals no havien detectat

diferències estadísticament significatives entre l'estatus del català i del castellà. Quant a les varietats marcades, no sembla que els estudiants valorin millor els locutors quan fan servir la seva L1.

A Palma, en canvi, les mostres de parla catalanes i castellanes dels locutors bilingües es valoren igual i, per tant, no sembla haver-hi una llengua que gaudeixi clarament de més prestigi social que l'altra. Aquests resultats indiquen un canvi respecte les investigacions anteriors (Villaverde i Vidal, 1998), en què el català era considerada la llengua amb un estatus més alt. Quant als locutors marcats, els informants prefereixen les mostres de parla en L1.

En resum, l'estatus del català no és el mateix a les dues ciutats. Resulta força habitual recórrer a les polítiques lingüístiques de cada comunitat per explicar els diferents usos, actituds i valors lingüístics. Nosaltres també ho farem, basant-nos en el discurs dels mateixos joves. I és que com deia una de les informants de Palma, sobretot en els últims anys, les mesures posades en pràctica pel govern autonòmic de les Illes Balears han tret valor al català. Si bé les varietats marcades no es poden comparar directament, a Palma els locutors estan més ben valorats quan fan servir la seva L1, cosa que no passa a Barcelona.

Igual que en el cas de l'estatus, les puntuacions de solidaritat també canvien segons el locutor. A Barcelona, els resultats de solidaritat varien força segons el gènere del locutor. Així, doncs, mentre que les mostres de parla catalana i castellana de la locutora bilingüe reben valoracions similars, la locutora catalanoparlant i la castellanoparlant estan més ben puntuades quan utilitzen el català. Pel que fa a les veus masculines, al locutor catalanoparlant, se'l puntua millor quan parla en castellà; al bilingüe quan usa català, i el castellanoparlant,

finalment, no se'l valora de forma diferent segons si parla català o castellà. Per tant, els resultats obtinguts apunten que, pel que fa a la solidaritat, a Barcelona les diferències no estan relacionades amb la L1 del locutor, tal com conclouïa Woolard (1989, 1992a), sinó que depenen del gènere de qui parla.

A Palma, en canvi, els valors de solidaritat sí que canvien segons la L1 del locutor, tal com passava en investigacions anteriors (Guasp, 2005; Pieras-Guasp, 2002; Villaverde i Vidal, 1998). En aquest sentit, l'estudi ens condueix a tres conclusions: en primer lloc, els locutors bilingües estan més ben valorats quan parlen català, segurament per la gran presència d'informants que tenen el català com a llengua inicial. En segon lloc, els locutors castellanoparlants reben valoracions més altes en la mostra de parla en castellà, la seva L1. Finalment, la locutora catalanoparlant està valorada de la mateixa manera quan parla en català que quan ho fa en castellà i, sorprenentment, el locutor catalanoparlant evoca més sentiments de solidaritat quan fa servir el castellà.

En conclusió, queda demostrat que a Barcelona i Palma els resultats divergeixen enormement. Ara bé, una dada que tenen en comú és que els locutors catalanoparlants estan més ben valorats quan utilitzen la seva L2, el castellà. Això podria estar relacionat amb l'associació del català d'aquests dos locutors amb una zona rural, però relacionen el castellà amb una zona urbana, més propera als nostres informants. Això no passa, però, quan la locutora és una dona.

La dimensió de proximitat no s'havia tingut mai en compte en estudis anteriors, especialment perquè aquest factor està compost a partir de preguntes que no s'havien utilitzat anteriorment. Cal dir que els resultats de proximitats de les dues ciutats són molt similars. Tant a

Barcelona com a Palma, els locutors catalanoparlants i bilingües estan més ben puntuats en les mostres de parla en català. Els dos locutors castellanoparlants de Palma i el locutor castellanoparlant de Barcelona, en canvi, reben valors més alts quan utilitzen el castellà. Les mostres de parla de la locutora castellanoparlant de Barcelona no són estadísticament diferents. Aquesta dimensió quasi no presenta variació segons el gènere del locutor, sinó que les diferències es deuen al perfil de cada locutor: com hem vist, l'home i la dona catalanoparlants reben les mateixes puntuacions, el locutor i la locutora bilingüe, també, igual que els dos locutors castellanoparlants de Palma, que es valoren igual.

8.3. Es valora de la mateixa manera la veu d'una dona que la d'un home?

Els resultats obtinguts en aquesta tesi evidencien que els informants no perceben igual la veu d'un locutor home que la d'una locutora dona. Aquest és un punt que no s'havia tingut en compte en la majoria d'estudis sobre actituds lingüístiques que se servien de la tècnica d'aparellament de veus disfressades, tant als territoris de parla catalana com en d'altres situacions. Aquí, la majoria han utilitzat locutors masculins (sobretot als estudis fets al País Valencià) o locutores dones (la majoria d'estudis del Principat). En aquesta tesi, per això, hem volgut fer atenció al gènere del locutor i hem comprovat que és un factor que influeix clarament en les actituds lingüístiques dels informants. Aquest resultat, doncs, hauria de tenir-se en compte d'ara en endavant.

8.4. Les característiques dels informants incideixen en les valoracions envers el català i el castellà?

De la mateixa manera que el gènere del locutor incideix en les actituds lingüístiques, també hi influeixen determinades característiques socials, demogràfiques i lingüístiques dels informants.

A Barcelona, el català és clarament la llengua de prestigi, a la qual s'atorga un estatus més alt. Només els informants amb un nivell socioprofessional baix, els que tenen totes dues llengües com a inicials i els que no s'han escolaritzat mai en català es desvien d'aquest model general. Tot i això, l'estudi s'ha realitzat amb grups molt petits (de menys de 30 informants), cosa que podria haver incidit en els resultats.

Pel que fa a la solidaritat, els resultats de les anàlisis estadístiques ens han permès distingir dos models d'actituds diferents, segons si els informants valoraven la veu femenina o masculina. Pel que fa a les puntuacions de la veu masculina, d'una banda, la gran majoria d'informants no mostren preferències envers cap de les dues mostres de parla i, de l'altra, hi ha alguns grups d'estudiants que atorguen valors més alts a la mostra de parla en català. Aquests últims són els informants que podríem anomenar "procatalà" (sempre s'han escolaritzat en català; declaren tenir més coneixements de català, castellà i d'idiomes estrangers; tenen un índex cultural més alt, i consumeixen més mitjans en català).

A l'hora de puntuar les veus femenines, també la gran majoria dels informants les valoren igual les mostres de parla catalana i castellana, amb quatre excepcions, en què es privilegia la mostra de parla en castellà. En aquest cas, hem anomenat aquests informants "procastellà" (són els que consumeixen menys mitjans en català, no tenen cap TIC en català, tenen com a llengües inicials tant el català com el castellà i utilitzen totes dues llengües a les xarxes socials) són

els únics que prefereixen el castellà a Barcelona. Finalment, el factor de proximitat no presenta gaires variacions respecte el model general, i els informants prefereixen el català, amb algunes excepcions.

En resum, a les anàlisis de Barcelona, hi ha poques variables que afectin les actituds lingüístiques. Malgrat això, hi ha dos grups d'informants que es desvien dels models generals en totes tres dimensions: els informants que tenen el català i el castellà per igual com a llengües inicials i els joves que no s'han escolaritzat sempre en català. Aquests informants no prefereixen el català en cap de les dimensions.

A Palma, les actituds lingüístiques són molt variables, i aquí la majoria de factors estudiats hi incideixen. A grans trets, les valoracions envers l'estatus, la solidaritat i la proximitat ens permeten distingir tres perfils d'informants. En primer lloc, els estudiants "procatalà" –que prefereixen el català–, es tracta dels joves que utilitzen més el català (és la seva llengua inicial, parlen català de forma predominant a les xarxes socials i usos interpersonals, consumeixen mitjans en llengua catalana i la fan servir per configurar les TIC), que diuen tenir més coneixement de català (però menys de castellà i altres idiomes), que es consideren d'esquerra o d'extrema esquerra i s'identifiquen com a més balears. En segon lloc, trobem els "probilingüisme", que és el grup més nombrós, que valoren igual totes dues llengües en estatus, solidaritat (en menor grau pel que fa a la veu masculina) i proximitat. Aquest grup inclou els informants que utilitzen totes dues llengües als usos interpersonals i a les seves xarxes socials i, en alguns casos, els que fan servir el castellà; els que declaren tenir un coneixement més baix de català, però més alt de castellà i altres llengües, i els que s'identifiquen com a menys balears. Finalment, els informants "procastellà" prefereixen les mostres de parla en castellà i són una

minoria. A més, les preferències envers els enregistraments en castellà no es produeixen en tots els locutors (només en estatus i solidaritat en la veu masculina, i en solidaritat en la veu femenina). Aquest perfil és el que mostren els informants d'origen immigrant, els que se senten menys balears, declaren saber menys català i fan més ús del castellà (als usos interpersonals, xarxes socials, mitjans, TIC). Subratllem, doncs, la rellevància de les variables relacionades amb els usos lingüístics i les variables d'ideologia política i d'identificació.

8.5. Com justifiquen els informants les seves percepcions del català?

Les ideologies lingüístiques que s'intueixen a partir dels grups de discussió organitzats a les dues ciutats són força diferents. D'una banda, a Barcelona es detecta que el català, en general, es considera una llengua anònima, una llengua de ningú i per a tothom. Això s'observa, ja d'entrada, perquè una part dels nouvinguts que van participar als grups de discussió organitzats a Barcelona van optar per fer-ho en català. A més, els estudiants perceben que el català és la llengua dels espais públics, de l'administració i de l'educació. És cert que el català continua sent un símbol d'identitat, segons els nostres informants. Tal com diu Woolard (2008), al Principat, el català es troba entre l'anonimitat i l'autenticitat.

A Palma, en canvi, el català és una llengua que es relaciona amb l'autenticitat. Des del govern autonòmic s'ha donat al castellà el paper de llengua anònima, intentant-ne augmentar la presència a l'educació i l'Administració (eliminant l'obligació de saber català per treballar-hi, per exemple).

8.6. Línies de futur

Un cop duta a terme aquesta investigació, s'obren noves línies d'estudi, que no hem pogut afrontar aquí per limitacions del treball. A continuació enumerem alguns dels punts que es podrien tenir en compte de cara al futur.

Primerament, pel que fa a l'anàlisi de les actituds lingüístiques dels joves de Barcelona i Palma, hem fet algunes aportacions rellevants, però que es podrien ampliar. Per exemple, hem tingut en compte una sèrie de variables independents relacionades amb les característiques sociodemogràfiques; lingüístiques; de consum de TIC, cultura i mitjans, i ideològiques, però es podrien considerar d'altres factors que ens ajudin a entendre quin perfil tenen els joves amb actituds més favorables envers el català.

En quant a la metodologia, seria interessant estudiar les actituds lingüístiques envers altres varietats que estan guanyant pes dia rere dia a la nostra societat. Seria el cas del català parlat per estrangers o el castellà de l'Amèrica Llatina. Això ens permetria indagar en com es perceben les varietats d'aquesta darrera onada migratòria.

Per una altra banda, tal com hem dit, una de les aportacions d'aquest estudi és que possibilita la comparació de les actituds lingüístiques envers el català i el castellà a dues ciutats dels territoris de parla catalana. Seria interessant poder recollir dades amb la mateixa metodologia a altres ciutats, on el català es troba en situacions diferents. Poder investigar les actituds lingüístiques al País Valencià, la Franja, Andorra, la Catalunya Nord o fins i tot altres ciutats de Catalunya o les Illes Balears ens oferiria una visió global de les actituds lingüístiques dels joves envers el català, que ens permetria

conèixer amb més detall i des d'un altre punt de vista les diferències de la llengua catalana arreu.

En definitiva, no podem acabar aquest treball sense subratllar la importància d'estudiar i conèixer les actituds i ideologies lingüístiques dels parlants. En un moment en què el català és al centre de l'actualitat política, conèixer què pensen els parlants i com perceben les llengües és necessari per entendre millor la situació lingüística en què ens trobem.

9. CONCLUSIONS (ENGLISH VERSION)

In a situation where two or more languages coexist, speakers do not choose which one to use arbitrarily; there are many factors that influence this choice. This thesis focuses on two of these factors: language attitudes and ideologies, which play a crucial role in linguistic behaviour.

One of the main goals of this research is analysing university students' language attitudes towards Catalan and Spanish in Barcelona and Palma. More specifically, it has been studied how attitudes towards marked (heavily Spanish or Catalan-accented varieties) and unmarked Catalan and Spanish accents differ. In addition, we have determined how some of the informants' characteristics affect language attitudes. Another objective is to investigate university students' language ideologies; paying special attention on the differences between youngsters from Barcelona and Palma.

Language attitudes have been researched in numerous investigations in Catalan speaking territories since the normalisation process started, in the 1980s and, therefore, this work has helped to detect how they have evolved over the decades. Comparable data from two different communities is also a methodological contribution of this research; until now, it was difficult to compare language attitudes in different regions, because the methods used and the type of informants in preliminary studies differed greatly from each other. Here, however, we intended to collect and analyse comparable data, which have enabled us to highlight the differences and similarities between university students' language attitudes in Barcelona and Palma. In addition, the dissertation has studied whether language attitudes vary by gender of

the speaker, a question which has not been paid enough attention so far despite its importance.

In this final chapter, the research questions posed in section 4 are recovered and answered according to the results found. Thus, the most relevant content from chapter 7, which includes the results and the discussion, has been selected and summarised.

9.1. Are Catalan and Spanish perceived according to different factors?

This study has shown that, indeed, youngsters from both Barcelona and Palma assign different values to Catalan and Spanish. The principal component analysis allowed to distinguish three factors: on the one hand, two of these factors coincided with the traditional dimensions of status and solidarity and, on the other, a new dimension was identified, proximity. However, the results have also indicated that the factors in which the same language is perceived vary depending on the community in which it is spoken — the results of the principal components analysis are different in Barcelona and Palma. Moreover, the factors also vary in relation to the language they are associated to — in Palma the factor of solidarity consisted of different items.

Also, the different values associated to Catalan and Spanish have been analysed based on the information from the focus groups: the instrumental and integrative value of Catalan is different in Barcelona and Palma. Catalan is associated to higher integrative and instrumental values in the capital of Catalonia: this language is present in all levels of instruction, in both formal and university education; it is essential to find work in public and private sectors, at least in small and medium businesses, and it is learned and spoken by newcomers.

9.2. In what sense do ratings towards marked and unmarked varieties differ and what factors influence them?

Our results clearly indicate that the respondents assessed differently unmarked samples of speech, spoken by of bilingual speakers, and marked guises, those of Catalan or Spanish speakers. Generally, bilingual speakers receive the highest scores in all three dimensions, both in Barcelona and Palma, with only one exception: in Palma, Catalan speakers were not given the highest scores in solidarity. In contrast, Spanish speakers receive the lowest evaluations, also in all three dimensions. Some authors (Woolard, 1984, 1989) had already identified this in earlier studies and connected these outcomes with an existing stigma associated with southern varieties of Spanish. The results of this investigation can confirm that speakers who use these varieties are still given low ratings. In relation to this point, in the young participants' discourse from the focus groups, examples of prejudice towards these varieties can be found; they are described as "lazy", "vulgar" and difficult to understand.

In Barcelona, informants give higher status scores to the Catalan guises spoken by the bilingual speakers. In the recordings of Catalan speakers there are not any significant differences and the ratings of Spanish speakers vary according to their gender (while the man is given higher values in his L2, the woman, in her L1). The unmarked Catalan accents are the most prestigious, unlike what had been observed in recent studies (Newman *et al.*, 2008; Woolard, 2009), which detected no statistically significant differences between the status of Catalan and Spanish. Regarding marked varieties, it seems that students show more appreciation towards speakers using their L1.

In Palma, however, the speech samples of bilingual speakers are valued equally and, therefore, it seems neither Spanish nor Catalan are considered to clearly have more social prestige. These results indicate a change from previous studies (Villaverde Vidal, 1998), in which the Catalan language was given a higher status. As for the marked speakers, informants prefer the speech samples in their L1.

To sum up, the status of Catalan is not the same in the two cities. It is quite common to resort to the language policies of each region to explain the differences in language uses, attitudes and values, and so will we. Besides, we will also base our arguments on the discourse given by the youngsters themselves. As one of the informants from Palma said the measures implemented by the regional government of the Balearic Islands have decreased the value of the Catalan language, especially in recent years. While the marked varieties cannot be compared directly, in Palma, speakers are given higher values when they use their L1, which does not happen in Barcelona.

As in the case of status, scores of solidarity also change depending on the speaker. In Barcelona, solidarity results vary quite a lot according to the gender of the speaker. Thus, while the Catalan and Spanish guises spoken by the female bilingual speaker receive similar evaluations, the female Catalan and Spanish-speakers are given higher scores when they use Catalan. In relation to the male guises, the Catalan-speaker receives higher evaluations when using Spanish; the bilingual, when talking in Catalan, and the Spanish speaker is given similar scores in both languages. Consequently, the results suggest that, in terms of solidarity, differences in Barcelona are not related to the speakers' L1, as concluded by Woolard (1989, 1992a), but they depend on their gender.

In Palma, however, the scores of solidarity do change according to the speaker's L1, as was pointed out in previous studies (Guasp 2005; Pieras-Guasp 2002; Villaverde Vidal, 1998). In this sense, the study leads to three conclusions: first, the bilingual speakers are better evaluated when they speak Catalan, probably because of the large presence of informants who have Catalan as their first language. Second, the Spanish speakers receive higher scores in the Spanish guise, their L1. Finally, the female Catalan speaker is given similar values when speaking in Catalan and Spanish, and, surprisingly, the male Catalan-speaker evokes more feelings of solidarity when using Spanish.

In conclusion, it must be underlined that results in Barcelona and Palma diverge greatly. However, a fact they have in common is that male Catalan speakers obtain higher values when they use their L2, Spanish. This could be related to the association of the Catalan used by these two speakers with a rural area, but their Spanish guises are linked to an urban area, closer to our informants. This does not happen, however, when the speaker is a woman.

The proximity dimension had not been taken into account in previous studies, especially because this factor includes questions that had not been used previously. It must be said that the results of proximity of the two cities are very similar. In Barcelona as well as in Palma, the Catalan and bilingual speakers are better rated when speaking in Catalan. Nonetheless, the two Spanish speakers in Palma and the male Spanish speaker in Barcelona receive higher values when they use Spanish, while the guises of the female Spanish-speaker in Barcelona are not statistically different. This dimension has almost no variation by gender of the speaker, but the differences are due to the profile of each speaker: as we have seen, the male and female

Catalan speaker receive the same scores, as do the male and female bilinguals, and the two Spanish speakers in Palma.

9.3. Is the voice of a woman valued in the same way as the voice of a man?

The results obtained in this thesis show that informants do not perceive the voice of a female and male speaker in the same way. This is a point that had not been taken into account in most previous studies on language attitudes that used the matched guise technique, both in Catalan-speaking territories and in other situations, since, most researchers have used only male (especially in studies done in Valencia) or only female speakers (most studies in Catalonia). This is why in this thesis special attention was paid to the speaker' gender and it has been verified that it is a factor that clearly influences informants' language attitudes. This aspect should be taken into account from now on.

9.4. Do the informants' characteristics affect evaluations towards Catalan and Spanish?

In the same way that the speaker's gender has great influence on language attitudes, these may also vary according to certain informants' social, demographic, linguistic and ideological characteristics.

In Barcelona, Catalan is clearly the language of prestige, and is the one with higher status. Only respondents with a low socioprofessional level, those with Catalan and Spanish as their first language and those who have not always been schooled in Catalan deviate from this general model. It must be noted that these groups were very small

groups (less than 30 informants), a circumstance that could have influenced the results.

As for solidarity, the results of the statistical analysis distinguishes two models of attitudes depending on whether informants valued the voice of a male or a female. Regarding the scores of the male voice, firstly, the majority of respondents do not show preferences for any of the two speech samples and, secondly, there are some groups of students that give a higher score to the Catalan guise. These informants could be called “pro-Catalan” (they have always been schooled in Catalan, declare having a higher knowledge of Catalan, Spanish and foreign languages; have a higher cultural rate and consume more media in Catalan).

When scoring female voices, the vast majority of respondents also assessed similarly the Catalan and Spanish guises, with four exceptions, which favoured the Spanish speech sample. In this case, these informants have been labelled as “pro-Spanish” (they consume less media in Catalan, have not got any ICT in Catalan, their first language are both Catalan and Spanish, and use both languages in social networks), and are the youngsters who prefer Spanish in Barcelona. Finally, the factor of proximity does not present too many variances from the general model and informants prefer Catalan, with few exceptions.

In summary, the analyses in Barcelona show that there are few variables that affect language attitudes. However, there are two groups of informants that deviate from general models in all three dimensions: youngsters who have both Catalan and Spanish as first languages, and youngsters who have not always been schooled in Catalan. These informants do not prefer Catalan in any of the dimensions.

In Palma, language attitudes are highly variable, and most of the studied variables influence them. Broadly speaking, the evaluations towards status, solidarity and proximity allow the distinction of three groups of informants. First, the “pro-Catalan” students – who prefer Catalan –, include the young students who use Catalan the most (it is their first language, they speak Catalan predominantly in their social networks and interpersonal uses, consume media in Catalan, and use this language in their ICT), who claim having higher knowledge of Catalan (but lower of Spanish and other languages), who consider themselves extreme leftists or leftists, and identify themselves as more Balearic. Secondly, the “pro-bilingualism” students, who represent the largest group, value both languages equally in status, solidarity (to a lesser degree when scoring the male voice) and proximity. This group includes respondents who use both languages in their interpersonal uses and social networks and, in some cases, those who speak Spanish; those who claim to have lower knowledge of Catalan, but higher of Spanish and other languages; and those who identified themselves as less Balearic. Finally, “pro-Spanish” informants prefer Spanish guises and are a minority. More specifically, the preferences for the Spanish speech samples do not occur in all speakers (only in status and solidarity for the male guises and in solidarity in the female speaker). This group includes immigrant informants; those who feel less Balearic, declare knowing less Catalan, and use Spanish more often (in their interpersonal uses, social networks, media, and ICT). The relevance of variables related to language use, ideology and political identification must be stressed.

9.5. How do informants justify their perceptions of Catalan?

The language ideologies that are discerned from the focus groups organised in the two cities are very different. On the one hand, in Barcelona, Catalan is, in general, considered an anonymous language, a language that does not belong to anyone and can be used by everyone. This can be assumed from the fact that some of the newcomers who participated in focus groups in Barcelona chose to do so in Catalan. In addition, students perceive that Catalan is the language of public spaces, such as the Administration and education. Meanwhile, Catalan language remains a symbol of Catalan identity, according to our sources. As said Woolard (2008), in Catalonia, Catalan is between anonymity and authenticity.

In Palma, however, Catalan is a language related to authenticity. The regional government has been given the role of anonymous language to Spanish, with an intended increase of its presence in education and Administration (eliminating the obligation to know Catalan to work there, for instance).

9.6. Future studies

New lines of study appeared while this research was being carried out, which could not be considered here because of the limitations of this work. In the following paragraphs, some aspects that could be taken into account in the future are pointed out.

Firstly, regarding the analysis of the youngsters' language attitudes in Barcelona and Palma, some important contributions have been made, but they could be extended. For example, here, a number of independent variables related to sociodemographic; linguistic; ICT, culture, media consumption; and ideological characteristics have been

taken into account but some other factors could be considered to help understand the profile of those students with more favourable language attitudes toward Catalan.

In terms of methodology, it would be interesting to study language attitudes towards other varieties with an increasing presence in our society. It would be the case of the Catalan spoken by foreigners or Spanish varieties from Latin America. This would allow analysing the perceptions towards linguistic varieties spoken by some of the members of the most recent immigration.

On the other hand, as it has been repeatedly stated, one of the contributions of this study is that it enables the comparison of language attitudes towards Catalan and Spanish in two cities from the Catalan-speaking territories. It would be noteworthy to collect data using the same methodology in other cities where the situation of Catalan differs. Investigating language attitudes in Valencia, la Franja, Andorra, Northern Catalonia or even other cities in Catalonia and the Balearic Islands would offer a complete overview of how young people perceive the Catalan language, which would contribute with a different point of view and a more detailed understanding of the situation of Catalan everywhere.

Finally, we cannot finish this work without stressing the importance of studying and knowing speakers' language attitudes and ideologies. At this time when Catalan is the centre of current political issues, studying what speakers think about languages and how they perceive them is needed in order to have a better understanding of the linguistic situation in which we find ourselves.

10. BIBLIOGRAFIA

- Agheysi, R., i Fishman, J. A. (1970). Language Attitudes: A Brief Survey of Methodological Approaches. *Anthropological Linguistics*, 12(5), 137-155.
- Ajzen, I., i Fishbein, M. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behaviour: An Introduction to Theory and Research*. Reading: Addison-Wesley.
- Ajzen, I., i Gilbert Cote, N. (2008). Attitudes and the prediction of behavior. Dins W. D. Crano i R. Prislin (Ed.), *Attitudes and attitude change* (p. 289-311). Nova York: Psychology Press.
- Al-Hindawe, J. (1996). Considerations when constructing a semantic differential scale. *La Trobe working papers in linguistics*.
- Albarracin, D., Johnson, B. T., i Zanna, M. P. (2005). *The Handbook of Attitudes*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum.
- Allende, C. G. (2010). La immigració estrangera a Catalunya: una perspectiva demogràfica. *Eines per a l'esquerra nacional*, (11), 51-74.
- Allport, G. W. (1935). Attitudes. Dins C. Murchison (Ed.), *A handbook of social psychology* (p. 798-844). Worcester, MA.: Clark University Press.
- Alomar, A. I., i Marí, I. (2005). La situació lingüística a partir de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears. *Revista de Llengua i Dret*, 43, 213-248.
- Alsina Keith, À., Arnau Querol, J., i Bel Gaya, A. (1983). *Quatre anys de català a l'escola: estudi sobre el coneixement del català i del castellà dels alumnes de quart curs d'EGB a Catalunya: 1981-1982*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Secretaria General Tècnica.

- Álvarez, A., Martínez, H., i Urdaneta, L. (2001). Actitudes lingüísticas en Mérida y Maracaibo: otra cara de la identidad. *Boletín Antropológico*, II(52), 145-166.
- Andrews, D. R. (1995). Subjective Reactions to Two Regional Pronunciations of Great Russian: A Matched-Guise Study. *Canadian Slavonic Papers/Revue canadienne des slavistes*, 37(1/2), 89.
- Andrews, D. R. (2003). Gender Effects in a Russian and American Matched-Guise Study: A Sociolinguistic Comparison. *Russian Linguistics*, 27(3), 287-311.
- Aparici, M., Arnau, J., Bel Gaya, A., Cortès-Colomé, M., Pérez Vidal, C., i Vila Mendiburu, I. (2011). *Resultats del model lingüístic escolar de Catalunya. L'evidència empírica.* (M. Strubell i Trueta, L. Andreu Barrachina, i E. Sintés Pascual, Ed.). Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Arnau, J. (2004). Sobre les competències en català i castellà dels escolars a Catalunya: una resposta a la polèmica sobre el decret d'hores de castellà. *LSC– Llengua, societat i comunicació*, (1), 1-7. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/LSC/article/view/40441>
- Arnau Querol, J. (Ed.). (2013). *Reviving Catalan at school: Challenges and instructional approaches.* Bristol: Multilingual Matters.
- Badia i Margarit, A. M. (1969). *La Llengua dels barcelonins : resultats d'una enquesta sociològic-lingüística. Volum primer.* Barcelona: Edicions 62.
- Baker, C. (1992). *Attitudes and language.* Clevedon: Multilingual Matters.
- Baker, C. (2006). Psycho-Sociological Analysis in Language Policy. Dins T. Ricento (Ed.) *An Introduction to language policy: theory and method* (p. 210-228). Oxford: Blackwell.

- Ballerman, D., i Melià i Garí, J. (2010). La llengua catalana a les illes Balears i les percepcions dels nouvinguts. *Journal of Catalan Studies*, 269-295.
- Banaji, M. R., i Heiphetz, L. (2010). Attitudes. Dins S. Fiske, D. T. Gilbert, i G. Lindzey (Ed.), *Handbook of social psychology*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Bartoo, P. J. (2009). *Language Change and Social Networks among Somali Refugee Teenagers* (tesi doctoral). University of Witwatersrand. Recuperat de <http://wiredspace.wits.ac.za/handle/10539/8380>
- Bezooijen, R. van. (1994). Aesthetic evaluation of Dutch language varieties. *Language & Communication*, 14(3), 253-263.
- Bierbach, C. (1983). Aproximacions a la significació de les actituds lingüístiques: dos estudis de cas. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 5, 93-118. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/TSC/article/view/47748/59306>
- Bierbach, C. (1988). Les actituds lingüístiques. Dins A. Bastardas i Boada (Ed.), *Sociolingüística i llengua catalana*. Barcelona: Empúries.
- Bilaniuk, L. (2003). Gender, language attitudes, and language status in Ukraine. *Language in Society*, 32, 47-78.
- Blanco Canales, A. (2000). Redes sociales y variación sociolingüística. *Reis: Revista española de investigaciones sociológicas*, 91, 115-136.
- Blas-Arroyo, J. L. (1998). De nuevo español y catalán, juntos y en contraste. Estudio de actitudes lingüísticas. Dins J. L. Blas-Arroyo, *Las Comunidades de habla bilingües. Temas de sociolingüística española*. Saragossa: Libros Pórtico.
- Blas-Arroyo, J. L. (2005). *Sociolingüística del español. Desarrollos y perspectivas en el estudio de la lengua española en el contexto social*. Madrid: Cátedra.

- Boix Fuster, E. (1993). *Triar no és trair : identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62.
- Boix Fuster, E. (2006). 25 años de la Constitución española: un balance sociolingüístico desde los (y las) catalanohablantes. Dins M. Castillo Lluch i J. Kabatek (Eds.), *Las lenguas de España: política lingüística, sociología del lenguaje e ideología desde la Transición hasta la actualidad* (p. 33-59).
- Boix Fuster, E. (2009). *Català o castellà amb els fills? La transmissió de la llengua en famílies bilingües a Barcelona*. Sant Cugat del Vallès: Editorial Rourich.
- Boix Fuster, E., i de Rosselló i Peralta, C. (2003). Les mentalitats lingüístiques de l'estudiantat de la Universitat de Barcelona. Recerca no publicada encarregada pel Vicerectorat de Política Lingüística i Relacions Institucionals de la Universitat de Barcelona.
- Boix Fuster, E., i Reixach i Pla, M. (1997). *El Coneixement del català: anàlisi de les dades del cens lingüístic de 1991 de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.
- Boix Fuster, E., i Vila i Moreno, F. X. (1998). *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel.
- Bot, K. de, i Stoessel, S. (2002). Introduction: Language change and social networks. *International Journal of the Sociology of Language*, 2002(153), 1-7. doi:10.1515/ijsl.2002.003
- Bourdieu, P. (1982). *Ce que parler veut dire : l'economie des échanges linguistiques*. Paris: Fayard.
- Bourdieu, P., i Thompson, J. B. (1991). *Language and symbolic power*. Cambridge: Harvard University Press.
- Boyer, H. (1996). *Sociolinguistique. Territoire et objets*. Paris: Delachaux et Niestlé.

- Bretxa i Riera, V., Comajoan Colomé, L., i Sorolla Vidal, N. (2009). De les pràctiques monolingües familiars a la identificació bilingüe: el cas dels preadolescents de Mataró i la Franja. *Noves SL. Revista de Sociolingüística, Hivern*, 1-15.
- Cabré, A. (1984). Tendencias demográficas recientes en Cataluña y su repercusión territorial. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 5, 3-23.
- Calsamiglia, H., i Tusón, E. (1980). Ús i alternança de llengües en grups de joves d'un barri de Barcelona: Sant Andreu de Palomar. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 3, 11-82.
- Canyelles, C. (2012). Les llengües de la immigració a les Illes Balears. *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, (51), 113-124. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/257214>
- Casesnoves Ferrer, R. (2001). *Conflit lingüístic i conflicte polític reflectats en les actituds i el comportament lingüístic dels joves liceístes de València* (tesi doctoral). University of Montreal.
- Casesnoves Ferrer, R. (2010). Changing linguistic attitudes in Valencia: The effects of language planning measures. *Journal of Sociolinguistics*, 14(4), 477-500.
- Casesnoves Ferrer, R., i Sankoff, D. (2003a). Competencia, uso y actitudes en Valencia. Dins *Llengua, variación y contexto: estudios dedicados a Humberto López Morales* (p. 575-592).
- Casesnoves Ferrer, R., i Sankoff, D. (2003b). Identity as the primary determinant of language choice in Valencia. *Journal of Sociolinguistics*, 7(1), 50-64.
- Casesnoves Ferrer, R., i Sankoff, D. (2004a). The Valencian revival: Why usage lags behind competence. *Language in Society*, 33(01), 1-31. Recuperat de http://journals.cambridge.org/abstract_S004740450403101X

- Casesnoves Ferrer, R., i Sankoff, D. (2004b). Transmission, education and integration in projections of language shift in valencia. *Language Policy*, 3(February), 107-131.
- Chambers, J. K. (1995). *Sociolinguistic theory: linguistic variation and its social significance*. Cambridge, Mass.: Blackwell.
- Coulmas, F. (2005). *Sociolinguistics: the study of speakers' choices*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Coupland, N., i Jaworski, A. (2009). *The new sociolinguistics reader*. Basingstoke: Plagrove MacMillan.
- Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, CSASE. (2008). *Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya: Avaluació de l'educació secundària obligatòria 2006*. Barcelona.
- De Rosselló i Peralta, C., Galindo Solé, M., i Vila i Moreno, F. X. (2002). Algunes consideracions sobre l'adequació del terme llengua materna. *Llengua i ús: Revista tècnica de política lingüística*, 24, 94-101.
- Dennison, C. L. (2006). *The effect of gender stereotypes in language on attitudes toward speakers* (treball de màster). University of Pittsburgh. Recuperat de <http://d-scholarship.pitt.edu/7630/1/CLDennisonETD2006Version2.pdf>
- Dörnyei, Z. (2007). *Research Methods in Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Edwards, J. (1995). *Multilingualism*. Londres: Penguin Books.
- Edwards, W. F. (1992). Sociolinguistic behavior in a Detroit inner-city black neighborhood. *Language in Society*, 21, 93-115.
- Eiser, R. (1994). *Attitudes, chaos, and the connectionist mind*. Oxford: Blackwell.

- Esteve, M. F. (2004). Ensenyar a llegir i escriure i més hores de castellà. Com ho farem? *LSC–Llengua, societat i comunicació*, (1), 35-37. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/LSC/article/view/40445>
- Fabà Prats, A., i Llaberia, M. (2011). *Les llengües a Catalunya, 2001-2005*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- Fasold, R. W. (1996). *La Sociolingüística de la sociedad: introducción a la sociolingüística*. Madrid: Visor Libros, DL.
- Fazio, R., i Petty, R. (2007). *Attitudes: Their Structure, Function, and Consequences*. Nova York: Psychology Press.
- Fern, E. (2001). *Advanced Focus Group Research*. Londres: Sage.
- Ferran, J., Moreno, P., i Torres Vilatarsana, M. (2007). TIC-Llengua: els usos lingüístics en les tecnologies de la informació i la comunicació a Internet. *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, (39), 56-65. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/128363/176611>
- Ferrando Francés, A., i Nicolás Amorós, M. (2005). *Història de la llengua catalana*. Barcelona: Pòrtic.
- Fishman, J. A. (1965). Who Speaks What Language to Whom and When? *La linguistique*, 2, 67-88.
- Fishman, J. A. (1972). *Sociolinguistics: a brief introduction*. Rowley Mass.: Newbury House Publishers.
- Flors Mas, A., i Vila i Moreno, F. X. (2014). Justificant les preferències. Com argumenten les opcions lingüístiques els adolescents catalans. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 24, 173-199. doi:10.2436/20.2504.01.75
- Freedon, M. (2003). *Ideology: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press.

- FUNDACC. (2010). *Baròmetre de la Comunicació i la Cultura*. Barcelona.
- Fundación BBVA. (2009). *La población de Illes Balears. Cuadernos Fundación BBVA, serie Población*.
- Gal, S. (1979). *Language shift: social determinants of linguistic change in bilingual Austria*. Nova York: Academic Press.
- Gal, S. (1998). Multiplicity and Contention among Language Ideologies. Dins B. B. Schieffelin, K. A. Woolard, i P. V. Kroskrity (Ed.), *Language Ideologies: Practice and Theory* (p. 317-331). Nova York: Oxford University Press.
- Gal, S., i Woolard, K. A. (2001). *Languages and publics: the making of authority*. Manchester: St. Jerome.
- Galindo Solé, M. (2006). *Les llengües a l'hora del pati. Usos lingüístics en les converses dels infants de primària a Catalunya* (tesi doctoral). Universitat de Barcelona. Recuperat de http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/1681/MGS_TESI.pdf?sequence=1
- Galindo Solé, M., i Vila i Moreno, F. X. (2009). Els factors explicatius dels usos lingüístics informals entre l'alumnat català: llengua inicial, xarxes socials, competència i llengua vehicular d'ensenyament. *Noves SL. Revista de Sociolingüística, Hivern*.
- Gallagher, H. C. (2012). *In the loop: a social network approach to the willingness to communicate in the L2 (L2 WTC)* (tesi doctoral). University of Nottingham. Recuperat de <http://etheses.nottingham.ac.uk/2407/>
- Gardner, R. C., i Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and motivation in Second Language Learning*. Rowley, Massachusetts: Newbury House.
- Garrett, P. (2010). *Attitudes to language*. Nova York: Cambridge University Press.

- Garrett, P., Coupland, N., i Williams, A. (2003). *Investigating Language Attitudes: Social Meanings of Dialect, Ethnicity and Performance*. Cardiff: University of Wales Press.
- Giles, H., Bourhis, R. Y., Trudgill, P., i Lewis, A. (1974). The imposed norm hypothesis: a validation. *The Quarterly Journal of Speech*, 60(4), 405-410.
- Ginard, J. (1995). Grau de coneixement del català a les Balears. Dins *Actes del Simposi de demolingüística. III Trobada de Sociolingüistes Catalans* (p. 135-151). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.
- Gómez Molina, J. R. (1998). *Actitudes lingüísticas en una comunidad bilingüe y multilectal*. València: Universidad de València.
- González Martínez, J. (2008). Metodología para el estudio de las actitudes lingüísticas. Dins I. Olza Moreno, M. Casado Velarde, i R. González Ruiz (Ed.), *Actas del XXXVII Simposio Internacional de la Sociedad Española de Lingüística (SEL)* (p. 229-238). Pamplona: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Navarra.
- González Martínez, J. (2009). *Actitudes lingüísticas en Els Ports (Castellón) y Matarranya (Teruel). Cultura, lenguaje y representación* (tesi doctoral). Universidad Nacional de Educación a Distancia.
- Graham, S. (2000). Social network analysis: More towards an application to sociolinguistic research and language development assessment. Dins G. Kindell i M. P. Lewis (Ed.), *Assessing ethnolinguistic vitality: Theory and practice* (p. 131-166). Dallas: SIL International.
- Gumperz, J. J. (1982). *Language and social identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heller, M. (2006). *Linguistic minorities and modernity: a sociolinguistic ethnography*. Londres: Continuum.

- Herrea Soler, H., Martínez Arias, R., i Amengual Pizarro, M. (2011). *Estadística aplicada a la investigación lingüística*. Madrid: Editorial EOS.
- Hewstone, M., Manstead, A. S. R., i Stroebe, W. (Ed.). (1997). *Blackwell reader in social psychology*. Oxford: Blackwell Pub.
- Horvath, B. M. (1985). *Variation in Australian English. The sociolects of Sydney*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Huguet Canalís, À. (2007). Language use and language attitudes in Catalonia. Dins D. Lasagabaster i À. Huguet Canalís (Ed.), *Multilingualism in European Bilingual Contexts. Language Use and Attitudes*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Huguet Canalís, À., i González Riaño, X. A. (2004). *Actitudes lingüísticas, lengua familiar y enseñanza de la lengua minoritaria*. Barcelona: Horsori.
- Huguet Canalís, À., i Llorca, E. (2001). Language Attitudes of School Children in two Catalan/Spanish Bilingual Communities. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 4(4), 267-282. doi:10.1080/13670050108667732
- Huguet Canalís, À., i Suïls, J. (1997). Influència del prestigi de les llengües en les actituds lingüístiques dels escolars: el cas de Catalunya i l'Aragó catalanòfon. *Llengua i ús*, 10, 52-57. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129480/178864>
- Huguet Canalís, À. (2006). Attitudes and Motivation Versus Language Achievement in Cross-linguistic Settings. What is Cause and What Effect? *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 27(5), 413-429. doi:10.2167/jmmd426.1
- Ibáñez Ferreté, Ò. A. (2012). *Estudi de les ideologies lingüístiques dels estudiants palmesans de ciències socials de la Universitat de les Illes Balears mitjançant la tècnica del grup de discussió* (treball de màster). Universitat de les Illes Balears.

- Ibáñez Ferreté, Ò. A. (2014). L'estudi d'ideologies lingüístiques amb grup de discussió: el cas dels estudiants palmesans de ciències socials de la Universitat de les Illes Balears. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 24, 225-240. doi:10.2436/20.2504.01.77
- Ibañez, J. (1986). *Más allá de la sociología. El grupo de discusión: teoría y crítica*. Madrid: Siglo XXI Editores.
- Ioratim-Uba, G. A. (1995). Attitudes towards received pronunciation (RP) among Nigerian undergraduates. *ITL International Journal of Applied Linguistics*, 109-110, 36-74.
- Irvine, J. T., i Gal, S. (2000). Language Ideology and Linguistic Differentiation. Dins P. V. Kroskrity (Ed.), *Regimes of Language: Ideologies, Politics, and Identities*. Oxford: James Currey.
- Janés Carulla, J. (2006). *Les actituds lingüístiques de l'alumnat d'origen immigrant a Catalunya. Una anàlisi d'algunes variables de l'àmbit escolar i sociofamiliar* (tesi doctoral). Universitat de Lleida.
- Jardí, B. (2002). Escenari jurídic actual de la normalització lingüística en la televisió local. *Noves SL. Revista de Sociolingüística*, Tardor, 1-9.
- Joan i Marí, B. (2008a). Acció cívica per fomentar actituds lingüístiques positives. *Revista Catalana de Pedagogia*, 6, 25-36.
- Joan i Marí, B. (2008b). Actituds lingüístiques a Formentera. Alguns apunts sobre els mètodes qualitius en sociologia. *RACO*, 133-136.
- Jodelet, D. (1989). Représentations sociales : un domaine en expansion. Dins Jodelete, D. (Ed.) *Les représentations sociales*. París: Presses Universitaires de France.
- Joubert, A. (2010). *A Comparative Study of the Evolution of Prestige Formations and of Speakers' Attitudes in Occitan and Catalan* (tesi doctoral). University of Manchester.

- Kroskrity, P. V. (2000). Regimenting Languages: Language Ideological Perspectives. Dins *Regimes of Language: Ideologies, Politics, and Identities*. Oxford: James Currey.
- Kroskrity, P. V. (2004). Language Ideologies. Dins A. Duranti (Ed.), *A Companion to linguistic anthropology* (p. 496-517). Malden: Blackwell.
- Kroskrity, P. V. (2010). Language ideologies - Evolving perspectives. Dins J. Jaspers, J. Verschueren, i J.-O. Östman (Ed.), *Society and language use*. Àmsterdam: John Benjamins.
- Labov, W. (1964). Phonological Correlates of Social Stratification. *American Anthropologist*, 66(6), 164-176. doi:10.1525/aa.1964.66.suppl_3.02a00120
- Labov, W. (1994). *Principles of linguistic change*. Oxford [etc.]: Blackwell.
- Labov, W. (2006). *The Social stratification of english in New York City* (2a ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Lambert, W. E. (1986). Conflictes interètnics i biblingüisme. *Treballs de sociolingüística catalana*, 6, 11-19. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/TSC/article/view/224300>
- Lambert, W. E., Hodgson, R. C., Gardner, R. C., i Fillenbaum, S. (1960). Evaluational reactions to spoken languages. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 60(1), 44-51. Recuperat de <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/14413611>
- Lapiere, R. T. (1934). Social forces attitudes vs. actions. *Social Forces*, 13(2), 230-237.
- Lapresta Rey, C., Huguet Canalís, À., i Janés Carulla, J. (2010). Análisis discursivo de las actitudes lingüísticas de los escolares de origen inmigrante en Cataluña. *Revista de Educación*, 353, 521-547.

- Lasagabaster, D. (2003). *Trilingüismo en la enseñanza*. Lleida: Milenio.
- Laur, E. (2008). *Contribution à l'étude des perceptions linguistiques. La méthodologie des faux-couples revisitée*. Québec: Langues et sociétés.
- Lavine, H., Thomsen, C. J., Zanna, M. P., i Borgida, E. (1998). On the primacy of affect in the determination of attitudes and behavior: The moderating role of affective-cognitive ambivalence. *Journal of experimental social psychology*, 34(4), 398-421.
- Levine, H., Giles, H., i Garrett, P. (1994). The effects of lexical formality and accent on trait attributions. *Language & Communication*, 14(3), 265-274.
- Liebscher, G., i Dailey-O'Cain, J. (2009). Language attitudes in interaction. *Journal of Sociolinguistics*, 13(2), 195-222.
- Linguamón - Casa de les Llengües, i Universitat de les Illes Balears. (2011). *Les llengües a les Illes Balears 2008-2010*. Palma: Linguamón.
- Lippi-Green, R. (1989). Social network integration and language change in an alpine rural village. *Language in Society*, 18, 213-234.
- Lleal, C. (1992). *Breu història de la llengua catalana*. Barcelona: Barcanova.
- López Morales, H. (1988). *Introducción a la lingüística actual*. Madrid: Playor.
- López Morales, H. (1994). *Métodos de investigación lingüística*. Salamanca: Ediciones Colegio de España.
- Loureiro-Rodríguez, V., Boggess, M. M., i Goldsmith, A. (2012). Language attitudes in Galicia: using the matched-guise test among high school students. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1-18.

- Macaulay, R. S. (1976). Social Class and Language in Glasgow. *Language in Society*, 5(2), 173-178.
- Mallinson, C. (2009). Sociolinguistics and Sociology: Current Directions, Future Partnerships. *Language and Linguistics Compass*, 3/4, 1034-1051.
- Marshall, J. (2004). *Language change and sociolinguistics: rethinking social networks*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Melià i Garí, J. (1993). Qui l'encerta, l'endevina. Quants n'hi ha que saben parlar en català? Comentari als censos de 1986 i 1991. *El Mirall*, 63, 46-48.
- Melià i Garí, J. (1996). *Els joves de Mallorca i la llengua* (tesi doctoral). Universitat de les Illes Balears.
- Melià i Garí, J. (1997). *La llengua dels joves: comportaments i representacions lingüístiques dels adolescents mallorquins*. Palma: Universitat de les Illes Balears.
- Melià i Garí, J. (2002). La situació lingüística a les Illes Balears. Comentaris al voltant d'una enquesta. *Llengua i ús. Revista de Política Lingüística*, 25, 61-64.
- Melià i Garí, J. (2008). L'estatus de les llengües d'Espanya: Illes Balears. Dins Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (Ed.), *Actes del I Simposi Internacional sobre Situació i Perspectives del Plurilingüisme a Europa*. València.
- Melià i Garí, J. (2014). La pertinença lingüística: el cas de les Illes Balears. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 24, 241-266. doi:10.2436/20.2504.01.78
- Merton, R. K.; Kitt, A. S. (1950). Contributions to the theory of reference group behavior. Dins R. K. Merton i P. F. Lazarsfeld (ed.) *Continuities in Social Research: Studies in the Scope and Method of the American Soldier*. Glencoe, Ill.: Free Press.
- Meyerhoff, M. (2006). *Introducing sociolinguistics*. Londres: Routledge.

- Milroy, L. (1987). *Language and social networks*. Oxford [etc.]: Basil Blackwell.
- Milroy, L., i Gordon, M. J. (2003). *Sociolinguistics: method and interpretation*. Malden: Blackwell.
- Milroy, L., i Milroy, J. (1992). Social network and social class: Toward an integrated sociolinguistic model. *Language in Society*, 21, 1-26.
- Miralles i Plantalmor, J., i Iturraspe i Bellver, A. (2008). Opinions i actituds envers el català dels estrangers d'origen europeu residents al pla de Mallorca. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 18, 143-157.
- Molina González, J. L. (2005). El estudio de las redes personales: contribuciones, métodos y perspectivas. *Empiria. Revista de Metodología de Ciencias Sociales*, 10, 71-105.
- Molina, J. L. (2001). *El análisis de redes sociales: una introducción*. Barcelona: Bellaterra.
- Mollà, T., i Viana i San Andrés, A. (1989). *Curs de sociolingüística 2*. Alzira: Bromera.
- Moreno Fernández, F. (1998). *Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje*. Barcelona: Ariel.
- Morgan, D. L. (1988). *Focus groups as qualitative research*. Newbury Park (Calif.) [etc.]: Sage.
- Nel-lo, O. (1998). *La Transformació de la societat metropolitana: una lectura de l'Enquesta sobre condicions de vida de la població de la regió metropolitana de Barcelona (1985-1995)*. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- Newman, M. (2011). Different Ways to Hate a Language in Catalonia: Interpreting Low Solidarity Scores in Language Attitude Studies. Dins R. Michnowicz, Jim; Dodsworth (Ed.), *Selected Proceedings*

of the 5th workshop on Spanish Sociolinguistics (p. 40-49).
Somerville: Cascadilla Proceedings Project.

Newman, M., Trenchs-Parera, M., i Ng, S. (2008). Normalizing bilingualism: The effects of the Catalan linguistic normalization policy one generation after. *Journal of Sociolinguistics*, 12(3), 306-333. doi:10.1111/j.1467-9841.2008.00369.x

Ninyoles, R. L. (1989). *Conflicte lingüístic valencià: substitució lingüística i ideologies diglòssiques*. València: Eliseu Climent.

Oskamp, S., i Schultz, P. W. (2005). *Attitudes and opinion* (3a ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Paniagua López, J. A. (2012). *Curso de análisis de redes sociales: metodología y estudio de caso*. Granada: Universidad de Granada.

Pardo Merino, A., i Ruiz Díaz, M. Á. (2002). *SPSS 11: guía para el análisis de datos*. Madrid [etc.]: McGraw-Hill.

Petty, R. E., Wegener, D. T., i Fabrigar, L. R. (1997). Attitudes and attitude change. *Annual review of psychology*, 48, 609-647. doi:10.1146/annurev.psych.48.1.609

Pieras-Guasp, F. (2005). Actituds envers la llengua catalana i el bilingüisme a l'escola. *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, (33), 60-68. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/128220/176467>

Pieras-Guasp, F. (2002). Direct vs. indirect attitude measurement and the planning of Catalan in Mallorca. *Language Problems & Language Planning*, 26(1), 51-68. doi:10.1075/lplp.26.1.04pie

Pons Parera, E. (2013). Transición española y pluralismo lingüístico en España. *Espaço Jurídico*, 14(3), 93-112.

Pradilla, M. À. (2001). La sociolingüística de la variació: aproximació metodològica (I). *Noves SL. Revista de Sociolingüística*, (Hivern-

primavera). Recuperat de
http://www.gencat.cat/llengua/noves/noves/hm01hivern-primavera/metodologia/pradilla1_7.htm

- Pueyo, M. (1980). Vikings i pagesos: una batussa continuada. Assaig per a un estudi de les relacions interdialectals del català. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 3, 83-102.
- Pujolar, J. (1997). *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries.
- Pujolar, J. (2000). *Gender, heteroglossia and power: a sociolinguistic study of youth culture*. Nova York: Mouton de Gruyter.
- Pujolar, J., González, I., i Martínez, R. (2010). Les mudes lingüístiques dels joves catalans. *Llengua i ús. Revista de Política Lingüística*.
- Querol Coronado, M. (2011). *Relacions entre actituds i competències lingüístiques al final de l'educació secundària obligatòria. El cas de l'alumnat d'origen immigrant a Catalunya* (tesi doctoral). Universitat de Lleida.
- Querol Puig, E. (1997). Un nou model per a l'estudi del comportament lingüístic: la teoria de les catàstrofes. *Caplletra*, 21(Primavera), 161-164.
- Querol Puig, E. (2000). *Els valencians i el valencià: usos i representacions socials*. València: Editorial Denes.
- Querol Puig, E. (2002a). Comparació dels usos i les representacions de les llengües a les illes Balears, Catalunya, el País Valencià i Andorra. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 18, 43-62.
- Querol Puig, E. (2002b). Evolució dels usos i de les representacions socials de les llengües a Catalunya (1993-2000). *Noves SL. Revista de Sociolingüística, Estiu*.
- Querol Puig, E. (2009). Les Enquestes d'usos lingüístics 2003-2004: procés de creació, d'explotació i de publicació. Dins F. X. Vila i Moreno i E. Gomàriz i Auró (Ed.), *Estudis de demolingüística*:

actes de la Primera Jornada de Demolingüística de la Xarxa CRUSCAT (p. 15-22). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Rahona, M. (2009). La formación continua en España: evolución y retos de futuro. *Papeles de economía española*, 119, 246-262.

Rambla, F. X. (1993). *Factors de la distribució territorial de l'ús del català a la conurbació de Barcelona*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

Raschka, C., Wei, L., i Lee, S. (2002). Bilingual development and social networks of British-born Chinese children. *International Journal of the Sociology of Language*, 2002(153), 9-25.

Reixach i Pla, M. (1985). *Coneixement i ús de la llengua catalana a la província de Barcelona: anàlisi dels resultats del padró de 1975 i de l'avanç des de 1981*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Reixach i Pla, M., i Capellades, J. (1990). *Difusió social del coneixement de la llengua catalana: anàlisi de les dades lingüístiques del padró d'habitants de 1986, de Catalunya, Illes Balears i País Valencià*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

Reixach i Pla, M. (1988). Consideracions sobre la normalització lingüística a Catalunya. Dins *Els Processos de normalització lingüística a l'estat espanyol actual* (p. 131-152). Alacant: Universitat d'Alacant.

Requena Santos, F. (2003). *Análisis de redes sociales*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

Requena Santos, F., i Ávila Muñoz, A. M. (2002). Redes sociales y sociolingüística. *Estudios de Sociolingüística*, 3(1), 71-90.

Ridao Martín, J. (2015). La LOMCE o la construcció d'un dret educatiu inexistent. *Revista de Llengua i Dret*, 63, 77-91.

- Rodriguez, J. A. (1995). *Análisis estructural y de redes*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Rojo Robas, V., Huguet, Á., i Janés Carulla, J. (2005). Una aproximación a las actitudes lingüísticas del alumnado autóctono e inmigrante en Euskadi y Cataluña. *Revista de Psicodidáctica*, 10(1), 75-83.
- Ros, M. (1984). Speech attitudes to speakers of language varieties in a bilingual situation. *International Journal of the Sociology of Language*, 47, 73-90.
- Rosenberg, M. J., i Hovland, C. I. (1960). *Attitude Organization and Change*. New Haven: Yale University Press.
- Ruiz, F., Sanz, R., i Solé i Camardons, J. (1996). *Història social i política de la llengua catalana*. València: Eliseu Climent.
- Ryan, E. B., i Giles, H. (1982). *Attitudes towards language variation: social and applied contexts*. Londres: Arnold.
- Sarnoff, I. (1970). Social Attitudes and the Resolution of Motivational Conflict. Dins M. Jahoda i N. Warren (Ed.), *Attitudes* (p. 279-84). Harmondsworth: Penguin.
- Schieffelin, B. B., Woolard, K. A., i Kroskrity, P. V. (Ed.). (1998). *Language ideologies: practice and theory*. Nova York: Oxford University Press.
- Schiffman, H. (2006). Language Policy and Linguistic Culture. Dins T. Ricento (Ed.), *An Introduction to Language Policy: Theory and Method*. Oxford: Blackwell.
- Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics. (1989). Enquesta de coneixement i ús del valencià 1989. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Recuperat de http://www.cece.gva.es/POLIN/VAL/sies/sies_us_89.htm

- Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics. (1992). Enquesta de coneixement i ús del valencià 1992. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.
- Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics. (1995). Enquesta de coneixement i ús del valencià 1995. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.
- Siguán, M. (1994). *Conocimiento y uso de las lenguas en España (investigación sobre el conocimiento y uso de las lenguas cooficiales en las Comunidades Autónomas bilingües)*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Silva-Corvalán, C. (1989). *Sociolingüística: teoría y análisis*. Madrid: Alhambra.
- Silverstein, M. (1979). Language structure and linguistic ideology. Dins P. R. Clyne, W. F. Hanks, i C. L. Hofbauer (Ed.), *The elements: a parasession on linguistic units and levels* (p. 193-247). Chicago: Chicago Linguistic Society.
- Solíis Obiols, M. (2002). L'aparellament de veus disfressades: aproximació crítica a una prova clàssica en el mesurament formal de les actituds lingüístiques. *Noves SL. Revista de Sociolingüística, Estiu*, 1-6.
- Soukup, B. (2000). «Y'all come back now; y'hear!?» *Language attitudes in the United States towards Southern American English* (treball de màster). Universität Wien.
- Stoessel, S. (2002). Investigating the role of social networks in language maintenance and shift. *International journal of the sociology of language*, (153), 93-131.
- Strubell, M. (1982). El paper dels mitjans de comunicació en la normalització lingüística. *Anàlisi: quaderns de comunicació i cultura*, 5, 13-26. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/Analisi/article/view/41012/0>

- Subirats, M. (1991). *Enquesta metropolitana 1986: condicions de vida i hàbits de de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona. Volum 20: Transmissió de la llengua catalana a l'àrea metropolitana de Barcelona*. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- Torres i Pla, J. (1977). Les enquestes sociolingüístiques catalanes. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 1, 137-146.
- Torres i Pla, J. (1988). Les enquestes sociolingüístiques catalanes del 1974 al 1984. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 7.
- Torres i Pla, J. (2011). La demolingüística en els territoris de llengua catalana. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 21, 183-192. doi:10.2436/20.2504.01/35
- Torres i Pla, J., Vila i Moreno, F. X., Fabà Prats, A., i Bretxa i Riera, V. (2005). *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003: llengua i societat a Catalunya en els inicis del segle XXI*. Barcelona: Institut de Sociolingüística Catalana.
- Trenchs-Parera, M., Larrea Mendizabal, I., i Newman, M. (2014). La normalització del cosmopolitisme lingüístic entre els joves del segle XXI? Una exploració de les ideologies lingüístiques a Catalunya. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 24, 281-301. doi:10.2436/20.2504.01.80
- Trenchs-Parera, M., i Newman, M. (2009). Diversity of language ideologies in Spanish-speaking youth of different origins in Catalonia. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 30(6), 509-524. doi:10.1080/01434630903147914
- Trudgill, P., i Hernández Campoy, J. M. (2007). *Diccionario de sociolingüística*. Madrid: Gredos.
- Trudgill, R. (1975). Sex, covert prestige and linguistic change in the urban British English of Norwich. Dins B. Thome i N. Henley (Ed.), *Language and Sex: Dominance and Difference* (p. 88-104). Mass.: Newbury House Pub.

- Turell, M. T. (1995). La base teòrica i metodològica de la variació lingüística. Dins M. T. Turell (Ed.), *La sociolingüística de la variació* (p. 17-52). Barcelona: Edicions PPU.
- Van Dijk, T. A. (2003). *Ideología y discurso: una introducción multidisciplinar*. Barcelona: Ariel.
- Vila i Moreno, F. X. (2004a). Aportacions de les altres ciències socials a la sociolingüística catalana. *Caplletra*, 37, 89-152.
- Vila i Moreno, F. X. (2004b). Introducció. El model lingüístic escolar a Catalunya: balanç i reptes. *LSC–Llengua, societat i comunicació*, (1). Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/LSC/article/view/40440>
- Vila i Moreno, F. X. (2006). Entre els coneixements, els usos i les representacions: possibilitats i límits de l'anàlisi (document de treball). Barcelona: Xarxa CRUSCAT.
- Vila i Moreno, F. X. (2009). Apunts sobre la recerca demolingüística en el domini català. Dins X. Vila i E. Gomàriz Auró (Ed.), *Estudis de demolingüística: actes de la Primera Jornada de Demolingüística de la Xarxa CRUSCAT* (p. 7-14). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Vila i Moreno, F. X., i Galindo Solé, M. (2012). Sobre la història i l'extensió de la norma de convergència lingüística a Catalunya. Dins X. Vila (Ed.), *Posar-hi la base: usos i aprenentatges lingüístics en el domini català* (p. 31-45). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Vila i Moreno, F. X., Melià i Garí, J., Torres i Pla, J., Montoya Abat, B., i Sorolla Vidal, N. (2005). *Les dades lingüístiques del cens de l'any 2001: alguns dubtes i limitacions*. (F. X. Vila i Moreno, Ed.) (Institut d'Estudis Catalans.). Barcelona. Recuperat de <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000046\00000047.pdf>
- Vila i Moreno, F. X., i Pons Parera, E. (2005). *Informe sobre la situació de la llengua catalana (2003-2005)*. Barcelona.

- Villaverde i Vidal, J. A. (1998). Avaluació de varietats lingüístiques implicades en un procés de substitució: català i castellà a Mallorca. *Llengua i ús*, 12, 59-65.
- Vives, M. (1993). La actitud de los escolares mallorquines hacia las lenguas catalana y castellana. Dins M. Siguan (Ed.), *Enseñanza en dos lenguas* (p. 289-302). Barcelona: ICE/Horsori.
- Waas, I. (2008). *Actitudes lingüísticas en las islas baleares* (treball de màster). Universiteit Utrecht.
- Wasserman, S., i Faust, K. (1994). *Social network analysis: methods and applications*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wei, L. (1994). *Three Generations, Two Languages, One Family: Language Choice and Language Shift in a Chinese Community in Britain*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Wei, L., i Milroy, L. (1995). A social network approach to code-switching: The example of a bilingual community in Britain. Dins L. Milroy i P. Muysken (Ed.), *One speaker, two languages: Cross-disciplinary perspectives on code-switching* (p. 136-157). New York: Cambridge University Press.
- Wei, L., i Moyer, M. G. (2008). *The Blackwell guide to research methods in bilingualism and multilingualism*. Malden, MA.: Blackwell Pub.
- Weinreich, U. (1996). *Llengües en contacte*. Alzira: Bromera.
- Woolard, K. A. (1984). A formal measure of language attitudes in Barcelona. A note from work in progress. *International Journal of Sociology of Language*, 47, 63-71.
- Woolard, K. A. (1989). *Double Talk. Bilingualism and the Politics of Ethnicity in Catalonia*. Stanford: Stanford University Press.
- Woolard, K. A. (1992a). *Identitat i contacte de llengües a Barcelona*. Barcelona: La Magrana.

- Woolard, K. A. (1992b). Language Ideology: Issues and Approaches. *Pragmatics*, 2(3), 235-249.
- Woolard, K. A. (1998). Introduction: Language Ideology as a Field of Inquiry. Dins B. B. Schieffelin, K. A. Woolard, i P. V. Kroskity (Ed.), *Language Ideologies: Practice and Theory* (p. 3-47). Nova York: Oxford University Press.
- Woolard, K. A. (2008). Les ideologies lingüístiques: una visió general des de l'antropologia lingüística. *Revista de Llengua i Dret*, 49, 179-199.
- Woolard, K. A. (2009). Linguistic Consciousness among Adolescents in Catalonia: A Case Study from the Barcelona Urban Area in Longitudinal Perspective. *Zeitschrift für Katalanistik*, 22, 125-149.
- Woolard, K. A., i Gahng, T. J. (1990). Changing language policies and attitudes in autonomous Catalonia. *Language in Society*, 19, 311-330.
- Woolard, K. A., i Schieffelin, B. B. (1994). Language Ideology. *Annual Review of Anthropology*, 23(1), 55-82. doi:10.1146/annurev.an.23.100194.000415
- Zanna, M. P., i Rempel, J. K. (2007). Attitudes: A New Look at an old Concept. Dins R. H. Fazio i R. E. Petty (Ed.), *Attitudes: Their Structure, Function, and Consequences* (p. 7-17). Nova York: Psychology Press.
- Zentella, A. C. (1997). *Growing Up Bilingual: Puerto Rican children in New York*. Malden: Blackwell.

11. ANNEXOS

11.1. Annex I. Textos llegits pels locutors

En aquest annex es presenten els textos que van llegir els locutors per als enregistraments de la tècnica d'aparellament de veus disfressades. Primer trobareu el text en castellà, que era igual per a les dues ciutats, i, a continuació, els dos textos catalans (el de Barcelona i el de Palma).

CASTELLÀ

Una anciana detiene a los ladrones de una joyería a golpes de bolso

Una anciana detuvo a golpes de bolso a una banda de atracadores que asaltaban una joyería en una localidad del Reino Unido. En la grabación, cuyas imágenes captó una cámara, se muestra a tres hombres ocultos tras cascos de motos que rompían a mazazos los escaparates de una joyería, mientras un cuarto integrante de la banda los esperaba con una moto.

El suceso se produjo ante la indiferencia de los pocos transeúntes que circulaban por la zona. De repente, desde el fondo de la calle, apareció una mujer vestida de rojo corriendo con un pesado bolso negro en la mano, que al llegar allí la emprendió a golpes con los ladrones.

Ante la agresión, a la que se sumaron otras personas, los atracadores optaron por salir corriendo, pero la policía ya había llegado al lugar de los hechos y los detuvo.

CATALÀ (versió Barcelona)

Una dona gran deté els lladres d'una joieria a cops de bossa

Una dona gran va detenir a cops de bossa una banda d'atracadors que assaltaven una joieria a una localitat del Regne Unit. Les imatges de

l'incident, que va ser filmat per una càmera, mostren tres homes ocults sota cascs de motos que trencaven a cops de pal els aparadors d'una joieria, mentre un quart integrant de la banda els esperava amb una moto.

El succés es va produir davant la indiferència dels pocs vianants que circulaven per la zona. De sobte, des del fons del carrer, va aparèixer una dona vestida de vermell corrent amb una bossa negra i pesada a la mà, que quan va arribar al lloc la va emprendre a cops amb els lladres. Davant l'agressió, a la qual es van afegir altres persones, els lladres van optar per sortir corrent, però la policia ja havia arribat al lloc dels fets i va detenir els assaltants.

CATALÀ (versió Palma)

Una dona major deté els lladres d'una joieria a cops de bossa

Una dona major detingué a cops de bossa una banda d'atracadors que assaltaven una joieria a una localitat del Regne Unit. L'incident, que va ser enregistrat per una càmera, mostra uns tres homes ocults amb cascos de motos que trencaven a cops de garrot els mostradors d'una joieria, mentre un quart integrant de la banda els esperava amb una moto.

El succés passà davant la indiferència dels pocs vianants que circulaven per la zona. De sobte, des del fons del carrer, comparegué una dona vestida de vermell corrent amb una bossa negra pesada a la mà, que en arribar al lloc l'emprenqué a cops amb els lladres.

Davant l'agressió, a la qual s'afegiren un grapat de persones, els lladres optaren per sortir corrents, però la policia arribà al lloc dels fets i detingué els assaltants.

11.2. Annex II. Test de reaccions i qüestionari sociolingüístic de Barcelona

Aquí presentem el test de reaccions i el qüestionari sociolingüístic que van omplir els informants de Barcelona.

Modalitat d'enquesta

1. Presencial
2. En línia

Número d'estudiant universitari

Enquesta

Respon les preguntes següents, marcant amb una X només *una* opció en cada cas. Tingues en compte que 7 significa "totalment d'acord" i l'1 "totalment en desacord".

1. D'on creus que és el parlant 1?

	Impossible	Difícilment	Potser	Probablement	Segur
De la ciutat de Barcelona o de l'àrea Metropolitana					
D'un poble de Catalunya					
De la resta d'Espanya					
Del País Valencià					

2. Com creus que és el parlant 1?

a. Divertit	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
b. Digne de confiança	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
c. Simpàtic	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
d. Obert	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
e. Té sentit de l'humor	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
f. Generós	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
g. Intel·ligent	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
h. Segur d'ell mateix	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
i. Culte	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
j. Treballador	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
k. Responsable	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_
l. Urbà	_7_ _6_ _5_ _4_ _3_ _2_ _1_

Respon les preguntes següents:

Tingues en compte que 1 = Totalment en desacord i 7 = Totalment d'acord

3. Si tinguessis fills, t'agradaria que parlessin com el parlant 1?

Totalment d'acord | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | Totalment en desacord

4. Creus que el parlant 1 podria ser professor a la universitat?

Totalment d'acord | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | Totalment en desacord

5. Creus que el parlant 1 podria ser el teu cap?

Totalment d'acord | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | Totalment en desacord

6. Creus que el parlant 1 podria ser amic teu?

Totalment d'acord | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | Totalment en desacord

Informació personal

00a. Universitat: UAB, UB, UPC, UPF

00b. Estudis: _____

00c. Ets estudiant d'intercanvi?

1. Sí

2. No

1. Edat: _____

2. Sexe

1. Home

2. Dona

3. On vas néixer?

1. Catalunya. A quina illa i comarca? _____

2. Una altra comunitat autònoma. Quina? _____

3. L'estranger. Quin país?

3a. Si has nascut a Catalunya, especifica la comarca i població:

3b. Si has nascut a una comunitat autònoma diferent de Catalunya, especifica quina:

3c. Si has nascut a l'estranger, especifica a quin país:

4. Si no vas néixer a Catalunya, quant temps fa que vius aquí? _____

5. Has fet tota l'escolarització en català?

1. Sí, sempre.

2. No, només una part.

3. No m'he escolaritzat mai en català.

5a. Si t'has escolaritzat parcialment en català, quants anys? _____

5b. Si no has estat escolaritzat en català, quants anys has estudiat català?

Informació dels progenitors

6. On va néixer el teu pare?

- 1. Catalunya. A quina illa i comarca? _____
- 2. Una altra comunitat autònoma. Quina? _____
- 3. L'estranger. Quin país?

6a. Si ha nascut a Catalunya, especifica la comarca i població:

6b. Si ha nascut a una comunitat autònoma diferent de Catalunya, especifica quina:

6c. Si ha nascut a l'estranger, especifica a quin país:

7. Estudis finalitzats del pare

- 1. Estudis primaris no finalitzats
- 2. Estudis primaris finalitzats
- 3. Estudis secundaris
- 4. Estudis universitaris
- 5. Altres

7a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

8. De què treballa el teu pare?

- 1. Directiu de les empreses i de les administracions públiques
- 2. Tècnic i professional científics, intel·lectual i de suport
- 3. Empleat de tipus administratiu
- 4. Treballador qualificat en l'agricultura i la pesca
- 5. Artesà i treballador qualificat
- 6. Treballador dels serveis de restauració, personal, de protecció i venedor dels comerços
- 7. Operador d'instal·lacions i maquinària, i muntador
- 8. Treballador no qualificats
- 9. Aturat
- 10. Jubilat o pensionista
- 11. Altres

8a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

9. On va néixer la teva mare?

- 1. Catalunya. A quina illa i comarca? _____
- 2. Una altra comunitat autònoma. Quina? _____
- 3. L'estranger. Quin país?

9a. Si ha nascut a Catalunya, especifica la comarca i població:

9b. Si ha nascut a una comunitat autònoma diferent de Catalunya, especifica quina:

9c. Si ha nascut a l'estranger, especifica a quin país:

10. Estudis finalitzats de la mare

- 1. Estudis primaris no finalitzats
- 2. Estudis primaris finalitzats
- 3. Estudis secundaris
- 4. Estudis universitaris
- 5. Altres

10a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

11. De què treballa el teu pare?

- 1. Directiu de les empreses i de les administracions públiques
- 2. Tècnic i professional científics, intel·lectual i de suport
- 3. Empleat de tipus administratiu
- 4. Treballador qualificat en l'agricultura i la pesca
- 5. Artesà i treballador qualificat
- 6. Treballador dels serveis de restauració, personal, de protecció i venedor dels comerços
- 7. Operador d'instal·lacions i maquinària, i muntador
- 8. Treballador no qualificats
- 9. Aturat
- 10. Jubilat o pensionista
- 11. Altres

11a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

Dades lingüístiques

12. Quina llengua parles més sovint?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

12a. Si has respost altres, especifica-ho:

13. Recordes quina va ser la primera llengua que vas parlar a casa quan eres petit?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà

- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

13a. Si has respost Altres, especifica-ho:

14. Avaluu els teus coneixements lingüístics:

	Molt bé	Bé	Regular	Un poc	Gens
Català					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Castellà					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Anglès					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Francès					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Alemanys					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					

14a. Altres llengües (especifica de quina es tracta):

	Molt bé	Bé	Regular	Un poc	Gens
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					

15. Quina llengua fas servir per escriure notes personals?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

15a. Si has respost altres a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

Usos lingüístics familiars

16. Vas conèixer el teu avi patern?

- 1. Sí
- 2. No

17. Quina llengua parles o parlaves amb el teu avi patern?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

18. Vas conèixer la teva àvia paterna?

- 1. Sí
- 2. No

19. Quina llengua parles o parlaves amb la teva àvia paterna?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà

- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

19a. Si has respost altres, especifica-ho

20. Quina llengua parles o parlaves amb el teu pare?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

20a. Si has respost altres, especifica-ho

21. Vas conèixer el teu avi matern?

- a. Sí
- b. No

22. Quina llengua parles o parlaves amb el teu avi matern?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

22a. Si has respost altres, especifica-ho

23. Vas conèixer la teva àvia materna?

- a. Sí
- b. No

24. Quina llengua parles o parlaves amb la teva àvia materna?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà

- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

24a. Si has respost altres, especifica-ho

25. Quina llengua parles o parlaves amb la teva mare?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

25a. Si has respost altres, especifica-ho

26. Quina llengua parlen (o parlaven) els teus pares entre ells?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

26a. Si has respost altres, especifica-ho

27. Tens germans?

- 1. Sí
- 2. No

28a. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 1?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

28aa. Si has respost altres, especifica-ho:

28b. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 2?

1. Només català

2. Més català que castellà

3. Per igual en català que en castellà

4. Més castellà que català

5. Només castellà

6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

28ba. Si has respost altres, especifica-ho:

28c. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 3?

1. Només català

2. Més català que castellà

3. Per igual en català que en castellà

4. Més castellà que català

5. Només castellà

6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

28ca. Si has respost altres, especifica-ho:

28d. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 4?

1. Només català

2. Més català que castellà

3. Per igual en català que en castellà

4. Més castellà que català

5. Només castellà

6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

28da. Si has respost altres, especifica-ho:

28e. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 5 i la resta?

1. Només català

2. Més català que castellà

3. Per igual en català que en castellà

4. Més castellà que català

5. Només castellà

- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

28ea. Si has respost altres, especifica-ho:

Usos interpersonals

29. Quina llengua parles amb els amics?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

29a. Si has respost altres, especifica-ho:

30. Quina llengua parles amb els teus veïns/es?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

30a. Si has respost altres, especifica-ho:

31. Quina llengua parles amb els companys de classe?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

31a. Si has respost altres, especifica-ho:

32. Quina llengua parles amb el professorat?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

32a. Si has respost altres, especifica-ho:

33. Quina llengua parles quan vas a comprar a grans superfícies?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

33a. Si has respost altres, especifica-ho:

34. Quina llengua parles quan vas a comprar al petit comerç?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

34a. Si has respost altres, especifica-ho:

35. Quina llengua fas servir habitualment quan vas a un bar, amb el personal que hi treballa?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

35a. Si has respost altres, especifica-ho:

36. Quina llengua parles quan vas al banc?

1. Només català

2. Més català que castellà

3. Per igual en català que en castellà

4. Més castellà que català

5. Només castellà

6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

36a. Si has respost altres, especifica-ho:

37. Quina llengua parles amb el personal sanitari?

1. Només català

2. Més català que castellà

3. Per igual en català que en castellà

4. Més castellà que català

5. Només castellà

6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

37a. Si has respost altres, especifica-ho:

38. Quina llengua fas servir per adreçar-te a una persona desconeguda pel carrer?

1. Només català

2. Més català que castellà

3. Per igual en català que en castellà

4. Més castellà que català

5. Només castellà

6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

38a. Si has respost altres, especifica-ho:

Xarxes socials

39. Quines són les 10 persones amb qui et relaciones normalment (família, amics, veïns, companys...). Quina llengua fas servir quan hi parles? I en quina llengua s'adrecen a tu?

	Nom	Tipus de relació	Tu amb ell/ella	Ell/ella amb tu	Amb quina freqüència parleu cada setmana (1= mai i 5= sempre)	Canal
39	Persona 1	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral
40	Persona 2	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral
41	Persona 3	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral
42	Persona 4	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral

		de classe 6. company/a de feina 99. Altres_____	que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____		
43	Persona 5	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral
44	Persona 6	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral
45	Persona 7	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral
46	Persona 8	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral

		99. Altres_____	llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____		
47	Persona 9	1. parella 2. família 3. amiatat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral
48	Persona 10	1. parella 2. família 3. amiatat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ ☐ . Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit ☐ 2. oral ☐ 3. escrit i oral

Consum de mitjans, cultura i TIC

49. Amb quina freqüència mires els següents canals?

	1	2	3	4	5
8TV					
Antena 3					
Antena.Neox					
Antena.Nova					
Canal 24 Horas					
Canal 33					
Canal 3/24					
Cuatro					
Factoría de Ficción					
La 1					
La 2					

La Sexta					
La Siete					
Telecinco					
Teledeporte					
TV3					
Altres (Passa a 49a):					

49a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

50. Amb quina freqüència llegeixes els diaris canals?

	1	2	3	4	5
20 minutos (gratuït)					
ABC					
ADN (gratuït)					
Ara					
As					
Avui – El Punt					
El Mundo					
El Mundo Deportivo					
El País					
El Periódico (en català)					
El Periódico (en castellà)					
La Razón					
La Vanguardia (en català)					
La Vanguardia (en castellà)					
Marca					
Qué! (gratuït)					
Sport					
Altres (Passa a 50a):					

50a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

51. Quina emissora de ràdio escoltes més sovint?

	1	2	3	4	5
Cadena 100					
Cadena Dial					
Cadena SER					

Catalunya Informació					
Catalunya Ràdio					
COM Ràdio					
COPE					
Europa FM					
Flaix FM					
Los 40 Principales					
Ona FM					
Onda Cero					
Punto Radio					
RAC 1					
RAC 105					
Ràdio Flaixbac					
Radio Marca					
Radio Nacional					
Altres (Passa a 51a):					

51a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

52. Assenyala amb quina freqüència llegeixes revistes en els idiomes següents, tenint en compte que 1 és mai i 5 és sempre.

	1	2	3	4	5
català					
castellà					
anglès					
altres_____					

52a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

53. Assenyala amb quina freqüència escoltes música en els idiomes següents, tenint en compte que 1 és mai i 5 és sempre.

	1	2	3	4	5
català					
castellà					
anglès					
Altres_____					

53a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

54. Quants llibres a l'any llegeixes en castellà?

- 1. Cap
- 2. Entre 1 i 3 llibres
- 3. Entre 3 i 8
- 4. Entre 9 i 14
- 5. Més de 15

55. Quants llibres a l'any llegeixes en català?

- 1. Cap
- 2. Entre 1 i 3 llibres
- 3. Entre 3 i 8
- 4. Entre 9 i 14
- 5. Més de 15

56. Quants llibres a l'any llegeixes en altres llengües?

- 1. Cap
- 2. Entre 1 i 3 llibres
- 3. Entre 3 i 8
- 4. Entre 9 i 14
- 5. Més de 15

56a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

57. En quina llengua tens el menú del mòbil?

- 1. En català
- 2. En castellà
- 3. Altres.
- 0. No tinc mòbil

57a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

58. Tens la possibilitat de posar-lo en català?

- 1. Sí
- 2. No
- 3. No ho sé

59. En quina llengua tens la pàgina inicial del teu navegador?

- 1. En català
- 2. En castellà
- 3. Altres. Quina?

0. No en tinc

59a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

60. En quina llengua tens configurat el Facebook?

1. En català

2. En castellà

3. Altres. Quina? _____

0. No tinc Facebook

60a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

61. Quan es parla de política normalment s'utilitzen les expressions esquerra i dreta. Com et defineixes?

Extrema esquerra (1)	Esquerra (2)	Centre esquerra (3)	Centre (4)	Centre dreta (5)	Dreta (6)	Extrema dreta (7)	Apolític (8)
----------------------	--------------	---------------------	------------	------------------	-----------	-------------------	--------------

62. En quin grau et consideres...?

	1. Gens	2. Un poc	3. Bastant	4. Molt	5. Del tot
Espanyol					
Català					
Estranger					
Altres					

62a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

Opinions

63. Creus que el català a Catalunya actualment s'utilitza...

5. Molt

4. Bastant

3. Normal

2. Poc

1. Gens

64. Creus que en els propers 5 anys el català s'usarà més, igual o menys que ara?

3. Més

2. Igual

1. Menys

65. Saber català ajuda a trobar feina.

- 5. Totalment d'acord
- 4. Més aviat d'acord
- 3. M'és indiferent
- 2. Més aviat en desacord
- 1. Totalment en desacord

66. Tothom que resideix a Catalunya hauria de saber parlar català

- 5. Totalment d'acord
- 4. Més aviat d'acord
- 3. M'és indiferent
- 2. Més aviat en desacord
- 1. Totalment en desacord

67. El parlar de les Balears, el de la Comunitat Valenciana, el d'Andorra i el de Catalunya són maneres diferents de parlar la mateixa llengua.

- 5. Totalment d'acord
- 4. Més aviat d'acord
- 3. M'és indiferent
- 2. Més aviat en desacord
- 1. Totalment en desacord

11.3. Annex III. Test de reaccions i qüestionari sociolingüístic de Palma

Aquí trobareu el qüestionari sociolingüístic que van omplir els informants de Barcelona.

Modalitat d'enquesta

1. Presencial
2. En línia

Número d'estudiant universitari

Enquesta

Respon les preguntes següents, marcant amb una X només *una* opció en cada cas.

Tingues en compte que 7 significa "totalment d'acord" i l'1 "totalment en desacord".

1. D'on creus que és el parlant 1?

	Impossible	Difícilment	Potser	Probablement	Segur
De la ciutat de Palma					
D'un poble de Mallorca					
De la resta d'Espanya					
De Catalunya					

2. Com creus que és el parlant 1?

a. Divertit	7 6 5 4 3 2 1
b. Digne de confiança	7 6 5 4 3 2 1
c. Simpàtic	7 6 5 4 3 2 1
d. Obert	7 6 5 4 3 2 1
e. Té sentit de l'humor	7 6 5 4 3 2 1
f. Generós	7 6 5 4 3 2 1
g. Intel·ligent	7 6 5 4 3 2 1
h. Segur d'ell mateix	7 6 5 4 3 2 1
i. Culte	7 6 5 4 3 2 1
j. Treballador	7 6 5 4 3 2 1
k. Responsable	7 6 5 4 3 2 1
l. Urbà	7 6 5 4 3 2 1

Respon les preguntes següents:

Tingues en compte que 1 = Totalment en desacord i 7 = Totalment d'acord

3. Si tinguessis fills, t'agradaria que parlessin com el parlant 1?

Totalment d'acord 7 6 5 4 3 2 1 Totalment en
desacord

4. Creus que el parlant 1 podria ser professor a la universitat?

Totalment d'acord 7 6 5 4 3 2 1 Totalment en
desacord

5. Creus que el parlant 1 podria ser el teu cap?

Totalment d'acord 7 6 5 4 3 2 1 Totalment en
desacord

6. Creus que el parlant 1 podria ser amic teu?

Totalment d'acord 7 6 5 4 3 2 1 Totalment en
desacord

Informació personal

00a. Universitat: _____

00b. Estudis: _____

00c. Ets estudiant d'intercanvi?

1. Sí

2. No

1. Edat: _____

2. Sexe

1. Home

2. Dona

3. On vas néixer?

1. Les Illes Balears. A quina illa i població? _____

2. Una altra comunitat autònoma. Quina? _____

3. L'estranger. Quin país?

3a. Si has nascut a les IB, especifica la illa i població:

3b. Si has nascut a una comunitat autònoma diferent de les IB, especifica quina:

3c. Si has nascut a l'estranger, especifica a quin país:

4. Si no vas néixer a les Illes Balears, quant temps fa que vius aquí? _____

5. Has fet tota l'escolarització en català?

1. Sí, sempre.

2. No, només una part.

3. No m'he escolaritzat mai en català.

5a. Si t'has escolaritzat parcialment en català, quants anys? _____

5b. Si no has estat escolaritzat en català, quants anys has estudiat català?

Informació dels progenitors

6. On va néixer el teu pare?

1. A les Illes Balears. A quina illa i població? _____

2. Una altra comunitat autònoma. Quina? _____

3. L'estranger. Quin país?

6a. Si ha nascut a les IB, especifica la illa i població:

6b. Si ha nascut a una comunitat autònoma diferent de les IB, especifica quina:

6c. Si ha nascut a l'estranger, especifica a quin país:

7. Estudis finalitzats del pare

1. Estudis primaris no finalitzats

2. Estudis primaris finalitzats

3. Estudis secundaris

4. Estudis universitaris

5. Altres

7a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

8. De què treballa el teu pare?

1. Directiu de les empreses i de les administracions públiques

2. Tècnic i professional científics, intel·lectual i de suport

3. Empleat de tipus administratiu

4. Treballador qualificat en l'agricultura i la pesca

5. Artesà i treballador qualificat

6. Treballador dels serveis de restauració, personal, de protecció i venedor dels comerços

7. Operador d'instal·lacions i maquinària, i muntador

8. Treballador no qualificats

9. Aturat

10. Jubilat o pensionista

11. Altres

8a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

9. On va néixer la teva mare?

1. A les Illes Balears.

2. Una altra comunitat autònoma.

3. L'estranger. Quin país?

9a. Si ha nascut a les IB, especifica la illa i població:

9b. Si ha nascut a una comunitat autònoma diferent de les IB, especifica quina:

9c. Si ha nascut a l'estranger, especifica a quin país:

10. Estudis finalitzats de la mare

- 1. Estudis primaris no finalitzats
- 2. Estudis primaris finalitzats
- 3. Estudis secundaris
- 4. Estudis universitaris
- 5. Altres

10a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

11. De què treballa la teva mare?

- 1. Directiu de les empreses i de les administracions públiques
- 2. Tècnic i professional científics, intel·lectual i de suport
- 3. Empleat de tipus administratiu
- 4. Treballador qualificat en l'agricultura i la pesca
- 5. Artesà i treballador qualificat
- 6. Treballador dels serveis de restauració, personal, de protecció i venedor dels comerços
- 7. Operador d'instal·lacions i maquinària, i muntador
- 8. Treballador no qualificats
- 9. Aturat
- 10. Jubilat o pensionista
- 11. Altres

11a. Si has respost altres a la pregunta anterior, especifica-ho:

Dades lingüístiques

12. Quina llengua parles més sovint?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

12a. Si has respost altres, especifica-ho:

13. Recordes quina va ser la primera llengua que vas parlar a casa quan eres petit?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres

13a. Si has respost altres, especifica-ho:

14. Avalua els teus coneixements lingüístics:

	Molt bé	Bé	Regular	Un poc	Gens
Català					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Castellà					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Anglès					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Francès					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					
Alemanys					
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					

14a. Altres llengües (especifica de quina es tracta):

	Molt bé	Bé	Regular	Un poc	Gens
L'entens					
El parles					
El llegeixes					
L'escrius					

15. Quina llengua fas servir per escriure notes personals?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

15a. Si has respost altres a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

Usos lingüístics familiars

16. Vas conèixer el teu avi patern?

- 1. Sí
- 2. No

17. Quina llengua parles o parlaves amb el teu avi patern?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

17a. Si has respost altres, especifica-ho

18. Vas conèixer la teva àvia paterna?

- 1. Sí
- 2. No

19. Quina llengua parles o parlaves amb la teva àvia paterna?

- 1. Només català

- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

19a. Si has respost altres, especifica-ho

20. Quina llengua parles o parlaves amb el teu pare?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

20a. Si has respost altres, especifica-ho

21. Vas conèixer el teu avi matern?

- a. Sí
- b. No

22. Quina llengua parles o parlaves amb el teu avi matern?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

22a. Si has respost altres, especifica-ho

23. Vas conèixer la teva àvia materna?

- a. Sí
- b. No

24. Quina llengua parles o parlaves amb la teva àvia materna?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

24a. Si has respost altres, especifica-ho

25. Quina llengua parles o parlaves amb la teva mare?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

25a. Si has respost altres, especifica-ho

26. Quina llengua parlen (o parlaven) els teus pares entre ells?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

26a. Si has respost altres, especifica-ho

27. Tens germans?

- 1. Sí
- 2. No

28a. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 1?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà

- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

28aa. Si has respost altres, especifica-ho:

28b. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 2?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

28ba. Si has respost altres, especifica-ho:

28c. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 3?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

28ca. Si has respost altres, especifica-ho:

28d. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 4?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

28da. Si has respost altres, especifica-ho:

28e. Quina llengua utilitzes amb el teu germà 5 i la resta?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

28ea. Si has respost altres, especifica-ho:

Usos interpersonals

29. Quina llengua parles amb els amics?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

29a. Si has respost altres, especifica-ho:

30. Quina llengua parles amb els teus veïnats?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

30a. Si has respost altres, especifica-ho:

31. Quina llengua parles amb els companys de classe?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà

- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

31a. Si has respost altres, especifica-ho:

32. Quina llengua parles amb el professorat?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

32a. Si has respost altres, especifica-ho:

33. Quina llengua parles quan vas a comprar a grans superfícies?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

33a. Si has respost altres, especifica-ho:

34. Quina llengua parles quan vas a comprar al petit comerç?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

34a. Si has respost altres, especifica-ho:

35. Quina llengua fas servir habitualment quan vas a un bar, amb el personal que hi treballa?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

35a. Si has respost altres, especifica-ho:

36. Quina llengua parles quan vas al banc?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

36a. Si has respost altres, especifica-ho:

37. Quina llengua parles amb el personal sanitari?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà
- 6. En una altra llengua i castellà
- 7. En una altra llengua i català
- 8. Altres _____

37a. Si has respost altres, especifica-ho:

38. Quina llengua fas servir per adreçar-te a una persona desconeguda pel carrer?

- 1. Només català
- 2. Més català que castellà
- 3. Per igual en català que en castellà
- 4. Més castellà que català
- 5. Només castellà

6. En una altra llengua i castellà

7. En una altra llengua i català

8. Altres _____

38a. Si has respost altres, especifica-ho:

Xarxes socials

39. Quines són les 10 persones amb qui et relaciones normalment (família, amics, veïns, companys...). Quina llengua fas servir quan hi parles? I en quina llengua s'adrecen a tu?

	Nom	Tipus de	Tu amb ell/ella	Ell/ella amb tu	Amb quina freqüència parleu cada setmana (1= mai i 5= sempre)	Canal
39	Persona 1	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral
40	Persona 2	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral
41	Persona 3	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres _____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral

42	Persona 4	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral
43	Persona 5	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral
44	Persona 6	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral
45	Persona 7	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral
46	Persona 8	1. parella 2. família	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que	☐ a. 1 ☐ b. 2	☐ 1. Escrit

		3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres_____	castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	2. oral 3. escrit i oral
47	Persona 9	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 7. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral
48	Persona 10	1. parella 2. família 3. amistat 4. company/a de pis 5. company/a de classe 6. company/a de feina 99. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ 1. Només català ☐ 2. Més català que castellà ☐ 3. Igual en català que en castellà ☐ 4. Més castellà que català ☐ 5. Només castellà ☐ 6. En una altra llengua i castellà ☐ 7. En una altra llengua i català ☐ 8. Altres_____	☐ a. 1 ☐ b. 2 ☐ c. 3 ☐ d. 4 ☐ e. 5	☐ 1. Escrit 2. oral 3. escrit i oral

Consum de mitjans, cultura i TIC

49. Amb quina freqüència mires els següents canals?

	1	2	3	4	5
Antena 3					
Antena.Neox					
Antena.Nova					
Canal 24 Horas					
Clan TVE					
Cuatro					

Factoría de Ficción					
IB3 Televisió					
La 1					
La 2					
La Sexta					
La Siete					
Telecinco					
Teledeporte					
TV3CAT					
Altres (Passa a 49a):					

49a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

50. Amb quina freqüència llegeixes els diaris canals?

	1	2	3	4	5
ABC					
ADN (gratuït)					
Ara					
As					
Avui – El Punt					
Diari de Balears					
Diario de Ibiza					
Diario de Mallorca					
El Mundo					
El Mundo Deportivo					
El País					
Insular					
La Vanguardia					
Marca					
Menorca – Diario Insular					
Sport					
Última Hora					
Altres (Passa a 50a):					

50a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

51. Quina emissora de ràdio escoltes més sovint?

	1	2	3	4	5
Cadena 100					
Cadena Dial					
Cadena SER					
Catalunya Ràdio					
COPE					
Europa FM					
Flaix FM					
IB3 Ràdio					
Kiss FM					
Los 40 Principales					
M80 Radio					
Onda Cero					
Punto Radio					
Radio Balear					
Radio Nacional					
Altres (Passa a 51a):					

51a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

52. Assenyala amb quina freqüència llegeixes revistes en els idiomes següents, tenint en compte que 1 és mai i 5 és sempre.

	1	2	3	4	5
català					
castellà					
anglès					
altres_____					

52a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

53. Assenyala amb quina freqüència escoltes música en els idiomes següents, tenint en compte que 1 és mai i 5 és sempre.

	1	2	3	4	5
català					
castellà					
anglès					

Altres _____					
--------------	--	--	--	--	--

53a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

54. Quants llibres a l'any llegeixes en castellà?

- 1. Cap
- 2. Entre 1 i 3 llibres
- 3. Entre 3 i 8
- 4. Entre 9 i 14
- 5. Més de 15

55. Quants llibres a l'any llegeixes en català?

- 1. Cap
- 2. Entre 1 i 3 llibres
- 3. Entre 3 i 8
- 4. Entre 9 i 14
- 5. Més de 15

56. Quants llibres a l'any llegeixes en altres llengües?

- 1. Cap
- 2. Entre 1 i 3 llibres
- 3. Entre 3 i 8
- 4. Entre 9 i 14
- 5. Més de 15

56a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

57. En quina llengua tens el menú del mòbil?

- 1. En català
- 2. En castellà
- 3. Altres.
- 0. No tinc mòbil

57a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

58. Tens la possibilitat de posar-lo en català?

- 1. Sí
- 2. No
- 3. No ho sé

59. En quina llengua tens la pàgina inicial del teu navegador?

- 1. En català

- 2. En castellà
- 3. Altres. Quina?
- 0. No en tinc

59a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

60. En quina llengua tens configurat el Facebook?

- 1. En català
- 2. En castellà
- 3. Altres. Quina? _____
- 0. No tinc Facebook

60a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

Identitat i ideologia

61. Quan es parla de política normalment s'utilitzen les expressions esquerra i dreta.

Com et defineixes?

Extrema esquerra (1)	Esquerra (2)	Centre esquerra (3)	Centre (4)	Centre dreta (5)	Dreta (6)	Extrema dreta (7)	Apolític (8)
----------------------------	-----------------	---------------------------	---------------	---------------------	--------------	----------------------	-----------------

62. En quin grau et consideres...?

	1. Gens	2. Un poc	3. Bastant	4. Molt	5. Del tot
Mallorquí / Menorquí / Eivissenc / Formenterenc / De la meva illa					
Espanyol					
Català					
Estranger					
Altres					

62a. Si has triat l'opció "altres" a la pregunta anterior, mira d'especificar-ho:

Opinions

63. Creus que el català a les Illes Balears actualment s'utilitza...

- 5. Molt
- 4. Bastant
- 3. Normal
- 2. Poc

1. Gens

64. Creus que en els propers 5 anys el català s'usarà més, igual o menys que ara?

3. Més

2. Igual

1. Menys

65. Saber català ajuda a trobar feina.

5. Totalment d'acord

4. Més aviat d'acord

3. M'és indiferent

2. Més aviat en desacord

1. Totalment en desacord

46. Tothom que resideix a les Illes Balears hauria de saber parlar català

5. Totalment d'acord

4. Més aviat d'acord

3. M'és indiferent

2. Més aviat en desacord

1. Totalment en desacord

67. El parlar de les Balears, el de la Comunitat Valenciana, el d'Andorra i el de Catalunya són maneres diferents de parlar la mateixa llengua.

5. Totalment d'acord

4. Més aviat d'acord

3. M'és indiferent

2. Més aviat en desacord

1. Totalment en desacord